Alessandro Piperno

Cu cele mai rele intenţii

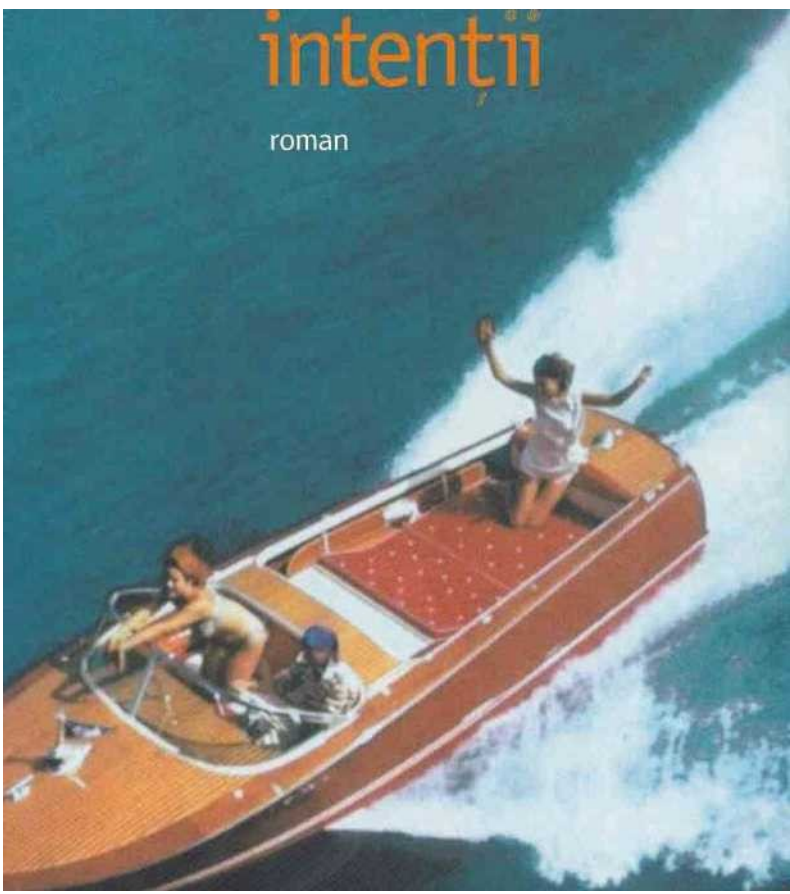

HUMANITAS

Când, la zece ani, cu prilejul înmormântării bunicului său, Daniel Sonnino află că, fiind fiul unei familii mixte alcătuite dintr-un tată evreu şi o mamă catolică, nu poate fi socotit nici evreu şi nici catolic pe deplin, sentimentul excluderii capătă în ochii lui proporţiile unui stigmat ce va apăsa asupra întregii sale vieţi. începând din acel moment, el se va vrea altfel: altfel decât vitalul, cinicul şi imprevizibilul său bunic, altfel decât snobul său tată, altfel decât colegii de liceu, toţi copii de bani gata. Şi va reuşi din plin, ţinându-se departe de afacerile familiei şi dedicându-se literaturii, înlocuind sexualitatea debordantă a bunicului Beppy cu un fetişism impemtent, afişând o nepăsare faţă de convenţii în totală contradicţie cu uzanţele clanului Sonnino sau acceptând să sufere ca nici un alt tânăr din generaţia sa din pricina unei iubiri neîmpărtăşite. Mai presus de toate însă, Daniel nu va mai putea privi lumea fără să vadă grotescul fiecărui chip ce-l înconjoară, al fiecărui gest făcut în preajma sa. Şi tocmai din aceste chipuri şi aceste gesturi este alcătuită ampla frescă a societăţii romane a ultimelor patru decenii, pe care Daniel Sonnino – un alter ego al autorului – o zugrăveşte în această adevărată saga a clanului Sonnino.

ALESSANDRO PIPERNO

Cu cele mai rele intenţii

Traducere din italiană de
DRAGOŞ COJOCARU

HUÎMANITAS

YirtiFM____

Redactor
VLAD RUSSO

ALESSANDRO PIPERNO
CON LE PEGGJORJ INTENSION I
© 2C06 Arnoldo Mondádon Editorc S.p.A., Milano
This edition is published by arrangement with Arnoldo Mondádon Editorc through Agenpa Lirerara SUN
All rights reserved © HUMANITÁS FICTION, 2008, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITÁS FICTION
Piaţa Presei Libere 1,013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74 www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel./fax 021/311 23 30, C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti e-mail: cpp@humanitas.ro
wwwjibhumamtas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PIPERNO, ALESSANDRO
Cu cele mai rele intenţii / Alessandro Piperno ; trad.: Dragoş Cojocaru. ^Bucureşti: Humanitás Fiction, 2008
ISBN 978-973-689-265-3
1. Cojocaru, Dragos(trad.)

821.111(73)-31=135.1

Micuţei mele Emanuela

Când Dumnezeu îţi face un dar, în acelaşi timp iţi dăruieşte şi un bici: iar acesta e menit în exclusivitate autoflagelării.

TRUMAN CAPOTE

Celine recomandă ca evreii să fie exterminaţi ca nişte bacterii. E doctorul din el, presupun.

SAUL BF.LLOW

Şi World Trade Center care se ridica la orizont, spre sud, doua turnuri siameze văzute din unghiul acela, unite în centru pnntr-o macara...

DON DELII.LO

PARTEA ÎNTÂI

Cum a trait familia Sonnino

Splendidul secol al lui Bepy

Bepy a simţit că nu mai avea scăpare la câteva ceasuri după ce încasase diagnosticul de tumoare la vezică, atunci când, din numărul nesfârşit de semne de întrebare încremenitoare, alese: *O să mai pot vreodatăfute o femeie, ori totul s-a isprăvit ?*

Deşi o asemenea dilemă ar putea părea o inversare patologică a priorităţilor, pentru el, în cea de pe urmă ananghie, mai înfricoşător s-a dovedit a fi spectrul masculinităţii compromise decât oroarea neantului: poate fiindcă, în imaginarul lui, impotenţa şi moartea coincideau, cu toate că a doua era de preferat celei dintâi, dacă nu pentru altceva, măcar din pricina mângâierii aduse de absenţa eternă... Sau poate că saltul în beznă care îl adusese pe acest om de succes la falimentul financiar fusese prea fulgerător ca să nu-i şţirbească integritatea emotivă.

Dar de ce să-l împiedicăm pe acrobatul sexului adulterin – adept al deportării poponarilor din lumea întreagă pe o insulă „numai pentru ei” – să se manifeste până la capăt ?

Pula sa experimentată şi ultracompetitivă era acum gata, pentru ultima oară, să strălucească în lumina unei flăcări din vechime: Giorgia Di Porto, modistă, precum şi amantă semiclandestină în vremurile de belşug, se afla pe punctul de a sfâşia bezna ultimilor ani ai lui Bepy Sonnino.

Între ei totul se dusese naibii în ziua când, cu ochii ieşiţi din orbite, Ada, nevasta lui Bepy cu pielea de culoarea castanei, o descoperise pe modista în vârstă de şaptesprezece ani – ştrengăriţă şi trufaşă precum Catherine Spaak în filmul *Il sorpasso* — urinând pe mustăţile consortului, pe când acesta sorbea amoniacul auriu cu nesaţul unui sugaci. Tot ce a urmat e climax inevitabil: ţipătul de groază al Adei, ordinul ca târfuliţa să fie concediată şi cumpărarea, drept despăgubire, a unui colier de corali de la Buccellati care, de fapt, marcase sfârşitul acelei desfrânate relaţii.

Şaisprezece ani mai târziu.

Intrând într-un butic ca să cumpere un cadou, nu se ştie al câtelea, hărăzit unei pupile, nu se ştie a câta, şi zărind versiunea fleşcăită a Giorgiei ieşindu-i în întâmpinare în calitate de vânzătoare-şefă, Bepy simte cum îi urcă din burtă incon- fundabila văpaie care, în urmă cu aproape cincizeci de ani, a făcut din el un bărbat.

Şi cu toate că portocaliul acela amestecat cu ruj, cu vopsea şi cu lac e o superbă alegorie a toamnei, cu toată că, privind-o, ai spune că şi-a tocat ultimii douăzeci de ani în tentativa de a semăna, zi de zi, tot mai mult cu propria sa caricatură, cu toate că minijupa din piele şi bluza cu pete de leopard lipită de corp nu constituie ingredientele potrivite pentru o fetişcană care a depăşit de cel puţin un lustru vârsta de treizeci de ani, atunci când ea exclamă: *„Dottor* Sonnino ?...” (şi cu ce ton de veneraţie!, şi cu câta lipsă de ironie!), el nu-i poate rezista.

Giorgia îi salvează viaţa.

Aşa îi place să se gândească invitând-o la o plimbare. Şi în timp ce mâna îi alearga sa ascundă

găurica destrămata de pe mâneca de caşmir, iar inima îi azvârle lavă incandescentă, Bepy se roagă la Dumnezeu ca Giorgia să nu-i ceară s-o ducă cu maşina, fiindcă prea ar fi dezolant cu actuala sa târâ-boanţă: şi tocmai atunci – având dinainte priveliştea propriei sale mizerii – Bepy Sonnino îşi dă seama că a trădat maxima care, la bine şi la rău, i-a determinat existenţa: *Mai bine să puţi a căcat decât a sărac!,* şi care n-a făcut altceva decât să se repete obsesiv în fiecare zi din ultimii cincizeci de ani.

Mânat de constatarea acestei neglijenţe, îi vine spontan síi cxhumeze din inventarul memoriei unul dintre ultimele wcckcnduri petrecute cu Giorgia: ce încântare să defilezi dc-a lungul litoralului de la Forte dei Marmi la volanul Jaguarului albastru-metalizat, cu bordul lucrat în lemn de culoarea mierii, etalând o *iubită-teenager* dinaintea gloatei de băietani de aceeaşi vârstă îngălbeniţi!

1 xistă privilegiu mai masculin decât să stârneşti invidia lumii ?

Tocmai în numele acestei invidii, semnând cecuri neacoperite, sfidând ferocitatea directorilor de bancă, cerând de l.i copii şi de la nurori sume imposibil de returnat, dar mai ales bizuindu-se pe faima de bărbat inaccesibil sculptată în idealul îmbătrânite! şi formidabil de imaturei Gio (aşa îi place s-o strige, cu vocala o deschisă, întocmai ca atunci), Bepy o curtează feroce şi obţine capitularea ei, într-o seară, câştigând cel de pe urmă rămăşag libertin. însă tocmai atunci, ui recurenţele ce măsoară viaţa acestui om, mereu nesigură intre nenorocire şi parodie, se manifestă boala. Şi singurul lucru despre care Bcpy se poate întreba, absorbit de curbele înnebunitoare ale trupului pseudorăpitor al lui Gio, este dacă va mai putea, după eventuala

operaţie, s-o fută cu dezinvoltură.

Dacă nimeni nu blamase naturaleţea cu care Bepy şi Ada Sonnino absorbiseră trauma naşterii unui albinos ca taică-meu şi a unui scrântit ca unchiu-meu, toată lumea pretinsese din partea acestor maeştri în arta minimalizării o adaptare grabnica la crahul financiar care, pe lângă ca i-a aruncat în sărăcie, a subminat din temelii prea solida lor legătură.

Şi, într-adevăr, la ora bilanţului, cei doi se descurcaseră alternând – în senilul menaj – metodice zâmbete de ranchiună şi înţepături verbale care făcuseră literalmente epocă: ca de pildă atunci când el, întorcându-se acasă valvârtej, o anunţase, în culmea indignării, că-l zărise la coadă, la casa unui supermarket, pe rabinul Perugia ţinând în mână doi cozonaci cu stafide, enormi şi foarte coloraţi:

— Unde scrie că un rabin nu-şi poate cumpăra cozonaci cu stafide ?

— Un rabin trebuie să dea exemplu...

— Nu ţi-a dat prin minte că ar putea fi un cozonac *kasher*[1] *?*

— Ada, eu acum vorbesc serios...

— Găseşte-mi tu o singură interdicţie – una singură! – care să-l oprească pe un evreu să cumpere un cozonac cu stafide.

— Atunci de ce nu şi o iesle de Crăciun ? Scrie undeva că un evreu nu poate să facă o iesle de Crăciun ?

— Da’ tu de unde eşti aşa de sigur că voia să-l mănânce ?

— Crezi că l-o fi luat ca bibelou ?

(De observat cum, în maniera ebraică, soţii

I Ceea ce este conform cu *kashrut,* norma biblică şi rabinică despre curăţia mâncărurilor permise, despre modul de a fi gătite şi servite. (N. tr.)

Sonnino, preferau dimensiunea interogativă celei afirmative, tipic creştină.)

Sau ca în ziua în care, după telefonul unui angajat de la cimitir care ne informa – înainte să răspândească ştirea organelor de presă spre a suscita banala indignare dintotdeauna – că vreun huligan nu numai că pângărise cu svastici trasate cu pensula mormântul familiei, ci şi că, nemulţumindu-se numai cu atât, sustrăsese rămăşiţele pământeşti mineralizate ale străbunicului meu, venerabilul avocat şi totodată meloman Graziaddio Sonnino:

— Bietul papă!

— Dar uite că de zece ani nu te mai duci să-l vizitezi…

— Şi de asta ar trebui eu să mă bucur când îl fură ?

— Şi ce-ai vrea, să-i mai pese ? E mort.

Ca să nu mai vorbim de dăţile când Bepy se lăsa purtat spre osanale buimăcite închinate marilor artişti ai secolului nostru: pasiunea pentru arta contemporană care la el friza idolatria nu numai că reuşea să frângă pentru moment
lanţurile scepticismului său, dar părea să-l cufunde într-un leşin senzual incompatibil cu niţel cam prea mediatizatul său control.

— Spune-mi, Ada… Dacă taman în clipa asta ar fi să apară marele Picasso… Uite, ce i-ai spune ? întreba el buimăcit.

— Bah, probabil că i-aş cere un împrumut!

Trebuie să mărturisesc că cearta mea preferată (poate pentru că am onoarea să interpretez în ea rolul martorului stupefiat de nouă ani) este cea în care Ada şi Bepy, întor- cându-se acasă, o găsesc pe foarte tânăra şi nurlia cameristă ucraineană cu părul ud şi purtând halatul bunicii.

— Se poate şti ce dracu’ faci acolo ?

— Dar, doamnă, dumneavoastră mi-aţi ordonat să *fac baia* în fiecare zi.

— Mă iei peste picior ? Voiam să spun că trebuie să faci curăţenie...

Iar aici Bepy, împins de o pedantă formă de galanterie, simte nevoia să intervină:

— Ei, Ada, trebuie să admitem faţă de micuţa noastră că expresia ta lăsa loc pentru oarece ambiguitate!

Şi cine ştie dacă nu cumva aceste revărsări de cinism, cu care din când în când unul îi anihila furiile celuilalt, nu erau o modalitate de a amâna discuţia gravă pe care – într-o jumătate de secol consacrat infidelităţii reciproce şi meticuloasei risipe de parale – nu găsiseră tăria s-o înfrunte.

Orice aluzie fiind interzisă, cortina cădea peste acea ditamai dramă *inprogress* încă înainte ca ea să se desfăşoare pe scenă, ca şi cum întreaga lume ar fi fost narcotizată de elixirul de talc şi colonie cu aromă de *chitră* cu care Bepy, după duşurile lui matinale, îşi stropea din belşug zona inghinală: până şi retro-teroarea Imponderabilului fusese suprimată în familia aceea absurdă, cu excepţia câtorva licenţe rituale: neliniştile care-l sfâşiau pe Bepy în toiul nopţii, în aşteptarea telefonului unei oficialităţi care să-l anunţe despre un accident de automobil în care unul dintre fiii săi îşi pierduse viaţa, veste care, dintr-o singură lovitură, ar fi transformat exemplara poveste umană a lui Beppy Sonnino & Family într-o inexprimabilă beznă a suferinţei. Dar cel puţin de asta a fost scutit.

Şi totuşi era nevoie să fie şi ei înţeleşi!

După ce, de-a lungul unei adolescenţe confortabile, inge- raseră doza de frustrare erotică pe care au constituit-o, la urma urmei, legile

antievreieşti din ’38, literalmente molipsiţi de epidemica veselie postbelica, aceşti evrei din Roma „bună" înlocuisera – cu câtă repeziciune! — teroarea pricinuită de Benito Mussolini şi de Adolf Hitler cu veneraţia mimetică faţă de Clark Gabie şi de Liz Taylor. Era ca şi când acea înspăimântătoare şi clovnească pereche de dictatori fascişti nu existase niciodată, ca şi când – în inimile tuturor Bepy-lor italieni – ea fusese îngropată dimpreună cu leşurile indistincte ale sutelor de rude deportate: roiul de veri, cumnaţi, surori, socri şi nepoţei cu ale căror rămăşiţe s-ar fi putut acum umple vreo doi saci de gunoi, despre care era interzis să se vorbească şi de al căror sfârşit ne ruşinam pe ascuns. Şterşi din memoria rudelor supravieţuitoare, încă dinainte de a fi şterşi de pe faţa pământului: ca şi când zdrenţele lor şi slăbiciunea lor infernală, morţile lor fără identitate, minuţios documentate de acele cumplite fotografii în alb şi negru, ar fi fost nepotrivite cu sclipirea argintăriilor sau cu verva euforizantă a cocteilurilor din acei ani fantastici. Ori ca şi când demenţa aceea diabolică ce se abătuse peste Dispăruţi i-ar fi îndreptăţit pe Salvaţi să adopte o dezinvoltă lipsă de prejudecăţi. Oare de aceea – numai de aceea? – nu exista nici măcar un singur individ în anturajul lui Bepy şi al Adei care să nu se fi simţit îndreptăţit să încalce preceptele burgheze, făcând avansuri soţiei celui mai bun prieten ori fiicei minore a celui mai drag coleg ?

Evident, infernul abolise interdicţiile. Dacă această refulare colectivă n-ar fi existat, cum ar fi putut bunica Ada – cărora naziştii îi suprimaseră (chiar dacă în familie, din delicateţe, se prefera expresia eufemistică „deportaseră”) cele două verişoare mici şi o duzină de alte rubedenii – să participe cu atâta emoţie la uscarea hortensiilor ei de la sfârşitul fie-

cărei veri ?

Nimic straniu, în fond: Bepy şi Ada considerau că li se datorează ceva. Asta-i tot. îndeobşte oamenii care şi-au riscat pielea dezvoltă, în urma traumei, o circumspecţie travestită în coşmar nocturn ori în presimţire diurnă. lată-i, în schimb, pe soţii Sonnino atribuindu-şi o imunitate plenară specială, guvernată pe de o parte de convingerea că cei ce au avut tăria de a traversa o nenorocire atât de nemăsurată sunt înzestraţi pentru a le depăşi pe următoarele, în mod sigur de mai mici dimensiuni, pe de altă parte de conştiinţa dreptului la despăgubire, garantat de orice religie monoteistă şi de orice jurisprudenţă liberală (într-un atât de vădit contrast cu legile destinului omenesc). Istoria avea să le arate că e mai bine să fii hăituit de nazişti la douăzeci şi cinci de ani cu speranţa că o vei scoate la capăt decât să te pomeneşti la şaizeci de ani fără o para chioară, la cheremul compasiunii publice, în inima unei democraţii occidentale de o crudă indiferenţă.

Frivolitate, sarcasm, obrăznicie, înclinaţie către sofism, către inducerea în eroare şi către traficul de influenţă, imprudenţă, incapacitate de a estima efectul fiecărei fapte în parte, risipă, sexomanie, dezinteres faţă de punctul de vedere al celuilalt, reticenţă în recunoaşterea propriilor greşeli, tărie de caracter ostentativă care e doar slăbiciune şi mai ales o varietate aparte de optimism care se învecinează cu iresponsabilitatea: iată doar o foarte mică doză din amestecul cu care îndeobşte te păcălesc, punându-te cu spatele la zid, microbul cu care îţi intoxică organismul, dar şi cocaina cu care îl euforizează. De-aş fi găsit şi eu, la rândul meu, curajul de a-i pironi de responsabilităţile lor, de-aş fi avut impertinenţa (de care eram atât de lipsit în zorii pubertăţii mele) să le

declar: „Vă rog, vă implor, oare nu e timpul să vă recunoaşteţi greşelile ? Şi să priviţi în faţă realitatea ?”, sunt sigur că m-ar fi privit cu dispreţ, pentru a ma arde imediat cu o vorbă filozofică mucalită de tipul: „Domnişorul e rugat să dea o definiţie pentru *realitate'.”*

Oare nu tocmai prin acest relativism totalizant izbutise Bepy să-l convingă, cu aproape treizeci de ani în urmă, pe acel renghi al naturii care era taică-meu să-şi considere albi- msmul drept un prilej irepetabil de a se deosebi de ceilalţi, o emblemă a viitoarei sale personalităţi ?

Succesul educativ obţinut în mod imprevizibil de Bepy cu tatăl meu – pe care în continuare nimeni nu avea să i-l recunoască – reieşise tocmai din răsturnarea deliberată a oricărei paradigme pedagogice: Bepy alesese să proslăvească diferenţele şi disonanţele micului său fosforescent întâi născut. Şi, tot repetându-i: „Tu eşti unic, i-re-pe-ta-bil, tu ai părul ca marţienii şi pielea urşilor...”, asistase, nu fara mândrie, la miraculoasa întărire a acelui organism atât de timpuriu deformat. Se poate spune ca lovitura de geniu a lui Bepy a constat în devierea atenţiei micului Luca dinspre excentricitatea aspectului său ridicol către normele unui formalism impecabil: sa nu cumva sa aibă pantofii prăfuiţi, sa strice dunga pantalonilor, să taie calea unei doamne, să fie învins pe tărâmul dialecticii ori să facă o impresie proastă pe cel al atleticii. Fiindcă lucrul cel mai serios e să considerăm că nimic nu e atât de serios încât să merite participarea noastră emotivă ori să ne ameninţe bunăstarea materială. Şi ca atare e nevoie să vorbim şi iar să vorbim, să nu încetam niciodată, să nu tăcem pentru a asculta, să nu ascultăm pentru a tăcea, să ne cucerim darul ultimului cuvânt, al replicii de neuitat.

Poate ca memoria mi-a jucat festa de a-l transforma pe Bepy într-un decalog de bune purtări pentru trăirea la maximum cu minimum de efort.

Să luăm momentul acela când, în timpul unui sejur la Cristallo di Cortina, după un mic dejun somptuos în cameră – cu toată sclipitoarea marchctărie hoteliera la care nu se poate renunţa – bunicul ne închide pe fratele meu Lorenzo şi pe mine, care încă nu eram adolescenţi, în baie ca să ne facă să defecăm şi, şocat de protestele noastre: „Dar dacă nu ne iese ?", ne mustră: „Mă doare-n cot." „Te implor, bunicule, deschide uşa." „Vă interzic să trageţi lanţul, vreau să-l văd, c o chestiune de ordin mental!" Ei bine, el nu face altceva decât să ne arate cum o anumită marţialitate e leacul cel mai nimerit împotriva puerilelor răsfăţuri ale generaţiei noastre şi ale epocii noastre.

Bepy e nebun, e exagerat, dar e totodată un as în arta înşelăciunii şi a disimulării. O creatură modelată în cele două decenii de fascism, îndulcită de o supradoză de causticitate şi umor republican, o contradicţie vie căreia i se poate imputa orice, în afara faptului de a nu-şi fi fost strict fidelă sieşi.

Până şi atunci când, cu veacuri în urmă, Teo, cel de-al doilea născut al său, care abia împlinise optsprezece ani, se hotărâse să-şi ia o slujbuşoară de vară ca să-şi plătească o psihoterapeută jungiană care să-l ajute să-şi considere propria dorinţă de a emigra în Israel nu ca pe o manifestare de ură oedipiană sau antipatriotică, ci eventual ca pe o aspiraţie „adultă" (acest atribut îi emoţiona pe cei din familia Sonnino până la lacrimi) de a imprima o cotitură propriei sale existenţe ... Până şi cu acel prilej Bepy recursese, spre a-şi combate fiul, la cinismul său inegalabil:

— La ce-i bună analiza ta ? Nu te-ai săturat de

porcăriile astea? Sau te pomeneşti că ţi-ai găsit o modalitate instituţională de a-i povesti futaiurile tale unei doamne. În cazul ăsta, te-aş aproba.

— Hai, te rog, lasă-mă în pace...

— Vorbesc serios. În Israel e o căldură ucigătoare. Nu e apă. Giordi Spizzichino îmi spunea că instalaţiile de desalinizare se strică, în medie, din trei în trei zile. Nici pomeneală să faci duş în fiecare seară. Şi ştii că iudeii ăia gătesc greţos. Ştii că Rachele Lowenthal, de când trăieşte la Haifa, are dizenterie cronică ?

Vi-l prezint pe Bepy: un tip tare, al cărui empirism involuntar se exprima întotdeauna în cazuri personale. Scotea din joben un pâlc de prieteni şi de rude – toţi cu nişte nume de necrezut – care au făcut, au avut, au riscat ceea ce tu, mic naiv, erai pe cale de a experimenta, pe de o parte lipsit de acel sublim colac de salvare emoţional pe care părinţii din întreaga lume îl numesc „experienţă" şi pe de altă parte copleşit de propriul tău sentimentalism.

— Am ho-ho-ho-tă-tă-tărât, s-a bâlbâit Teo ca şi cum ar fi vrut să-şi ucidă tatăl mitraliindu-l cu silabe.

— Ba nu, n-ai *ho-ho-ho-ta-rât,* zicea imitându-l fără milă. Nu aşa hotărăşti. întâi reflectezi, şi pe urmă hotărăşti. Ştii de ce ai tu nevoie, puiule?

— Beepyyy... Te rooog... nu-mi spuuneee...

— De-o partidă de tenis, de-o frecţie cu colonie şi, în încheiere, de-un futai ca lumea...

— Degeaba, papă!... Ţi-am zis că... şuiera încăpăţânat Teo cu glasul tremurând, întrucât nu era obişnuit să-şi contrazică tatăl şi nu ştia să vorbească serios, deşi studiase o viaţă întreagă ca să înveţe cum să le facă şi pe una, şi pe cealaltă.

— La Cerc, anul ăsta, sunt o grămadă de proaspăt înscrise încântătoare: exact ce ne trebuie nouă. Dacă acum te potoleşti, te speli puţin, te aranjezi şi dacă mai ales îi dai ascultare lui papă, te asigur că deseară...

— Hai, Bepy... Pentru tine nu mai există şi celelalte lucruri ?

— Nu numai că celelalte nu există, dar n-am nici o încredere în toţi *închişii*[1] ăia frustraţi care clamează minunăţiile *celuilalt...*

— întâmplarea face că, tocmai în momentul acesta al vieţii mele, mă interesează numai şi numai *celălalt...*

— întâmplarea face că mi se fâlfâie total. Nu pleci! Dă-mi măcar un motiv, pentru Dumnezeu! se înfurie bătrânul, constatând ineficienţa argumentelor sale şi poate că de asta

1 *Chiusi,* expresie de batjocură din jargonul iudaico-roman cu care sunt denumiţi cei ce nu sunt evrei, aluzie făcând la lipsa, în cazul lor, a circumciziei. (N. tr.)

posomorându-se. Ştii, Teo, că sunt monstruos de rezonabil. A şadar, am nevoie de un motiv. Dacă îmi dai rahatul ăsta dc motiv, te poţi duce chiar şi în Australia dacă ai chef. Sau pe lună, cu Armstrong.

Cerere nelalocul ei. întrebare retorică. Răspunsul e acolo, vizibil cu ochiul liber: în cămaşa albastră deschisă peste cârlionţata pădure de pe pieptul lui Bepy, în insolenţa bicepşilor, în lucirea apoasă a zâmbetului, în pielea aceea care miroase a cafea prăjită şi a înălbitor, în inoxidabila siguranţă de sine, în ingenuul pansexualism care-l macină, în trupul acela care strigă necontenit „Eu am reuşit. Eu cunosc reţeta vieţii...". Da, de ce să priveşti în altă parte? Răspunsul e simplu. El e răspunsul pe care-l căutăm. El, Tatăl şi apoi Luca, emisarul său mascat, *bechor*[1]*-u*| său. Asta e, bunicule, rahatul tău de motiv.

Fără a uita însă că parada aceea de insensibilitate demnă de un căprar e, întâi şi-ntâi, una strategică: mecanismul de autojustificare pe care orice tată surprins în flagrant delict de rea-credinţă îl pune în mişcare pentru a scăpa de sâcâiala pe care unii iluştri

şarlatani o numesc „sentiment de vinovăţie”: modul expeditiv de a eluda un adevăr dur: cine altcineva — dacă nu el, Tatăl — e responsabil de machismul lui, de extraordinara, deşi temporara lui reuşită în viaţă, de nefericirea şi de inadecvarea celui de-al doilea născut al său ? Cine, la finele anilor cincizeci, l-a preschimbat pe mucosul ăla zâmbitor, mereu în căutare de intruvabile discuri cu Fddie Cochran sau Jerry Lee Lewis, într-un băietan livid, în stare să se regăsească exclusiv în propriul sentiment religios, ca şi în dorinţa de a fugi în Israel ?

(Dar oare nu este acesta un simplu mod de a ne împotmoli în cel mai gros noroi novecentist ? Nu v-aţi săturat deja de vinile taţilor ? Sau de furia fiilor, ca să nu mai vorbim de tardivele lor căinţe? Nu sunteţi sătui de ciocniri între generaţii ? El, Bepy, nu se simte răspunzător pentru nimic.

1 Primul născut băiat, în ebraică. (N. tr.)

Nu vrea să audă poveşti. Viaţa, Ia urma urmei, e simplă. *Naziştii voiau să mă omoare pentru motive pe care nu le cunosc nici până în ziua de azi. Am scos-o la capăt. Şi destul de tânăr ca s-o iau din nou de la capăt. Să nu mă întrebaţi cum şi nici de ce. Nu sunt un tip cu răspunsurile în buzunar, îmi voi striga fericirea. îmi voi sanctifica buna-credinţă. îmi voi gratifica material progenitura. Pe urmă, de ei va depinde.)*

Insă nu se poate spune că acest cinism ar fi un expedient cu care Bepy îşi spală conştiinţa. Nicidecum. E o operaţiune costisitoare pentru un suflet atât de firesc înclinat către o indulgenta fluiditate. E pur şi simplu o alegere: trăiască simplificarea, trăiască uscăciunea sufletului. (Arătaţi-mi pe cineva care să reziste la farmecul propriilor slogane, care să nu se îndrăgostească patimaş de

propria idee despre lume.) Bepy s-a născut pentru a simplifica. El nu înţelege – nu va izbuti să înţeleagă nici măcar la sfârşit – că uneori uşurătatea poate fi anticamera indiferenţei. Iar indiferenţa, la rândul său, combustibilul pentru dezastru.

Iar pe de altă parte, în cele din urmă, viaţa, pentru ¡moralişti şi voluptuoşii soţi Sonnino – cu toată uşurătatea lor şi cu toată acea râncedă retorică a uşurătăţii – se dovedeşte a fi o afacere proastă. însă fără ca ei să-i acorde satisfacţia unei căinţe oneste.

Fiindcă soţii Sonnino — e bine să ţinem minte acest lucru — sunt alergici la interioritate.

Doctorul Limentani – chirurg la Spitalul Israelit, văr de-al doilea cu Bepy şi totodată partenerul său de tenis în partidele de dublu jucate duminica dimineaţa la Cannottien Lazio – a fost primul care l-a pus în gardă, inaugurând corul rubedeniilor înnebunite să-l convingă ca esenţialul este să-şi scape pielea. Şi, precum se ştie, tactul e marfă rară în casa Sonnino:

— Operaţia e indispensabilă, poate că l-am prins la timp...

— Riscuri ?

— Riscul e total.

— Ei nu, haide... Ştii ce vreau să spun... Impotenţă ?

— Dumnezeule, Bepy, ăsta-i lucrul cel mai grav care ţi s-a întâmplat.

— Te-am întrebat dacă există un risc.

— Iar eu ţi-am spus că da. Există o mie de riscuri...

— Atunci, nu!

— Hai, Giuseppe, de data asta nu-i o glumă...

-Nu.

— Pricepi că e o nebunie ? O sinucidere ?... Lucrurile se schimbă, trebuie doar să... Şi apoi, nu neapărat...

- Nu!

— Ai rămas acelaşi cap sec dintotdeauna!

Bepy alege să moară: încetul cu încetul figura lui se lichefiază, cu muşchii topiţi ca o îngheţată la soare. Giorgia dispare în magma unei dorinţe de neostoit, în timp ce Ada îl asistă din nou pentru a nu ştiu câta oară.

Acum, Bepy nu mai e nici măcar umbra acelui macho în vârstă care îmi cerea mie (nepotul său de doisprezece ani) să-i arăt organele genitale, spre a le verifica aptitudinea de .1 susţine viitoare bătălii erotice. Faţa aproape complet acoperită cu o barbă ţepoasă şi ochii înroşiţi de morfină îi conferă o aură ascetică în vădită antiteză cu firea şi cu povestea lui. Da, faţa lui Bepy, aflat la câţiva paşi de moarte, e o splendidă apocrifă a misticismului. E ca şi când lumea exterioară, pentru Bepy, ar tinde progresiv spre uniformitate. Percepându-ne rarefiaţi şi interşanjabili, este ca şi cum şi-ar săpa mormântul în sine însuşi: n-a fost niciodată atât de închis în sine. Privirea sticloasă pe care o îndreaptă spre noi nu pare viciată de prejudecăţi. Pentru el, acum, bunica, mama, tatăl meu, doamna filipineză care-l îngrijeşte, ba chiar şi viziunile lui apocaliptice, la fel ca băşica neagră ca smoala de care va fi în curând fagocitat, sunt acelaşi lucru, emisari ai haosului lăptos în care s-a transsubstanţiat lumea.

Zace în dormitorul locuinţei ipotecate de lângă Parioh (în care s-a mutat după faliment şi după scurta paranteză americană), care păstrează o aparenţă seniorială, abia ştirbită de vreun cearşaf ros ori de vreo cafetiera cu ciocul rupt, care o exasperează pe bunica Ia fel de mult ca şi inexorabila stingere a soţului ei. Afundat în culcuşul lui, refractar la ideea că nu mai are scăpare, deşi camera lui parcă e o farmacie, ticsită cum e de cutii de medicamente (de

la inofensivele aspirine la cele mai invazive calmante), nu face decât să repete fraze de tipul: „Mâine, dacă mă simt mai bine...” fără să-i mai pese să le şi termine. Sau fixează cu un aer năuc bucile michelangioleşti ale doicii mele din Capo Verde, spre a se lăsa purtat către buimace comentarii: „Carevasăzică ăsta e paradisul..." Sau, întorcându-se spre soţie, nepăsându-i de prezenţa noastră, ori poate excitat tocmai de această prezenţă: „Recunoaşte că n-ai juisat niciodată cu nimeni cum ai făcut-o cu Bepy al tău...” Deşi Giorgia rămâne singura protagonistă adevărată a delirului său, cu referire specială la acea de neuitat „muiţă din ’79”. Muiţa unei îndrăgostite adolescente luată unui om Ia cincizeci de ani, aflat pe punctul de a cunoaşte dezonoarea crahului şi a exilului.

E ciudat: obscenitatea n-a fost niciodată punctul său forte. Sexul da, însă obscenitatea niciodată. Acum însă – poate pentru că creierul lui e incapabil să găzduiască ideea propriei iminente nonexistenţe ori să absoarbă un concept amar precum acela de lipsa-a-unui-viitor-posibil – se pare că şi-a găsit debuşeu în obscen. Cum poate Bepy al nostru, inamic personal al trivialităţii, care ne-a învăţat s-o eludăm, să se lase în voia ei cu o incontinenţă verbală înfiorătoare în momentul cel mai grav al vieţii lui ? Fapt e că omul cel mai sănătos din lume nu s-a gândit niciodată la moarte decât ca la o ipoteză abstracta care îi priveşte doar pe „ceilalţi” : iar acea aiurare hidoasă, pe care profesorul Limentani, cu laic empirism şi ebraică milostenie, o atribuie în exclusivitate efectului exercitat de Tangesic, pare mai degrabă un semn al modului în care un creier refuză să accepte că e pe moarte: un soi de patologică degenerare a obişnuitului optimism delirant, sau, dacă preferaţi, a laşităţii endemice a lui Bepy al nostru: dacă nu poţi

schimba un lucru, elimină-1. Elimină, Bepy, cât mai ai timp. Oare nu aceasta a fost tăria vieţii tale ? Secretul tău cel mai de nemărturisit?

Tocmai de aceea, în ciuda durerilor şi a neîndoielnicelor impedimente ale stării sale, continuă să se radă şi să-şi presare obrajii şi părul cu colonie, la fel cum, în chip emoţionant şi nepremeditat, în zilele ce au urmat prăbuşirii economice, persevera în obişnuinţe luxoase şi în achiziţii iresponsabile. Ca şi când o parte din trupul său şi din inteligenţa sa ar fi întâmpinat greutăţi în înregistrarea acelei împrejurări insuportabile, ori ca şi când ar fi solicitat o iluzie de normalitate.

Acum Bepy se ocupă numai de propriul său trup, de propriile tulburări fiziologice, ca şi cum trupul său ar fi devenit întreaga planetă, ca şi când ar fi fost alcătuit din văi, podişuri, munţi şi oceane: din când în când Bepy şopteşte, recurgând la o incoerentă terminologie ştiinţifică, „tre* să urinez” sau ,,tre’ să defechez”, ca şi când ar anunţa venirea unui cutremur sau a unei inundaţii. Este ca şi cum chiar acum, când trupul are zilele numărate, chiar acum, când povara cărnii cântăreşte mai mult decât universul, acum când trupul a luat-o razna, acum când trupul nu-şi mai răspunde decât sieşi, acum când marele Bepy şi-a înlocuit parfumul inconfundabil de colonie cu aromă de *chitră* şi de trabuc toscan cu miasmele acelea de spiţerie şi de fecale bolnave, ar fi descoperit dintr-odată că niciodată n-a mai existat şi altceva: trupul, numai şi numai trupul.

Ultimele cuvinte ale Adei Sonnino au fost rostite la câteva zile după moartea lui, cu prilejul plimbărilor noastre duminicale prin centru: o mostră de strâmbătate vrednică de un libertin din secolul al

optsprezecelea, cu atât mai excentrică dacă ţinem seama că venea din partea unei octogenare cum nu se poate mai şic, ce părea să-şi fi ascuns tot secretul frumuseţii de fată şi toată graţia de femeie matură într-o perlă solitară care îi strălucea pe piept, atârnată de un fir invizibil de aur alb. Pe atunci arterioscleroza îi destrămase creierul. Singura activitate cerebrală îngăduită acestei bătrâne slăbite, odinioară cea mai încântătoare domnişoară din comunitatea ebraică a Romei, cu nasul ei egiptean ascuţit şi cu părul ei negru ca pana corbului, era înşirarea numelor de magazine, fără să se întrerupă niciodată, ca şi când erotomania care îi măcinase pe ea şi pe soţul ei de-a lungul întregii vieţi s-ar fi sublimat, patruzeci de ani mai târziu, într-o formă în chip imprevizibil verbală. Oare acesta era modul în care creierul ei, burduşit cu amintiri fulminante şi dramatice, încerca să fugă de sine ? Oare aceasta era versiunea senilă a cotidienei sale strategii de disimulare? Un monument închinat Uitării în viaţă ? Cine poate spune ? Şi totuşi, acea tulburare circulatorie care o făcuse să delireze, uneori, într-un soi de epifanie metafizică, mai lăsa Ioc unor minuscule prelingeţi de înţelepciune: pe care nu ştiai niciodată dacă să le consideri produsul memoriei fotografice a unor anumite minţi bolnave care întâmplător repetă fraze auzite cu mulţi ani în urmă, ori mai degrabă o însănătoşire temporară, premergătoare unei noi căderi în beznă.

Una peste alta, cine este această femeie ? Această bătrână doamnă care, în haosul de pe Via Condotti, se agaţă de braţul meu de parcă ar fi singurul ei avut? E posibil ca această adunătură de oase tremurânde să fie tot ce s-a mai păstrat din încântătoarea fată care şi-a ruinat soţul, cum spune toată lumea ? Cea căreia Bepy nu-i putea refuza

nimic ? E adevărat că Bepy cumpăra tăcerea ei ? E adevărat că Bepy se afla la bunul-plac al megalomaniei acestei femei ? Ea poartă cumplita responsabilitate a ascensiunii şi a prăbuşirii lui Bepy al nostru ? Văduva neagră? Ea e cea pe care o căutăm de la începutul acestei cercetări ? Ea e cea care merită să fie acuzată de tot ce s-a petrecut? Nimeni nu a uitat că, la câteva zile după plecarea soţului ei în Statele Unite, ca, în toiul unei crize de isterie, incapabilă să accepte că viaţa ei princiară se dusese pe apa sâmbetei pentru totdeauna, îngrozită de posibilitatea că vestea cea cumplită ar fi putut să ajungă până la „prietenele de bridge" din Via Paisiello, înlemnită la gândul că acestea ar fi putut zâmbi la fel cum ea de mii de ori zâmbise I.i nenorocirile altora, a refuzat să restituie blănurile abia cumpărate de soţ şi încă neachitate. Tatăl meu i le-a smuls din mână, parcă pentru a o face să priceapă că bunele maniere ale bogaţilor cedaseră terenul violenţei noilor mizerabili.

Ei bine, am rămas impresionat atunci când Ada Sonnino, privindu-mă cu ochii aceia ai ei rătăciţi, după ce a citit cu glas tare toate firmele de pe Via del Babuino şi acum se pregătea să înceapă cu cele de pe Via Condotti, mi-a spus, ca un oracol:

— Daniel, dacă într-o zi iubita ta ar fi să te dibuie în pat cu alta, spune-i că dormeai, că nu ştii cum o fi nimerit curviştina aia în patul tău, neagă evidenţa. Femeile nu vor să audă decât cum sunt minţite...

Ştiu că nu e discursul cel mai pilduitor la care te poţi aştepta din partea unei bunici aflate în pragul mormântului. Ştiu bine că unii vor considera acest punct de vedere învechit şi degradant pentru o femeie. Nu-i defel o chestie demnă de opt martie, de colectiv feminist sau de revistă pentru muieri. Şi totuşi ne serveşte ca fundal pentru a înţelege felul

cum legătura misterios indisolubilă dintre Bepy şi Ada continua să se nutrească – după moartea Lui – din sentimentele vagi de vinovăţie ale Ei, singura supravieţuitoare: regrete şi remuşcări ale unei ramolite: ca de pildă faptul că n-a reuşit să-şi convingă soţul că operaţia de vezică era absolut inevitabilă. Cum îi putuse permite acelui nenorocit să se jertfească pe altarul machismului lui insuportabil ? De ce îngăduise ca trupul acela viril, acoperit cu un strat de piele grosolană şi tare ca o traistă – care o excitase atât de mult încă de pe vremea îndepărtată când se întâlniseră şi se uniseră în plină campanie rasială, binecuvântaţi de bombele prieteneşti ale „aliaţilor” –, să se usuce?

Pentru ultima oară, Bepy nu numai că înfruntase marea trecere fără a cădea pradă tristeţii, şi nici stupidei aridităţi a Problemelor Fundamentale, ci aproape izbutise să ne convingă că bărbăţia e un bun pentru care merită să-ţi sacrifici viaţa.

2

N-am mai văzut un cadavru atât de sic >

Pitic în negru, şopteşte în mine un glas persuasiv, aidoma cu al prezentatorului unei defilări de modă: cu o tichiuţă moale albastru-închis şi cu nişte ochelari de soare furaţi de la maică-mea, chiar dacă nu cu umbral progresiv, că prea aduc a „înmormântare americană”. Sunt aproape frumos, cu o sfârşeală studiată, în blazerul Brooks talie junior şi cu provizoriul ciuf blond mângâindu-mi fruntea.

Eternul rabin Perugia începe ritul fără alte preparative. Pare plictisit. Buzele abia i se mişcă.

Ideea e că vorbele ies din el ca o litanie scurtă, rostită pe de rost. Ideea e că, deşi ştie ebraica, nu le înţelege sau a încetat de veacuri să le mai simtă.

Dar iată că apare, cu încetineala unui al nu ştiu câtelea dric, un Mercedes 500 negru, abia ieşit de la spălătoria auto, şi iată-l că se opreşte chiar în dreptul grupului de persoane îndoliate, în piaţa din faţa posomorâtei capele a cimitirului evreiesc. Asemenea unui star din lumea filmului, din maşina coboară Giovanni Cittadini (pentru prieteni Nanm), amic de-o viaţă cu Bepy şi partener de afaceri escrocat: îmbrăcat în gri-închis, cu o umbră consternată întunecându-i privirea îndeobşte limpede. Este vorba despre un minunat bărbat la şaptezeci şi cinci de ani care miroase a camfor şi iasomie: o ditamai girafa mlădioasă pe care, dacă nu i-ai cunoaşte sobrietatea proverbială, ai putea-o socoti un curist pocăit (una dintre acele homosexualităţi reprimate, ce se exprimă printr-un misoginism iritat). Poartă şi el tichiuţă, un omagiu nesolicitat adus Perfizilor Fraţi Evrei, cu efect comic asigurat: oximoron ambulant: figura sa nu are nimic evreiesc: prea deşelată, cu o călcătură prea sigură. Escortat de doi efebici băieţaşi de sex indescifrabil, înveşmântaţi auster ca *garçons d'honneur,* iată-l trecând în revistă văduva, fiul mai mare, cel mai mic, nepoţii şi aşa mai departe, într-o suită de poli- Lcţuri. Abia acum, când mă priveşte ţintă în ochi cu intensitatea cuiva care are multe lucruri de spus pricep că nu are nimic să-mi spună. Işi leagănă şoldurile, aranjându-şi încontinuu butonii gemeni de la cămaşa albă, de parcă el, şi nu cadavrul, ar fi adevăratul star al acestui rendez-vous în cimitir.

E surprinzător să-l vezi la funeraliile omului infam care – dacă e să ascultăm ce murmură lumea – i-a furat o grămadă de bani. *Aşadar l-a iertat ?* se

întreabă oamenii din jur. Nu numai că Nanni, ca un adevărat domn, s-a jertfit pentru rudele lui Bepy, ca să le scoată din încurcătură, să le redea o viaţă demnă, dar acum găseşte şi generozitatea de a participa la înmormântarea fostului amic ticălos care a îndrăznit să-şi încerce norocul cu Sofia, superba Iui soţie cu sânge albastru : cum a reuşit Nanni Mărinimosul să-l ierte pe Bepy Incorigibilul ? Nu puţine sunt motivele legitime şi nelegitime pe care Mărinimosul le poate invoca pentru resentimentele sale faţă de Incorigibil : numai că de data asta nu de afaceri c vorba, şi nici de loialitatea între prieteni de-o viaţă. Există o serie de chestiuni rămase în suspensie pe care Nanni, cu toată bonomia lui, încă nu le-a iertat. Una mai presus de toate : Giorgia, sublima modistă de şaptesprezece ani. Nu că Nanni ar fi fost îndrăgostit de ea. O aprindere, un elan de moment, asta a fost tot. Lucruri care i se pot întâmpla unui om trecut de patruzeci de ani, dintr-o bucată, cum era Nanni, după o viaţă de onorabil serviciu conjugal. Interesul faţă de o creatură încântătoare. Nimic mai mult. Să spunem că lui Nanni îi plăcea să-i vorbească, să o facă pe galantul, să scornească în fiecare zi câte un alt truc pentru a o face să râdă. Nu-i fantastic să vezi râzând o fată ? Să spunem că îşi regăsise plăcerea de a face duş dimineaţa şi de a-şi petrece un sfert de oră ca să-şi aleagă o cravată. Să spunem că, pentru o bucată de timp, abia aştepta să ajungă la birou spre a verifica dacă întâlnirea cu fetiţa aceea avea să-i suscite uşoara modificare a respiraţiei de cu o zi înainte... Pe scurt, date fiind aceste premise, e plauzibil să considerăm că micul scandal familial în care au fost implicaţi Bepy şi tânără modista – traumatica descoperire de către Ada a relaţiei desfrânate a consortului pe bază de weekenduri balneare şi de *urina- party-uri* – îl

indispusese pe Nanni şi-l făcuse sa se simtă cretin. Da, pesemne că nu fusese uşor pentru un tip mândru ca el – şi atât de puritan – să se împace cu gândul că, în zilele în care el abia începuse să-şi pună întrebări asupra oportunităţii gestului de a o invita în oraş să ia masa, Bepy o futea de mai bine de-o lună de zile. O *minoră, ai văzut ce chestie ? O minoră. Copila mea...*

Dar în cele din urmă, acest arhanghel – să recunoaştem, copii, un bărbat atât de distins! – a venit totuşi: e aici, la înmormântare, printre noi. Pare chiar mişcat. Şi, ca un semn în plus de destindere diplomatică, şi-a adus cu el blonzii nepoţi înveşmântaţi cu cenuşii paltonaşe gemene ai căror nasturi de sidef te duc cu gândul la sclipitoare întinderi arctice: două creaturi atât de angelic abstracte încât îmi vine să mă uit în pământ, ca şi când, în loc de înmormântarea bunicului meu, m-aş fi găsit scufundat în priveliştea degradării mele umane. Abia acum îmi dau seama că e vorba de un băiat şi o fată.

E ca şi cum apariţia arianului mascat în evreu şi a celor doi amoraşi le-ar fi confirmat celor de faţa – fie aceştia rude apropiate sau amici îndepărtaţi – ideea ca nemernicul acela de Bepy murise la momentul potrivit, în culmea dezonoarei, îndeajuns de tânăr ca să le stârnească semenilor mila ce aplanează totul, dar nu ca să i se poata trece cu vederea chiar toate depravările din trecut. Bepy era unul din acele temperamente capabile să găsească o armonie deplină în efervescenţa tinereţii: în timpul fulgurantului galop care fusese existenţa sa, a parcurs deja etapele semnificative spre abjecţie. Ce motiv avea să mai fie printre noi ?

Bepy nu s-a născut ca să trăiască din expediente, să alerge după slujnicuţe şi după secretare, să le

păcălească pentru ceva mărunţiş, aşa cum a făcut în ultimii ani. E o figură charis- matică, are nevoie de o scenă pe care să se producă. Haideţi :,â ne închidem pleoapele şi să-l vedem într-un smoching alb, cu o expresie inspirată, cu mustăţile aurii şi cu zâmbetul insolent cu incisivi lăţi *â la* Clark Gabie, sorbind dintr-o cupă de şampanie pe puntea lui *Michelangelo,* alături de soţie şi de cutezătorul echipaj de petrecăreţi, porniţi să cucerească Ncw Yorkul! Aşadar, bine-venită fie moartea sceleratului. I)a, mort la momentul potrivit. Nu era tipul hainelor deformate de ghebul incipient al senectuţii. Şi nici tipul care să suporte cu stoicism beteşugurile şi handicapurile psihomo- torii. Trebuie spus că poate – cum susţin unii – viaţa sa ar ii fost încă şi mai desăvârşită (în sens mitopoietic) dacă s-ar ii sinucis cu câţiva ani înainte, în timpul prăbuşirii economice. Acea prelungire degradantă a ultimului lustru, cel al ruinei şi infamiei, era deja un surplus vulgar, opera unui artist oarecare, decadent şi fără talent. Să ne gândim dacă Bepy ar fi putut suporta bătrâneţea, bătrâneţea urâtă, bătrâneţea surzeniei, a nălucirilor, a amintirilor, bătrâneţea pasului istovit şi a picioarelor tremurătoare şi crăcănate, de prosta- tic incontinent. Nu, nu se potrivea cu Bepy Sonnino. Nicicând moartea nu a fost mai milos oportună. O dovedeşte emoţia celor vemţi, îndreptată în întregime către ceea ce fusese el, iar nu către ceea ce ar mai fi putut fi în continuare.

Pentru familie e o eliberare. Nu există îndoială. Se pare că toţi se uită la fii şi la nepoţi gândindu-se la necazurile pricinuite lor de Iconoclast, care, după ce şi-a clădit, într-o viaţă întreagă, o onorabilitate respectabilă, a făcut torni de rahat în două luni de zile. Crahul acela financiar despre care s-a vorbit mult în mediile textile la începutul anilor ’80. Cine nu

cunoaşte povestea care l-a consacrat pe tatăl meu, Luca Sonnino, ca erou involuntar al unei epopei ce ne aparţine pe de-a întregul, ca un ebraic Buddenbrook de sfârşit de mileniu ?

La douăzeci şi trei de ani, când abandonează ingineria, zăpăcit de promisiunea unor „bani lesnicioşi”, Luca e unul din acele vlăstare ale bunei burghezii evreieşti care se înfurie dacă, intrând dimineaţa în birou, nu găsesc un trandafir proaspăt într-un pahar de cristal. Pe vremea aceea, Bepy e încă eroul său statornic: un vânzător care îşi atrage clienţii lăudându-şi marfa, cu mâini şi limbă de iluzionist, unul căruia, ca să te vrăjească, îi e de ajuns contrastul dintre veşmintele sale din în albicioase, strânse pe talie, şi faţa pururi bronzată. Pentru el – înzestrat cu o capacitate de seducţie impresionantă – să-ţi promită un viitor de fiori e o joacă de copii. Până atunci, Bepy nu numai ca a fost reperul ideal – cine l-a scos pe tatăl meu din chinurile diversităţii ? –, ci şi garant de fapte desfrânate. Normal să-i dea ascultare, să se lase pătruns de forţa persuasivă a acelui surâs prevestitor.

Dar când Bepy, pradă unor imprevizibile repulsii travestite în splendori napoleoniene – cu totul altceva decât Recesiunea îndărătul căreia se va adăposti în curând! – dă totul de-a berbeleacul, făcând datorii de necrezut, înşelând prieteni şi duşmani, Luca e deja un bărbat răsfăţat de treizeci de ani: pentru Bepy, faliment şi risc iminent de închisoare. Castelul de poleială al familiei Sonnino s-a prăbuşit. Dintre prieteni, unii exultă cu sobrietate (Dumnezeule, îşi dădeau atâtea aere!), alţii dispar, iar alţii interpretează faptele ca pe un avertisment al Atotputernicului: pentru câtă vreme avea El să-i mai îngăduie unui oarecare Bepy Sonnino să-L sfideze cu atâta neruşinare ?

Dar nu-i vreme să-şi plângă singur de milă. Bepy a pus la punct vreo sută de escrocherii: e hăituit de carabinieri, bancheri, judecători sindici, probabil şi de piticanii rău intenţionate plătite de vreun cămătar furios, şi de Dumnezeu mai ştie cine altcineva: nu-i rămâne decât să fugă imediat în Statele Unite. Da, de pe-o zi pe alta cumpără cu ultimii mărunţi, extorcaţi prin păcălirea maică-mii, un bilet de avion pentru New York (Concorde, fireşte: şi fuga îşi reclamă confortul ei) şi zboară spre Angelo, fratele mai mic, care a deschis după
război un restaurant ebraico-roman în inima Manhattanului. „La Angelino”: local delicios despre care mitologia familială (sau mitomania?) oferă asigurări că a fost frecventat de l ’rank Sinatra, Sammy Davis Jr., Barbra Streisand şi mulţi alţii; pe perete, o fotografie datând din ’59 (anul inaugurării) care o surprinde pe Marilyn Monroe cu un zâmbet plin de modestie, într-una dintre ultimele ei îmbrăţişări cu inefabilul Arthur Miller. Specialităţile casei: *concia,* anghinare *alia giudia,* chifteluţe cu leuşteanul de rigoare, diverse sortimente de *mozzarella all’imperiale,* vin de Chianti total *kasher,* iar ca fundal vechi motive italiene îmbinând melodii de viori nostalgice din anumite romane de Isaac B. Singer. Circul ecvestru al lui Bepy, parcul său de distracţii, îşi schimbă doar domiciliul, transferându-se pe malurile râului Hudson: modul de viaţă şi meniul neschimbate: tocătură de amoralitate uşuratică în sos de megalomanie evreiască.

Dar să încercăm să ne închipuim, acum, furtuna care îl zguduie pe tatăl meu dincoace de Ocean: la numai treizeci şi şase de ani (fir-ar să fie, cu trei mai mulţi decât am eu azil). Ecourile unei vieţi bogate în sclipiri amăgitoare şi în posibilităţi care par să dea cu tifla postum actualelor strâmtorări.

În zilele ce au urmat cataclismului, casa noastră parcă s-a transformat într-o societate de binefacere; Bepy a avut neruşinarea să ne telefoneze (un telefon cu taxă inversă): „Totul e bine, băieţi, nu vă faceţi griji din pricina mea. Aici e minunat!”

Să ne facem griji ? Din pricina lui ? Dar ce, am înnebunit ? Şi-a pierdut uzul raţiunii ? În acest context, Bepy are chiar obrăznicia de a cere să i se expedieze smochingul său de vară. *{Scuzaţi-mă, băieţi, dar aici fără costum de seară nu poţi trăi! Iar cu cel de lână crapi de cald...)*

Tatăl meu îl insulta. Da, pentru prima oară îşi insultă eroul. O insultă lungă de mii de kilometri traversează Atlanticul cât ai clipi din ochi! Tatăl meu strigă, refugiindu-se în reconfortanta carapace a autocompătimirii: dar nu pricepi, nenorocit nemernic, ce viaţă ducem aici ? În fiecare zi alt creditor... Suntem sub asediu: tapiţeri, argintari, blănan, croitori, concesionari de automobile, până şi barul de lângă prăvălie. Toţi negustorii ăia care te-au crezut, toţi mahării ăia care ţi-au dat credit, fac acum coada prezentându-ne datorii faraonice.

Chiar aşa e: ori de câte ori sună telefonul şi o voce glacială întreabă de Bepy, pe Luca îl trec fiorii. Ştie că va trebui sa tergiverseze, să născocească gogoşi ori să ocolească adevărul, va trebui să domolească mânia unui interlocutor, care pentru simplul fapt că are de revendicat un credit se va simţi îndreptăţit să fie nepoliticos. Cum am ajuns în halul ăsta? Întreaga omenire pare să aibă o socoteală neîncheiată cu Bepy. Chiar şi creditori improbabili, care aruncă o lumina de operetă asupra turpitudinii sale. Într-o zi se prezintă de-a dreptul Johanna, o servitoare din Cabo Verde, prietena cu doica mea, o creola cu fizicul tonic al unei dansatoare de varieteu. Şi-a pierdut soţul camionagiu într-un accident de circulaţie. Ei

bine, abia acum, când Bepy a fugit, îşi găseşte ea în lacrimi curajul de a le dezvălui părinţilor mei ca întreţinuse o relaţie cu el, că îi încredinţase vreo câteva milioane bune în bani peşin, lichidarea soţului ei, tot ce avea, pentru ca să i i investească Domnu' Giuseppe – pe care Bepy, de bună seamă, nu s-a preocupat sa-i mai restituie. Nu îndrăznim sâ-i spunem că, în mod sigur, banii au intrat în imensul cazan financiar, fiara sângeroasă pe care Bepy a încercat s-o tina la respect atât cât a putut, şi ne angajăm să-i înapoiem banii puţin câte puţin. La un moment dat banii trebuie să-şi fi pierdut orice valoare pentru el... la fel ca oamenii.

Abia acum ne dăm seama că bogăţia lucitoare din ultimii ani se sprijinea pe o imensă încrengătură de credite bancare, vârtej ameţitor de poliţe neacoperite şi postdatate: scama toria de pe urmă a acelui Mandrake funambulesc.

Iar de data asta, cu siguranţă, nu admiraţia îl anihilează pe tatăl meu, ci eventual mânia.

Ce simţământ te încearcă atunci când primeşti un telefon de la un director de bancă, unul care până mai ieri te-a tratat cu respect, unul căruia nu i-ai acordat niciodată nici o atenţie, pe care l-ai compătimit mereu din obişnuinţă întrucât purta pantaloni fără manşete şi era convins că secretul vitalităţii i. mcifrat într-o cravată ţipătoare ? Şi ce înseamnă să iei loc acum pe scaunul înroşit, în faţa acestui individ, încruntat < 11 ntr-odată ? El, împărţitorul de averi, crupier al vieţii moderne, cu umilinţă îţi deapănă exemplarul discurs care îi face meseria să semene cu a unui predicator. Iţi spune — cu moderaţie, ca şi când i-ar veni cam greu (abia acum începi să bănuieşti că nu i-ai plăcut niciodată: tu, cu manşetele tale de trei centimetri şi jumătate la pantaloni şi cu cravatele tale ţesute uni) – ca eşti

ruinat: să tot fie cel puţin douăzeci de persoane în Roma care, dacă dau de tine (spunând asta îi scapă un zâmbet vag)... Modul tău de viaţă va trebui schimbat, trebuie să începi să iei în considerare ipoteza că viitorul minunat imaginat pentru copiii tăi va trebui redimensionat (ce legătură .irc ? De ce îmi spune asta ? Ce ştie el ? Cum îşi permite ?). „Să vindeţi totul, inclusiv argintăria: nu văd cum altfel s-ar putea opri căderea în monstruoasa prăpastie, *dottor* Sonnino. V-o spun în interesul şi pentru integritatea dumneavoastră.” Ceea ce nu poţi suferi sunt lecţiile de etică cu ridicata. E i ipic pentru directorii de bancă să ofere aşa ceva. Iată de ce păleşti când respectivul azvârle ca din întâmplare că dezastrul ar fi „consecinţa inevitabilă” a prostului obicei al familiei talc, a lipsei de scrupule a tatălui tău (ca şi când capitalismul u respecta etica riguroasă a virtuoşilor!).

Durerea de a trebui să-i comunici asta soţiei tale, care clacă nu s-a măritat cu tine pentru bani a făcut-o cu siguranţă pentru libertate (din care banii fac şi ei parte). E probabil ca ea să se tot întrebe dacă nu cumva e cazul, întrucât s-a maritat cu un om bogat, să-şi asume ruina financiară a acestuia. (Câte sunt nevestele care, într-o atare împrejurare, văzându-şi statutul social prăbuşindu-se de la o zi la alta, nu ar cerc divorţul ?)

Groaza că ai putea ajunge să ai de-a face cu acel miliardar circumspect care e socrul tău, căruia nu-i vei cere niciodată o mână de ajutor (ori poate că da?). Ce anume produce această răvăşire în fibra vulnerabilă a unui om trecut de treizeci de ani ?

Luca are caracter şi talent, şi mai cu seamă disperatul optimism al cuiva care a avut o viaţă uşoară. După o clipă de mohorâre, la primul scârţâit al aventurii conjugale, el strânge din dinţi, taman

când umilinţele se multiplică în acel vârtej de maşini vândute şi de mobile sechestrate. Portărelul te întreabă ce s-a ales de tatăl tău. Ce s-a ales de colecţia lui de tablouri. „Unde sunt, *dottor* Sonnino, acei Burri şi Sironi pe care i-aţî asigurat ?" Nu ştii, sau te prefaci că nu ştii. Poate că a fugit, *dottore.* Şi înainte să fugă le-a vândut. Ai vrea să-l implori, ai vrea să îngenunchez! în faţa lui. Dar n-ai fost educat pentru asta. Ai fost educat să fii arogant. Nu-i nici-decum vina ta. Totul s-a petrecut atât de iute, *dottore,* într-un mod atât de imprevizibil. O adevărată tragedie.

Printre cele o mie de lucruri pe care n-ai vrea să le faci, printre cele o mie de ofense la care n-ai vrea să te supui, există unul al cărui simplu gând te face aproape să leşini de îngrijorare. De luni de zile Bepy nu le-a mai plătit prinţilor Torlonia arenda pentru moşia de vânătoare şi, după cum ştii, cât de curând va trebui să mergi acolo şi să achiţi datoria, să iei toate lucrurile lui Bepy şi să înduri privirea dispreţuitoare a aristocraţilor care au dat în arendă terenul. Prinzi curaj într-o sâmbătă: parchezi maşina sub şopron, între pădurea roşiatică de castani şi *club-house-ul* decorat excentric de Bepy, potrivit nevoilor sale de dandy de sfârşit de secol. Mirosul uşor mucegăit a! frunzelor umede te izbeşte ca un pumnal în mijlocul sternului. Linişteşte-te! Linişteşte-te, Luca. În fond, n-ai iubit niciodată prea mult locul ăsta. Poate tocmai fiindcă ţi se părea (iar astazi ţi se pare cu atât mai mult) floarea de la butonieră a acelui *Bepy's style.* Simbolul acestei megalomanii rustice amestecate cu ridicolul vitalism hemingwayan. Aceasta moşie la nord de Roma, întinsa pe o sută douăzeci de hectare de pădure, a fost dintotdeauna oaza duminicală a tatălui tău. Până în urmă cu câteva luni nenorocitul ăla, pradă propriului său *cupio*

dissolvi[II], organiza aici partide de vânătoare sau chefuri nocturne pe bază de curviştine vulgare şi de whisky irlandez. Calmează-te, Luca! I >e acum ai depăşit trauma. Iţi poţi îngădui un pic de ironie ji nn pic de autocontrol. Iţi petreci două ceasuri umplând valizele şi cutiile cu inconfundabilele catrafuse ale lui Bepy: flacoane de colonie pe jumătate goale, cizme înnoroiate, şepci de tweed, jachete cu capă de loden fără căptuşeală şi şipuri uzate din piele şi argint care încă mai duhnesc a ţuică. Acum e timpul să te dedici pavilionului hipic: goleşti un dulap întreg de băşti, biciuşti, pinteni încrustaţi, până când mirosul de cal, spumos şi acrişor, impregnat în mănuşile de pânză bătută îţi izbeşte nările. Insă de abia când aduni puştile ,şi cartuşierele într-un ungher îţi trece prin minte un gând care, cultural, n-ar trebui să-ţi aparţină: *Câţi bani azvârliţi pe fereastră numai din plăcerea de a-i azvârli!* Şi acum partea cea mai dificila a trebii: începi să desprinzi cu un sentiment de greaţă trofeele de vânătoare de pe pereţi. Bepy era regele necontestat al vânătorii de mistreţi. Trofee îmbălsămate acasă şi la birou cu care ai identificat dintotdeauna frivola ferocitate a tatalui tău. Un vânător exuberant şi iscusit: puţină răceală, multă energie, întocmai ca în afaceri, întocmai ca în viaţă. Iţi revin în minte cu dezgust flash-urile din prima vânătoare alături de el, iritarea lui dinaintea dificultăţilor tale de acomodare şi a nepotrivirilor tale fizice: şi apoi practica tribală pe care ţi-a impus-o: săînşfaci cu dinţii inima primului (şi ultimului) animal ucis.

Dar există, din el, din Bepy, ceva ce ţi-ai dori să salvezi ?

II Locuţiune latină cu sensul literal „doresc să mă despart de trup”, întâlnită în Epistola Sfântului Pavel către Filipeni (1,23); în sens larg, „dorinţa de autodistrugere”. (N. tr.)

Dacă stăm bine şi ne gândim, există o zi. Ca să fim mai precişi, o dimineaţă, o deşteptare la hotel. Suntem la finele anilor ’50. Bepy e la Londra şi te-a luat pentru prima oară cu el: pe tine, micul Luca, *albinosul lui tata.* Ocupaţi o cameră încăpătoare Ia etajul al patrulea al hotelului Savoy. Aţi fost deja treziţi de un negrişor slab şi politicos, îmbrăcat cu o bluză roşie cu nasturi de argint, care, cu un gest spectaculos, a ridicat capacele dând la iveală o comoară de *muffins* aurii şi ouă cu şuncă şi cârnăciori, împrăştiind prin cameră un damf acru de grăsime topită. Bepy şi-a umezit buzele cu o sorbitură de cafea, lăsându-ţi restul dejunului. în acest moment amintirea prinde viaţă, ca şi când n-ar fi o amintire, ci una dintre acele imagini tatuate în memorie. E ceva mai mult de o clipă. Câteva secunde. Un şir de fotograme; Bepy aşezându-şi haina călcată pe patul nefăcut. Bepy mângâind batista imaculată după ce şi-a vârât-o în buzunarul de la piept. Bepy scoţând calapoadele roşietice din lemn de arţar din pantofii Tricker’s de antilopă maro-închis. Bepy, lângă fereastră, controlând dacă nu cumva cravata ascunde vreo umbră. Bepy descheind nasturii de la cămaşa pe care va trebui s-o îmbrace. Bepy, fără nici o pudoare, dezbrăcându-se complet şi arătându-şi culoarea închisă a pielii, atât de contrastantă cu carnaţia ta albă ca zăpada. Şi, în sfârşit, aburii groşi care ies pe uşa larg deschisă a băii, mirosind a duş, a săpun, a talc, a colonie, a trabuc toscan: e vorba de partea gazoasă (cea mai aleasă şi mai îmbătătoare) a sufletului lui Bepy.

De ce ? Cine-i Bepy ?

Ai impresia că te afli în faţa instrumentelor unui prestidigitator. Aici, în ruinata cabană de vânătoare e închis secretul succesului lui Bepy Sonnino, formidabil colecţionar de mituri de tinichea şi de

platinate trageri pe sfoară.

Iată cine-i Bepy.

Iar dacă, dinaintea acestui sicriu din lemn de palisandru în care zace un cadavru atât de incredibil, cineva, într-un acces de pedanterie la limita prostului gust, s-ar întreba despre misterul falimentului său şi al sfârşitului său, să ştie că Bepy nu era un ticălos, ci pur şi simplu unul dintre numeroşii indivizi care detestă să apară drept ceea ce sunt. Nu-i nicidecum uşor să lucrezi ca negustor, făcând orice ca să iH.i pari aşa ceva. Iar Bepy nu avea nimic de negustor. în cei treizeci de ani de muncă în care steaua Iui strălucise fericit, d sc angajase cu trup şi suflet în tentativa de a-i face pe ceilalţi să uite de profesia lui de angrosist de ţesături – cu toate că era unanim recunoscut ca fiind cel mai iscusit „vânzător de cârpe" din Italia centrală. în realitate el era un actor, un iluzionist, un îmblânzitor de şerpi, un scenarist al propriului sine.

Dacă în anul 1960 erai un agent de comerţ în ramura ţesă- i urilor, ştiai că daca Bepy Sonnino s-ar fi îndrăgostit de tine ic ar fi făcut bogat cu narcisista şi capricioasa bucurie a binefăcătorului. Dar vai de tine dacă-l făceai să-şi piardă dragostea dintr-odată. O terminai cu dânsul. Deoarece el îi cerea mereu semenului său să îl surprindă. Pentru a-şi putea pune în evidenţă privirea sa vrăjită, de neuitat.

Vara, le dădea întâlnire agenţilor joia, la ora patru dupa-a- uiiaza. Fiecare dintre cei ce veneau să ceară – fanţi improvizaţi – şi care făceau anticameră în zilele de joi după-amiaza ştia că, în luminosul birou răcorit de o instalaţie preistorică de aer condiţionat, avea sa găsească un Bepy abia renăscut dintr-o lungă aţipeală şi dmtr-un duş regenerator (Bepy adora sa facă duş), purtând o haina de în bej şi o cămaşă de un

azuriu curat. împinşi de o lege nescrisă ori de un spirit de empatie, agenţii erau determinaţi să se înfăţişeze dinaintea acelui *arbiter elegantiarum* nu doar îmbrăcaţi ireproşabil, ci şi cu un colorit în stare să exprime o bunăstare spirituală de ansamblu. Mitul sonninesc povesteşte ca unii ajungeau sa se machieze, dar nu deţin confirmări în această privinţă, bireşte, în caz că în ziua aceea i-ai fi displăcut, Beppy nu ta-ar fi arătat nici o iritare, i-ai fi intuit dezamăgirea după modestia ordinului de plată şi după privirea distrată. Agenţii atârnau de acel zâmbet primitor, vrăjiţi de vocea păstoasă, nnbătaţi de aroma cafelei abia băute pe care o emana Bepy. Ei se simţeau în acelaşi timp întâmpinaţi şi judecaţi. Bepy avea mama de a le aranja nodul de la cravată ca şi cum ar 11 fost nişte elevi de liceu. Pentru câteva minute, banii încetau să mai aibă importanţă. Agenţii ştiau că el avea să-i îngroape în complimente, şi totuşi nu rămâneau uimiţi că asemenea măguliri – mai degrabă decât să-i ofenseze prin repetarea lor obişnuită, aproape obsesivă – continuau, după atâţia ani, să-i inunde de bucuria de a trăi. Şi abia când, un sien de oră mai târziu, pielea lor intra în contact cu căldura umedă a verii, care în biroul lui Bepy fusese abolită de eficienţa aerului condiţionat, pricepeau dintr-odată că fuseseră la teatru, că îşi întrerupseseră temporar bătălia pentru existenţă şi pentru câştigul zilnic, suspendaţi într-o oază răcoritoare. Abia atunci, reînviaţi din non-timpul acelei vrăji orientale, pricepeau că spectacolul acela era de neînlocuit şi inutil. Şi se simţeau mulţumiţi şi iritaţi deopotrivă.

Bepy era un adulator genial şi neruşinat, ceea ce englezii numesc *a confidenţial man:* aşa te câştiga. Linguşirea lui nu avea gust de zahăr, avea ceva intrinsec viril: era ca enzima produsă de un organism supraexcitat. El ajungea să creadă în complimentul

pe care se pregătea să-l facă. De câte ori, dinaintea unor femei de o urâţenie bine cunoscută, nu s-a lansat bunicul în elogii cutezătoare ; „Draga mea, rareori te-am văzut atât de splendidă.” Acel impudic şi mângâietor atestat eliberat cu atât convingere de Prinţul tămâietorilor era suficient pentru a o transforma pe nefericită — măcar o dată în existenţa ei incoloră de categoria a treia – într-o venerată Greta Garbo. Nu era luare peste picior în laudele lui; şi nimeni n-a izbutit vreodată să stabilească dacă asemenea linguşiri serveau mai mult celui care le primea sau celui care le împărţea.

Astfel, în mâinile acestui Midas evreu, totul devine „splendid”, „minunat”, „inimitabil”. Nu există vacanţă în care să nu se fi distrat ori restaurant unde să nu fi gustat un fel de mâncare „de neuitat”. Viaţa, dacă e să ascultăm descrierea lui, e o cursă într-un car aurit. Adjectivarea sa e roaba gradului absolut, la fel ca adverbele şi locuţiunile hiperbolizante: „excelent”, „superb”, „de minune”. De altminteri, şi mai târziu, la nenorocire, Bepy nu-şi va pierde aptitudinea marelui artist pop de a transforma căcatul în aur.

(E ciudat: l-am cunoscut pe bunicul ruinat — umbra I alimentului ameninţa zâmbetul acelui individ mereu binedis- p u s – şi totuşi chiar şi atunci însuşirile lui histrionice erau îndeajuns de vii încât să treacă înaintea celorlalte: aşa că orice i a vernă unde mă ducea să dorm sau să mănânc se transforma în „cea mai bună pizza din Roma” sau în „cel mai încântător şi mai panoramic hotel din Ravello”. Cunoscuţii săi, chiar şi cei mai modeşti, erau cu toţii „ultramiliardari”. Era o plăcere fabuloasă să-l asculţi. Şi poate că tocmai de aceea, în cei doisprezece ani petrecuţi alături de bunicul – deşi el îşi manifesta direct preferinţa pentru fratele meu Lorenzo, *bechorvA* lui, poate, cine ştie, din pricină că-i împărtăşea

elanurile atletice şi carisma socială... — da, în acei doisprezece ani n-am încetat să-l consider o forţă a naturii.

Poveştile despre ascensiunea şi despre căderea lui parcă se lipiseră de dânsul, astfel încât — când Bepy lupta cu sine însuşi şi cu lumea pentru a se convinge pe sine că nimic nu se schimbase – îmi venea uşor să-i suprapun figura peste aceea a anumitor actriţe amărâte între două vârste, căzute în abisul insuccesului, râncezite de amintirea amară a rampei de mult apuse: pe scurt, *o fostă glorie*! Timpul şi rememorarea felului său de a fi, după moarte, i-au modificat figura în mintea mea pentru totdeauna. Dacă mă gândesc la el aşa, liber, fără prejudecăţi, sunt izbit de o rafală de vânt cald de vară: da, însă o vară care nu mai există: o vară care accentuează contrastele cromatice cu o violenţă *fawve'*. bermude galbene, cămaşă azurie deschisă peste pădurea cârlionţată de pe piept, braţele pătate, faţa cât se poate de bronzată în contrast cu cele câteva fire răzleţe de păr argintiu şi mai ales pupilele care păstrează întreaga stupoare iluminată a familiei Sonnino. Strălucirea aurie a cheliei lui Bepy te duce cu gândul la cupolele de la Ierusalim în incandescentele amurguri israeliene. Ne aflăm în dreptul plajei de la Positano, a venit să ne viziteze câteva zile. Nu mă miră că toţi îl cunosc: barmani, portari, vânzătoare, pescari, el îi strigă pe toţi „scumpule” sau „iubire”, împrăştiind bacşişuri fantasmagorice.

Inima mea de copil exultă de mândrie, în timp ce el, rezemat de tejgheaua de la „Buca di Bacco”, soarbe un ceai rece cu îngheţată de lămâie, îmi oferă o sorbitură, numai ca să-l gust. *Ce-ţispunea bunicul? Nu-iexcelent?* E radios. Într-o clipă a reînceput să scânteieze bărbatul de odinioară, ocrotit de impresia

că aici nu s-a schimbat nimic: prin părţile astea nimeni nu ştie de falimentul lui şi de josniciile ulterioare. Timpul parca s-a oprit. Toţi îl tratează ca şi când viaţa nu i-ar fi rezervat atâtea răsturnări. Abia atunci, văzându-l trufaş, zburlit ca *un yacht-man iarâyacht,* cu ochelari Ray-Ban cu perla şi cu pulpele netede, reuşesc să-mi fac o idee, cine ştie cât de aproximativă, despre cine ar fi putut fi bunicul meu în timpurile dinaintea naşterii mele. Şi atunci Bepy mă ciupeşte drăgăstos de obraz, zâmbeşte şi se apucă să povestească: „Ştii, dragul bunicului, într-o vreme eram atât de mulţi şi ne înţelegeam atât de bine încât puteam hotărî economia de pe toată coasta. Odată, bunica ta s-a supărat pe un patron de restaurant nepoliticos şi, numai într-o zi, acesta şi-a pierdut o sută de clienţi. Da, prin părţile astea localurile nu erau destul de la modă dacă nu erau binecuvântate de familia Sonnino. Sa tot fi fost cel puţin şaptezeci de-ai noştri. Odată am închiriat tot hotelul La Sirenuse, pentru trei săptămâni şi mai bine. Au venit toţi, familiile Castelnuovo de la Florenţa şi Levi de la Milano, Elio Segre de laTonno, Giudy Almagia de la Ancona, până şi mătuşă ta Rachel direct de la Cannes. Nu lipsea nimeni la apel. Eram un trib. Twist. Bai la miezul nopţii. Hectolitri de alcool. Jucam *hearts* sau poker până la cinci dimineaţa... Era superb.”

Nu, n-aş putea spune cât era adevăr, cât născocire sau hiperbolă în aceste defulări nostalgice ale bunicului: acest epos demn de Marele Gatsby de care ne molipseam amândoi pe plaja de la Positano! Ştiu că nu-i esenţial de stabilit acest lucru. Sau cei puţin pe mine nu mă interesează. Dacă pe de o parte aceste uitări de sine ale lui Bepy m-au făcut sa mă simt părtaş la ceva mult mai mare decât mine, un soi de ultim descendent al acestei familii-trib, al acestor

pitici, decadenţi n nicegăiţi la cheremul vremii lor de pe urmă, aceşti tineri scmievrei eleganţi scăpaţi de la exterminare, care au ştiut să se distreze şi să risipească de minune, pe de altă parte astăzi mă întristează de parcă aş fi un legatar testamentar irascibil, unul care trebuie să adune cioburile unei moşteniri grevate de teribile ipoteci. Sunt una din acele piei-roşii alcoolice care se îngrămădesc în tot mai îngustele rezervaţii americane, în cultul şi în tânjirea după vremuri ce nu se mai pot întoarce.

Nu ştiu defel cum, mai apoi, figura lui Bepy a deviat în memoria mea până ce a ajuns să încarneze simulacrul problemei mele originare. Nu am motive de ranchiună personală, liventual se poate vorbi de o pizmă reflectată, suscitată, retroactivă. Asta da! Şi cu toate că, de la un anumit moment al vieţii mele, el n-a mai existat, iar intervalul ce mă desparte clc el e mai lung decât acela pe care l-am trăit alături de dânsul, mtr-un anume fel Bepy a continuat să trăiască din când în când, în unele expresii umflate ale tatălui meu, în privirile luminoase ale unchiului neo-israelian, ori în anumite exuberanţe erotico-vitaliste ale fratelui meu, dar mai ales în unele .ilectăn de galanterie şi snobism care, pe neaşteptate, irupeau <lin inima mea acrită de al doilea născut şi de supravieţuitor.)

Abia când să înceapă *kaddish'*-|*A* ne dăm seama că printre cei veniţi sunt doar nouă evrei adulţi. Lipseşte unul ca să se poată forma *minian-ul,* numărul minim de zece adulţi de parte bărbătească necesar pentru a se putea face slujba. Fratele meu şi cu mine suntem excluşi, nefiind evrei. Tatăl şi unchiul meu sunt consternaţi, în timp ce rabinul Perugia – cu faţa lui înfloritoare de mâncăcios cronic – mai face o dată numărătoarea, sperând să găsească pe cineva care să

întrunească condiţiile. Dar priveliştea e pestriţă şi, în ochii unui *evreu adevărat,* degradantă: o şleahtă de marani, convertiţi, sânge amestecat cu ghiotura, atei de extracţie marxistă, catolici

1 Rugăciune pentru morţi. (N. tr.) apostolici romani, comercianţi escrocaţi sau avantajaţi, veri francezi, cumnate americance, academicieni, foste pasiuni, asigurători, chiar şi directori de bancă pe jumătate ruinaţi şi nostalgici... Iată talmeş-balmeşul uman care venise la înmormântarea infamului Bepy Sonnino: un om mânat, încă din anii copilăriei, de propria sa *dorinţă de asimilare:* un tip care cu neruşinare – deşi poate că nu în mod deliberat – şi-a deplasat pragurile propriei moralităţi cu vreo zece şchioape mai încolo de cea medie a persoanelor normale, şi cu vreo patruzeci de aceea a austerilor săi patriarhi evrei: un tip al cărui *cadavru şicos* (singurul lucru pe care Bepy l-a lăsat scris e că dorea să înfrunte eternitatea purtând costumul de lână cu dungi subţiri confecţionat ia Savile Row şi ghetele negre de la Lobb) pare demonstraţia modului în care optimismul neatenuat de simţul realităţii poate anihila un om într-un interval de câţiva ani. Sunt cu toţii emoţionaţi, şi nu pentru că fiecare şi-ar fi uitat raţiunile resentimentelor personale faţa de mortul acela (cine n-are o soţie sau o fată râvnită pătimaş de nenorocit ? cine nu se poate lăuda cu cel puţin un mic credit pecuniar faţă de el ?), ci pentru că toţi intuiesc că viaţa fără Bepy Sonnino va avea alt gust.

Până la urmă zărim un domn micuţ înaintând spre noi, cu flori în mână şi cu o expresie abătută: Mario Debenedetti. E aniversarea morţii soţiei. Rabinul îl întreabă dacă nu vrea să ni se alăture pentru *kaddish* (dreapta credinţă impune ca asemenea cereri să fie acceptate: e o wztv<z'), însă bătrânul Mario, jigărit şi veştejit, fără măcar să se uite la noi, ne trânteşte răspunsul cel mai neaşteptat:

— Eu nu mă rog pentru scârbavnicul ăla, îmi mai

datorează o grămadă de bani...

Rămânem înlemniţi, chiar şi rabinul este, ciudat, în pană de cuvinte.

E timpul să ieşim în faţă! îmi şopteşte imperios un glas lăuntric. „Sunt eu”, mă aventurez să spun, cu o mândrie

1 în ebraică, precept pozitiv, faptă bună. (N. tr.)

crescândă. Vreau să arăt că ştiu să-mi asum responsabilitatea, deşi sunt conştient ca gestul meu va stârni derută. Între mine şi piatra aceea de pe jos nu e nici o deosebire. „Hai, Daniel, 1 u nu poţi”, şuieră tata. „De ce nu pot, papa ?” „Cum « de ce »? Tu nu eşti evreu.” „Fie”, îi replic eu înţepat, „îţi dau dreptate: nu sunt evreu. Cu condiţia să recunoşti că sunt lucrul cel mai asemănător cu un evreu pe care l-ai cunoscut tu vreodată.”

Atunci îl apucă râsul: în clipa aceea tatăl meu se încovoaie, hohotind ca un apucat, nemaiputându-se opri, dinaintea tuturor oamenilor acelora consternaţi, dinaintea mormintelor măreţe, în faţa conclavului de cadavre Sonnino cărora li se alătură – fără sperata solemnitate – Bepy al nostru. Tocmai atunci, imediat ce m-am auzit rostind acele cuvinte pline de resentiment, tatăl meu izbucneşte într-un râs neînfrânat, fără scăpare. Această inoportună ilaritate se hrăneşte – şi va continua să se hrănească în săptămânile următoare – din întrebări trăsnite care îl chinuiesc: cum de-a putut Teo, un om venerabil de-acuma, să uite un evreu adult pentru Bepy ? Ce-ar spune vaca aia de fostă psihanalistă a lui despre o asemenea neatenţie? Că a folosit propriul domeniu de competenţă – religia – pentru a se răzbuna pe papa ? Şi de ce inclusiv mama a lăsat să-i scape un amănunt atât de important ? O fi având vreo legătură tot cu Giorgia ? Ranchiuna I aţă de Giorgia ? Ranchiuna faţă de toate Giorgiile care au precedat-o şi au urmat

după ea ? Trebuie Bepy să plătească pentru asta ? Şi de ce Daniel, fiul meu, care nu-i evreu şi care mei măcar nu are treizeci de ani, pe nepusă masă, cu un aer hieratic, se dezvăluie ca şi cum ar fi Regele Arthur din Camelot sau Mesia cel atât de aşteptat ? Cum a putut rabinul să-i ceară să onoreze moartea lui Bepy taman lui Mario Debenedetti, cel mai zborşit dintre creditorii lui ?

Evident, râsul tatălui meu e menit a nu se mai sfârşi, întrucât exact atunci când pare să fi atins punctul de saturaţie, tocmai când încearcă să-şi recapete o sobrietate oportună, intervine energic mama pentru a-i oferi rabinului din ce în ce mai derutat o contrapropunere ademenitoare: îl întreabă dacă măcar Lorenzo, primul născut dintre copiii ei, ar rezolva problema: „La urma urmei, domnule rabin, nu-şi va da seama nimeni... Şi apoi, bunicului i-ar fi făcut plăcere ca unul din nepoţii lui... Doar nu vreţi să amânaţi slujba pe săptămâna viitoare ? Ştiţi că au venit oameni de la Lausanne şi de la Budapesta ?...” În fond, chiar şi odiosul Bepy Sonnino (faţă de care mama nu va înceta nicicând să simtă toată ranchiuna din lume! Unele guri rele asigură că perversul a *încercat* şi cu ea, gân- diţi-vă, cu nora lui cea nespus de castă) merită un zbor fulger până în empireul evreiesc. Rabinul e indignat. Cum aşa, stimaţi domni ? în faţa unui mort ? în faţa neînsufleţitelor rămăşiţe pământeşti ale lui *Yoseph Sonnino* (aşa l-a numit, redându-l originilor sale, sustrăgându-l în extremis tiraniilor cărnii), faceţi scena asta ? Iată de ce rabinul e împotriva căsătoriilor mixte. Nu se ştie niciodată cum are să se termine. E absolut inadmisibil să se risipească sămânţa evreiască în felul ăsta. Şi cu ce rezultate, la naiba ?

Sunt rănit. Tatăl meu a fost limpede. *Tu nu eşti*

evreu!, a rostit el cu causticitatea unui nou Minos dantesc. Şi, dacă stau bine să mă gândesc, nu e prima oară când se ajunge până aici. Nu e prima oară când mă insultă în felul acesta.

Mintea zboară spre ziua în care, în vârstă de abia zece ani, pentru a sărbători restituirea cadavrului bunicului Graziaddio, care fusese răpit de o haită de nazişti glumeţi, am fost dus pentru prima oară la cimitir şi m-am simţit copleşit de solemnitatea mormântului strămoşilor mei, numai marmură şi decoraţiuni corintice. Mi-a venit spontan să-l întreb pe tata dacă se hotărâseră deja unde aveau să mă aşeze, dar răspunsul a fost că nu era o chestiune de loc, că loc ar fi fost, însă că eu nu puteam sta cu el şi cu toţi ceilalţi. I-am cerut să-mi explice, să fie mai precis. Dar de această dată n-a vrut să-mi răspundă. Atunci l-am întrebat dacă el era cel care nu mă voia alături de dânsul. Mi-a spus că anumite lucruri nu el le hotăra. „Daniel, tu nu eşti evreu! Există reguli şi interdicţii care ne depăşesc…" şi bla, bia, bla… Astfel grăit-a Rabbi Sonnino către fiul său Isaac! Am dedus că aceste reguli şi aceste interdicţii îmi pecetluiau postura de exclus şi de indezirabil. Mormântul acela, în pofida aparenţelor, nu-mi aparţinea. De altfel nu era atât de greu de priceput: un neglijabil sofistic defect genealogic mă priva de un bun ce-mi aparţinea. De un colţişor comod pe lumea cealaltă. Ei bine, da, o execrabilă corupere a ADN-ului îl alunga pe un biet copil de zece ani de pe feliuţa lui de eternitate!

Iar acum revine adagiul: *Tu nu eşti evreu!* Dar, de această dată, cu agravanta tuturor acelor oameni din jur. E vorba de o umilire publică. De o condamnare severă şi fără echivoc, aplicată de unul dintre puţinii indivizi care ar trebui să mă ocrotească. Simt imboldul firesc să mă uit la fata blondă şi îndurerată

care-i strânge mâna lui Nanni şi să ma las covârşit de un val paralizant de ruşine. Dintr-odată înţeleg că durerea pricinuită de această umilire este în mod sinistru asociată cu prezenţa acelei fete cu ochii de culoarea brizei marine, înţeleg că, dacă n-ar fi ea acolo, eu n-aş suferi atât de mult. Ajung chiar să înţeleg că până şi impulsul de a ieşi în faţă (care dc altfel a determinat restul) provine dmtr-o dorinţă bruscă de a mă evidenţia, insuflată de ochii aceia pe care nu-i voi mai putea privi. Eor – acelor ochi – le închin umilirea mea. Dinaintea inflexibilităţii lor treze şi batjocoritoare trebuie să înghit eu galuşca asta absurdă: adevăr istoric gol-goluţ: *Tu nu eşti evreu!*

Tu nu eşti evreu! În definitiv, ce-i de mirare? Aceasta este pur şi simplu condamnarea ta: să fii evreu pentru păgâni şi păgân pentru evrei! După cum nu e de mirare că cineva, deşi încă adolescent, îşi doreşte cu ardoare să fie evreu. Nu-i de mirare că un copil vrea sa fie ca tatăl său. Un evreu ca atâţia alţii.

Fiindcă astăzi să fii evreu e o plăcere. Compătimit, asistat, proslăvit: lata troica verbală care defineşte condiţia evreului contemporan. Există oameni care, împotriva oricărei logici, fac cercetări pentru a-şi acredita propria descendenţă nu dintr-al nu ştiu câtelea conte sau marchiz cu perucă, ci dintr-un pios israelit din veacul al XVI-lea. Un tip în genul lui Montaigne: total dedicat casei şi familiei. De necrezut. Un evreu în arborele genealogic: marele vis distinctiv al Secolului XXI. Heraldica Noului Mileniu. Emblema capabilă să te facă frivol la modul dureros şi provocator la modul civilizat. Nu se poate să nu observi cum vremurile Invidiei de Penis au fost înlăturate de această epocă închinată Invidiei de Circumcisul Prepuţ.

Pentru asta ai evidenţiat partea din tine pe care în

alte circumstanţe istorice ai fi ascuns-o ? Ce diferit ar fi arătat lucrurile daca Daniel Sonnino, cu acest nume şi cu acest profil woodyallenian, în loc să vină pe lume într-un radios iulie al anului 1970, s-ar fi născut într-un ianuarie posomorât din secolul precedent, într-un sat lituanian... Eh, n-ar mai fi mare lucru de etalat.

Danie], cât de adevărată e ranchiuna ta antievreiască ? Câtă comedie şi cât varieteu este în ea ? Cine te poate asigura că, în timp ce tu zbieri împotriva retoricii filosemite, în afara ta nu şede un alt tu însuţi, serafic şi ponderat, adâncit în contemplarea sosiei tale îndrăcite ? Un tu însuţi viclean, lipsit de scrupule, care, cu ochiul clinic al unui bătrân agent teatral, te priveşte mulţumit şi zice: ehei, nu-i deloc rea ideea cu evreul pe jumătate certat cu evreii. Poate că e niţel cam veche, dar tot în vogă. Nu-i rea defel mândria asta de metis. Anul ăsta metişii trag tare cum nu se mai poate.

Ce alt motiv există pentru scrierea acelei cărţi, altminteri ? Ce sens are să scrii o carte intitulată *Toţi evreii antisemiţi. De la Otto Weininger la Philip Roth* şi să te înscrii astfel implicit pe lunga listă a acestora, când ştie orişicine că tu nu eşti nici evreu, nici antisemit, ci că ai vrea să fii sau una, sau alta ? Ce păcăleală ieftină mai e şi asta ? De ce să le atribui acelor scriitori minunaţi ceea ce tu gândeai despre tine însuţi în raport cu evreii, şi să nu-ţi fixezi atenţia, cu onestitatea unui universitar sârguincios, asupra a ceea ce gândeau ei despre propriul lor raport cu evreii ?

Pentru motivul cel mai vechi din lume: şiretenia, susţinuta de dorinţa de a exista: să pui în valoare puţinul pe care ţi-l oferă viaţa. Să scoţi cât mai mult din el. Să-l faci plăcut celorlalţi, cu preţul înşelării de sine. Cei cărora le-a plăcut cartea aceea a ta au

confundat pur şi simplu şiretenia cu buna-credinţă, afişarea durerii cu durerea şi exhibiţionismul cu adevărul. Au crezut că arsura aceea e comunicabilă. Că nu există nimic mai autentic şi mai fascinant decât un evreu pe jumătate care-i demască pe evrei. Un evreu pe jumătate i mpotriva evreilor. Un evreu pe jumătate care-i acuză pe evrei de rasism şi un catolic pe jumătate care-i acuza pe catolici de ecumenism. Cei cărora le-a plăcut cartea aceea a ta n-au înţeles uşurătatea şi neonestitatea unei asemenea operaţiuni. N-au ţinut seama de Istorie: oare nu s-au perindat secole, milenii de când evreii îi vorbesc de rău pe evrei cu unicul scop de a-i vorbi de bine, iar *închişii* îi vorbesc de bine pe evrei cu singurul scop de a-i vorbi de rau ? Inima a tresărit la impresia ca ne găseam dinaintea unui lucru al cărui adevăr era demonstrat de incomoditatea subiectului, de natura lui reprobabilă moral şi politic. Într-o lume în care suntem cu totii în căutarea disperată a ceva pe care să-l urâm, a cuiva cu care să ne avem la cuţite, ce frumos apare acest mic evreu care-i urăşte pe evrei. Pe scurt, eseul acela al tău nu-i decât o mare manipulare antisemită pusă la cale spre paguba rudelor tale nevinovate şi numai spre avantajul tau: sentimentul acela de mândrie pe care ţi-l poate insufla violenţa masochistă confundată de prea multă lume cu onestitatea intelectuală.

3
Eroicul şterpelitor de dresuri

întâlnirea fortuită cu picioarele mătuşii Micaela a fost aceea care m-a îmbrâncit în abisul depravării fetişiste.

Micaela Salzman, fiica unor ruşi emigraţi în Israel în ’49, se măritase cu frăţiorul tatălui meu, pe valul unei pasiuni de *kibbutz,* răsărită cu câteva zile după sfârşitul războiului de Yom Kippur şi evaporată în primele săptămâni de căsnicie, în 1983, în timpul celei de-a şasea vacanţe de vară consecutive pe care am petrecut-o eu la Tel Aviv, Micaela era o nesatisfăcută în vârstă de treizeci şi şapte de ani, căreia (excepţie făcând graţia ei ursuză şi o înclinaţie patologică spre plăcerile ciocolatei) îi lipsea tot ce-ar fi putut s-o înscrie în rândurile decadentului clan de familie. Nu întâmplător etichetată de bunicii mei ultrasnobi ca *shote*[f]*,* Micaela nu găsise altceva mai bun de făcut decât să-şi asezoneze propria existenţă încâlcită măritându-se cu deviatul acela de Teo, al doilea născut, a cărui plecare din Italia în ’73 pentru a se alătura armatei israeliene îi vlăguise literalmente, de îngrijorare, pe temătorii săi părinţi. Şi prea puţin contează că aportul lui Teo Sonnino la cauza israeliană a fost destul de modest (lăsând la o parte sprijinul moral, se înţelege), întrucât la exact două zile după înrolare s-a procopsit cu un pojar care l-a ţinut departe de câmpurile de luptă.

Pe atunci cunoşteam mai ales versiunea belicoasă

a lui Teo Sonnino : aceea din rarele vizite la Roma, când, desfiinţând pompa unor religiozităţi ritualice castratoare, juca din nou

1 Ţicnită, în ebraico-romană. (N. tr.) rolul dezechilibratului care, cu douăzeci de ani în urmă, se prezentase la Excelsior de pe Via Veneto, la cununia fratelui său superburghez, în bermude şi T-shirt, strigând, precum Mesia în Templu:

— Oare n-a sosit ceasul s-o terminăm cu spectacolele astea greţoase *a la* Cecil B. de Miile?

Pentru ca mai apoi să se apuce de plâns, într-atâta încât să-l emoţioneze pe eternul rabin Perugia, care în lunile următoare s-a ocupat cu reintegrarea lui socială printr-o susţinută educaţie religioasă: având drept singur efect transformarea unui elev nepăsător şi confuz într-un evreu fundamentalist. însă, Dumnezeule, ce uşurare pentru Teo să se debaraseze de ranchiunele de la douăzeci de ani, de *închisa* aia afectată cunoscută pe băncile şcolii, de BMW-ul parcat în garaj, de mistica psihanalistă jungiană, de senzaţia umilitoare de faliment şi mai ales de şantajul unei familii pe vremea aceea încă respectabilă şi înstărită, spre a se dedica în întregime cauzei evreieşti! Iată în sfârşit un scop în viaţă, atât de îndelung căutat, concretizându-se în anacronica formă a emigrării.

De atunci e suficient contactul cu Italia pentru a-i aminti că vocaţia lui constă în a se opune aroganţei – deghizată în condescendenţă – a tatălui şi a fratelui său (ce fel ciudat de a pune problema!). în momentul acela izbuteşti să ţi-l închipui la şaisprezece ani, înţelegând suferinţa pe care acele două personalităţi efervescente i-au putut-o pricinui încă din primul minut al vieţii sale şi, totodată, indispoziţia pe care obrăzniciile lui trebuie să le-o fi pricinuit acestora. în casa Sonnino nu există prea multă indulgenţă pentru

contestatari, însă nicidecum dintr-un spirit reacţionar, ci dintr-un scepticism endemic. De altfel, eu nu puteam face altceva decât să oscilez între simpatia faţă de fugar, dictată de afinitatea condiţiei mele – să fiu în acelaşi timp nepotul lui Bepy, fiul lui Luca şi fratele lui Lorenzo Sonnino (trei supermeni într-o singură familie reprezintă într-adevăr o lipsă de tact şi de simţ al măsurii!) —, şi solidaritatea cu destinatarii unei asemenea furii nenorocite.

Dar, în anul acela, spre deosebire de verile precedente, ori ne-am pierdut controlul, ori lucrurile au început să nu mai meargă. „Un an sucit", l-a expediat tata în derizoriul său optimism-Sonmno: ne-am apucat să celebrăm primul- an-fără-Bepy dominaţi de o emoţie necunoscută. Nu se poate spune că moartea lui ar fi lăsat în urmă o dâra de melancolie, e ca şi când ar fi eliberat în văzduh o incertitudine tinzând spre incredulitate.

Insă, mai ales, vărul meu Gabriele (pentru toată lumea Lele), fiu unic al lui Teo şi Micaela, dupa diagnosticul de tumoare la un testicul, a suportat extirparea acestuia. Ma tem că am fost trimis la Tel Aviv ca să-i urmăresc convalescenţa.

Lele nu e nici măcar umbra bruneţelului delicat de acum un an. N-aş putea spune unde s-o fi ascuns acel David al lui Donatello cu părul ondulat şi negru ca pana corbului, care, aşa cum mi-a dezvăluit tatăl meu plin de mândrie, le făcea să miaune pe fetiţele din clasa lui de la Tel Aviv într-un mod stânjenitor. în locul lui, năluca asta mono-testiculară, care poartă o pălărie ca să-şi ascundă chelia simptomatică.

Psihicul meu e deja suficient de apăsat de ipohondrie ca să mai suport şi tragedia vărului meu, iar cultura mea e chiar excesiv modelată de pozitivismul patern ca să trec cu vederea precedentul genetic. Iar toată tărăşenia se găteşte când, la acest

tablou nefast, adăugăm raportul meu cât se poate de prost cu testiculele: din pricina amintirii cumplite a acelor băiţe- tortură cu frate-meu Lorenzo impuse de mama mea, când ghiduşul cel nemernic, purtat de bruşte raptusuri proto pede- raste, mi le striveşte cu piciorul. Nu că ar reuşi întotdeauna s-o facă, însă deja gestul e suficient ca să mă facă să tresar: o practică dureroasă, care totuşi trezeşte surse de plăcere abisale. Şi pentru că uneori în aceste circumstanţe dă buzna Bepy (să se fi întâmplat de două ori, dar ceva mă îndeamnă să-mi închipui aceste incursiuni ca pe un rit cotidian) şi ne porunceşte cu un aer plin de camaraderie neagră: „Arătaţi-mi cuculeţul.” Fratele meu nu se arată prea stânjenit în exhibarea grotescă a propriilor giuvaiere. Pentru mine însă e foarte chinuitor. Chiar dacă, până la urmă, sunt constrâns să mă ridic şi să-mi expun trofeul zgribulit de apă şi de stânjeneală.

Între timp, am ajuns la vârsta la care asistăm speriaţi la proliferarea prietenilor şi a colegilor care nu ştiu să facă altceva decât să se laude cu pirotehnice *happening-un* masturbatorii. întrecerea pentru jetul cel mai lung se bucură de o anume popularitate în şcoala mea decrepită şi exclusivistă din Piazza di Spania. Şi mie ? De ce nu mi se întâmplă nimic ? Nu sunt normal ? Sunt impotent ? Nu voi mai vedea niciodată lumina zilei ? Viaţa mea sexuală e hărăzită unui amurg inexorabil ? Nu voi viola niciodată obscura taină a reproducerii ? Nu voi ieşi din ceaţa nehotărârn care mă face să le doresc pe fetiţele din clasa mea până la lacrimi, împiedicându-mi saţietatea post-or- gasmică ? Nu, Dani, fu liniştit: unii se dezvoltă la cincisprezece ani. Dar dacă la şaisprezece o să fiu tot aşa ?

Pradă acestor frământări am plecat de la Roma, pentru a-mi vizita vărul, în această stare. Spre a

constata, în plus, la baia din Tel Aviv, că unul din testiculele mele, ca dintr-un spirit de emulaţie dictat de înrudire, e suspendat undeva la o altitudine nedefinită, rămânând parcă încastrat în burtă. Trebuie să interpretez această asimetrie ca pe un semn de infirmitate ? Aş vrea să-l întreb pe Lele cum a început. Cum şi-a dat seama. Cum se insinuează boala. Dar le-am promis părinţilor mei să nu fac aluzii. Să mă port cu el într-un mod firesc, (da şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Aşa mi-au poruncit privindu-mă în ochi („De-acum eşti bărbat”, i-a zis tata, cu o anumită imprecizie rabinică, minorului şi bolnăviciosului său fecior, în vârstă de treisprezece ani). Parc simplu. Cum *să te porii firesc* cu cineva care nu e într-o stare firească ? Cum poate un băieţaş atât de schimbat să nu rămână jignit de eforturile tale de disimulare ? Sau de omenia pe care o afişezi ? Să fie acesta motivul pentru care Lele se fereşte de mine ? Sau pur şi simplu frica ? Moartea ? Faptul că o simte aproape, msinuându-se dincolo de drăgăstoasele îmbărbătări ale părinţilor săi. Dincolo de încrederea lor în Dumnezeu şi în medicină. Lele e doar un copil. Anumite lucruri nu li se întâmplă copiilor, nu trebuie sa li se întâmple. Asta o fi lucrul pe care nu mi-l poate el mărturisi pentru că nu a reuşit sa şi-l mărturisească sieşi ? Motivul pentru care ocoleşte orice încercare a mea de a închega o conversaţie ?

Şi apoi homosexualitatea, paradoxala piedica din viaţa oricărui băieţaş normal, da, incredibila revelaţie, aptitudinea sexuală pe care Lele o va ţine în frâu mulţi ani de aici înainte, explodează tocmai în ziua în care maladia îşi reclama primele atenţii. Un semn: iată ceea ce îi vine în minte: el – un copilaş influenţat de maniacalele integrisme ale tatălui său – a primit un semn din partea Răzbunătorului Biblic:

pedeapsa divină pentru acele gânduri ilicite despre colegii lui: anormalitatea acelor gânduri, frenezia acelor gânduri care i-au făcut celulele s-o ia razna. în timp ce colegii lui vorbesc şi se gândesc numai la fete. Lele nu face decât să se gândească la colegii lui (însă fără a putea vorbi despre asta). E parcă o eliberare să constate aşa ceva: Dumnezeule, cât de mult îl excită tinerii *hassidim',* cu codiţele lor, cu aerul lor murdar-hieratic şi cu buzele lor unsuroase. Ca să nu mai vorbim de militarii în uniforma de camuflaj: bască, tunsoare scurtă în scară, tricepşi în relief, grosolănie agresiva, vocaţie criminala. Nu-i poate spune aşa ceva tatălui sau. Nu poate spune nimănui. Dar tumoarea a eliberat fiara din el, scorpia preţioasă care i se zbate înlauntru dintotdeauna.

Homosexualitatea, iată de unde provine boala. Uriaşa *lege a talionului.* Boala e numai calea de a o scoate la capăt teafăr. E calea mântuirii. Aşa îi vine să se gândească, cu o copilărească emfaza. Aşa îi place să-şi spună iar şi iar, pe urmele meditaţiilor mistice ale tatălui sau, şi în timp ce organismul răspunde cu încetineala îngrijirilor sufletul se îmbolnăveşte pe nevăzute.

Nu-i nicidecum o glumă, homosexualitatea. Sau, cel puţin, nu-i o glumă în familia mea, cât se poate de laică, de

1 Membru al curentului mistico-integralist *(bassidism')* apărut în Polonia în secolul al XVIII-lea. (N. tr.)

deschisă şi de liberală. Când, din motive de serviciu, dă peste vreunul din acei delicaţi poponari anglo-saxoni, care vorbesc numai de vin cu gust de fructe şi de artă renascentistă, tatăl meu se lasă purtat spre expresii extaziate de jubilaţie : „Am cunoscut un fascinant designer australian, ditamai homa- lăul !...” Da, una peste alta, homosexualitatea e un lucru important

dacă îi afectează pe copiii altora. Dar pe ai noştri ? Păi, să spunem că, prin părţile astea, viziunea asupra popo- nărelii e mai curând una estetizantă: poate fi frumoasă ca un costum de la Valentino, cu condiţia să nu fie unul dintre noi acela care îl îmbracă. Să luăm ziua în care, în vârstă de doar doisprezece ani, dar deja angoasat de rămânerea mea în urmă, mă înfăţişez la căpătâiul lui Bepy, aflat în pragul morţii, şi-l întreb aproape fără să mai stau pe gânduri: „Bunicule, ce s-ar întâmpla dacă eu aş fi gay ?...", ca să-i văd faţa regă- sindu-şi pentru o clipă culorile roşii ale furiei şi ale vieţii: „Pentru numele lui Dumnezeu, Daniel, Cel de Sus ţi-a dat aşa o pulă ca să fuţi, nu ca s-o iei în cur !" Textual.

Nu cu mult timp în urmă, Lele, aflat în trecere prin Roma, mi-a făcut o vizită după ani de zile de când nu ne mai văzuserăm.

Şi iată-l în sfârşit, cu valizele în mână şi cu un zâmbet parcă de dantelă; şi iată-l, *diferitul* cel mai diferit pe care l-am văzut vreodată.

N-am înţeles niciodată dacă acea capacitate de a-şi schimba pielea, acel mimetism de salamandră al lui Lele, era a nu mai ştiu câta versiune de histnonism a familiei noastre sau dacă, mai simplu, trebuia atribuită aptitudinii homosexualilor pentru camuflare ori chiar lipsei de personalitate de care suferă mulţi indivizi rafinaţi dar lipsiţi de talent. însă trebuie să mărturisesc că, după atâţia ani, m-am distrat când m-am pomenit în faţa acestui tip imprevizibil. Lele părea varianta mediteraneeano-graţioasă a scriitorului David Leavitt, cu acea cumpătare maoistă în felul de a se îmbrăca, conjugată armonios cu o conduită modestă ce părea să sugereze un soi de integritate mistică. Am găsit deopotrivă de surprinzător faptul că, odată cu trecerea anilor, un băieţaş atât de zvelt îşi lăţise nemăsurat marginile fundului şi ca acel

negru ca pana corbului al parului său era acum stropit cu mici pete albe, care îi confereau un aspect atât de parizian.

Am luat prânzul la Hungana, fiindcă Lele a insistat. Ii amintea de vremurile lui Bepy şi Ada. Ne duceam acolo pentru cei mai minunaţi şi mai savuroşi hamburgeri din Italia centrală: o epifanie de oua, brânza, muştar, ketchup şi ceapa. Şi, în timpul acelei mese, înecându-se într-un cocteil de bere, Xanax şi maioneză, beat de autocompatimire şi de amintiri încurcate, Lele mi-a povestit cum le-a dezvăluit părinţilor homosexualitatea sa, după aproape cincisprezece ani de când o descoperise şi după zece am de când o practica febril.

Ce mai, povestea lui Lele coincidea aproape în întregime cu toate cele pe care mi le imaginasem sau despre care citisem (de exemplu în romanele ilustrei sale sosii David Leavitt) despre cum un băiat burghez oarecare le mărturiseşte că e homosexual unor părinţi ca oricare alţii, neîncrezători şi spenaţi. Povestirea-tip pe care aş fi putut s-o găsesc într-un documentar realizat de un marţian curios pe tema speciei umane. Da, e adevărat, privit din afară, acest caz prezintă alte trăsături, cum ar fi o mamă deloc protectoare, un tată fundamentalist evreu şi spectrul unui bunic care, la vremea lui, i-a considerat pe poponari la fel cum îi considerau naziştii. Dar întâmplarea face că, şi de această dată, demonul banalităţii îşi revendică teritoriul său de beznă: astfel încât spectrul bunicului, ca spectru, nu poate face prea mult rău, mama îşi arată profilul ei cel mai uman şi mai înţelegător şi, mai cu seamă, fundamentalistul evreu, în pofida tuturor rigidităţilor sale etice, pus în faţă ineluctabihtaţii acestei condiţii filiale, nu poate face altceva decât să capituleze.

Ajuns la douăzeci şi şapte de am, după ce a trăit

vreme de cinci ani la Provincetown, pitorească citadelă din New England, în peninsula Cape Cod, şi după ce a obţinut o diplomă în „Creative Writing” la o universitate nu departe de Boston, nici mai mult, nici mai puţin decât cu Norman Mailer, Lele se întoarce la Tel Aviv, exact în zilele dinainte de Yom Kippur, da, pentru comemorarea ispăşirii evreieşti, îndată după aniversarea fugii din Italia a tatălui său şi a nunţii lui cu Micaela. Da, pe scurt, un frumos mănunchi de solemne recurenţe, gata să fie desacralizate de pederastia acelm pervertit! Şi tocmai cu acest prilej, cine ştie daca din anticonformism sau din ostilitate făţişă faţă de bătrânul său, Lele se prezintă cu părul de culoarea paiului, cu pantaloni rnulaţi, sandale feminine cu o talpă de plută de cel puţin cinci centimetri în picioare şi, mai ales, cu dramatica intenţie de a-şi pune părinţii la curent cu apetitul său nestăpânit.

Teo rămâne tulburat de acest fel excentric de îmbrăcăminte. Dar, întrucât luptase o viaţă întreagă împotriva convenţionalismului ipocrit al lui Bepy, sigur că nu-l poate muştrului. Insă cum să nu se neliniştească ? Până acum, Teo a crezut dintotdeauna că libertatea se exprimă purtând blugi şi tricou. Că libertatea e un refugiu din calea afectării. Nu i-a trecut prin minte că poţi fi liber accentuând contrastele, evidenţiind capricii şi alintături: libertatea de a te îmbrăca ca o femeie, de pildă, ori de a face înconjurul lumii în pielea goală, ori de a i-o lua în gură unui negrotei din Illinois. Abia acum pare să descopere ca libertatea nu-i doar legitima ta asf>[ira]ţie de-a te emancipa de tatăl tău, ci şi dorinţa deopotrivă de chinuitoare a fiului tău de-a se emancipa de tine.

Aşadar, bine-venit fie exhibiţionismul lui Lele, şi Doamne ajută.

Astfel, când, la două zile după Yom Kippur, la

celet’mma căruia Lele s-a comportat impecabil, fiul spune că v"[rea] să stea de vorbă cu părinţii, pentru a le comunica ceva g[rav] ?* important, Teo rămâne impresionat de tonul acela serios, ameninţător. însă mai apoi zâmbeşte în sinea lui, pmgă- tindu-se să ducă mâna la portofel: probabil că Lele [a] mai făcut vreo năzbâtie de-a lui: probabil că feciorul cel alintat o fi contractat vreo datorie ori o fi zărit vreo motocicletă la care nu poate renunţa. De când a fost bolnav, tot înC-'carcă să capete despăgubiri din partea părinţilor săi. A în ceput cu motocicletele la cincisprezece ani şi a sfârşit cu ideea aceea bizară de a studia literatura în America (o adevărată stoarcere pentru finanţele deja subminate ale lui Teo şi Micaela). Dar Teo e atât de fericit că Lele se afla aici, că i-a mărturisit intenţia de-a părăsi Provincetown şi de-a se întoarce să locuiască în ţara lui: e gata de orice sacrificiu economic, numai să-i facă pe plac. Ba chiar îl va ului, nu-l va lăsa nici măcar să termine, va scoate din buzunar carnetul de cecuri şi va spune: „Cât ai nevoie?”, lăsându-şi nevasta şi fiul înmărmuriţi.

Dar nu de bani are nevoie Lele: eventual de înţelegere şi mai ales — deşi noile sale idei emancipate nu i-o permit – de o iertare a păcatelor. De aceea, fără a lăsa să se întrezărească alte stânjeneli decât acelea trădate de caracterul vertiginos al expunerii, îşi începe micul discurs pe care şi l-a pregătit în decursul unei întregi tinereţi. De ani de zile, într-adevăr, reflectează el asupra frazelor pe care va trebui sa le spună: a fost dintotdeauna conştient că, la un moment dat, eufemismele nu vor mai fi de nici un folos. *Va fi un punct de ruptură,* şi-a repetat sieşi de mii de ori. O clipă în urma căreia lumea avea să se schimbe. De aceea, în lungul antrenament de pregătire a Marelui

Discurs s-a convins că singura cale e concizia: atac *ex abrupto,* fără nici o introducere, mergând în miezul problemei, cum te-a învăţat bătrânul Mailer. însă, în ciuda intenţiilor lăudabile, aşa cum se întâmplă deseori în cazul discursurilor asupra cărora ţi-ai bătut capul prea tare, mărturisirea lui Lele se dovedeşte eliptică, confuză şi, mai ales, are cusurul că începe cu o litotă şi că, imediat după aceea, urmează o serie ameţitoare de negaţii:

— Nu sunt heterosexuaL Nu-mi plac femeile. Nu mi au plăcut niciodată. N-am nutrit niciodată nici cea mai mica bănuială că mi-ar putea plăcea...

Până când, în sfârşit, dinaintea stuporii părinţilor, Lele îşi recapătă luciditatea:

— Am trecut prin câţiva ani grei, dar acum sunt bine. Norocul meu e că am plecat destul de devreme, într-un oraş unde persoanele hetero erau cele considerate anormale. Ştiu că pentru voi – mai ales pentru tine, papă – va fi o lovitură. Şi totuşi nu pot să regret. Nu pentru faptul că vă fac să suferiţi. Sunt un susţinător al libertăţii sexuale. Mare lucru n-ar mai fi de spus. Decât că aş vrea să nu vă otrăviţi existenţa încercând să înţelegeţi unde aţi greşit sau unde n-aţi nimerit-o, şi alte asemenea prostii, atât pentru că în modul meu de a fi nu era nimic greşit, cât şi pentru că eu sunt aşa dintotdeauna, de când aveam doisprezece ani. Nu-i vorba de tumoare. Nici de operaţia la testicule. Eram aşa dinainte, deşi nu ştiam nici eu. Am convieţuit cu un bărbat mai mare cu aproape trei ani ca mine. Singurul lucru pentru care îmi pare rău este că trebuie ca voi – cel puţin deocamdată – să renunţaţi la un nepoţel. Nu-s în măsură să vă pot face pe plac. Deşi vă asigur că asociaţia în care sunt înscris de aproape zece ani, şi al cărei vicepreşedinte sunt acum, luptă şi pentru asta, pentru a ne elibera de această a nu ştiu câta samavolnicie, de această

oribilă discriminare contra libertăţilor noastre fundamentale, această homofobie de Stat. Vezi, papă, tu ar trebui să mă înţelegi. Tu, care ai făcut atâtea pentru evrei. Ce mai, tu ar trebui să înţelegi că, şi atunci când e vorba de homosexuali, la fel stau lucrurile. Oamenii folosesc acelaşi criteriu de judecată.

De ce Lele al meu face atâta risipă de amănunte ?

Acesta e primul semn de întrebare al lui Teo, ivit instinctiv, înainte să fi asimilat vestea, căruia îi urmează al doilea: de ce vorbeşte Lele pe tonul de răceală al unui buletin revoluţionar? De ce fiul său face propagandă ideologică într-un moment atât de dramatic ? I se pare lui, ori fiul său se foloseşte de un adevăr crud pentru a-i tortura ? O cruzime care parcă-i aminteşte de ceva: de cruzimea lui însuşi împotriva fratelui şi a tatălui său: o cruzime care pe vremea aceea părea să slujească o cauză dreaptă, dar care astăzi nu mai are sens. De pildă, ce are de-a face aluzia la imposibilitatea paternităţii, ori la nenorocita aceea de convieţuire inimaginabilă ? E într-adevăr indispensabil să le toarne totul? N-ar fi mai bine: „Papă, lartă-mă, am păcătuit împotriva naturii. Dar voi face totul ca să mă răscumpăr. Jur pe sfinţenia acestei ţări!” De ce l-a trimis în Statele Unite ? Mai poate fi încă mântuit ? Cum a putut să nu priceapă ceea ce i se petrecea fiului său ? Există vreo cale de întoarcere? I se poate prezenta vreo fată fru moaşă şi doritoare ? Oare cu o capităneasa îndrăcită de la Forţele Speciale s-ar simţi în largul lui la fel cum se simte cu un bărbat ?

Haideţi, nu trebuie să pretindem prea multe din partea lui Teo Sonnino. Isuse, mentalitatea lui nu e destul de sofisticată (deşi e mult mai sofisticată decât a lui Bepy) ca să şi-l poată imagina pe fiul său posedat de un mascul mustăcios din New England. Şi trebuie

să se ţină seama că poponarii sunt ca evreii şi ca negrii: e frumos să ţn la ideea pe care o reprezintă, e bine să ştii că există, dar e absolut şocant să-i frecventezi.

— În fine, aveţi întrebări ? face Lele, cu un aer de sfidare, iritat de năucirea părinţilor sai.

Cine ştie de ce, îşi imaginase că aveau să-l pălmuiască şi cine ştie de ce îi pare rău că nici măcar n-au dat semne că au s-o faca. Cine ştie de ce, în tot timpul cât îşi bătuse capul vreme dc un deceniu cu această scenă, îşi închipuise mult mai multă agitaţie, atât din partea lui, cât şi a bătrânilor săi. Cum putuse crede că vorbele lui aveau să fie contrapunctate de una din acele melodii emfatice de telenovelă? Insă de acum punctul critic e depăşit cu strălucire. Acum e rândul tău, tăticuţule, şi al tău, mămică scumpa. După am de ezitări sfâşietoare, mingiuţa trece din mâinile lui, în acelea, tremurătoare, ale părinţilor săi.

Micaela încearcă sa plângă. Dar nu-i vine. Gura lui Teo e încleiată dc microorganismele angoasei. Un lucru vrea sa lămurească, şi asta repede. Un lucru care în primă instanţă i se pare inteligent, pe care nu poate şi nu vrea să-l ţină în el, chiar dacă imediat după aceea va regreta şi simplul fapt ca i-a dat prin cap.

— Lele, te putem ruga cel puţin, daca nu să-ţi disimulezi devierea... adică preferinţa ta sexuală... da, ce mai, ai înţeles... te putem ruga să n-o afişezi printr-o îmbrăcăminte extravagantă ?... În fond ce nevoie ai ? Eu nu-mi afişez deloc bărbăţia sau ce-a mai rămas din ea... Narcisismul e un defect, dacă nu cumva chiar un păcat. Ce sens are părul de culoarea aia, băiete ? Şi pantofii ăia de dama ? Nu găseşti şi tu ca nu aduc nimic în plus ?... în fond, noi te-am învăţat respectul...

Da, cel care vorbeşte este chiar Teo. Este cel care,

pentru prima oara în viaţa sa, pune acum între ghilimele cuvântul .respect”.

Pe de altă parte, nu-i trebuie mai mult de câteva clipe ca să-şi dea seama că a căzut în cea mai banală capcană, pe care i-a întins-o perfida aia isterică de fecioru-său. Dar cum se poate ? Tocmai el, care a luptat împotriva formalismului de familie, invoca acum ca pretext asemenea futilităţi exterioare ? Tocmai el vine să vorbească de respect ? E cu putinţă ca cel care se exprimă într-un mod atât de conservator să fie acelaşi *teddy-boy* care i a sfidat pe filfizonii de taică-său şi de frate-său cu hainele lui găurite ? El, şaizecişioptistul care şi-a râs de obiceiurile burgheze cu T-shirtul şi cu bcrmudele lui, împotriva apretaţilor de la recepţia aia matrimonială care a făcut vâlvă? Cum îndrăzneşte să se indigneze din pricina extravaganţelor fiului său ? De când e atât de ipocrit ? Atât de fariseic ? Oare aerul Israelului i-o fi schimbat mentalitatea ?

Lovitura fatală a lui Lele e inexorabilă. Iar Teo n-are dreptul să se plângă, el a fost cel care a provocat-o:

— Nu, papă, nu ma poţi ruga aşa ceva. Nu există un fel onest şi unul neonest de îmbrăcăminte. Şi dacă ai hotărât s.i-mi impui cum să ma îmbrac numai fiindcă sunt în casa ta, atunci chiar mâine mă voi duce să caut altă casa. De altfel mi-ar fi greu sa convieţuiesc cu cineva care are o idee atât de convenţională despre „respectabilitate”. Cineva care atribuie hainelor o importanţa aşa determinantă... Sau pur şi simplu ţi-e ruşine cu mine?

— Nu, haide, nu vorbi aşa, nu asta voiam să spun, doar ştii şi tu. Voiam pur şi simplu să spun că orice manifestare pitorească a diversităţii sfârşeşte prin a fi neautenticâ, parodică. O poză. O moda. Şi, ca atare, nocivă pentru însăşi cauza ta. Asta voiam să spun. Nu

asta te-am învăţat eu mereu ?

în felul acesta se simte un pic îmbărbătat. Simte că a dat discuţiei o turnură promiţătoare, în timp ce conştientizarea faptului că fiul său e homosexual i se insinuează în suflet răsucindu-i măruntaiele.

— Şi în orice caz, papa, să ştii că, deşi eu în felul meu sunt credincios şi-ţi respect sentimentele (ai văzut ce bun am fost ieri la mascarada aia de Yom Kippur), nu mai pot accepta o religie ca iudaismul, bazată pe rasism şi pe homo- fobie. Şi te previn că la viitoarele alegeri voi vota împotriva fanaticilor ălora din Likud!

Lucrul care-l frapează cel mai mult pe Teo e că fiul său – unicul său fiu – nu numai că are o mulţime de idei despre toate, dar abia aşteaptă să le exteriorizeze, să le împărtăşească părinţilor. Totodată, Teo are impresia neplăcută că toate ideile exprimate de fiul lui îi sunt, mai mult sau mai puţin explicit, ostile.

Iar aceasta e cu adevărat lovitura de graţie, lată răzbunarea din profeţia (sau din urarea ?) lui Bepy. „O să te căieşti”, îi spusese Bepy cu mulţi ani în urmă, când era încă un bărbat sigur pe sine, când era încă bogat şi respectat, când se afla la o distanţă de ani lumină de omul infam şi escroc în care viaţa avea să-l transforme. Când era încă un bărbat invincibil şi venerat. „Nu pleca”, îi repetase cu acea cadenţă incoerent profetică pe care o căpăta uneori glasul său. „Ce are de-a face acum Israelul ?” îl întrebase. „Aici ai totul. Tu nu eşti unul de-ai lor. Tu nu ai nimic în comun cu oamenii aceia disperaţi. Tu nu eşti un luptător. Doar n-ai să-mi expui nepoţii la ură, la atentate, la războaie. Eu cunosc războiul...” Iar apoi venise profeţia: „O să te căieşti, nu ştiu cum, dar sunt sigur că o să te căieşti.” Aşa îi spusese cu mulţi ani în urmă, când el se hotărâse să plece. Iar acele cuvinte

avuseseră greutate, da, Teo le crescuse în sinea lui ca pe o mică tumoare. Mai întâi pe timpul bolii lui Lele, mai apoi în timpul certurilor epuizante cu Micaela şi al miilor de dificultăţi economice, iar acum, dinaintea acestei dezvăluiri, le simţise cum ies din el, ajungând să-i zguduie conştiinţa. „O să te căieşti", îi spusese.
Iar Teo – Teo Superstiţiosul – avusese impresia că ele dovedeau mai degrabă un *wishful thinking* decât o îndurerată previziune. Pe scurt, o răzbunare. „Sper că fiul tău o să te facă sa treci prin ceea ce ne faci tu să trecem pe mine şi pe mama ta, inconştient blestemat." Iată sensul acelui „O să te caieşti". < 'el puţin aşa îl interpretase Teo, în instabilitatea lui emoţională şi în literaritatea lui. Nu ca protest al unui părinte în anxietate, ci ca represalii. Şi tocmai acum când se simte m siguranţă, acum când tatăl s-a sinucis social, acum când omul acela nu mai are nimic să-l înveţe, acum când influenţa lui a încetat să-I mai sâcâie, acum când e mort de atâţia ani încât nici cenuşa lui n-ar mai putea vibra de bucurie, tocmai acum acel „O să te căieşti" îi revine în memorie. Acum când, împotriva împrăştierii familiei sale, el şi-a găsit o raţiune de a trăi în principiile Israelului, în moralitatea şi în forţa acestui Stat în tranşee, în spiritul de conservare ce se adăposteşte în mima israeliană, descoperă că a adus pe lume un fiu care — după ce toată adolescenţa a ars de nerăbdare sa fugă din Ţara atât de anevoios dobândită de tatăl sau, ca să nu facă armata, c.a să nu-şi rişte propria existenţă stricată, din pură laşitate – a ales aceasta *chestie* anormală pe care strămoşii noştri, cu un sentiment de dezgust, o numeau „sodomie" şi o socoteau printre păcatele de moarte. lata pedeapsa: cel ce a căutat auten ticul cu mult dincolo de posibilităţile omeneşti obţine ca răsplată să îşi încredinţeze propriul nume acestui ciudat desfrânat. Cel ce a îmbrăţişat cu atâta

căldură cel mai extremist tradiţionalism evreiesc se pomeneşte având drept fecior pe acest poponar laburist!

Teo Sonnino era, în acel 1983, redactorul prost plătit al unui ziar apropiat de Likud şi, în câţiva ani, îşi cucerise pe câmpul de luptă galoanele de aprig duşman al poporului arab.

Un om dintr-o bucată sau un creier înfierbântat?

Citindu-i notele polemice te minunai fie că le scrisese omul cordial şi surâzător care în nopţile de vară cu lună plină, întins pe plaja pustie din Tel Aviv, hieratic-absorbit, strângând în braţe o chitară acustică marcată de intemperii şi de excesele anilor ’60, fredona *Across the Unrverse,* fie că, în urmă cu mulţi ani, omul acela, ca urmare a exaltării sale israeliene, activase ca militant revoluţionar. Mai simplu ar fi fost sa asociezi acea etalare de muşchi şi de jurnalistice intransigenţe cu chipul osos şi cu ochii vizionari ai unui integrist de origine rusă: vreun nemernic odios care, după ce a păţit tot ceea ce un om de rând ar considera mult dincolo de pragul tolerabihtăţii, şi-a dezvoltat un dispreţ feroce pentru viaţă: pentru a sa proprie şi pentru a tuturor celorlalţi. Nu, cuvintele acelea pline de pizmă nu se potriveau cu silueta paşnică a lui Teo Sonnino, cu ochii săi care etalau luciul azuriu al minunării, însă fascinaţia lui, dincolo de extraordinarul eclectism şi de o formă ironică de simpatie umană, pare să constea în contradicţie. Din născare a nutrit în sine o droaie de incompatibilităţi. Iată *appeal-u*| pe care îl exercită asupra unora. Şi ceea ce îi frapează pe toţi ceilalţi.

Subversiv în tinereţe, îi urăşte cu ardoare dostoievskiană pe laicii liberali din familia sa. Până când, în anii ’70, pe timpul războiului de Yorn Kippur,

o rupe cu prietenii lui de extremă stângă, acuzându-i că au cumpărat cauza arabă şi au vândut-o pe cea israeliană. îi face antisemiţi, naziști, căcaţi de lumea a treia, găsind deopotrivă de scârbos modul deschis şi lipsit de prejudecăţi de a estima chestiunea Orientului Mijlociu prezentat de Bepy, acel campion moderat al echidistanţelor, acel filfizon prea ocupat să ţină la rece şampania ca să se mai gândească la Istoria-care-ne-covârşeşte.

(Dumnezeule, Teo, cât eşti de nedrept!)

Mulţi ani după plecarea fiului său, Bepy încă nu putuse uita ziua în care îl văzuse pe Teo decupând dintr-un număr din *L'Europeo* fotografiile celor opt atleţi israelieni uciși în timpul Olimpiadei de la München, din '72. Bepy avea încă în ochi, în nas, în urechi şi în mâini agitaţia acelor zile. Şi-l amintea pe baiatul acela cu foarfecele, îşi amintea împrăştiate pe masa din bucătărie fotografiile băieţilor atât de tineri care muriseră pentru simplul fapt că reprezentau Israelul în lume.

Găsise că toate acestea erau extrem de emoţionante. Apreciase Faptul că fiul său participase la acea dramă ca pe o dovadă a sensibilităţii lui. Ba chiar deplânsese felul cinic în care celălalt Fiu a minimalizat o tragedie cu un simbolism atât de relevant (aşa era Luca: ura simbolurile). Dar cum şi-ar fi putut imagina că pasul următor după albumul acela macabru de fotografii putea fi hotărârea de a se duce să trăiască, să lupte şi să procreeze în Israel ? N-ar fi crezut cu putinţă. Şi totuşi, dacă ar fi ştiut să interpreteze dureroasa înşiruire a acestor gesturi ale fiului. Daca ar fi ştiut cât de afectat sc simţea Teo de moartea acelor băieţi de vârsta lui. Daca ar fi ştiut să asculte suspinele odraslei. Daca ar fi înţeles cât de mult îl tulburase acel atentat. Cât de mult îi pătrunsese în suflet. Cât de dificil ii era să se dezintoxice de el. Dacă ar fi ştiut

să intuiască faptul ca Teo nu era în stare să se elibereze de expresiile faciale ale acelor tineri atleţi. Expresiile tipărite în paginile unui săptămânal. Expresiile unor băieţi vii care acum sunt morţi: ca aceea niţel aroganta a cuiva care sc simte pe culmi ori aceea meditativă a cuiva care a transfigurat la modul paranoic profesiunea de campion, şi cu atât mai puţin pe aceea mai glumeaţă ce pare sa clameze o distracţie nesfârşita. Dc-ar fi avut Bepy sensibilitatea de-a înţelege toate aceste lucruri. Dc-ar fi ştiut să închege în minte scenariul cel mai previzibil, dar şi pe cel mai puţin imaginabil. Dacă n-ar fi trecut cu un zâmbet peste apariţia acelui poster cu Ierusalimul în camera celui dc-al doilea născut al său. Dacă nu s-ar fi descurcat cu obişnuita sa ridicare din umeri dinaintea obişnuinţei din ce în ce mai deranjante a lui Teo de a-i ţine de vorbă despre măreţia politicii israeliene şi despre mârşăvia propagandei antiisracliene. Dacă s-ar fi priceput să-i impună fiului său un limbaj mai puţin dogmatic, de l-ar fi împiedicat sever, la prelungitele mese de scara, să vorbească despre arabi cu atâta ciudă („Sunt mai răi ca naziştii!” îl auzise spunând odată. Şi totuşi spinarea lui Bepy evitase pentru a nu ştiu câta oară sa se umple de sudoare). De-ar fi opus acelor aiureli fundamentaliste ale feciorului său, ajuns de nerecunoscut, un raţionament limpede şi persuasiv, în locul împroşcaturi! de sarcasm glacial din-totdeauna... Ei bine, poate că atunci...

Mai există încă cel puţin o duzină de asemenea „dacă” cu care Bepy va fi avut prilejul de a se tortura în anii ce au urmat după plecarea lui Teo, pentru a încerca să înţeleagă retrospectiv tot ceea ce atunci nu înţelesese şi pentru a se iluziona, poate, că dacă ar fi prins măcar unul din acele semnale de alarmă lansate de feciorul său l-ar fi putut împiedica să-şi

îndeplinească propriul destin, în fond deloc tragic.

În acei ani să tot fi fost cel puţin o sută de familii de evrei la Roma îngrijoraţi pentru cei dragi lor, care hotărâseră să se mute de cealaltă parte a Mediteranei, în Israel. Aceste familii aveau în comun nu numai groaza că le va parveni vreo veste dramatică despre rubedeniile lor eroice, ci şi un sentiment clocotitor de mândrie pentru această (aproape ascetică) opţiune. Era ca şi când aceste familii ar fi vărsat un tribut de carne, sânge şi cromozomi acelei Mari Mame, pentru superstiţioasa ocrotire a propriilor vieţi meschine, a bunăstării lor absurde şi, mai ales, a siguranţei lor. Când îi auzeai vorbind – pe aceşti evrei-rude-de-evrei-israelieni – ai fi zis că o forţă misterioasă îi ţinea legaţi de Italia, împiedicându-i să li se alăture rudelor răspândite pe străduţele din Haifa şi din Ierusalim ori prin elegantele cartiere rezidenţiale din Tel Aviv. Fiindcă, dacă pe de o parte aceştia îşi petreceau viaţa comparând dezorganizarea italiano-curopeană cu eficienţa supraomenească a israeiie- nilor (ţinând să le elogieze civismul, eficienţa birocratică, succesele militare şi ştiinţifice, experimentele agro-genetice – grapefruituri uriaşe şi pepeni fără sâmburi, dulci ca ambrozia —, experienţa economico-cotnunitară din *kibbutz,* noii scriitori, o limbă străveche şi nespus de proaspătă, supraaglomeratele universităţi pline de tineri cu o înzestrare intelectuală de excepţie...), pe de altă parte nu aveau nici o intenţie de a părăsi Roma. La fiecare Pesach promiteau solemn (aşa cum înaintaşii lor făcuseră vreme de milenii) că, până la următorul, se vor muta cu toţii la Ierusalim, dar mai apoi, evident, când se pomeneau cu valiza în mână, se răzgândeau.

Şi totuşi, printre aceste o sută de familii care aveau o rudă în Israel se număra una căreia nu-i păsa

de această ţară, care nu se gândise niciodată să se mute acolo, dar care, eventual, înclina mai degrabă să-şi arate recunoştinţa faţă de Roma, de Italia, de toată Europa, care răspunseseră de minune nevoilor de muncă, de nestăpânire şi de libertate ale tuturor membrilor ei. Acest nucleu se aduna în jurul patriarhului Bepy Sonnino, atât de puţin venerabil încât nu înceta să se întrebe cum putuse feciorul său mai mic, atât de frumos, atât de simpatic, atât de atletic, atât de iubit de femei, atât de protejat de familie, să fugă în locul acela ostil şi stupid care se numeşte Israel.

Pe de altă parte, Teo nu avea să mai scape niciodată de zâmbetele acelor atleţi asasinaţi. Apropierea, contiguitatea sa cu băieţii aceia îl întorcea pe dos. Nu era vorba de ebraism. Nu era atât de sectar. Morţii aceia îl emoţionau, nu-i dădeau voie să respire (într-o mai mare măsură decât numeroşi alţi morţi din lume şi din Istorie, într-o mai mare măsură decât morţii din Holocaust) pentru că pe vremea când erau vii semănau întocmai cu el. Aveau părul lui lung. Ascultau muzica lui. Iubeau fetele blonde cu ochi verzi. Fumau ţigările lui fără filtru. Cu marijuana. Probabil că trecuseră prin anii ’60 cu aceeaşi surescitare febrilă ca şi el. Iată ce nu reuşeau să priceapă tatăl şi fratele său. El nu putea să nu fie interesat de toate acestea. El trebuia să fie parte în proces. El era implicat în acest proces până peste cap. Altminteri, viaţa lui ar fi fost monstruos de stupidă. Iar feţele acelea aveau să-l chinuiască în continuare. Iată de ce le decupase cu sârg şi cu răbdare. Iată de ce le pusese într-o mapă. Scrisese şi rescrisese numele acelor atleţi de o sută de ori, cu iluzia că efectul funest produs asupra lui de acele cadenţe de Orient Apropiat ar fi putut fi exorcizat prin obişnuinţă.

Iar Bepy, speriat, îşi văzuse feciorul – căruia

încercase să-i inculce ideea, tipică familiei Sonnino, că în viaţă trebuie să dai la o parte trecutul pentru a te proiecta, cu graţie şi inconştienţă, în viitor – căpătând o afecţiune morbidă pentru feţele acelea răposate. Dar nu fusese în măsură să priceapă că fetişismul acela iconografic era numai prologul emigrării lui: o emigrare pe care Bepy o considera un zbor nesocotit şi imprudent către un trecut îndepărtat, aşadar un lucru în acelaşi timp prostesc şi trist.

Abia acum, zece ani mai târziu, acum în calitate de cetăţean israelian cu drepturi depline, Teo Sonnino a adoptat „linia dură”, proclamându-se duşman al „păcii cu orice preţ” şi al demolării aşezărilor evreieşti din teritoriile ocupate, adept al indivizibilităţii Ierusalimului şi al inviolabilităţii sale spirituale, unul dintre stegarii cei mai neînduplecaţi ai ministrului Shamir şi susţinător al metodelor extremiste ale lui Anei Sharon în Liban. Abia acum poziţia lui a devenit iremediabil radicală. Să li se restituie fâşia Ghaza acelor... ? Glumiţi cumva ? Eventual ei, tâlharii ăia, sunt cei care trebuie să se cărăbănească. Ţinuturile acelea ne aparţin. Ni le-a dăruit lahveh. Sunt ale noastre, de mii de ani. Mormintele patriarhilor sunt acolo pentru noi. Rezoluţiile Naţiunilor Unite? Noi credem în lahveh, nicidecum în Naţiunile Unite.

Teo nu s-a deprins să suporte faptul că rudele lui din Italia – Bepy, însă şi Luca şi toţi ceilalţi – se lasă emoţionaţi de drama palestinienilor. E ceva la care nu se poate gândi cu seninătate; parada jalnică de sentimentalisme. înscenările nedemne. Copiii trimişi la moarte numai din plăcerea de a le putea afişa trupuşoarele lipsite de viaţă, numai cu scopul cinic de a emoţiona lumea întreagă, pentru ca atunci când noi sărim în aer toţi să poată exclama cu veselie: „Ehei,

prieteni, nu se poate spune că nu v-aţi căutat-o cu lumânarea !...” Palestinienii fabrică emoţie şi retorică în cantităţi industriale, se gândeşte Teo cu mânie. Şi nu se limitează să se gândească. O scrie în fiecare zi. Neobosit. Iată cum a ajuns să ocupe un loc de seama pe lista întocmită de OEP, la rubrica „integrişti evrei de eliminat”.

Nu-i de-a dreptul inconştient, aproape scandalos, din partea unor părinţi temători ca ai mei, să mă trimită în vacanţa de vara în casa cuiva rău văzut de tot mai călitul terorism palestinian ? Semnul palpabil că ai mei aveau un simţ al fatalităţii puternic, pe care prudenţii, catolicii filistini dm familia mamei mele îl considerau (pe bună dreptate?) o prezumţie de invulnerabilitate inavuabilă: atât de nemărginită încât îi implica şi pe copiii cei mici.

De altfel, mă impresiona oarecum sa-l văd dimineaţa pe l.'co într-un costum de în şifonat, a cărui culoare crem părea evidenţiată de bronzul de pe mâini şi de albastrul ochilor, ieşind din casă pentru a se duce la ziar şi, înainte sâ urce în maşina lăsată imprudent în faţa casei, scoţându-şi haina, aplecându-se, vârându-se sub automobil ca sa verifice dacă nu erau fixate nişte dispozitive explozive sau daca frânele nu-i luseseră stricate, ca şi când ar fi fost vorba de o operaţiune de rutină, ca aceea de a opri antifurtul sau frâna de mână: pentru ca mai apoi să se strecoare afară, sa se cureţe niţel distrat, să-şi vârc pistolul în teacă, să-mi zâmbească şi sa demareze zgomotos spre ziar lăsând în urmă o dâră prelungă pe asfalt.

Ca şi cum teama ar fi încetat să-şi mai săvârşească în taină liturghia întunecată, ţâşnind din tenebrele clandestinităţii spre a deveni substanţă organică şi luminoasă, lavă fierbinte ce se topeşte în atmosferă împletindu-se cu parfumul florilor de portocal. Teama

că totul va dispărea. Că, dintr-odata, o grăsună *teenager,* plecată după cumpărături, va fi sfârtecată dc o deflagraţie: bucăţi din ea împrăştiate în căldura amiezii. I'cama că autobuzul cutare o va lua razna de pe carosabil. (\i o umbră laşă va declanşa o detonaţie cumplita. Că cerul va deveni plumb. Că trotuarele se vor răsuci. Că cineva are sa strice *echilibrul zilei* în această Ţara ciudată, smulsa cu greu deşertului, populata cu o densă populaţie heterodoxă, de blonzi care se apără de soare printr-o supraproducţie de melanină şi de nativi israelieni cu părul ca pana corbului, obişnuiţi să-l înfrunte – aceasta Ţară murdară şi mizeră, care nu încearcă altceva decât să fie neesenţială, unde tinerii sunt drogaţi cu Coca-Cola şi bătrânii nu mai prididesc să se dezintoxice de toată mânia acumulată din vremurile persecuţiei faraonilor: da, această ciudată stirpe deşertică, înverzită impetuos, pe care evreii din întreaga lume o numesc „naţiune": această Ţară ce pare alcătuită din atomi de teroare. Aici totul te lasă mut. Până şi amurgurile incredibile au culoarea sângelui. Cineva care ar avea chef de o distracţie macabră ar trebui doar să pocnească un balon într-o piaţă publică, pentru a semăna panica, pentru a-i vedea pe tinerii manageri ferchezuit!, întorcându-se de la aperitivul luat în graţiosul cartier Jaffa, cum se aruncă ta pământ, în praf, doar-doar or scăpa de dezintegrare. Sub acele haine civile, sub eleganţa afişată, sub aspiraţia la normalitate, sub vitalismul hedonist se ascund uniforme de camuflaj şi centuri, iar încă şi mai dedesubt, în cutia toracică, inimi furioase care întâmpină mari dificultăţi să se demilitarizeze.

Ei bine, aceste temeri parcă li se adauga celor pe care eu deja le am, în aceasta extenuantă vară a anului '83. Teama că nu sunt bărbat. Teama că nasul meu nu se va mai opri niciodată din creştere. Teama

că voi orbi. Teama că ceilalţi mă văd la fel de urât cum mă văd eu. Teama că interminabila adolescenţă care mă aşteaptă nu va fi la înălţimea aşteptărilor. Teama că nu-mi voi putea satisface plăcerea. Teama că am un cancer la testicule întocmai ca vărul meu. Teama că nu voi vedea niciodată vreun strop de spermă ţâşnind din timidul meu Circumcis. Teama că voi rămâne împotmolit în această mlaştina a bâjbâielii erotice.

Cum mi-aş fi putut închipui că voi ieşi din coşmarul sterilităţii graţie picioarelor mătuşii Micaela şi că aceasta avea să reprezinte un punct de cotitură hotărâtor ? Chiar ea: Micaela Salzman, fata ucraineancă cea subţire a cărei frumuseţe aspră îl răvăşise literalmente pe Teo, încă de la prima lor întâlnire în *kibbutz-u]* de pe podişul Golan, a fost cauza involuntară a emancipării mele.

într-o după-amiază mă aflam în sufrageria prăfuită a casei din Tel Aviv, în penumbra aceea creată artificial pentru a combate canicula. Mătuşa mea se învârtea prin camere, cu delicateţea ei de adolescentă ofilită care mă înfierbânta ca nimic altceva. În mână cu nelipsita tabletă de ciocolată cu lapte. Nu făcea altceva decât să mănânce din ea, poate pentru a şi uşura dezamăgirea crescândă. Avea mereu marginile buzelor mânjite cu maroniu, pete de fondantă şi virgule de cacao care îi confereau un aspect copilăros la modul emo- ijonant. Miracolul era că o asemenea dietă pe bază de grăsimi saturate nu-i afecta câtuşi de puţin linia gingaşă şi subţire, altfel decât printr-o foarte uşoară proeminenţă imediat deasupra pubisului care, de altminteri, era atât de încântătoare incât aş fi vrut să adorm şi să mor chiar acolo. Micaela continua să fie de la zi la zi tot mai grobiană cu mine şi cu fiul ei, de parcă îşi vărsa ranchiuna pe

care o încerca din pricina soţului ci nebun pe inofensivele vlăstare ale familiei dumnealui. Scandalos este că ea îi reproşa lui Teo faptul că nu era exact aşa cum se ferise toată viaţa să devină: un tip realizat şi pe care te puteai bizui, ca tatăl meu. Pe scurt, un bărbat adevărat, care, după ce se desprinsese din încurcăturile lui Bepy, reîncepuse să plutească pe apele liniştite ale bunăstării, cu o casă remarcabilă, cu o maşină sport şi cu doi fii promiţători (iată cum îmi transfigurase familia naiva fetiţă rusoaică). încă de pe atunci simţeam că atracţia misterioasă şi ilicită faţă de acea femeie era legată, într-un fel pe care n-aş fi putut să-l precizez, de proasta ei dispoziţie (mă pregăteam oare pentru calvarul adolescenţei mele, care avea să constea în a mă îndrăgosti în timp record de fete care mă dispreţuiau vădit?).

În acea după-amiază am rămas singuri. Micaelei i-au căzut din mână câteva monede. Imediat, urmând imboldul galanteriei pe care prezenţa ei era în măsură să mi-o inspire, m-am aplecat să le adun. În clipa aceea, pe jos – într-o postură subalternă care în anii următori avea să-mi pară preliminară la căutarea plăcerii –, bălăbănindu-mă pe brânci ca un căţeluş către mătuşica mea, am simţit un miros venind dinspre picioarele ei. Chiar în clipa aceea, cu capul strivit în continuare de pământ şi cu nările dilatate, am primit darul zeului minor ce pecetluieşte triumfala intrare în epoca adultă (de data asta atributul „triumfal” mi se pare într-adevăr adecvat). Chiloţii mi s-au umplut de lichidul cald pe care-l aşteptam de ani de zile. Iar din ziua aceea viaţa mea n-a mai fost aceeaşi.

Mi-am petrecut adolescenţa şterpelind ciorapi de damă din casele colegelor mele, ale prietenelor

amicilor mei, ale mătuşilor, ale bunicii, expunându-mă în numeroase rânduri riscului de a fi descoperit. Cleptomania cu scop fetişist a devenit nu doar o necesitate vecină cu dependenţa, ci chiar o misiune.

Aceasta înclinaţie era atât de imposibil de stăpânit, încât şi la şcoală m-am apucat să fixez extremităţile colegelor mele, câte cinci ore consecutiv. Uneori domnişoarele mele etalau ciorapi deschişi la culoare şi pantofi decupaţi. Dar iată ca, dintr-odată, Monica Lambicchi, vecina mea de bancă, o urâţică sublimă cu ditamai ochelarii şi aparatul dentar, se hotăra ca sosise clipa să-şi scoată călcâiul din pantof, dintr-o distracţie involuntară. Jocul acesta nevinovat era suficient pentru a-mi inunda pântecele de durere. Ei bine, spaţiul acela dintre pantof şi călcâi era pentru mine un loc metafizic, demn de veneraţia absolută, de o nouă mistică: un loc în afara timpului spre care să-ţi laşi să conveargă toate aspiraţiile. Mă pomeneam visând că în sala de clasa intra impetuos Bunul Dumnezeu al lui Israel, dornic să îndeplinească încă o dorinţă: să oprească timpul şi spaţiul în favoarea acestui fiu înfierbântat. Mă vedeam plutind prin văzduh printre adormitele statui de ceară ale colegilor. Aterizând lângă Monica Lambicchi cea împietrită. Strccurându-mi penisul în crăpătura întunecată dintre picior şi pantof şi ajungând într-o clipă la orgasm. Rcvenindu-mi din această desfătătoare nălucire, îmi simţeam bărbăţia împingând dureros în prohabul de la blugi. Câteva secunde mai târziu, pierzându-mi orice control, vâram mâna dreapta în buzunarul pantalonilor, găurit înadins, şi mă puneam pe treabă. Concomitent, simţeam cum căldura şi excitaţia îmi erau zugrăvite pc figura şi momentul se apropia. Până când irupeam în obişnuitul duş tonifiant, conştient că nouăzeci la sută din clasă asistase cu electrizat dezgust la această exhibiţie a

mea.

Acestea erau gesturi de revoltă, singurele represalii pe care mi Ie îngăduiam. E ca şi cum Daniel Sonmno, Cel Mai Mare Şterpelitor De Ciorapi De Damă Din Emisfera Boreală, îndeobşte un laş patentat, ar fi găsit o ţâră de curaj numai în degradare. Iată, cred că acest fapt ar trebui să facă obiectul unei reflecţii cumpănite. Oare de ce puţinele mele rezerve de curaj erau împletite indisolubil cu abjecţia ? Dacă mi-aş fi văzut tatăl înecându-se n-aş fi izbutit niciodată să găsesc puterea de a mă arunca în apă ca să-l salvez. Şi totuşi, dacă pentru a obţine ciorapii Momcăi cineva mi-ar fi impus o încercare cumplită, ca aceea de a traversa un canion adânc păşind pe o sfoară, probabil că, îmboldit de adrenalină şi de durerea aceea din stomac, aş fi acceptat provocarea, ba poate chiar aş fi izbutit s-o fac! Iar forma aceea articulată de curaj care friza, uneori, inconştienţa cea mai automuti- lantă, n-a putut fi înfrântă nici de blamul şi de ocara generală.

Astfel, nici măcar enigmatica inscripţie apărută într-o bună zi pe uşa vopsită în gri a toaletei pentru fete -FETELOR, SĂ NU DAŢI MÂNA CU DANIEL SONN1NO. VĂ PUTEŢI INFECTA –, nici măcar acea inscripţie cu litere negre de-o şchioapă, pe care toate fetele au putut-o vedea, n-a reuşit, după un doliu de câteva zile, să mă convingă că sosise ceasul să abandonez, o dată pentru totdeauna, acea practică aproape cotidiană.

Aş fi fost în stare să şantajez ca să obţin noi asemenea odoare. Visam ca o ameninţ pe Momea Lambicchi (O *să-l omor pe tatăl tău!)* dacă nu-mi va preda pantofii ei de gimnastică într-un plic sigilat în care să anexeze şi o fotografie cu faţa ci de tocilară. Visam acele *megastores* japoneze în care, ca să-şi rotunjească bugetul ori ca s-o scoată la capăt cu

finanţele, tinerele studente îşi vând lenjeria intimă unor bătrâni (sau tineri) îmbăloşaţi ca subsemnatul. Ajungeam să mă exalt pentru minunata civilizaţie japoneză. Pentru acea intuiţie orientală în privinţa naturii umane.

Astfel, dintr-odată, viaţa mea se transformă într-o permanentă defilare de modă: pe scena conştiinţei mele se perindă neîntrerupt şiruri de sandale, balerini, espadrile, mocasini *college,* cocuri subţiri cărora e suficient să Ie asociezi un chip (chiar şi pe cel mai improbabil) ca să plăsmuieşti minunea.

Camera mea de băiat de şaisprezece ani e un muzeu al ororilor. Coşuri, sertare, dulapuri debordând de ciorapi, şosete, papuci şi pantofi. Nimeni nu poate înţelege mai bine ca mine gustul neînfrânat de a colecţiona al criminalilor în serie (dar poate că greşesc folosind cuvântul „gust", care pare să implice o alegere cumpănită şi conştientizată estetic. În realitate e vorba de o compulsiune ia repetarea furtului pe care nu ai încotro şi o urmezi). Am catalogat încă de la începuturi tot acel morman de stofă murdară într-o ordine carteziano-enciclopedică: vârsta victimelor, anul sechestrului, numărul de labe dedicate. Iată albumul meu de fotografii, sertarul meu plin cu amintiri emoţionante, inventarul lucrurilor pierdute, obiectul idolatriei mele neîmblânzite. E mai puternic decât mine. Pe seama fiecăruia din aceste odoare am juisat, am delirat, am exultat şi am plâns. Iată contraistoria scurtei mele vieţi de copil sârguincios, cu un nivel optim de pregătire şcolară, cu o inegalabilă imprudenţă, cu defectul de a semăna prea mult cu un universitar z'n *nuce* şi de a fi strivit de căldura unei familii perfecte.

Dar există o întrebare care continuă să mă tulbure cu obstinaţie: de ce, după atâţia ani, ritmul

performanţelor mele onaniste nu s-a diminuat deloc faţă de acela inaugurat cu fast în urmă cu douăzeci de ani, pe teritoriul Israelului ?

E jignitor să lichidezi o asemenea ireductibilitate prin psihologisme învechite precum: *Daniel, faci labă în prostie fiindcă eşti un frustrat prost-crescut.* Nu mă convinge, de altfel, nici o observaţie istorico-antropologică: *Eşti ultimul depozitar al acelei mentalităţi decadente care a dat multe, dar a şi sustras tot pe atâta, generaţiei de intelectuali crescuţi între 1850 şi 1945.* Nici ipoteza patologică nu mi se pare la

obiect: *Cedează în faţa evidenţei: eşti un pervertit cronic!,* i n care aş fi crezut cu un număr de ani în urmă, înainte ca noc- i urnele mele naufragii pe internet să-mi fi dezvăluit tainele umanităţii solitare.

Nu, nu sunt de acord: de data asta vreau sa mă uluiesc pe mine însumi: pe de altă parte, ar fi uşor şi monoton să mă descurc printr-o a nu ştiu câta rafală autodenigratoare. Aş vrea, mai degrabă, sa inaugurez o intensă şi totodată efemeră perioadă autojustificatoare.

Masturbarea e cea mai înaltă expresie a libertăţii – îndărătul căreia se situează numai literatura (care dm păcate are nişte reguli prea stricte şi prea constrângătoare ca să poată suporta comparaţia) – pe care organismul meu şi-a putut-o acorda în ultimii treizeci şi trei de ani. O libertate care întrece chiar şi neînfrânata sexomanie a anumitor staruri rock, faţa de care am avantajul că mă pot fute simultan, sau în intervalul acelor elective zece minute în afara Istoriei, cu femei decedate de ani de zile, ca Manlyn Monroe, fără riscul de a trece drept un necrofil, cu foste colege de şcoala fără ca din acest motiv să aud vorbindu-se de paseism, cu starlete de televiziune fără sa trebuiască să devin şi cu celebru, cu nevestele prietenilor Iară ca prin aceasta să i trădez, cu sora pe care n-am avut-o niciodată fără a comite un incest, cu studente universitare Iară a săvârşi nici un abuz, cu fecioare preafericite fără să cad în blasfemie, cu Lolite de unsprezece ani fără să încalc codul penal, cu tinerei aratoşi fără să trec pe invers... Toate astea din confortabila mea tribuna domestică, ocrotit de îmbătătorul anonimat al Drepţilor.

Jihadul conjugal

Va trebui sa te mulţumeşti cu semeţia vtkingă a acelui necunoscut decupată pe fundalul haosului din aeroport la sfârşit de iulie, în loc să te bucuri de fragilitatea fremătătoare a mamei tale, cum ar fi fost de aşteptat în mod firesc: vederea acelui bărbat uriaş, alb şi blond ţi-a tăiat elanul, făcându-te să încetineşti pasul, în speranţa că figura Ei se va ridica dintr-odată din spatele nerăbdătorului străin.

Va trebui să te descurci fără Ea, de data asta.

— Ciao, Dani... mi-a zâmbit insul acela ieşindu-mi în întâmpinare.

N-am reuşit să-l întreb de ce maică-mea, după ce m-a trimis în vacanţă de studii în Cornwall pentru o lună întreagă, după ce mi-a repetat la telefon, şi încă de mai multe ori decât era necesar, cât de pustii îi erau casa şi viaţa fără *şoricelul* ei, nu şi-a găsit vreme să vina să mă ia. Trebuia oare să-i interpretez, retroactiv, cuvintele ca pe un mijloc cinic de a-mi potoli plângăcioasele nostalgii de dincolo de Canalul Mânecii ? Şi de ce să-l trimită pe omul acela ? Ce sens avea ? De ce această încurcătură în încurcătură ?

Şi, în timp ce anticiclonul imobilizase literalmente atmosfera într-o umezeală care-ţi lipea hainele de piele şi le exaspera pe doamnele la menopauză abia întoarse după douăzeci de zile petrecute în Polinezia, eram ca paralizat de emotiva ineluc- tabilitate de care sufeream în acei ani la sfârşitul oricărei vacanţe rocamboleşti. Ca şi când lumea era gata-gata sa se prăbuşească. Ca şi când tristeţea era menita a nu se mai sfârşi. Era un experiment al morţii în miniatură. încă nu eram pe deplin conştient cât de nefericit eram, de acord. Mai degrabă, .iveam o percepţie embrionară a acestui fapt. Viziunea era suficienta ca să-mi chircească stomacul. Eram sigur că nu voi mai putea mânca niciodată nimic. Cel puţin nu prin gura aceea, prin esofagul acela, prin stomacul acela care

păreau atrofiate, de parcă i-ar fi aparţinut altcuiva, care nu eram eu.

Procesul de pustiire al lumi august parca uscase pajiştile şi copacii şi şinele şi asfaltul şi spiritele (pe al meu cu siguranţa). Totul avea o culoare crem palid. Acel văzduh saturat de aburi era o replică prietenoasa la disperarea mea inofensivă: iată ecoul unei tulburări care acţiona nevăzut. Totul era infinit mai mic şi mai sordid : aeroportul, automobilele parcate, taxiurile, poliţiştii, vântul tirenian, oraşul unde m-am născut ■a am trăit, până şi numele lucrurilor... Asemenea cuiva aflat mtr-o ţara străină, mi-era dor de gresie şi detestam cimentul! Poate că până şi apartamentul meu – dacă voi mai fi ajuns acolo vreodată — avea sa fie plin de praf, de căldură, dezordine, întuneric şi aer sufocant. Totul era străin şi necunoscut prin părţile acelea, şi mai cu seamă ameninţător. Aveai impresia că, în curând, muşchii tăi vor ceda şi ei din pricina căldurii dm acea amiază, topindu-se pe asfalt ca o îngheţată de căpşune.

Voi reuşi să ma obişnuiesc din nou cu viaţa aceea? Cu oraşul acela ? Cu oamenii aceia ? Cu limba aceea ?

Iar între timp nu ştiam dacă să îl îmbrăţişez pe insul acela ori dacă să mă las îmbrăţişat. Am ales o indecisă abţinere. Inşfă- când valizele ca să pornesc la drum, m-am simţit îmbrâncit.

— Lasă-mă pe mine, probabil eşti obosit...

— Ei, ştii la ce ora ne-am trezit azi-dimineaţă ?

— La patru. Şi aveam avionul la cinci şi jumătate.

Acum eşti nemăsurat de nefericit, prada unei pure afectări adolescentine (tulburare a personalităţii de care voi continua să sufăr chiar şi la vetusta etate de treizeci şi trei de ani): viaţa a rămas în urmă. Tot ceea ce ai lăsat în urma nu se va mai putea întoarce: prietenii, Anglia, familia care te-a găzduit,

delicioasele felii de pâine prăjită cu unt, litrii de ceai cu lapte care în fiecare dimineaţă îţi ard măruntaiele, micul hotel din Londra întors pe dos de energia oştirii de feţe pline de coşuri căreia îi aparţii cu mândrie: pentru a stăvili o asemenea euforie distructivă a fost nevoie sa fie chemaţi vreo zece poliţai cu bastoane şi mustăcioare. De îndată ce ai trecut de vamă ţi ai dat seama că nu i-ai salutat pe nici unul din băieţi. Că ai fugit să te refugiezi în braţele mamei. În mirosul pielii ei răscoapte de femeie trecută de patruzeci de ani. Dar l-ai găsit pe bărbatul acesta ciudat, pe uriaşul acesta desprins de societate.

— Poate ai chef de-o cafea... m-a presat din nou omul.

Abia după aceasta frază am înţeles că încurcătura mea nici măcar nu se putea compara cu a lui. El, tatăl meu, era cel care trebuia să se facă acceptat. Să spună lucrul cel mai nimerit. Să se detensioneze şi să mă detensioneze. Pe scurt, sa conducă jocul. Ştia prea bine că aceasta era misiunea *lui* instituţională, dar ştia că nici un cuvânt n-ar fi putut defini rolul său (şi raportul nostru) mai rău decât termenul „instituţional”. Aş fi vrut să-i spun: „papă nu beau cafea, am numai paisprezece ani. Eu beau lapte, uneori ceai, niciodată cafea.” Dar nu-i puteam spune „papă” şi prin urmare am evitat restul frazei.

— Bine, să bem o cafea, am retezat-o ca să ies din impas.

Asta a părut să-l liniştească. Aveam ceva de făcut. Şi încă împreună. L-am privit în timp ce ataca ceşcuţa aburindă. Era şovăielnic, tremura, parcă incapabil să-şi stăpânească mâinile uriaşe. Se mişca cu gesturi bruşte, poate din pricina puternicului astigmatism. Nu avea nimic armonic. Dar, spre deosebire de fiul său mai mic, nespus de iscusit în a disimula acele resurse de neîndemânare şi de groază printr-o

lentoare circumspectă, el părea să se lase purtat de ele cu voluptate.

— Aşadar ? Ce părere ai ? m-a întrebat de cum am ajuns în parcarea aeroportului, luminându-şi brusc privirea.

Este exasperant şi tipic să nu te prinzi la aluziile cuiva asupra căruia vrei să faci impresie.

— Ce ? am tergiversat eu.

— Ce părere ai de surpriză ?

— Care... surpriză ?

— Hai, Dani, nu vezi pe ce stau rezemat ?

— E nouă ?

— Nouă-nouţă.

— E a ta ?

— A noastră.

Din bezna garajului am văzut ivindu-se liniile convingătoare şi aerodinamice ale unei maşini sport, pesemne luxoasă. Aproape că te puteai oglindi în albastrul ei metalizat, aproape că puteai să te pierzi în undele perfecte desenate de flancurile ei.

— Ce naiba, Dani, e un Porsche. Un Carrera. Credeam că-ţi plac maşinile.

Deschiderea aerului condiţionat la o temperatură glacială fără să-i pese că mă deranja şi că transpirasem şi demararea aidoma unui pilot de raliuri se încadrau perfect în imaginea de hiperbolică efervescenţă şi de neatentă insensibilitate cu care îl identificam pe tatăl meu. El nu avea nici o măsură, nici în înfăţişare, nici în purtări: un psiholog condescendent ar fi zis că omul acela agresa lumea înainte să fie el agresat de ea. Această impetuozitate necontrolată constituia probabil antidotul, produs fireşte de organismul lui, la veninul propriei anormalităţi: surplusul energetico-competitiv scos la bătaie încă din vremea şcolii — prima oară când, ieşit

din catifelatul uter familial, intrând în contact cu planetara ostilitate, înţelesese sentimentul de stingherealã pe care li-l pricinuia celorlalţi. Da, era diferit. Era total diferit. Reprezenta o elegie a diferenţei. Există oare ceva mai original decât un evreu înalt Jc un metru şi nouăzeci şi cinci, semialbinos, aproape orb, îmbrăcat cu o căutare (rareori sclifosită) care te duce cu gândul la acei *businessmen* britanici care nu se ruşinează să spargă austeritatea unui costum *pinstripe* printr-o cravată *hberty* ţipătoare ? Există oare ceva mai ciudat decât această nostimă încrucişare dintre Edward Windsor şi Bruno Schultz ?

La asta servea supremul gust al măştii şi al teatrului ? Nimic altceva decât trăsătura distinctivă a acelor excentrici care, incapabili de a se accepta ca atare, disimulează îndărătul unui stereotip confortabil ? Ferească sfântul să-l privezi de maimuţăreli. Motivul pentru care făcea echitaţie (cu toate că-i era frică să fie azvârlit din şa şi cu toate că detesta sporturile în genere şi cu toate că statura lui înaltă călare, chiar şi pe calul cel mai înalt, facea din el o parodie donquijotesca) era acela de a etala pantaloni gonflaţi bufanţi, tipici pentru cavaleria britanică. Aşa cum motivul pentru care în fiecare februarie se înhăma la sute de kilometri de drum ca să ajungă până la Cortina era doar acela de a putea arbora nişte pantaloni Dolce Vita din caşmir (după judecata lui fara drept de apel, nepotriviţi cu oraşul) care îl făceau să semene cu un *chanteur* existenţialist trecut de perioada de glorie. Motivul pentru care iubea schimbările de anotimp (şi pentru care adesea ajungea să le anticipeze) se afla în întregime în dorinţa de a-şi reînnoi, după luni îndelungate de monotonie, propria garderoba. Aidoma artiştilor autentici, Luca Sonnino pornea de la un detaliu, iar

pe acest detaliu construia universul. Dacă, de pildă, cumpăra o pereche de şosete *mélangé* de culoarea ruginii, odată ajuns acasă se distra – cu euforia anumitor pictori pirotehnicieni informai! – orchestrând în jurul acelei perechi de ciorapi un *tourbillon* de cravate, de pantofi, de batiste, până când în sfârşit alegea, luându-şi bun-ramas cu melancolie de la toate celelalte căi abandonate, de la potecile curmate ale fanteziei sale vestimentare.

Aşadar ferească sfântul să-l fi pus să se îmbrace aiurea, într-un trening sau într-o pereche confortabilă de blugi de duminică! S-ar fi simţit pierdut, s-ar fi prăbuşit până la iadul condiţiei sale primordiale, aceea de care încercase toată viaţa să scape. Ar fi simţit cum armonia sa cu lumea, cucerita cu greu, s-ar fi spart într-o noua dizarmonie. N-ar fi supravieţuit dezolării unei vieţi mediocre, cu *footing* şi cu tenişi, cu gusturi elementare şi cu sufocante banalităţi. încă din primii ani de copilărie simţise cum trupul său uriaş trebuia micşorat, atenuat, chiar ocultat, daca se putea prin stofe englezeşti, însă şi printr-o dialectică rafinata şi printr un spirit combativ, ori, altminteri, trebuia valorizat, evidenţiat printr-o doza zdravănă de vulgaritate şi aroganţa. Mai departe nu s-ar fi putut merge. Strivise lumea, îl strivise pe frăţiorul acela al sau, mult mai frumos şi mai delicat decât el, îşi strivise soţia, îşi strivise angajaţii şi colaboratorii, doar ca să-şi afirme propria personalitate.

A deschis radioul. A împins o caseta în casetofon.

— Auzi ce chestie, a zis adresându-se mai mult sieşi decât mie.

Fireşte, a dat-o la un volum dementţial. Când te uitai la el ai fi zis că inhala muzica cu nările, ca şi când ar fi respirat-o profund sau chiar ar fi ingurgitat-o, injectându-şi-o în vene; ca şi când trupul sau, prin sine atât de impunător, nu cerea altceva decât să

plesnească de neliniște și de fericire. Astfel muzica își pierdea din transcendență, devenind aproape solidă, concretă, asemenea uneia din acele casate cu mentă în care, în timpul vacanțelor la mare, nu se temea defel să-și înfigă dinții. Era entuziasmat de noua combină muzicală.

— Tu n-ai idee, mi-a zis el, ce înseamnă pentru cineva din generația mea să asculte muzică în mașină cu fidelitatea asta. Și acum îmi mai aduc aminte de primul radio al lui Bepy, era un chin. Orăcăia. Nu se auzea nimic. Și totuși părea un miracol.

Progresul cu *P* majuscul.

Tatal meu trăia orice îmbunătățire tehnologică ca pe un succes personal sau cel puțin ca pe al nu se știe câtelea triumf al speciei inteligente căreia avea onoarea să-i aparțina.

— Ei bine, îți place ?

Era o melodie cântată de Supertramp, *Goodbye Stranger,* un titlu atât de profetic, la modul ironic. Ii placea acea piesă. Din vara aceea, era tot ce se putea mai bun. Iar acesta era modul lui de a-mi spune: „Hei, micuțule, eu nu sunt un nostalgic.” Și, într-adevăr, nu era un nostalgic. Nu atât pentru că n-avea nimic pentru care sa-l încerce vreo nostalgie (dimpotrivă), ci pentru că un om inteligent – potrivit înțelesului specific pe care îl atribuia el inteligenței – nu putea și nici nu trebuia să alunece în nostalgii. Pentru tatăl meu, Viitorul era lăcașul celor inteligenți. El îi ura pe apocaliptici sau pe paseiști. Era indispensabil să te interesezi cu îndârjire de prezent. Iată rețeta cea bună. Nu ca tații colegilor mei, nu tipul cu *cântecelul de pe vremea mea.* Abordarea sa muzicologică era inevitabila emanație și scăpărătorul compendiu al/eeZiMg-ului său pentru univers : curios, uneori de-a dreptul curajos, dacă nu chiar experimental, cu siguranță omnivor și ca atare total imun la orice

snobism *préalable.* Amesteca cu dezinvoltură noutăţi şi *evergreens'.* de la Thelonious Monk la Supertramp, într-o acrobaţie estetică care făcea parte din dragostea lui nesăţioasa pentru lume. O dragoste rapace pentru epoca lui. O dragoste avidă pentru Occident şi pentru Secolul Douăzeci, epurate de toate mizeriile lor înspăimântătoare şi transfigurate de magnificul vis progresist care tocmai în acei ani – anii maturităţii lui – reîncepuse să plutească prin văzduh.

Abia atunci îţi vine în minte că, poate, a venit să te aştepte fără mama ta tocmai ca să-ţi arate noul Iui Carrera. Abia atunci îţi dai seama că nu prea ţi-ai dat osteneala să faci cine ştie ce complimente, că n-ai acoperit cu interjecţii entuziaste acele scaune din piele, învăluitoare şi parfumate, huruitul poetic al motorului care l-ar entuziasma pe orice coleg de-al tău de clasa. S-o fi supărat ? E odios să-l răneşti. E ciudat, uneori simţi o plăcere plină de răutate când îţi chinui mama. Dar cu el e altceva. Când îl faci să sufere ţi se urca un nod în gât. El nu s-a născut să sufere. El chiar nu s-a născut să sufere. Te simţi mizerabil fiindcă nu ţi-ai exprimat întreaga minunare pentru acea maşină. Aproape disperat fiindcă n-ai reuşit să te laşi purtat de sentiment. (Ce-i mai rau decât întâlnirea dintre două îndărătnicii ?) Ce n-ai da ca să ai o mai mare intimitate cu el. Dar nu e vina ta. Abia îl cunoşti. A fost departe atâta vreme. La o depărtare de atâţia ani. Timp de aproape zece ani dacă l-ai văzut cel mult de două ori pe lună.
E firesc să-l percepi ca pe un străin. Sau, mai bine zis, ca pe un oaspete special şi uşor neplăcut.

Oaspetele de onoare. Acela pentru care, de fiecare dată, mama mea punea în mişcare superba maşinărie igienico-orga- nizativă. Pentru ca soţul, odată ajuns acasă, să nu-şi mai aibă de făcut nici o grija. Să se

simtă ca un paşă. Te rog, Dani, nu-l deranja pe tata... Vă rog, copii, deseară se întoarce papă... Te rog, Johanna, deseară vine soţul meu la cină... Astfel de rugăminţi parcă se întindeau peste capetele noastre, pentru ca mai apoi sa ni se insinueze în conştiinţe, ca şi când acestea ar fi fost programate să înregistreze ideea – strecurată cu viclenie de mama mea – că Luca Sonnino merita respectul datorat unui suveran şi, totodată, mila inspirată de martiri.

Nu pot să uit că, deşi eram atât de mic, atunci când el se întorcea acasa, percepeam vibraţiile erotice ale tinerei sale soţii, da, ale acestei femei care, din raţiuni independente de voinţa ei, se pomenise cu un soţ *globetrotter,* o tânără femeie – atât de nevrotic obsedată de sobrietatea sentimentală – silită să-şi petreacă cei mai frumoşi ani ai căsniciei departe de soţ. La fel cum nu pot sa uit neplăcerea de nedescris — şi disperarea cu care încerca s-o ascundă – care se pogora pe chipul ei când el pleca din nou. O neplăcere drastic disimulată de pudoare şi de ironie (iată coordonatele sentimentale încă de la începuturile relaţiei lor de colegi de şcoală). Serile noastre la aeroport, cu el nespus de elegant în paltonul său la două rânduri de la Daks *(Acelaşipe care l-a îmbrăcat şi Churchill la lalta!,* se făcea dânsul), duhneau a scenă patetică. Cel puţin aşa le traiam eu. Asta-i lucrul important: cum le trăiam eu.

Din amintirile mele, din vaietul sordid al psihicului meu, revin în memorie anumite fotograme în alb şi negru. Emi- granţi disperaţi cu desagile în spinare plecând spre America. Evrei orientali istoviţi de pogromuri şi de sosuri cu ceapă. Zilieri calabrezi pirpirii în căutarea norocului, lăsându-şi nevestele şi copiii, aruncându-se într-un misterios viitor de umilinţe şi de foame. Să urci în nişte ambarcaţiuni ruginite de clasa a treia e destinul cel mai atrăgător

pe care ţi l-ai putea imagina. Să n-ai idee despre ce-ţi rezervă viitorul e condiţia ta permanentă. Dar aici altfel stau lucrurile. Tatăl meu pleacă cu avionul, trage la hoteluri mari şi sofisticate, duce o viaţă comodă, pasionat de gastronomie şi de vinurile franţuzeşti, nu lipseşte niciodată de la expoziţiile organizate la Royal Accademy din Londra sau de la retrospectivele MOMA de la New York, unde e şi membru. Probabil că o mai fi şi câte o colaboratoare arătoasă care să-l însoţească, care să se îngrijească de dânsul acolo unde un bărbat vrea să fie îngrijit.

Dacă faptul de a-l vedea acolo, în paltonul lui de culoarea muştarului, gata sa urce într-un al nu ştiu câtelea avion, nu-mi provoacă emoţii deosebite, găsesc absolut indigerabilă prăpastia de frământări în care mama mea se zbate după plecarea lui. Ne întoarcem acasă şi ea se preface că e liniştită, însă în realitate e prinsă în menghina groazei la ipoteza improbabilă că avionul se va prăbuşi ori că taxiul care-l duce pe tata la hotelul lui din Frankfurt va derapa pe gheaţă şi se va turti de parapet. Fantezia acelei creaturi suave e burduşită cu imagini înfiorătoare de sânge şi de table de oţel. Diafragma ei e umflată de suflarea grea emanată de Imponderabil. Inima ei e plină de ultimele clipe ale soţului ei aliat pe moarte. Şi până când nu soseşte telefonul eliberator pentru toată lumea, până când el nu o informează, cu răceala care-l caracterizează, că e la hotel, că a făcut un duş şi că s-a vârât sub pătură, ea nu izbuteşte să stea locului. Timpul încetineşte, iar minutele apasa. Şi totul parcă se topeşte la soneria miraculoasă a telefonului care despică nocturnele rarefieri ale unui elegant apartament roman. Ea aşteapta mai întâi să răspundă, ca să nu ne creeze impresia, nici nouă, nici lui şi nici sieşi, că e speriată foc, iar apoi, după ce răspunde, rosteşte acele cuvinte care, în mintea mea,

funcţionează asemenea încheierii unei liturghii: „Ai ajuns ? Deja sub pătură ? Care ? Filmul acela vechi al lui Frank Capra ? Splendid. Dar tu culcă-te, ne auzim mâine... Vrei să te sun ca să te trezesc mâine-dimineaţă ?... Da' de unde, ştii că-mi face plăcere... Alunei somn uşor, dragule..în momentul acela lumea se schimbă, preschimbându-se dintr-un han mizerabil într un luxos hotel de munte. Doamna e euforică, trăncănitoare de-a dreptul. Doamna nu-i destul de nevrotică pentru a se gândi că adoratului şi îndepărtatului ei soţ i s-ar putea întâmpla accidentul cel mai grotesc, ca acela dc a păşi greşit ieşind din cadă şi de a se lovi cu capul mortal ori de a muri în somn din cauza unei artere îngroşate. Doamna e tânăra. Doamna se înveseleşte. Doamna e peste măsură de fericita sa doarmă intr-un pat pustiu îmbatata de gândul ca, la mii de kilometri depărtare, centrul gravitaţional palpitând al neliniştilor ei c bine sănătos, afundat într-o saltea străină. Un pic i se face milă, acum. Dar e un gând relativ fugar, care, în orice caz, face parte din acel indescifrabil evantai emoţional ce o ţine legată de ideea misterioasă a acelui om ciudat. O idee miraculos epurată acum de sinistra suflare a Imponderabilului.

O idee – trebuie spus şi acest lucru — incapabilă de a se reînnoi când el îşi face discontinuele apariţii la Roma, cu desaga lui de vicii, de indiferenţe, de găunoşenii frivole, de crude egoisme conjugale, de cumpărături tot mai inutil sofisticate. În momentul acela, raportul lor se deplasează de la sideralele altitudini ale unui Empireu visat şi dorit la frustranta şi tolstoiana obişnuinţă matrimoniala.

Şi apoi totul o ia de la capăt încă o data, caîntr-un nesfârşit carusel: fiindcă nu-i uşor, nu-i deloc uşor sa te duci seara ia culcare ştiind că soţul sau tatăl tau tocmai urcă intr-un al nu se mai ştie câtelea avion,

care-l va purta din Indonezia în Mexic. E o scena pe care tu – pregătindu-te sa mergi la culcare – aproape că nu reuşeşti să ţi-o imaginezi: nu fără acea pătimire cosmică ce tinde să acopere distanţele astrale dintre tine şi consortul tău. Fiindcă e adevărat, tu stai în patul tau, sub plapuma, iar afara e frig, plouă sau ce ştiu eu; şi nu-i uşor pentru cineva care stă în pat de ceasuri întregi, pentru cineva care se simte ocrotit şi învelit într-un soi de languroasă cuvertură de întuneric şi de tăcere, să-şi imagineze soţul sau tatăl – acest comis-voiajor intergalactic — suspendat la nouă mii de metri altitudine deasupra unei întinderi magnifice şi teribile ca Oceanul Indian, la o mie de kilometri pe oră, pândit de o temperatură exterioară de -50 şi de un aer atât de rarefiat încât nu se poate respira. E un gând care îngheaţă sângele în vine. Un gând care favorizează insomnia. Un gând ce nu poate fi potolit nici măcar de somniferul Statisticii (câte avioane *nu* cad în fiecare zi în lume? Câte taxiuri *nu* ies de pe carosabil în fiecare zi în lume ? Câţi oameni *nu* se mai întorc acasă niciodată în fiecare zi în lume ?...). Singurul lucru posibil e să ţi-l imaginezi pe soţul sau pe tatăl tău în tabieturile lui de călător, în regulile lui neclintite niţel geniale, niţel nebuneşti, niţel prosteşti, cum e aceea care îi interzice cu desăvârşire să poarte pantofi fără şireturi deoarece în avion picioarele se umflă. Iată cum soţul sau cum tatăl tău se desprinde de cerul ameninţător unde l-ai încadrat. Iată-l cum se întoarce pc pământ, printre cei vii. Mâine îl vei revedea. Mâine vei putea merge să-l iei de la aeroport. Dormi, copile. Dormi, scumpa doamna. Dormiţi. Nu exista nici un motiv să staţi treji. Avioanele aterizează aproape întotdeauna.

Şi poate că totul ar fi fost altfel daca ea ar fi înţeles că lui îi convenea aşa.

în fond, e suficient să înţelegi că el este unul dintre oamenii din epoca noastră care nu numai că nu au casă, înţeleasă ca o reşedinţă fixă, dar nici nu par să aibă nevoie de aşa ceva. Spus astfel ar putea părea emfatic, dar casa lui e lumea: dacă nu toată, o bucată considerabilă. Mai în largul său în labirinturile sterile ale i/wfy-/ree-urilor, în minuţioasele reţele de restaurante japoneze, în fastul impersonal al hotelurilor Hilton, chiar şi în sarabandele înăbuşitoare dm sălile de aşteptare decât acasă la el. Poate pentru că un om de acea mărime *extralarge* nu are ce face cu căldura domestică: are nevoie de spaţii largi, de săli aglomerate. Dumnezeule, acel prinţ al suprafeţelor îşi umplea anii cu entuziasm debordant. Iată versiunea sus-pusă *z jidovului rătăcitor,* transpoziţia şic a milenarului călător. Nimeni n-ar fi putut înţelege mai bine ca el poezia sublimă a unui McDonald’s dintr-un obscur complex de servicii pentru autovehicule din Germania Occidentală, la miezul nopţii, într-o zi oarecare de decembrie. Nimeni nu s-ar fi putut emoţiona mai mult ca el dinaintea unei fete ucrainence de paisprezece ani care, acoperită cu o pereche de blugi decoloraţi şi cu o geacă păduchioasă, aşteaptă autobuzul suflându-şi în pumni din pricina frigului. El iubea anumite scene moderne. Le intuia elegia intrinsecă.

Iar lucrul ieşit din comun este că avea o conştiinţă autoiro- nică a acestor dispoziţii. De pildă, când cineva îl întreba dacă c obosit ori dacă e încă năucit din cauza fusului orar, el răspundea că, după mulţi ani de călătorii, învinsese *jet-lag-u*|. Spunea ca, pentru el, *jet-lag-u]* nu exista. Că e vorba de o autosugestie ridicolă. Cine are lumea în buzunar ştie ca în fond ea nu încetează niciodată să fie luminata. Iar la urmă adăuga, cu un strop de vanitate amuzată: „Să zicem că mă simt precum Carol Quintul: peste

regatul meu soarele nu apune niciodată.” Aceasta autodefiniţie mi se pare ca descrie perfect personajul pe care tatăl meu ştiuse sa şi-I construiască aproape în opoziţie cu intemperanţele firii: da, tatăl meu se regăseşte cu totul în această definiţie: pe de o parte aroganţa de a se făli cu victorii improbabile, pe de altă parte profesarea constantă a raţionalismului.

Era de la o zi la alta tot mai înrobit de propriile obişnuinţe, viciat de singurătate, complet aservit unor ceremoniale nebuneşti pe care cine nu-l cunoştea le-ar fi crezut apotropaice. Contopit cu valiza şi cu trusa de voiaj. N-am întâlnit niciodată vreun om care să poată fi identificat cu propriile accesorii ca tatăl meu: parfumul pielii lui – acel amestec de bărbăţie, Players fără filtru şi colonie înţepătoare cu aromă de portocale – spunea despre personalitatea şi despre vocaţia lui mai multe decât orice discurs exhaustiv. Luca Sonnino îşi trăia îmbrăcămintea într-o maniera viscerala: cămăşile cadrilate de la Brooks – ca Alberto Moravia! – îmbrăcate pe sub jacheta sport, cravatele *regimental* înnodate ca în casa de Windsor, batistele albe, pantofii englezeşti din piele naturală, pardesiurile pe talie cu guler de catifea, pălăriile cu boruri largi nu erau altceva decât ramificaţiile concrete ale sufletului său, custozi ai unei opţiuni morale sau, mai bine zis, ai unei viziuni asupra lumii.

Unii spun că prima mare poveste adevărată de iubire a unei fiinţe omeneşti nu este agitaţia adolescentină pricinuită de o colega de clasă şi cu atât mai puţin acea afinitate electivă de la douăzeci de ani care, îndeobşte, în momentul cel mai dramatic se transformă într-o căsnicie burgheză, ci eventual prima aventura extraconjugală de neuitat. Tocmai acolo, în trădarea unui tânăr soţ sau a unei tinere soţii, simţi cum îţi aleargă adrenalina şi cum îţi plesneşte inima. Tocmai acolo, aidoma doctorului

Jivago, te simţi atât de pierdut, atât de dureros exaltat, atât de încleiat în ceva supranatural şi injust la modul tragic, încât vrei să i-o mărturiseşti consortului, nu ca să-l răneşti, ci ca să-ţi împărtăşeşti fericirea nepermisă şi vina inevitabilă cu persoana pe care o consideri prietenă. Nu pot sa spun dacă momentul acesta minunat a sosit în viaţa tatalui meu şi ce efect o fi produs asupra organismului său supraexcitat. îmi imaginez că da, dacă nu din altă pricină, măcar daca e sa ţinem seama de anomalia logistică a căsătoriei sale şi de experienţa pe care între timp mi-am făcut-o — deşi indirect – în privinţa raporturilor conjugale comune. E firesc: oricărui bărbat care nu-i răvăşit de paralizante reţineri religioase ori moraliste i se poate întâmpla să-şi imagineze un individ asemenea lui, chiriaş înstărit din partea comoda a acestei lumi. Şi totuşi, în ciuda tuturor celorlalţi bărbaţi din familia lui, în ciuda lui Bepy mai ales, în ciuda întregii stirpe reprezentate de Bepy, Luca era de o discreţie absolută. În dificultatea pe care şi astăzi o încerc în a accepta că tatal meu e un bărbat şi mama mea, femeie şi că eu sunt produsul umanităţii lor, nu mă pot feri să observ că rezerva tatălui meu avea ceva de un rafinament de mare eleganţă. Viaţa sa intimă era un mister aproape la fel de indescifrabil ca şi interioritatea lui. Opera de pustiire sentimentala pe care părinţii săi o exercitaseră asupra sa, ca să-l facă să uite (ori cel puţin să nu dramatizeze) înfăţişarea lui ieşită din comun, produsese efectul colateral de a-l face trufaş de enigmatic. Da, era o enigmă curăţată de rigiditatea enigmelor. Cum am mai spus: pentru Bepy, plăcerea adulterului se găsea toată în posibilitatea de a-l afişa. Pentru tatăl meu – admiţând că l-ar fi practicat cu asiduitatea desfrânatului său părinte – a fost probabil ceva mult mai profund (pasiuni chinuitoare şi oribile)

sau, altminteri, ceva mult mai superficial: zguduiri hormonale, ipetituri erotice potolite cu câte o tovarăşă de călătorie ocazională. Poate pentru că el, care la prima vedere putea părea imposibil de rănit, el, căruia îi placea să etaleze un cinism de care era cu totul liber şi care, când i se întorcea împotrivă, îl făcea să sufere teribil, nu le iertase tatălui şt mamei sale afişarea respectivelor lor cuceriri. Ori poate numai pentru că ideea lui aparte despre stil – doar uneori revărsându-sc m pardonabile grosolănii aflate în acord absolut cu tonajul sau de tip Orson Welles — nu avea în vedere posibilitatea dc a fi atât de sfruntat în chestiunile erotice. Ori poate ca, mult mai simplu, asemenea tuturor persoanelor cu un fizic neobişnuit, dezvoltase o timiditate care l obliga să disimuleze orice elan sentimental, de la cel mai canonic până la cel mai ilicit. Obişnuita problemă Sonnino: o pudoare nevrotică luata drept uşurătate euforică. Fapt este că un suflet atât de tandru ar fi meritat un alt trup. Un trupuşor precum al lui Kafka, osos şi problematic. Când colo, natura îl făcuse în lelul acela, iar el fusese nevoit sa născocească un alt sine însuşi, un sine însuşi care sa fie în acord cu propriul fizic, un sine însuşi voinic. Acesta era secretul său? Acesta era secretul de neînţeles care se manifesta în continua alternanţă între timiditate şi competitivitate, între aroganţă şi susceptibilitate ? Acesta era teribilul mister al lui Luca Sonnino ? Atunci, poate ca trupul îi crescuse atât dc mult tocmai pentru a păzi mai bine acest secret, la fel cum în Evul Mediu se cladeau fortăreţe enorme pentru a ocroti nişte moaşte.

Oricum, şi ştiu că nu greşesc, secretul căsniciei părinţilor mei – din exterior atât de anormal şi de nesăbuit – consta integral în capacitatea soţiei de a fi mereu la datorie şi în capacitatea soţului de a nu fi. Ei îi era suficient să-l vadă ieşind din zona de bagaje a

aeroportului Fiumicino, cu un palton de gangster şi o pălărie cu boruri largi, ca sa încerce un implacabil sentiment de iritare. La fel cum lui îi era suficient să-şi aţintească privirea asupra expresiei ei brusc întunecate ca să înţeleagă că acum, după ce se înhămase la acea călătorie lungă şi epuizantă, va fi nevoit să urce pe acea *montagne-russe* a nevestei sale ciclotimice.

— Nu mergem acasă ? l-am întrebat când a luat-o într-o direcţie greşita.

— Nu, la Positano.

— Positano ?

- Acasă la Nanm.

— De ce ?

— Ce înseamnă „de ce” ? S-o spunem aşa: fiindcă sunt tatăl tău, fiindcă am un metru nouăzeci înălţime, fiindcă eu câştig mult mai mult ca tine, fiindcă supravieţuirea ta e strâns legată de portofelul meu. Cred că am tot ce-mi trebuie ca să hotărăsc şi pentru mine, şi pentru tine. Mulţumit ?

— Nu-mi spuseseşi nimic...

— Data viitoare o să facem o conferinţă de presa.

— Nu asta voiam să spun, dar...

— Uf, Dani, sunt în vacanţă, aş vrea sa mă distrez şi să mă odihnesc. Nanni ne-a invitat. Mi s-a părut corect să accept.

— Şi mami ? am găsit în cele din urmă curajul să întreb. *Poate că a murit şi nu ştie cum să mi-o spună.*

— Vine şi ea mâine-dimineaţă.

— Dar, am gemut eu, n-am nimic la mine... Costumul. Nici bermudele. Cearşafurile de plajă. Sunt obosit. Am valiza plină de haine murdare...

— Ce tâmpenii! Mami ţi-a făcut o valiză cu haine curate şi pentru mare. Ce-ţi lipseşte o să cumpărăm în dupa-amiaza asta. La urma urmei, a reluat el după

o clipă cu un zâmbet hâtru, un domn ca tine nu umblă cu valizele după el. Un domn ca tine îşi reface garderoba în fiecare nouă localitate.

Pauză prelungită.

— Ei bine ? Nu-mi povesteşti nimic ?

— Ce anume ?

— Totul.

De obicei, Lorenzo era cel care-şi asuma aceste relatări amănunţite ale călătoriei. Lui îi era încredinţată misiunea de a exagera, de a suci, de a născoci. Rolul meu era secundar. O făceam pe martorul tăcut. Pe figurantul. Treaba mea era să încuviinţez, să neg, uneori să oftez, iar în cazurile extreme ajungeam chiar să emit monosilabe. Dar de data asta era rândul meu. Lorenzo rămăsese la Londra, pentru un curs intensiv de încă trei săptămâni. În realitate, voise să rămână din pricina unei fete. N-aş putea spune dacă fusese mai degrabă insolit sau mai degrabă neliniştitor să-mi văd fratele amorezat. Nu-i întotdeauna groaznic să vezi un individ sigur pe el încâlcit în dulceaga plasă amoroasă ? Nu găsiţi că e insuportabilă priveliştea unui trufaş vlăguit şi îmblânzit ? Ei bine, acel adorabil propovăduitor al scepticismului – contrapondere naturală la lâncezelile frăţiorului –, la vederea fetei băieţoase şi ochelariste, un soi de elegie a celei mai răcoroase şi primăvăratice romanităţi, era distrus iremediabil.

Lorenzo semăna cu tata mult mai bine ca mine. Şi nu e doar o chestiune de statură. Şi nici de cansmă de lider. Nu contează că toată lumea îl asculta simţindu-se influenţată, aproape constrânsă. Nu vorbesc de îngemănarea dintre agnosticism şi caustică senzualitate. Anormalitatea sa — ceea ce îl făcea atât de profund asemănător cu tata şi atât de sfruntat de

diferit de orice alt individ – era sentimentul, puritatea sentimentului, scandalul sentimentelor: acordul dureros dintre generozitate şi tentativa disperată de a o disimula prin acea vorbăreaţă ostentaţie a cinismului. În micul nostru nucleu familial coexistau doua persoane bune care păreau rele şi alte două rele care păreau bune. Simplicitatea care se intuia la Lorenzo era cea care deranja pe multă lume, însă tot ea exercita asupra aceloraşi oameni o fascinaţie morbidă. Felul acela încruntat şi onest, numai aparent nemilos, de a-i judeca pe ceilalţi.

Ce mai, nu avea decât şaptesprezece ani şi parea sa stăpânească deja arta de a se face ascultat. El, care într-o bună zi urma să-şi pună ardoarea intelectuală în slujba cauzei liberale, profesând ca ziarist independent, cu acea carte-şoc despre Raymond Aron (cine ştie de ce bărbaţii din familia Sonnino scriu numai cărţi şocante ?), pe atunci era marxist. Singurul marxist din liceu. Şi de aceea toţi se temeau de el. El nu avea slăbiciunea mea. El nu voia sa fie la fel ca toţi ceilalţi. Lui îi plăcea să fie ceea ce era. El nu era un conformist, ca fratele sau mai mic. El nu era îmbăloşata dama de companie a frumosului şi a frumoasei dc serviciu. El îşi construise o personalitate a lui independentă. El părea să-i sfideze pe micii ticăloşi din şcoală, pe aceia care îl strigau „căpuşă comunistă”, numai pentru că odată, la ora de religie, susţinuse sacra-inviolabilitate-a-democraţiei. Tatăl meu se recunoştea în el. „La vârsta lui, spunea el, eram întocmai ca Lorenzo, cu singura deosebire că n-aş fi purtat niciodată pardesiurile acelea groaznice la două rânduri, de erou nsorgimental.”

— Vrei sa ştii de ce L orenzo a rămas la Londra ? l-am întrebat.

— F. un început.

— Are o iubită, am zis eu triumfal, sigur de

impactul pe care acea frază avea să-l aiba asupra tatălui meu.

— Chiar aşa?

- Da...

— Hmm, ei bine ?

— Ce anume ?

— Amănuntele I

Astfel, îi povestesc lui Luca Sonnino exact ceea ce Luca Sonnino se aştepta să i sc povestească, hrănind balena ucigaşa cu hrana sa preferata, măgulindu-i urechile cu vorbele cele mai dulci pe care acestea le-ar putea recepţiona. Ii spun că, din grupul nostru, primul său născut ştia cel mai bine limba engleză, până într-acolo încât instituiseră un curs anume pentru dânsul. îi spun ca, în miniturneul naţiunilor organizat de şcoala noastră, ultima întâlnire dintre Italia şi Franţa s-a decis printr-o foarfecă a lui Lorenzo care a fost sus şi tare comparată cu aceea a lui Pelé din *Drumul spre victorie* (de ce oare succesele lui mă emoţionează mai mult decât ale mele ?). îi spun că Syria, iubita lui Lorenzo, e absolut cea mai frumoasă şi cea mai dorită. Ii spun că Lorenzo a avut o discuţie aprinsă, din care fireşte a ieşit învingător, cu un alt băiat, un blonduţ de o obrăznicie proverbială, care totodată îl invidia cu stângăcie pe Lorenzo, însă nu şi pe mine, şi care a susţinut că evreii sunt toţi zgârciţi şi se ajută între ei. Ii spun că atunci când vorbeşte Lorenzo toata lumea îl ascultă, ca şi când n-ar mai putea face nimic altceva.

Ce tot fac ?

Simplu: îi reîncarc bateriile tatei. Mă ţin de cleioasele indicaţii ale mamei. Transfigurez succesele britanice ale fratelui meu pentru a-mi face iertată lipsa de entuziasm demonstrată la vederea noului său Carrera, pentru că n-am reuşit sa-l îmbrăţişez, pentru că aproape nu l-am recunoscut. Ii dau ceea ce-i

trebuie. Ii servesc cocteilul său preferat: siguranţă, succes, senzaţia că totul are un sens şi că acest sens îi este cât de cât favorabil. Ca fiii săi vor reuşi în viaţă, la fel ca el sau mai bine ca el. Iată de ce, în timp ce vorbesc, n aud respiraţia adâncă (respiraţia bărbătească şi greoaie a Im Winston Churchill). lata de ce îşi apasă încă şi mai tare piciorul pe acceleraţie. Trebuie să-şi descarce într-un fel toată euforia superflua care, uneori, c mai insuportabilă şi mai sfâşietoare ca durerea.

Mint, carevasăzică?

Bineînţeles că mint. Oricine are câtuşi de puţin experienţa vieţii ştie că pentru a-i face fericiţi pc semeni nu există reţetă mai bună ca minciuna. Iar oricine Lar fi văzut pe tatăl meu exact în clipa aceea trăgând aer în piept cu atâta putere, ca şi când chiar şi în aer ar fi căutat să prindă ceva de neprins, dacă cineva ar fi putut auzi tonul cu care repeta în continuare: „Vorbeşti serios ? Chiar aşa au mers lucrurile mi-ar fi dat dreptate.

Luca Sonnino era făptura cea mai asemănătoare cu un urs alb pe care am văzut-o vreodată: regal, feroce, nespus de tandru. Pe lângă unele elemente tangibile precum umerii lăţi, stângăcia şi albinismul, la această asemănare mai contribuiau apetitul pantagruelic, privirea azurie în care se amestecau blândeţea, mânia şi nerăbdarea, mişcările greoaie de pe uscat în contrast cu agilitatea demonstrată în apă. Chiar aşa, era ca şi când corpul acela alb ca zăpada ar fi avut o predispoziţie amfibie. Ca şi când ar fi venit pe lume pentru a stăpâni elementele globului pământesc. Când păşea avea semeţia de încurcă-lume a lui Gerard Depardieu, însă vara la mare ori la o piscină plonja ca o orcă şi înota cu mare repeziciune, ridicând masele de apă aidoma unei elice de şalupă.

Lentilele groase ale ochelarilor săi făceau ca ochii să-i pară nişte bile de biliard. Barba blond-alburie aproape că-i atingea pieptul ieşit înainte, în timp ce nasul avea o insolenţă evreiască care te făcea să te gândeşti la acei askenazi exterminaţi de nazişti cu patruzeci de ani în urmă sau la anumiţi dandy evrei care împânzeau saloanele vieneze dintr-o Austria Felix de altădată.

Venit pe lume aproape complet orb, graţie unei operaţii suportate după război îşi recăpătase cele două-trei dioptrii abia suficiente ca să citească, cu imense dificultăţi, un dicţionar, ca să ia permisul de conducere şi ca sa câştige bani mulţi prin comerţul cu bumbac. Cu toate că natura s-a amuzat defavorizându-l atât de mult în anumite privinţe (vederea, neîndemânarea, părul fosforescent), ea îl recompensase cu şiretenie, dându-i acea înfăţişare imperială care în chip misterios impunea respect. Carnaţia sa era atât de caracteristică, iar figura sa atât de impunătoare încât, ca fiu, ştiai că în piaţa cea mai aglomerată din lume pe tatăl tău l-ai fi recunoscut dintre mii de indivizi anonimi. Despre înfăţişarea lui se putea spune orice, numai că ar fi trecut neobservată nu. Bepy nu precupeţise nici un efort spre a transforma anormalitatea fiului, care părea făcută anume să genereze complexe de inferioritate, într-un soi de trufie. Ceea ce Bepy, din deformare culturală, n-ar fi tolerat niciodată este ca întâiul său născut să fi dezvoltat un spirit autocompatimitor sau chiar perdant. 11 învăţase să înoate la Capri în anii ’50 aruncând-l din barcă în mare, *unde nu se atinge fundul.* 11 învăţase să facă duş rece. Să mănânce măruntaiele şi capul peştelui. Să nu-şi facă scrupule cu femeile. Să vâneze cerbi. Să nu se ruşineze că e cel mai şic. Rezultatul obţinut de Bepy nu fusese tocmai crearea unei clone gigantice a

lui însuşi. Fiul intercalase histriomsmul vitalist al tatălui său într-un soi de competitivitate agresivă, într-o manieră care semăna mult, ca-n oglinda, cu refuzul absolut pe care celălalt fiu al lui, Teo, îl opusese metodei sale de educaţie. Luca, *bechor-u*l său, favoritul, era un om menit sa aiba mereu o idee clară asupra lumii, un om care va vrea mereu să-şi exprime acea idee, care va vrea să se expună, un om pe care profesorii îl vor considera un talent de luciditate şi pe care femeile îl vor detesta pentru cheful său de vorbă certăreţ.

Dar, la urma urmei, estimând premisele, eforturile lui Bepy şi ale Adei Sonmno în favoarea adoratului lor Luca, acea glumă a naturii, acel viking ieşit de cine ştie unde, puteau fi considerate o capodoperă absolută a pedagogiei. Ei izbutiseră să-l transforme într-un individ în acelaşi timp normal şi extraordinar, civilizat şi suburban, umil şi barbar, sa-l scoată definitiv din handicapul diformităţii sale şi sa-l transforme în acel tandru arogant, cum era.

Dar, în pofida strădaniilor depuse ca să fie ca toţi ceilalţi, în pofida luptei purtate pentru a se face acceptat, pentru ca culoarea părului să-şi piardă din semnificaţie pentru ceilalţi, în pofida normalităţii cucerite cu mari sacrificii de-a lungul unei întregi adolescenţe, tatăl meu, în pragul căsătoriei, nu izbutise să se sustragă perplexităţii unanime a lumii. Iar faptul că-şi alesese o fată micuţă, pe deasupra dintr-o altă religie şi dintr-un alt mediu, complicase şi mai mult lucrurile.

Căsătoria părinţilor mei a fost o *affaire.* E bine să lămurim acest aspect. Altminteri tot restul nu mai poate fi înţeles. Calea ce i-a condus la altar a fost una anevoioasă şi, în fond, primejdioasă. Nimeni nu voia acea căsătorie, nimeni nu o căutase şi nu o girase.

Fiindcă de când e lumea lume, nici un evreu nu preferă ca fiul său să ia de nevastă o catolică şi nici un catolic nu râvneşte să aibă un ginere evreu. în cele din urmă însă, toată lumea se resemnase. Cele doua părţi opuse, deşi fără nici o seninătate, aproape cu o ranchiunoasă acceptare a inevitabilului, cedaseră. Faceţi o greşeală, spuseseră toţi. Povestea asta nu promite nimic bun, ţinuseră să sublinieze. Dar până la urmă cedaseră. Cei din familia Sonnino capitulaseră repede. Mai mult dintr-o intrinsecă incapacitate de a tolera luptele intestine decât dintr-o moderaţie sinceră.

în timp ce, de partea cealaltă, de partea familiei Bonanno, bântuia furtuna. Corul plângăreţ de mame, taţi, bunici, rude şi prieteni îndepărtaţi se mobiliza pentru a execra alegerea păcătoasei. Trebuie spus că pentru ei era mai dificil. întotdeauna e mai dificil pentru majoritate să accepte minoritatea. Cine sunt evreii? Ei nu au cunoscut niciodată vreunul. E prima oara când intră în contact cu ei. Oameni nenorociţi, care au suferit. Oameni bogaţi şi răutăcioşi. Oameni zgârciţi şi şireţi. Oameni care au nasul intr-un anume fel. Oameni cel mai adesea cu părul rărit pe la tâmple. Oameni şmecheri care te păcălesc. lata cine sunt: cămătari şi croitori, bancheri şi bijutieri. Şi-au căutat-o cu lumânarea. Ce sens are să rămâi evreu într-o lume de catolici ? Ce sens are să nu mănânci anumite mâncăruri excelente ? Ce sens are să fie atât de snobi şi să se victimizeze ? Şi apoi, pe ăsta de unde l-au pescuit ? Cu părul de culoarea aia ciudată? Un albinos suferind de gigantism. Dar suntem oare siguri sută Ia sută că acest om poate aduce pe lume feciori sănătoşi ? Cum a putut scumpa noastră fată să facă o alegere atât de extravagantă?

Dar, să recunoaştem, nu putea fi altfel. Tocmai anormalitatea lui o subjugase pe ea. Ea a fost dintotdeauna aşa,

dintotdeauna de partea învinşilor, a dezmoşteniţilor, şi totuşi mereu atât de megalomană şi de hollywoodiană în sinea ei. Când era mică voia să se facă măicuţă. Dar nu izbutea să se desprindă de pozele ei mărite la maximum cu Cary Grant. Un unchi îi adusese din Statele Unite un odor nepreţuit, pe care ea îl păstrase cu religiozitate: afişul original al filmului *The Philadelphia Story,* datând din 1940, cu câţiva ani inainte să se fi născut dânsa, pe care tronau tinerele chipuri al unui splendid Grant şi al unei distrate Hepburn. Ascetismul şi luxul îşi găseau un nesperat acord în inima acelei liceene leşinate. Când era mică, în timpul postului mare, în ziua misiunilor, ea era cea care le ducea săracilor lucrurile cele mai de preţ. Ar fi renunţat la orice ca să-i facă fericiţi pe nevoiaşi. Cine ştie de ce ? Cei rău intenţionaţi spun că din orgoliu. Cei bine intenţionaţi mizează hotărât pe simţul precoce al ofrandei. Cei cinici susţin că cele două argumente se împacă de minune. Care alt imbold dacă nu caritatea amestecată cu grandoarea ar fi putut-o determina să se îndrăgostească de acel greoi Gulliver de zahăr ? Ce vrea de la el dacă nu privilegiul de a-l ocroti, dacă nu mândria de a-l etala ? El nu ne încântă. Ce abis se ascunde îndărătul unor haine croite la marile case de modă ? Produsul cărei lumi artificiale este acest I ilfizon ? De ce sfidează încontinuu măsura şi ridicolul, purtând vara pălării de panama imaculate şi iarna pălării Borsalino de fetru ? De ce-şi impostează mereu astfel vocea când vorbeşte ? De ce e obsedat de ostentaţie ? De ce are o nevoie atât de presantă de a fi provocator şi exagerat ? Aţi văzut cum gustă vinul, cum îl adulmecă, cum îl învârte în pahar? Dumnezeule, e atât de infatuat! Răspunsul e simplu. Cum ne-ar putea scăpa ? Bietul băiat e pur şi simplu frânt şi disperat. De aceea s-a ataşat de ea. Fiindcă ea, fetiţa

noastră, în ciuda aparentelor, e o fiinţă puternică. Ea e figura dominantă. Ea va fi energia propulsoare în această căsnicie dezastruoasă şi splen- didă. Ea va fi cea care-l va menţine pe linia de plutire dacă va merita efortul, la fel cum ea va fi cea care-l va distruge dacă împrejurările o vor impune.

Astfel, la prima invitaţie în casa Sonnino, la ultimul etaj de pe Largo Argentina care domină o formidabilă porţiune din Roma, viitorii cuscri, diferiţi prin istorie şi prin concepţii, se găsesc unii în faţa celorlalţi, gata să se războiască. Să degustăm această înfruntare. Să studiem aceasta partidă de şah. Să o sorbim până la ultima picătură. Pornind de la o chestiune fundamentală: nimeni nu va ieşi învingător. Toţi vor pierde. Fiindcă toţi vor avea puternica senzaţie a înfrângerii.

Necioplirea lui Alfio Bonanno, tatăl mamei mele, are ceva solemn şi tulburător. Un bărbat bondoc, a cărui privire de un albastru opac exprimă făloşenia obtuză a parvenitului care urăşte zorzoanele. Bărbia masivă pare imitată după Benito Mussolini, dar tăietura prelungă a ochilor este fără echivoc a lui Mao. Un om care vorbeşte puţin şi lent. Scopurile sale şi viziunea sa asupra lumii aderă la înfăţişarea incoloră a acestui *self-made man.* Practic, franc, neîncrezător, catolic fără misticism, dar cu devoţiune, puritan, sexofob, fariseic şi profund speriat de lume. E impresionant să-i vezi pe Bepy şi pe Alfio, indivizi atât de străini unul de altul, strângându-şi mâna, schiţând un zâmbet şi încercând să se înţeleagă în fluorescentul cadru al acestei parfumate locuinţe. Viaţa i-a unit fără ca ei sa fi mişcat un deget. Au făcut ambii tot ce trebuia pentru a-i convinge pe Romeo şi Julieta să renunţe. Dar în faţa obstinaţiei lor n-au avut încotro şi şi-au dat consimţământul. Acea mică, extenuantă bătălie s-a dat în timp ce copiii frecventau

liceul, iar apoi universitatea. Acum au crescut şi nu mai pot fi opriţi. Nu mai rămâne altceva de făcut decât să se limiteze pierderile.

Terasa familiei Sonnino e un pătrat perfect ale cărui laturi sunt împodobite cu răbufniri alb-roşii de muşcate şi margarete, e un labirint de ziduleţe de culoarea gălbuie a nisipului. De jur împrejur, ambianţa unei Rome *by night:* fascinaţia ocru-scorojită a acoperişurilor. Acea mireasmă retro, de pisici şi de vară timpurie. Nu se poate spune că toate acestea nu produc o impresie asupra domnilor Bonanno. Se uită în jur înspăimântaţi şi neîncrezători, întrebându-se cât de „adevărate" sunt toate acestea. în jargonul lor aparte, „adevărat" înseamnă „solid", sprijinit pe nişte „baze economice concrete". Pentru I amilia Bonanno, solvabilitatea e o valoare etică. Pentru familia Bonanno, sa trăieşti mai presus de propriile posibilităţi, „sa Iaci pasul mai lung decât piciorul", să plăteşti dobânzile pentru un credit bancar, să etalezi bogăţii pe care nu le deţii nu înseamnă numai năravşi slăbiciune de caracter, ci perversiune morală şi, dacă nu o infracţiune propriu-zisă, cu siguranţă criteriul infailibil de judecare a semenilor. Peste ani, când inexorabila nenorocire economică se va abate peste familia Sonnino, cei din familia Bonanno vor întâmpina faptul cu o dispoziţie oscilând între regretul pentru fiica mai mare alunecată într-o asemenea dramă şi sinistra mândrie de a fi constatat pentru a nu ştiu câta oară cum lipsa de prudenţă şi frenezia vanitoasă a ostentaţiei duc la ruină. în ochii lor, cei din familia Sonnino (şi soarta care era pe cale să-i defavorizeze) urmau să devină dovada vie că ei – cei din familia Bonanno, cu parcimonia lor şi cu toată retorica parcimoniei – avuseseră dreptate încă de la bun început: a nu ştiu câta dovadă că acea primă înfruntare prefăcută nu

fusese altceva decât versiunea lumească a eternului conflict între Bine şi Rău, încarnat încă o dată într-o inofensivă habitudine burgheza.

Mulţi spun că problema confruntării dintre aceste două Iamilii este religia. Că între ele poate exista, dacă nu o dispută doctrinara, atunci o incompatibilitate antropologică. Daţi-mi voie să vă spun ca aceasta este o mare gogoaşă. O trăncăneală generică pentru liniştirea conştiinţelor. Dezacordurile şi disen- umile dintre aceste două cupluri sunt atât dc înrădăcinate şi de ireductibile încât am înclina să spunem ca, paradoxal, în afară de apartenenţa comună la specia omenească, singurul punct comun dintre ele îl constituie originea ludeo-creştină: o împărtăşire neglijentă a spiritului Poruncilor. Da, una peste alta, faptul de a fi evrei şi catolici îi uneşte mai mult decât iot restul: mult mai mult decât faptul că au trăit atâţia ani în Hclaşi oraş sau că au împărtăşit aceleaşi experienţe istorice, dc pilda.

Este vara lui ’67. Cea în care lumea a început să se mişte vertiginos. Au trecut câteva săptămâni de la sfârşitul Războiului de Şase Zile. În casa Sonnino, deşi toţi sunt prea snobi ca să adere pe de-a-ntregul la discordiile comunităţii evreieşti, atmosfera continuă să fie încărcată. Consolele ticsite cu ziare cu titluri de-a şchioapă. Sa recunoaştem, pentru cine a trăit în anumite vremuri, pentru cine şi-a văzut verişorii în vârstă de zece ani deportaţi, pentru cine a fost nevoit să se ascundă, pentru cine a suportat violarea propriului domiciliu şi jupuirea propriului suflet, pentru cine a tremurat dinaintea ropotului surd al cizmelor germane şi a larmei oţelite a ordinelor lor funebre din acel fatal Şaisprezece octombrie, a fost emoţionant sa vadă o armată evreiască echipată atât de formidabil anihilând duşmanul arab supranumcric sub conducerea acelui

Mesia evreu care a fost generalul Itzak Rabin. Am mai spus-o, în fond: cei din familia Sonnino nu sunt ţipi care să se emoţioneze pe seama Israelului, nu sunt ţipi care să-l finanţeze, nu sunt genul acela de evrei pentru care *Israelul înainte de toate.* Israelul nu-i altceva decât una din prelungirile concrete ale Memoriei Evreieşti pe care ei le privesc cu neîncredere. Nu, cci din familia Sonnino sunt de celălalt tip; ataşaţi cu mândrie de misiunea lor de sobri împărţitori de spirit critic şi de obiectivitate. Cerem multe din partea Israelului. Justiţie şi democraţie. Toleranţă şi laicism. Tocmai din partea israelienilor, aflaţi în război permanent, pretindem un comportament exemplar, de părinţi pelerini, de ultimă frontieră: de o duritate inflexibilă, însă de o justiţie severă. Insă de această dată nu, ne-a fost imposibil să ne reţinem emoţia: ne-am înduioşat, am suferit, ne-am pierdut somnul, am făcut galerie, ne-am temut într-adevăr că Israelul ar putea înceta să mai existe, că putea dispărea de pe faţa pământului, un nou genocid evreiesc şi al nu se mai ştie câtelea vis preschimbat în tragedie. Am avut de îndată impresia că, de această dată, lucrurile aveau să meargă altfel. Am înţeles că stoicismul cu care părinţii au aşteptat să fie masacraţi i-a învăţat pe fii necesitatea inderogabila de a lupta. Nu puteţi înţelege mândria care îi umple inima lui Bepy. E incredibil cum, în câteva ceasuri, mica aviaţie israeliană (ce naiba, evreii au şi ei o aviaţie!) a anihilat avioanele cu reacţie ruseşti, puse la dispoziţia egiptenilor şi a iordanienilor, asi- gurându-şi o supremaţie aeriană absolută. Şi cum acele armate compuse de cele mai multe ori din mase analfabete şi nemotivate au cedat în faţa unei mici armate compacte şi debordând de motivaţii.

Lucrul acesta a lăsat în mintea lui Bepy şi a celor din familia lui o sinistra euforie. E ciudat să continui

să te ocupi de chestiuni nesemnificative, ca de pddă să mergi înainte cu angroul, sa primeşti reprezentanţi, să organizezi baluri mascate, să fuţi modiste minore, în timp ce într-o parte a lumii aflată chiar în apropiere se consumă o victorie atât de zdrobitoare a armatei evreieşti. Timp de mai multe zile, toţi cei din familie au continuat să cumpere câte cinci cotidiane, dezamăgiţi de progresiva pierdere de interes a ziarelor italiene faţă de acest eveniment extraordinar, îndureraţi de sectarismul liloarab al majorităţii comentatorilor. Ca şi când un jurnalism i mpecabil ar trebui să preamărească în fiecare zi puterea nemaivăzută a armatei israeliene. De mai multe nopţi, Bepy doarme puţin. Se trezeşte, deschide radioul, se uită la televizor. E nesuferit şi iritabil. Suferă de acel sindrom periferic — acea senzaţie de descentrare în raport cu faptele Istoriei – care foarte curând îl va determina pe fiul său Teo sa emigreze acolo unde Istoria încă există, iar Cronica nu are decât un rol decorativ.

lata de ce, când Alfio Bonanno îl întreabă: „Eh, ce mai, toate bune, *dottor* Sonnino ?”, iar Bepy adoptă o expresie a feţei care îndreptăţeşte o anumita nelinişte, astfel încât celălalt il întreabă dm nou: „Ceva nu merge ?”, Bepy, întrebându-se dacă nu cumva e luat peste picior, îi face cu ochiul: „Păi, uite, ştiţi, după ce s-a întâmplat!”

— Ce s-a întâmplat!

— Păi, în Israel...

— Ah, da, parca am citit ceva...

Chiar aşa spune Alfio, lăsându-l pe Bepy cu gura căscată. *Ah, da, parcă am citit ceva...* Cu această frază, aparent anodină, Alfio îşi mărturiseşte nu numai absoluta înstrăinare în raport cu cauza evreiască, nu numai proasta educaţie, nu numai metafizicul egoism, ci şi totala lipsă de atenţie faţă de treburile internaţionale, faţă de actualitate, faţă de

Istorie. îşi mărturiseşte vederea îngustă. Dezolantul său perimetru mental. Şi această indiferenţă, această detaşare care nu-i poate decât contraria pe cei din familia Sonnino.

Haide, Bepy, nu-i cazul să te chinuieşti. Âsta-i Alfio, te vei deprinde să-l cunoşti. E făptura omenească cu orizonturile cele mai mărginite pe care tu – născut şi trăitor în teatrul tău iudaic — o vei întâlni în cursul existenţei tale. Alfio e un provincial care a făcut avere printr-o hotărâre încăpăţânată, prin mitul pururi celebrat al economisirii şi al investiţiei sigure. Fără cărţi. Fără filme. Fără analize. Fără onanism. Fără eleganţă. Fără bucătărie sofisticată. Nici o opoziţie ideologică. Nici o emoţie. Nici un sport. Nici o echipă de susţinut. Nici un vis irealizabil. Nici un adulter. Nici un elan care să depăşească oricare ceremonial religios ordinar învăţat în copilărie şi nemaiuitat vreodată. Nici un gărgăune în cap. Un om care e de partea suferinţei, pentru că a suferit. Un afacerist fără talent la afaceri, dar care adoră martiriul. Unul care îşi datorează totul sieşi şi sacrificării propriei sale familii. Unul căruia îi place la nebunie să ţină predici apocaliptice. Unul care şi-a construit averea pe consumurile altora, dar care nu e dispus să consume la rândul său. Un disident imprevizibil al capitalismului keynesian. Un profet al civilizaţiei firului de fier. Unul care nu vrea să-şi pună banii în circulaţie, preferând să-i lase acolo unde sunt. Unul care a învăţat cu sârguinţă, şi chiar cu o doză considerabilă de umilinţă, că trebuie să cumperi cămăşile de la Caleffi, cravatele de la Battistoni, puloverele şi pantofii de la Cenci, că hainele e mai bine să ie comanzi la un croitor bătrân şi de încredere, însă nu prea costisitor, dar care detestă endemic orice fel de ostentaţie pecuniară lăudăroasă. Unul căruia nu-i place să călătorească.

Fiindcă cel mai bun lucru pe care i s-a întâmplat să-i vadă vreodată, centrul său gravitaţional, acela de care în fond nu poate şi nu vrea să se îndepărteze, e sătucul de lângă Macerata unde a văzut lumina zilei. Sătucul acela unde e tratat ca un rege. Un fiu care a reuşit în viaţă şi care, ca să dovedească acest lucru, a cumpărat o întreagă aripă a unui palat, acela al primăriei. Iar acum toată lumea îl respectă. Toată lumea se înclină. Pentru dânsul altceva nu mai există. Haide, Bepy, nu te înfuria. Alfio n-are nimic împotriva Războiului tău de Şase Zile. Eventual are ceva cu evreii. însă nu în mod deosebit. Prejudecata lui conţine ceva democratico-ecu- menic. Discriminarea lui (mai bine zis: neîncredere) îi implică pe toţi cei care nu sunt de aceeaşi origine cu dânsul, din aceeaşi generaţie, cu aceeaşi viziune asupra lumii – aşadar, circa cinci miliarde şi mai bine de oameni. Oare nu e dreptul lui de om trăitor în Le Marche să nu se încreadă în cei din Abruzzo, în sicilieni, în toscani, în evrei, în francezi, în negri, în munteni ? Nu-i nici o ură. Ura e o pierdere de timp, iar timpul e... Nu, n-o spune!... Alfio e un maniac al clişeelor: admiră precizia încăpăţânată a nemţilor, la fel cum deplânge neglijenţa şleampătă a napolitanilor. Aşadar, cum dracu' să-i pese de conflictul tău din Orientul Mijlociu, când el a trecut prin al Doilea Război Mondial, care ar fi trebuit să-l privească, cu o groază amestecată cu o infinită inconştienţă ? Ce dracu' vrei să-i pese de războiul tau de doi bani, când până şi astăzi el se făleşte că nu s-a dat de partea nimănui, într-un moment în care opţiunea era, dacă nu o necesitate stringentă, în orice caz o demonstraţie de caracter? Important e pentru dânsul sa nu bată la ochi. Important e să-ţi respecţi superiorii. Să-i măguleşti. Să nu fii niciodată lipsit de respect. Să fii monstruos de eficient. Să te gândeşti la muncă

inclusiv în momentele de odihnă. Sa vorbeşti despre muncă inclusiv la înmormântarea celui mai bun prieten. Nu numai din oportunism, ci fiindcă, pentru el, viaţa pare să constea exclusiv în îndeplinirea sârguincioasă a ordinii prestabilite. O ordine socială pe care nu a violat-o. De prisos sa mai vorbim despre asta. Pentru el nu există nimic mai odios decât palavragiii. Orice artist aspirant e un palavragiu. Orice neghiob imaginativ e un palavragiu. Toţi cei ce se rătăcesc, ori pur şi simplu toţi cei ce vor să se exprime, în ochii lui, sunt nişte palavragii. Oamenii trebuie judecaţi după ceea ce s-au priceput să construiască, nu după ceea ce spun. Iar după el construcţiile trebuie să fie solide şi concrete. Terenuri de amenajat pentru construcţii. Apartamente de vândut şi de închiriat. Iată un Credincios Integrist Al Zeului Cărămidă, dragul meu Bepy. Cel dintâi lucru despre care Alfio s-a întrebat când a intrat în casa ta a fost în primul rând dacă ea îţi aparţine sau dacă eşti un biet chiriaş (el e plin de chiriaşi şi îi consideră nimic altceva decât nişte păduchi şi nişte lipitori), apoi s-a întrebat cât ar putea costa şi, în sfârşit, dacă chiar erau neapărat necesare nişte decoraţiuni atât de rafinate şi de perisabile şi un mobilier atât de somptuos. A priceput, din felul afectat în care l-ai întâmpinat, că în tine se cuibăreşte germenul palavragiului. Şi e bucuros că te-a identificat. El se consideră un demascator de palavragii. Nu trebuie să te aştepţi din partea lui la nimic în afară de ceea ce e capabil să ofere: câteva sfaturi chibzuite care să evidenţieze viaţa sa exemplară, destinul său exemplar, ascensiunea sa exemplară. Detestă oamenii cu barbă, deoarece îi miros a subversiv. Nu suportă să vadă pulovere roşii fiindcă miros a comunist. Sexofobia lui nu are nimic din dezgustul decadent faţă de vâscoasa intimitate feminină: e o chestiune de

demnitate şi de oportunitate. în fond, dincolo de aparenţe, el nu are nimic dintr-un integrist, e cel mult un puritan moderat. Se poate face orice, cu condiţia ca lumea să nu afle. Adulterul în mod cu totul teoretic nu e de lepădat. Cu condiţia să nu te descopere nimeni (ceea ce este deosebit de dificil de garantat în prealabil). Cu condiţia să nu te devieze de la misiunea absolut obligatorie a economisirii de bani şi a acumulării (ceea ce, în opinia lui fără drept de apel, este imposibil). Cu timpul, forma s-a întărit şi s-a cristalizat astfel încât a devenit substanţă. De aceea, el a sfârşit prin a crede că este ceea ce nu era, la fel ca tine, dragă Bepy, care vrei să le dai celorlalţi de înţeles că eşti ceea ce nu eşti. Ferească sfântul să-l strigi când e la baie. încearcă s-o faci, oricum nu-ţi va răspunde. Asta nu înseamnă că n-are necesităţi fiziologice.

Spus mai simplu, nimeni nu trebuie s-o ştie. Asta-i tot. Nimeni nu trebuie să ştie că Alfio Bonanno, în mijlocul zilei, simte nevoia de a defeca.

Aşadar, Bepy, nu fi contrariat. Ai în faţa ta un obstacol greu de biruit. E greu să găseşti în anturajul tău un om atât de dur şi de inatacabil, atât de patologic insensibil la ademenirile mondenităţii şi la ascendentul tău. N-are absolut nici un rost să-ţi scoţi la bătaie zâmbetul, să-i linguşeşti nevasta („Doamnă Bonanno, vi s-a spus vreodată că aveţi nişte mâini încântătoare ?"), n-are rost (ba chiar face numai rău) să etalezi un costum de lână atât de ireproşabil. N-are nici un rost să-i arăţi, aşa cum faci în clipa asta, colecţia ta de tablouri moderne, cu un Burri, cu un Mafai, cu preţiosul tau Modigliani, deoarece singura întrebare pe care îl vei auzi că ţi-o adresează – aşa cum intr-adevăr se şi întâmpla – este daca nu te temi şă ţii în casă piese atât de preţioase, dacă nu te temi de furturi. Şi astfel, oricât de meschin ţi s-ar părea,

Alfio nu face altceva decât să-ţi arate partea lui cea mai autentică, cea mai umană. Punctul său sensibil. Mă refer la frică. E un om căruia îi e frică. El, atât de înalt, de impunător, de o aparenţă indestructibila, e un om care face pe el de frică. E o fortăreaţă cu zidurile crăpate care, prin frica inspirată altora, încearcă să-şi exorcizeze propria frică.

De ce se teme ?

De toate: nu numai de moarte, de boală, de infirmitate, de a proceda anapoda, ci şi pur şi simplu de a o coti, de a stârni mânia cuiva Puternic, de a vedea în ţăndări tot ce a construit. I ui îi place să răspândească frica. El e un predicator al Apo- cahpsei iminente.

Aşadar, nu-ţi face iluzii: nimic din ceea ce eşti, nimic din ceea ce ai încercat să fii în toată viaţa ta nu funcţionează cu dânsul. E mândru şi imperturbabil dinaintea vrăjitoriilor tale, dinaintea farmecelor talc seducătoare. Şi nimeni nu te înţelege mai bine ca mine. Tocmai pentru ca acum eşuezi acolo unde eu voi eşua de milioane de ori: în dificila operaţiune de a-l seduce. El nu poate fi sedus. Nu de oameni ca noi. Ceea ce trăieşti tu în această seară infernală eu voi trăi toată viaţa, ori de câte ori voi intra în contact cu el.

Fiindcă, poate din pricină că semăn cu tatăl meu, poate din pricina trăsăturilor evreieşti pe care le purtam întipărite pe chip, Alfio vedea în mine un fiu al păcatului. însăşi încarnarea greşelii mamei mele. Era acolo, şezând în marele său fotoliu înflorat, plasat în mijlocul imensului salon al imensei sale case de pe colina Aventinului, de unde parcă domina lumea întreagă: şi dintr-odată mă privea şi îi spunea mamei: „Daniel e şiret, fii atentă, e şiret, deja te-ai mai lăsat o dată îmbrobodită... Ai văzut ce nas are ?... Are un năsoi!... Acelaşi nas ca şi taică-sâu şi ca bunică-său..."

Şi nu se mai oprea din râs după aceasta constatare fizionomica ce îi părea atât de negreşit revelatoare. Biologia era totul pentru Alfio Bonanno, cu toate că el nu ştia asta! Şi la nimic nu folosea indignarea mamei. La nimic nu folosea nici indignarea mea, nici tam-tamul mediatic al corectitudinii politice. El continua imperturbabil să-şi bată joc de nasul meu, în felul său, oscilând între serios şi mucalit. Vezi, Bepy, cred că sunt primul evreu din istoria umanităţii care a suferit discriminări din partea propriului său bunic. Primul evreu din Istorie cu un bunic antisemit. Pentru toţi evreii, familia, cel puţin ea, a fost mereu ultima resursă, ultimul spaţiu de refugiu, pe când acasă la mine antisemitismul pătrunsese cu aceeaşi puternică determinare cu care se înrădăcinase şi spiritul evreiesc. Pentru ce încâlcită schizofrenie, dragă Bepy, mă pregătiţi în seara asta nenorocită din ’67? Dacă ai şti cum se va termina, deseară, în faţa viitorului tău cuscru, te-ai comporta într-un cu totul alt fel, cu mult mai dur, astfel încât faptul reprobabil să nu se petreacă. Probabil că ar fi cazul să dai orice ca să nu mai survină ceea ce nu poate, ceea ce nu trebuie să survină.

— Măcar le-aţi asigurat ? întreabă Alfio referindu-se tot la tablouri.

— Bineînţeles că le-am asigurat, răspunde Bepy înţepat.

Până ce sunt întrerupţi de servitoare: domnilor, cina e servită.

Pe masă tronează un clasic culinar al casei Sonnino. La drept vorbind e vorba de un adevărat obiect arheologic exhu- inat cu acest prilej. Fie din pricina dificultăţii şi a timpului îndelungat de execuţie, fie din pricina belşugului de calorii în conflict cu interdicţiile dietetice ale lui Bepy, de cel

puţin zece ani de zile Pateul Dulce Al Bunicii Rachele a fost exclus din obişnuinţele conviviale ale familiei Sonnino. Insă de această dată Bepy i-a pretins bucătăresei să se ţină de un program de o rigidă stricteţe. Nici un adaos, nici o ajustare. (la atare, iată aurita budincă din plăcintă de foi – care în interior adăposteşte un gustos tezaur de macaroane, chifteluţe şi *ragout* de ciuperci – aratându-şi clasicul profil cilindric dinaintea acelui mândru cuplu de stăpâni ai casei şi a celor doi musafiri difidenţi. Bepy priveşte neuitatul pateu al bunicii sale cu o mândrie aproape comică. Insă e suficient ca cerul gurii lui Alfio – răsfăţat de gustoasa obişnuinţă cu carnea de porc sărată şi cu muşchiul la grătar – să fie mângâiat de < > fierbinte înghiţitură de budincă, ca să claseze imediat întreaga operaţiune drept o scârboşenie pretenţioasă şi o amestecă- i ură dulce-acrişoară. „Exact ca oamenii ăia!" îşi va vărsa năduful câteva ceasuri mai târziu cu nevasta. „Oameni pretenţioşi, a mestecaţi şi dulce-acrişori." Totuşi, fidel proclamaţiilor pauperiste, Alfio curăţă farfuria, deranjat de prostioarele llecărite de doamne. Evident, nimeni nu cutează să abordeze subiectele pentru care au hotărât să se întâlnească. În mod ciudat, Bepy e intimidat. De altfel, abia de dimineaţă a fost îndoctrinat de fiul său: „Te rog, papă, fii tolerant, cedează pe cât posibil şi nu vorbi de religie".

— Dar ce fel de oameni sunt? l-a întrebat Bepy curios.

— Diferiţi de noi. Sunt închişi, opaci. Dar o adoră pe I iamma.

— Dar de ce Fiamma şi cu tine nu veniţi ?

— Nu ştiu, ea m-a rugat. A zis că ai ei voiau aşa. Pretindeau aşa. Cred că el trebuie să-ţi spună ceva.

— Dar el ce tip e ?

— Un tip dintr-o bucată. Niţel fanfaron. Dar e

esenţial ca el să fie de acord.

— Măcar ştii despre ce vor să stea de vorbă ?

— Nu. Important e ca tu să fii tolerant.

Amintirea cuvintelor fiului l-a îndemnat pe Bepy să amâne momentul adevărului până cu mult după desert. Dar în această clipă, în timp ce Ada serveşte cafelele în salon, Bepy ia taurul de coarne.

Incipitul e de neuitat, o încrucişare între *Ghici cine vine la ană* şi *Logodnicii.* Bepy începe cu o declaraţie care ar putea ofensa pe oricine, dar care, când colo, îi galvanizează pe toţi cei de faţă:

— Una peste alta, cu riscul de a părea nepoliticos, nu vă pot ascunde nedumeririle mele...

Astfel grăieşte Bepy, într-un mod hotărât şi teatral, deşi, la urma urmei, nu e chiar aşa în dezacord cu alegerea fiului său. El şi cu Ada au metabolizat deja şocul căsătoriei cu fata aceea (cu toate că străbunicul meu, în mod bizar, a supranumit-o „Canaaneanca”: „Astăzi iarăşi o să ne impui compania Canaaneencci ?” îl tot întreabă pe straniul său nepot, mai cărunt decât dânsul). însă Bepy nu rezistă ispitei de a-şi măguli interlocutorii: ţine să adere la neliniştile viitorului său cuscru. Vrea să fie *complet* de partea lui. Şi cum ar putea gentilomul acela de Alfio înşela aşteptările unui zelos adulator atât de imprevizibil ?

— Mă bucur că şi dumneavoastră sunteţi de aceeaşi părere, răspunde el sec. Nu îndrăzneam să v-o spun, dar având în vedere că aţi atins acest subiect...

— Păi, să vedeţi, nu e o chestiune de rasism sau de alte tâmpenii... poate nici de compatibilitate... se grăbeşte să explice Bepy. Dimpotrivă, voi adăuga că am cunoscut-o pe Fiamma şi mi se pare o fată încântătoare, aşa micuţă, aşa sfioasă, ce mai, o mare drăgălăşenie: Luca al meu e nebun după ea... Totuşi,

una peste alta, cred că sunt multe piedici în calea acestei uniuni, unele, aş zice, aproape insurmontabile... Atât eu, cât şi soţia mea credem – şi i-am spus-o lui Luca – că o căsătorie mixtă poate produce dezastre, de exemplu, la copii, admiţând că vor să aiba copii... O problemă de identitate...

Orice privitor, cu excepţia inefabilului Bepy din această seară, ar observa cum faţa lui Alfio căpătă o expresie iritată şi severă de îndată ce a auzit cuvintele „Luca al meu e nebun după ea". Ar fi de ajuns această frază care i-a scăpat inopinat lui Bepy pentru a înţelege ceea ce realmente face ca aceste două familii sa fie incompatibile, iar uniunea dintre ele primejdioasă.

„Luca al meu e nebun după ea" e o expresie care dezvăluie personalitatea celui care o rosteşte: trebuie să fii de o impudoare teatrală, trebuie să ai despre iubire o idee plată şi încuiata, chiar fără a exclude întâietatea sentimentelor, trebuie să cunoşti măcar câteva romane foileton şi să fi văzut tot atâtea filme americane, trebuie să-ţi fi trădat soţia măcar de o duzină de daţi, trebuie să fi frecventat un anumit mediu de o aleasă imoralitate al canotierilor romani, trebuie să nu pui mare preţ pe valoarea cuvintelor, trebuie să fi depăşit orice obstacol iezuit, trebuie sa te doară-n cot de susceptibilitatea semenului ori să fii lipsit de empatie, trebuie să fii extravagant cât cuprinde, ca să le spui bine-crescuţilor Bonanno, cu referire la frageda lor fiică neprihănită şi la nenorocita ei iubire pentru evreul ăla: „Luca al meu e nebun după ea" ...

„Mă bucur că suntem de aceeaşi părere, repetă Alfio încuviinţând din cap. Să vedeţi, eu vă spun că nu am nimic I mpotnva *voastră,* dimpotrivă, regret sincer ceea ce s-a întâmplat cu *voi...* dar am fi preferat şi noi ca Fiamma să se mărite cu un băiat italian !

— Italian ? În ce sens ?

— Italian italian, în care alt sens?

— Păi ce, Luca nu-i italian ?

-Eh, mă rog, aţi înţeles ce voiam să spun... De altfel mi-a spus fiica mea că Luca nu a făcut armata... şi nici ea, dacă-mi permiteţi... şi ştiţi, pentru mine recrutarea e o etapa esenţială. O experienţă hotărâtoare în viaţa unui bărbat... Si mai cu seamă formatoare.

— E adevărat, nici eu, nici fiul meu n-am făcut armata, însă din cu totul alte motive decât acelea pe care evident vi le imaginaţi. Şi cu siguranţă nu fiindcă nu suntem italieni... Cu toate că v-ar putea mira, noi suntem la fel de italieni ca dumneavoastră!

— Şi atunci ?

— Pe mine m-au împiedicat legile rasiale. Dar cred că mi-am slujit Ţara. Eu am fost partizan ... Cât îl priveşte pe Luca, păi, pe scurt, el a fost declarat inapt temporar, din pricina vederii. Nici o legătură cu naţionalitatea.

Bepy a rostit aceste din urma cuvinte cu o iritare crescândă. Blufează, fireşte. îi place să-şi revendice implicarea lui în rezistenţa acţionistă, cu toate că, în sens strict, activitatea lui subversivă s-a limitat la o timorată clandestinitate în munţi.

— Dar să vedeţi, nu voiam nicidecum să va ofensez... Dimpotrivă, îmi face plăcere că aţi făcut referire la problemele, cum să spun, *fizice,* ale fiului dumneavoastră... Să spunem că acesta este un lucru care ne stă la inimă. Pe scurt, ceea ce aş vrea să spun este că noi am vrea să avem garanţii...

— în ce sens ?

— Păi, mă rog, ne-ar plăcea ca Luca, preventiv, sa se supună câtorva examene medicale. Ne gândeam la un andro- log ori la un genetician sau ceva de genul acesta. Am vrea să avem garanţia că poate procrea şi

că o poate face cu cel mai mic risc posibil... Pe scurt, pentru noi e absolut de neconceput o căsnicie fără copii!

— Ascultaţi, mi se pare că aici exagerăm. Luca e absolut normal. Din toate punctele de vedere.

— Dar de ce vă înfierbântaţi?... Cred ca am dreptul să ştiu cui îmi dau fata... Să o apăr...

— Da, întocmai la fel cum noi avem dreptul să ştim cui i-l dăm pe Luca al nostru, însă pentru asta nu v-am cerut să-mi arătaţi cazierul judiciar al fiicei dumneavoastră. Şi în orice caz mi se pare grotesc şi învechit că îmi vorbiţi ca şi cum anumite lucruri ar depinde de mine. Fiul meu e major şi responsabil, aşa cum e şi fiica dumneavoastră. Aşadar, nu văd cum ar putea opiniile noastre să-i influenţeze într-o manieră hotărâtoare... Mă nedumereşte că-mi cereţi aşa, cu inima uşoară, fără pic de tact, să-mi supun fiul unor teste clinice, ca şi cum Luca ar fi un renghi al naturii...

— Dar nu, vedeţi, discuţia a luat o turnură neplăcută. Ştiu bine că în momentul acesta jocurile sunt făcute. Că tinerii noştri se vor căsători. M-am resemnat şi cred că şi dumneavoastră la fel. Dar sunt un tată temător. Am dreptul să fiu un tata temător. Numai de aceea am cerut nişte asigurări.

— Se poate şti ce vreţi, în afară de a-l supune pe fiul meu unei asemenea umiliri ?

— Ei bine, dacă trebuie să fiu direct, aş vrea să se ţină cununia în biserică. De altfel Fiamma mi-a zis că Luca nu e credincios. Pe când ea e tare cucernică. M-am informat deja. Parohul nostru ar fi dispus să-i cunune, chiar dacă Luca, se înţelege, trebuie să făgăduiasca să-şi boteze copiii...

— Asta mi se pare chiar prea de tot. Iertaţi-mă, măcar daţi-le lor dreptul să aleaga.

— Cui ?

— Nepoţilor.

— Dar de ce ? Părinţii mei au ales pentru mine. Iar ai dumneavoastră au ales pentru dumneavoastră, evident. De ce ar trebui să ne purtăm altfel? Iar pentru o cununie în biserica este esenţial ca el sa promită că-şi botează copiii.

— Am priceput. Dar nu e esenţial sa se căsătorească în biserică. Vorbiţi de cununia în biserică de parcă ar fi o favoare pe care ne-o oferiţi cu generozitate.

— Ei bine, într-un anume sens e o favoare pe care parohul ne-o face...

— O favoare pe care v-o face dumneavoastră, sigur nu mie, nici soţiei mele şi nici lui Luca...

— Dar, mă rog, credeam ...

— Ce credeaţi ? Că vă vom mulţumi pentru ca preamă- i inimosul vostru paroh ne-a acordat onoarea de a-l cununa pe fiul nostru ? Credeţi că bunicilor lui Luca le-ar putea plăcea ?

— Ei bine, credeam că vă veţi bucura de această posibilitate...

— Care posibilitate?

— Cununia în biserică.

— Să vedeţi, domnule Alfio, oricât de extraordinar şi de tulburător vi s-ar putea părea acest lucru, dacă nouă nu ne-ar face plăcere să fim evrei, n-am fi evrei. Nu există nici o *ine- luctabilitate* care ne leagă de ebraism. Dacă ne-ar fi interesat să devenim creştini, am fi ales să credem în Isus Cristos acum doua mii de ani.

Sfârşitul primei runde!

Cu această declaraţie de mândrie evreiască se încheie prima conversaţie. Şi tot restul, tot ceea ce urmează, apare, în acest moment, iremediabil.

— Se vede că erai obosit! Ai dormit vreo două ceasuri, mi-a zis tata.

Eram pe autostradă, Ia Napoli. Dinaintea ochilor

noştri era pe cale să se deschidă orizontul de aluminiu şi de beton armat, întinsul ţinut vezuvian desfigurat de abuzuri seculare, purgatoriu inevitabil înainte de paradisul coastei amalfitane. Care iute, foarte iute, probabil la următoarea curbă, urma să se ivească, cu perspectivele ei uluitoare. Eram încordat. Ştiam că mama nu va fi acolo, că fratele – adorabilul adăpost al sfielilor mele – era departe. Dar am intrat într-o adevărată agitaţie când tata mi-a zis:

— Mâine, sau poate poimâine, ar trebui să sosească la Capri nepoata lui Nanni. Am impresia că la anul vei fi coleg cu ea... Nanni mi-a spus că nu poate suferi şcolile de fete.

— Deci e numai Nanni, am constatat eu cu un fir de glas.

— Cred că e şi Giacomo, fratele Gaiei... L-ai văzut vreodată ?

— Nu cred, am minţit eu.

Amintirea înmormântării lui Bepy era încă vie în mintea mea, graţie prezenţei acelor doi îngeri. Uitasem aproape totul din acea înmormântare dezastruoasă, dar acei doi copilaşi nu reuşisem să-i uit.

— Un băiat ciudat, dificil, mă tem chiar cu tulburări de caracter... A reacţionat foarte urât la moartea tatalui. Ce naiba! Pentru Nanni a fost o lovitura cumplită. Ce mai, să-ţi pierzi un copil de patruzeci şi doi de ani, şi încă în felul acela.

Aşadar, să presupunem că această călătorie ar continua până la capătul pământului, până la vârful extrem al Africii de Sud, numai sa nu fiu nevoit să gestionez o situaţie ce pare insidioasa din toate punctele de vedere. Nu am nici o simpatic pentru Nanni. El este unul din acei filfizoni de şaizeci de am din anturajul lui Bepy care vorbesc afectat: un tip

care poartă jiletcă bej şi pantofi tăbăciţi din piele de culoarea mierii, comandate riguros la Vogel. Unul cu părul alb cu reflexe argintii şi cu riduri senioriale pe pomeţi. Pe scurt, acel tip de om care mă pune intr-o încurcătură neplăcută, care mi se adresează ca şi când aş fi adult, simulând o intimitate ce n-ar trebui permisa. Faptul că va trebui să intru ca musafir – mai rău: ca intrus – în acea casă magnifica pe care am văzut-o doar de departe, că va trebui sa ma întreţin cu copiii aceia doi, pe care, cine ştie de ce?, nu-i închipui mult mai iscusiţi, mult mai dezinvolţi decât voi izbuti eu sa fiu intr-o viaţă întreagă, îmi acutizează ranchiuna faţa de părinţi. Nu puteam merge la un hotel ? N-am mers întotdeauna la hotel ? Pe Giacomo, după semnalmentele tatei, mi-l imaginez ca pe un infatuat care mă va dispreţui la prima vedere: un estet romantic al lui *cupio dissolvi* cum am mai cunoscut atâţia. Dar mai ales ochii micuţei sunt cei care mă chinuiesc. Unde voi găsi curajul să-i privesc ? Cum voi putea susţine privirea acelei copile încântătoare care a asistat la compozitul asortiment de gafe pe care noi le-am adunat la înmormântarea lui Bepy? Care ştie totul despre bunicul şi despre familia mea ? Cum va putea o fiinţă atât de puţin respectabilă ca subsemnatul sa-i câştige încrederea unei copiliţe cu care e imposibil să minţi? Până în clipa asta făţărnicia m-a ocrotit. Dar acum ? Ce voi face acum, fără adoratele mele minciuni ? Mă voi vedea picat în clasa acestei fete, care, într-o clipită, va distruge toate rezultatele trudei mele asidue, voi vedea năruindu-se în faţa bieţilor mei ochi turnul nesigur al infinitelor mele mistificări.

La ea, la Gaia, mă frapează în mod misterios faptul că provine din Capri. Ce face ea la Capri ? Cu cine stă ? În plus, găsesc cel puţin alarmant faptul că-şi doreşte atât de mult să treacă dintr-o şcoală de fete

într-una mixtă. Spirit întreprinzător? Chef de-a se distra ori de-a cunoaşte lumea? De-a ţâşni înspumată din matca înzorzonată a unei şcoli pentru fetele din marea burghezie şi de-a se vărsa în lumea băietanilor debordând de testosteron ? Toate acestea mi se par într-un contrast groaznic cu imaginea îndoliată pe care am păstrat-o despre ea. Tata a zis că „nu poate suferi". Şi cu toate că experienţa mea în privinţa infinitului univers feminin, atât de fascinant-inconceptibil, e una modestă şi la mâna a doua, cum aş putea să nu constat -măcar ţinând seama de ultimele mele nenorociri – că faptul de a „nu putea suferi" e principalul cusur al fetelor, ceea ce face umana lor aventură deranjantă şi ininteligibilă?

Dar, mai ales, ce sens avea acea călătorie ? La urma urmei abia mă întorsesem. Aveam atât de multe lucruri la care să ma gândesc. Atât de multe lucruri pe care să le ţin în mine până pocneam. Eram un puşti debordând de noutăţi emoţionale. Iată destinul acelei lungi veri a anului '84: debordarea de noutăţi emoţionale. Mami, papă, la ce serveşte toată adrenalina asta nouă din sânge? E timpul decantării, mai curând: să stau deoparte, să decantez. Să mă închid în casă măcar două săptămâni ca *să decantez tot ce s-a întâmplat.* Eram încă plin de experienţa trăită în noaptea precedentă, acea scurtă noapte fără somn din hotelul londonez... Acea noapte în care fiecare a încercat să exprime ce avea în minte: să treacă dincolo de limita îngăduită: să tragă, cum se spune, ultimele cartuşe, înainte ca lunga iarnă făcută din interdicţiile supraeului să-şi întindă mâinile ameninţătoare peste viaţa noastră.

încă mai plutea deasupra mea clipa când, în timpul chefurilor cu care am devastat un mic hotel în cartierul arab din Londra, fratele meu se întorsese în cameră la ora două şi jumătate noaptea, nerăbdător

să-şi facă valiza. Complet asudat, cu părul răvăşit şi cu un vag zâmbet prostit pe care se chinuia să-l disimuleze, dar care din când în când i se întindea pe faţă ca şi când şi-ar fi pierdut controlul asupra muşchilor şi nervilor faciali, cu un damf de bere expirată ce părea să provină din gura şi de pe hainele lui, şi foarte agitat. Ştiam, deoarece acest lucru dura de săptămâni, ca flirta cu Syria, *închisa* aceea cu ochi de culoarea alunei.

— Ai futut ? îl întrebasem eu prefăcându-mă că era ceva normal şi că nu-mi stârnea nici un pic de stupefacţie.

— Nu... sau, cel puţin, nu cred.

— Ce înseamnă „nu cred" ?

— Că, dacă aia nu înseamnă futut, am ajuns destul de aproape. —Atunci, te-ai *mozolit ?*

(Cine ştie de ce adolescenţii, duşmani ai impreciziei, sunt atât de obsedaţi de mania de a cataloga orice lucru îi priveşte şi mai ales pe cele referitoare la sex.)

— Mai mult!

— Adică ?...

— Nu ştiu, Dani. Sunt întors pe dos şi nici măcar nu mi-a plăcut prea tare. La început da, însă mai apoi...

Iar în acel moment şi-a întins mâna invitându-mă să-i miros degetele arătător şi mijlociu. Abia atunci mi-am dat seama că degetele lui erau întinse, probabil de când intrase în cameră, de parcă ar fi fost anchilozate sau, mai rău, paralizate. Intuind ceva, îmi apropiasem nasul de acele degete cu circumspecţie, ca să mă retrag pe dată dezgustat.

— E ce cred eu ?

— Da.

— la-i făcut-o cu degeţelul ?

Din nou o etalare a preciziei terminologice: oare de

aceea îmi ieşise acel „degeţel” pe care ulterior aveam să refuz să-l mai folosesc în împrejurări analoage ? De altfel eram derutat, dacă nu chiar întors pe dos, de mirosul acela acru, care amintea de amoniac sau de cheiurile din micul port de la Ponza. îmi părea începutul unei noi epoci. O uşă fusese spartă. Zidul de netrecut fusese escaladat. Şi totul dintr-odată, dintr-o unică şi intensă inspiraţie, organismul meu fusese invadat de acea miasmă care nu avea să-l mai părăsească.

Aceasta era o primă amintire asupra căreia puteam reflecta, în voia căreia mă puteam lăsa: ceva pentru care puteam gâfâi febril.

Dar asta nu-i totul: numeroase crâmpeie de emoţii dăduseră vieţii mele de băieţaş o perspectivă mai amplă. Cu numai câteva seri înainte, într-o discotecă pentru adolescenţi din sătucul acela din Cornwall cu amurguri îngheţate, dansasem – chiar eu dansasem: mă vedeţi pe mine dansând ? — cu o fată mai mare, o nemţoaică care amintea vag de Eva Braun, atât de înalta, încât capul meu era afundat în teutonicul şi proaspătul său decolteu. Şi apoi, faptul de a-l fi văzut pe fratele meu cucerind acea pradă dificilă, pe acea Syria, care avea un aer atât de elfic, încât te ducea cu gândul la anumite infirmiere angelice din tineretul hitlerist. Da, într-una şi aceeaşi seară, cei doi fraţi Sonnino, abia puberi, marcaţi de genealogia lor de precauţi negustori de postavuri evrei, supuşi din născare unei intense propagande antinaziste (până într acolo încât mama lor cea nespus de corectă refuzase în mai multe rânduri să cumpere soldăţei germani, constrângându-i la pervertiri istorice ca aceea de a dispune trupele americane împotriva celor engleze), se distraseră cu sosia Evei Braun şi, respectiv, cu o transfugă din tineretul hitlerist. Iată, toate acestea mă făcuseră să visez la o alternativă,

mă făcuseră să surprind semnificaţia multor lucruri. Aveam nevoie de un număr de zile ca să-mi revin. Aveam nevoie să-mi pierd nostalgia. Aceasta era reţeta pentru a trăi din nou în normalitate. Aceasta fusese dintotdeauna. N-aveam nevoie de Positano, de Nanni Cittadini şi de toată familia lui. N-aveam nevoie de relansări emoţionale, de pernicioase prelungiri nevrotice.

Avusesem deja tot ceea ce îmi puteam dori.

Mă refer la amestecul confuz şi exploziv de pulsiune erotică, dragoste de nou, ardoare de recunoaştere socială şi afectivă şi acţiune fără finalitate precisă, care printr-un straniu mecanism se transformăm tânjeală: palpit de-a lungul unei vieţi întregi: Cea Mai Mare Mistificare A Lumii, aceea în care cade tot omul la paisprezece ani: impresia că nu există altceva mai urgent şi mai esenţial decât acea tânjeală: durerea din vintre, lehamitea, chinuitoarea manie de a disimula (nu trebuie sa ştie nimeni!), o serafică vocaţie a Incorporalului... La asta mă refer. La asta şi la nimic altceva: la acea pierdere dc sine. La acea rătăcire dc lume care uneori îl împinge pe adolescentul cel mai graţios şi mai introvertit să comită o crimă pasională numai pentru ca n-a fost învăţat să accepte refuzul nedrept şi cumplit al unei fete de-o vârsta cu el. Nu, nu mă refer la dragoste. Nu Ia cea adevărată. Mă refer la atmosfera care o favorizează: lichidul amniotic din care, mai devreme sau mai târziu, se va ivi.

Dezorientat şi nostalgic. Conştient că te afli într-un loc greşit. Singurul lucru de care ai nevoie e sa te închizi într-o camera. Să te închizi acolo, înăuntru. Să dai muzica tare. Şi mai bine e dacă pui Marile Succese ale epocii tale, acelea care ţi-au marcat ceasurile dc libertate şi de emancipare. Cocteilul acela britanic de Rod Stewart, Pólice, Phil Collins,

Dirc Straits, î.'.ric Clapton: insulele ce alcătuiesc multicolorul arhipelag al imaginaţiei tale: panteonul tău geneiraţional... Şi să zbori departe. În Cornwall, iar apoi la Londra. Sa faci un salt din Cornwall la Londra. Şi viceversa. Sa zăboveşti îndelung asupra unor indivizi sau asupra unor simple expresii faciale. Să dezgropi amintirea acelei foarfece uluitoare care i-a adus fratelui tău aplauzele unei asistenţe alcătuite din fete internaţionale şi care ţi-a umplut inima de mândrie. Sau sânul Evci tale Braun. La să retrăiască acele emoţii. Leagănă-le în mintea ta. Lasă-le să se dilate până când te vor prinde cu totul. Iată ce-ar trebui să faci. Ceea ce simţi că trebuie să faci. Eşti gata? Eşti gata sa le primeşti pe toate ? Eşti larg deschis şi amorf ? Gata de furtună? Gata de cutremurul cel asurzitor?... Şi, în timp ce la orizont prind contur sinuoasele turnante ale coastei,
strălucitoare mantii de solarii şi buganvilleele ce acoperă pereţii stâncoşi, în timp ce fastuoasa imagine a oraşului apare brusc la stânga ta, iar în dreapta, cenuşiu în tot albastrul acela, profilul alungit al insulei lui Nureiev promite mondenitate sau solitudine, îţi repeţi ţie însuţi cum ceva e pe cale să se schimbe: iremediabil.

5
O euforizantă poveste caravaggescă

E atât de greu să faci bani ? Există vreo reţetă pentru a strânge atât de mulţi bani încât sa ţi se facă greaţa de ei ? Care este calea care-l conduce pe un angrosist de textile prudent şi relativ înstărit la o avere suficientă pentru a servi mai multor generaţii ?

Nu e vorba despre aiurelile unui tânăr broker de pe Wall Street interpretat de un fraged Michael J. Fox în palidul *revival* al unei pelicule în anii ’80. Sunt, eventual, curiozităţile obsedante ale unui băiat în vârstă de treisprezece ani, vrăjit de benzile desenate, de literatură şi de epoca supercompetitivă în care a nimerit, care tinde să-şi plaseze propriul viitor de bărbat în contextul îmbătător al unei Americi pe de-a-ntre- gul cinematografice şi care, în Ioc să-şi harazească propriile resurse fantastice unor visuri de glorie canonice, se fixează pe bani, pe tot ce înseamnă aceştia şi pe tot ce pot ei cumpără.

Povestea banilor lui Nanni Cittadim mi se părea lucrul cel mai aventuros şi mai tulburător ce i s-a petrecut vreodată unui individ pe care l-am cunoscut. Mă tem că va trebui să adaug ca această poveste mă va implica într-un mod morbid, intr-un mod de-a dreptul sinistru, tocmai pentru că mi se părea a fi contra-povestea familiei noastre: cealaltă jumătate a cerului. Reprezenta alternativa dialectică a destinului lipsit de glorie al lui Bepy şi al nostru al tuturor. Iar valoarea acestei poveşti consta integral în

neverosimilitatea ei vrednică de benzile desenate: băieţii care, de la o zi la alta, se pomenesc depozitari ai unor averi nesperate. Nu, lui Nanni nu-i murise nici o mătuşă miliardară şi, cu atât mai puţin, nu participase la goana după aur pe râul Klondike. Povestea lui era captivantă, dar avea meritul de a nu divaga în fantastic, reintrând mereu în cadrele inepuizabilei maşinării narative care este capitalismul secolului XX. Una dintre acele poveşti capabile să-l transforme pe un mucos pasionat de computer în omul cel mai bogat al planetei, ori pe un tânăr evreu rus scăpat de stalinism în cel mai important producător de filme de la Hollywood. O poveste, în fond, nu prea eroică, inclusiv în incredibilîtatea ei, care-mi umplea visele până la delirul cel mai dureros. îmi povesteam şi îmi repovesteam mie însumi istoria ascensiunii sociale a lui Nanni Cittadini cu entuziasmul vizionar cu care cineva de vârsta mea şi-ar fi identificat în chip firesc propria existenţă cu aceea a unui supererou din benzile desenate, care dă fuga să-şi salveze iubita cu părul de aur. Iată jocul meu secret de copil la treisprezece ani. Dar şi calvarul meu.

Pentru Nanni, totul începuse de la o a nu ştiu câta confruntare cu Bepy: amândoi convinşi că erau extraordinari *connaisseurs* în materie de artă, cei doi nutriseră de ani de zile o competiţie înverşunată prin intermediul unei diletante şi omnivore tendinţe de a colecţiona Mobile, tablouri şi sculpturi ticseau atât casa cea mare a lui Nanni (până într-acolo încât îi confereau un aer rece, de muzeu de provincie prăpădit), cât şi luminoasa locuinţă a lui Bepy, mult mai organică din perspectiva culturală a opţiunilor.

într-o zi, graţie unei cunoştinţe a soţiei sale Sofia, o prinţesă napolitană, Nanni pune mâna pe două tablouri obscure atribuite până atunci unui elev al lui

Luca Giordano. I le prezintă fostul sau asociat (de acum el şi cu Bepy şi-au separat de ceva vreme destinele), care mai că-i râde în nas. De ani de zile fac afaceri împreună, de ani de zile cumpără piese de artă la licitaţii publice şi private. însă Bepy nu e de acord cu ceea ce el numeşte „spiritul de vânzător de haine vechi" al lui Nanni, gustul aceia de acumulare fără calitate. El se concentrează asupra piesei de valoare. Şi apoi, de-acum el s-a specializat în tablouri moderne. în fine, până la urmă Nanni cumpără cele două mâzgaliturі de unul singur, întrucât Bepy n-a vrut să pună un ban.

Dintre miile de erori pe care Bepy le va comite, până la ruină, nici una nu va avea însemnătatea şi parfumul ironic al acestei cumpărături nefăcute.

Iar acest lucru se înţelege când Nanni, devenit bănuitor în privinţa unei date de pe spatele pânzei ce nu corespundea cu perioada în care cele două tablouri trebuia sa fi fost executate, le duce la evaluare, supunându-le unui examen radiologie detaliat care oferă rezultate surprinzătoare: îndărătul acelei monotone patine de lac dorm de veacuri uluitoare contraste cromatice ce n-ar putea fi atribuite decât unei singure mâini inconfundabile. Restaurarea lor este emoţionantă şi e de-a dreptul tulburător să vezi cum, încetul cu încetul, din tenebrele uitării ies la iveală două minunăţii baroce. Dacă lui Nanni îi e suficientă incomparabila lumină dezgropată de restauratori ca să simtă nevoia de a-l contacta pe venerabilul Sir Denis Mahon, acestuia îi e suficient sa se găsească dinaintea acelei explozii de energic violenta pentru a-şi rosti entuzias- mantul răspuns: Michelangelo Mcnsi mai bine cunoscut sub numele de Caravaggio, nu încape nici o îndoială ! Expertiza succesiva a lui Sir Denis Mahon furnizează date mai precise : picturile sunt databile aproximativ

între anii 1608 şi 1610, Mister Cittadini, probabil executate de Merisiîn timpul ultimei sale fugi, la întoarcere din insula Malta, înainte să ridice ancora spre Civitavecchia, cu câteva zile înainte de moartea sa prematură. Cel mai mare şi mai solicitant e o versiune a *Tăierii capului lui Holofern,m* care apare un autoportret al artistului : o figură întunecată şi bărboasa pe fundal, al cărui rânjet crud parc tăiat în doua de o strălucire orbitoare. Celălalt e o *Bună Vestire* plma de remanieri, unde Fecioara arc înfăţi-şarea piezişă a unei Anna Magnani *ante htteram,* iar îngerul parcă-i un ucigaş din filmele lui Pasolmi.

Astfel, Nanni îngroapă cele doua lozuri câştigătoare, sub lormă de pânze din Seicento, în mormântul unei bănci şi pe ele – pe valoarea şi pe prestigiul lor – îşi construieşte averea (asemenea personajului lui Mark Twain, posesor al unei bancnote de un milion de lire sterline). Da, graţie celor doi Caravaggio intraţi în adormire – ale căror copii de autor împodobesc cele două laturi mai vizibile din salonul noii sale locuinţe Nanni se poate în sfârşit apuca de profesia visată dintotdeauna. Astfel, se năpusteşte asupra operelor de artă, devenind în câţiva ani un Doamne-Doamne al pieţei *offshore* de vânzări-cumpărări în domeniul artelor. îşi gestionează afacerile prin intermediul unor conturi răspândite îh exotice paradisuri fiscale, ca Insula Margherita şi Insulele Cayman, contemplând graţioasa şi miraculoasa levitaţie a propriei averi cu o stupoare copilărească. Tot restul – de la cumpărarea cazinoului din panta de pe Via Aldrovandi la colecţionarea de unicate – nu-i altceva decât efectul logic al acelei îmbogăţiri bruşte şi imparabile. îmbogăţire care – deşi nu l-a determinat să se despartă de angroul care în fond i-a garantat, până atunci, bunăstarea şi înstărirea, pe lângă posibilitatea

de a cumpăra cele două picturi norocoase – îl face să-şi modifice radical părerea despre sine şi, mai ales, despre nivelul sau de viaţă. Să spunem că nu se debarasează de angro din spiritul apotropaic al unui Scrooge McDuck, care păstrează primul dolar câştigat.

Iar această paralelă nu-i deloc nelalocul ei, după cum nici blasfematoare nu-i: dacă nu mă credeţi, întrebaţi-l pe tatăl meu, care evoca saga lui Nanni Cittadini cu verva şi cu ochii scânteietori ai cuiva care povesteşte o serie de benzi desenate cu un *happy ending* de zile mari. Ii plăcea să arate decupajele din ziare din epocă care preamăreau norocul acelui colecţionar improvizat. Entuziasmul acela al lui îmi părea cu atât mai smintit când mă gândeam că norocul subit al lui Nanni coincisese cu falimentul nu mai puţin subit al lui Bepy şi că, dacă acesta din urmă ar fi acceptat să participe la afacerea prietenului său, întreaga lui existenţă (şi a noastră!) ar fi fost cu totul alta. Dar şi mai incredibil mi se părea că destinul multor oameni a putut fi hotărât de o ţâră de lac întins cu un penel pe o pânză de un asasin zdrenţăros mort în împrejurări misterioase cu patru sute de ani în urmă.

De fiecare Crăciun tatăl meu cumpăra două sticle de whisky cu o puternică aromă de fum – obişnuitul Lagavulin vechi de şaisprezece ani, o nimica toată în fond – pe care i Ie dăruia lui Nanni.

Parcă era vizita anuală la un sanctuar al Fecioarei: o obişnuinţă la jumătatea drumului între deochi şi datoria pentru un hatâr acordat. Pe vremea aceea Nanni Cittadini era deja pentru tatăl meu un mit în carne şi oase. Nu ştiu cum s-o fi amorsat mecanismul idolatriei într-un om căruia îi plăcea să-şi profeseze cu mândrie laicismul iluminist. Era de ajuns să-l auzi

vorbind despre Nanni ca să înţelegi că acel compendiu de anecdote – prea adesea evocate cu intonaţii euforice – echivala cu o dragoste nelimitată. Ca şi când Luca Sonnino ar fi reacţionat – nu atât la moartea lui Bepy, cât la ultimii ani infamanţi din viaţa acestuia – nu atât cu scepticismul legitim bazat pe experienţă şi pe dezamăgire, cât mai curând prin instituirea unui nou idol inalterabil. Da, tocmai pentru că Bepy fusese pentru el ceea ce puţini taţi ştiu să fie pentru fiii lor – un model inegalabil – simţea acum nevoia de a-şi găsi un alt tată.

Când părinţii mei s-au întâlnit, tata era încă total absorbit de vraja filialei dăruiri. Astfel încât, după căsătorie, această fermecare se revărsase asupra obişnuinţelor lor conjugale. Nimic din ce făcea tânăra soţie nu era în stare să corespundă sacrului model de viaţă pe care Bepy ştiuse să-l întruchipeze până atunci, în mod tacit, în ochii fiului său. Iată de ce chiar şi primele semne ale dezastrului financiar al lui Bepy fuseseră întâmpinate de primul său născut cu indulgenţă şi cu optimism. Un pas greşit. Doar un pas greşit, într-o viaţă exemplară. Era nevoie de cu totul altceva ca să dărâmi acel altar al libertăţii şi al lipsei de prejudecăţi... Era nevoie de tot restul, de tot ceea ce a urmat după dezastru – plânsul lui Bepy, minciunile lui, cererea lui de ajutor plângăreaţă şi şantaj istă, incapacitatea de a accepta mizeria survenita, micile înşelăciuni patetice, escrocheriile de mică anvergură, fuga şi întoarcerea lipsite de demnitate – pentru a-l deziluziona pe fiu într-un mod drastic şi definitiv. Abia atunci, în vârstă de numai treizeci şi şapte de ani, având în spate acea mare poveste de dragoste şi dezamăgire, tatăl meu simţise nevoia irezistibilă de a-şi inventa un alt erou: poate mai puţin fulminant, însă cu siguranţă mai stabil şi mai promiţător. Abia atunci mania de a înlocui o

utopie cu o altă utopic căpătase un contur în figura zveltă, cu un mers dezarticulat, a lui Nanni Cittadini.

În fiecare an, după ce cumpăra cele două sticle, ne deplasam la obişnuitul rondez-vous cu bătrânul Cittadini ca doi cerşetori cât se poate de eleganţi.

Angroul lui Nanni era alcătuit dintr-o succesiune de tarabe ticsite cu suluri şi cu stofe, iar orice suflu de aer provenit dinspre uşa de la intrare ridica nori de praf. Era un loc posomorât, parcă dintr-un roman rusesc (am cunoscut mai mulţi miliardari la viaţa mea, şi am învăţat un lucru: au o înclinaţie spre pudoare şi sobrietate, însă nu din motive de stil, aşa cum lasă ei să se înţeleagă, ci dintr-o trufie supremă. Ca pentru a spune: *Sunt prea bogat ca să mă mai preocup să-mi afişez bănetul!}.* Pereţii ameninţaţi de insule plumburii de umezeală, fotolii desfundate, scaune prost îmbrăcate, un mic pom de Crăciun de un cenuşiu spălăcit. Vânzătorii purtau nişte mantale lungi, maronii şi aveau aerul indolent al unor oameni nemulţumiţi de leafă şi de munca istovitoare.

Dar iată-l pe Nanni ivindu-se dintr-o ceaţă de cobalt şi dăruindu-ni-se pentru moment: părul său are şi el reflexe turcoaz, iar ochii şi chiar şi epiderma, dacă te uiţi bine, te duc cu gândul la cer: totul completat cu vesta de un melanj albăstriu care îi apasă cam prea tare peste burta proeminentă. Viziune mistică. Arhanghelul Gabriel *în corpore vivi:*

— îmi pare rău că v-am lăsat să aşteptaţi... Oh, dar iată-i pe *globetrotter-u*l meu şi pe micul său scutier!

Lui Nanm îi plăcea să facă trimitere la nomadismul tatălui meu. Era un lucru care îl amuza. Sau poate că era un Ici de-a ne aminti că munca aceea, extinsă şi sporită de ani şi de talentul neîndoielnic al tatălui meu până când ne-a garantat o nouă, nesperata înstărire, fusese o idee dc-a lui, că fără aportul sau

logistic şi economic nu s-ar fi putut realiza. Ţinea să ne sublinieze că el, Nanni Cittadini, fusese cel care, apreciind capacităţile şi cultura tatălui meu, aptitudinea sa pentru cosmopolitism, îl promovase pe lângă cutare clienţi şi pe lângă cutare doamnă din Pekin. El fusese cel care-l transformase pe răsfăţatul fiu al unui fost angrosist gata să se scufunde într-unul dintre cei mai respectaţi manageri din sector.

Pe lângă asta, lui Nanm îi plăcea să se servească de expresii teatrale şi prefăcut simpatice. Pesemne că găsea irezistibil contrastul dintre tristeţea acelui loc şi un mod de a vorbi cizelat la modul parodic.

Lui Nanm îi plăcea să ne acorde onoruri pe care nu le meritam, după cum i-ar fi displăcut sa ni le acorde daca le am fi meritat.

Nanm afişa o afecţiune atât de vădită pentru tatăl meu încât oamenii ajungeau să se emoţioneze.

Cu toate acestea, bătrânul Cittadini, cu puloverele sale de caşmir pe gât, cu austeritatea sa afectata, cu colecţia lui de unicate celebrată pnntr-o fotografic mare pe perete, ma calcă pe nervi. Iar faptul curios e ca motivele timpuriei mele ostilităţi coincid cu raţiunile opuse ale tatălui meu. Luca Sonnino e foarte bucuros atunci când cineva ne întrece: când cineva e mai bogat, e mat fericit, e mai rafinat decât noi. Ba chiar e măgulit că un asemenea individ ni se dăruieşte cu atâta elan. Nu-i e groază să intre în acel angro care odinioară ॥ aparţinea. Nu şi-a pierdut minţile la ideea ca dacă prăpăditul ala de Bepy şi-ar fi vărsat micul său obol pentru cumpărarea celor două pânze totul ar fi fost altfel. Aproape t a nu-l impresionează gândul – atât de obsedant pentru mine – că nu există nimic mai cumplit decât să treci pe lângă norocul tău, să-l mângâi cu vârful degetelor într-un mod vertiginos, pentru a-l vedea apoi

evaporându-se dinaintea ochilor tăi. Ştiu că greşesc: ar trebui să-i fiu recunoscător lui Nanni. Oare nu el este Eminenţa Cenuşie a salvării noastre ? Dar la opt ani – la fel ca şi la nouă şi la zece şi aşa mai departe... – poate că ai dreptul să fii şi nerecunoscător. Nu mă pot împiedica să-l detest cu sinceritatea de care mă leagă condiţia mea de fiu al unui favorizat şi buna mea educaţie. După cum nu mă pot descotorosi de impresia — desigur nelalocul ei – că lui Nanni i-ar fi suficient să apese un buton roşu, ca lui Goldfinger în faimosul film cu Sean Connery, ca să-mi distrugă familia. Nu numai că urăsc aerul pater- nalist al lui Nanni, dar nu suport nici faptul că tatăl meu nu-mi poate împărtăşi acreala. în mintea mea, un glas şopteşte că Nanni ne-a ajutat – dar a făcut-o oare cu adevărat ? – numai ca să-şi permită o asemenea condescendenţă jignitoare. Nimeni nu dă nimic gratis. Exact ceea ce tatăl meu nu pricepe. De ce,papă,te laşi tratat aşa de arogantul ăsta nesuferit ? E posibil să nu vezi ceea ce mie mi se pare atât de evident ?

Adevărul, eludat de tata cu nesăbuinţă, este că Nanni n-a încetat niciodată să-l urască pe Bepy. Şi că acea ură a supravieţuit până şi după moartea nedemnă a rivalului său.

Povestea o ştie toată lumea: Bepy e încă un tânăr entuziast şi voinic atunci când îl întâlneşte pentru prima oară pe Giovanni, un blonduţ delicat. între ei nu există o mare simpatie. Cel puţin nu aceea care ar fi de aşteptat dacă e să cântărim cum a continuat prietenia lor. Contrastele dintre caractere, aceleaşi care în continuare le vor decide soarta într-un mod atât de crud, se manifestă prin iritarea pe care i-o stârnesc lui Nanni fanfaronadele viitorului său asociat. Iar Bepy, de altminteri, e prea prins de-ale lui ca să-l bage în seamă pe băiatul acela tăcut şi

retras. Şi totuşi, e ca şi când fiecare din ei ar întrezări în prietenul său cealaltă jumătate a cerului.

Astfel, după război, ei deschid primul angro de textile, Solemex, cel mai mare şi cel mai celebru. Cunoscuţi în mediile acestui domeniu ca „Ugo şi Raimondo”, datorită asemănării lor cu Tognazzi şi Vianello. Acelaşi amestec exploziv. Pe de o parte Nanni, lungan, mieros şi uscăţiv, mereu cu gulerele lui apretate şi cu umorul lui britanic (acela care nu-i face să râdă pe britanici de vreo două secole); de partea cealaltă Bepy: relativ scund, viril, erotoman, bronzat la maxim, cu apetit pantagruelic.

Fac bani frumuşei, în acei ani. Un cuplu diabolic. O maşinărie comercială bine unsă. Bepy e un cumpărător talentat şi un vânzător irezistibil, parcă e interpretul puternic din anumite filme despre *boom-u*l economic. Nanni, cu diploma lui în inginerie, e un contabil de o sârguinţă şi de o rigoare exemplare. Deja Solemex-ul e considerat pe bună dreptate cel mai important angro din Italia centrală.

La sfârşitul anilor ’60, Nanni înţelege că ceva nu mai merge. Intuieşte că perioada eroică a pionieratului celor doi tineri asociaţi s-a isprăvit. Simte miros de recesiune. Şi apoi se teme de delirul de atotputernicie al asociatului: Bepy a pierdut simţul realităţii, ca şi când ar fi uitat că finalitatea unei activităţi comerciale e să facă bani, nu să predea lecţii de bravură sau de stil. Pe lângă asta, Bepy, pentru a finanţa luxul neînfrânat al familiei sale (petreceri, automobile, servitori, vilegiaturi, haine şi bijuterii) recurge la casa de bani fără nici o reţinere. Cumpără şi iar cumpără, fără să-şi mai verifice propria solvabilitate, nepăsându-i de propria situaţie bancară, de parcă ar avea un credit nelimitat. Nanni e speriat şi iritat. El, spre deosebire de Bepy, are cultul acumulării: peste ani a capitalizat într-un mod

excelent, investind şi diversifi cându-şi activităţile: edilitare, bonuri de tezaur, colecţii de artă, împrumuturi financiare: bani adevăraţi, nu de mucava. Precauţie şi speculaţie: aceştia sunt Sfinţii Ocrotitori care-l ajută pe acest dandy iscusit. Astfel, începe să clocească ideea unei despărţiri, cu un gând ce i se insinuează încetul cu încetul: Bepy nu-i mai e de folos. Dimpotrivă, îl prejudiciază, e din ce în ce mai bârfit. Nanni e şiret: n-o fi având talentul sublim al asociatului său, nasul infailibil al acestuia la cumpărare şi la vânzare, însă de-acum a învăţat, a aflat, ştie să se mişte, în mod neaşteptat, Bepy nu se arată a fi nici pe departe refractar, trăiască divorţul. Şi el a pătimit, în ultimii am, de pe urma laşităţii lui Nanni şi e exasperat de predicile sale apocaliptice. Un balast: iată ce crede Bepy despre Nanni. Un balast în calea încercării sale de a-şi lua zborul, pentru miracolul definitiv: o avere rotundă şi inepuizabilă, ca aceea a anumitor industriaşi din Nord care de-acum îl tratează de la egal la egal, invitându-l chiar în fiecare vară în păduricile lor înflorite de pe colinele de la Stresa şi de la Bellagio, unde Ada Sonnino îşi face apariţia asemenea unei brune statui sculptate de Capucci.

Apoi, într-o zi, totul se precipită, graţie unui incident care n-are nimic de-a face cu angroul. în acea zi Bepy îi cere lui Nanni să-l ajute: acesta ar trebui să-i telefoneze Adei şi să-i spună că, în seara aceea, soţul ei va întârzia la birou cu el, întrucât au de lucru: adesea cei doi asociaţi se susţin reciproc în asemenea chestiuni, fiecare sunând-o pe soţia celuilalt. însă de această dată Bepy a fost evaziv. La întrebările asociatului a răspuns că a găsit o femeie splendidă, ceva greu de cucerit, însă nici un detaliu. îndeobşte e mai generos în amănunte, tocmai pentru ca, la el, distracţia adulterină nu se desparte

niciodată de teatralitatea semeaţă atunci când e vorba s-o exprime şi s-o transforme în lăudăroşenie publică.

Nanni aproape că uită, până când, întorcându-se acasă, e surprins de anormala absenţă a soţiei. Surpriza se transformă în nelinişte, iar neliniştea într-o bănuială cumplită: anume că femeia aceea splendidă şi greu de cucerit la care s a referit Bepy poate fi nevasta lui, Sofia. Ce-i de mirare ? Ar fi tipic pentru Bepy. El adora aceste bravade. Da, tipic. De câte ori n-a comis astfel de abuzuri, pentru ca mai apoi să râdă în societate pe scama lor? în ce constă satisfacţia? Simplu: Bepy îl pune pe asociatul său să-i telefoneze nevestei ca să se descotorosească de orice obstacol, iar între timp îşi pregăteşte micul săupzet/-^-Zerre-zebrat-cu-lumini-convin- gătoare, unde s-o primească pe Sofia şi s-o fută într-o jubilaţie
de gusturi felurite. „Unde-i doamna ?" o întreabă Nanni cu un glas neliniştit pe cameristă. „Prinţesa a telefonat, se ducea să cineze cu o prietenă... Mi-a spus să-i pregătesc piureul de legume, domnule inginer..." Nanni îşi iese din fire. Ce să facă ? Ce să creadă ? E o postură inedită şi neplăcută. De obicei el nu numai că ştie ce să creada şi are deplin control asupra situaţiei, dar cu greu se laşa bântuit de nelinişti epuizante. Ar vrea să ia urma nevestei. Dar încotro ? „Doamna n-a spus cu cine mergea să cineze?" întreabă el din nou, prefăcându se a fi distrat, dindăratul ziarului. „Nu, domnule inginer. A spus numai sa n-o aşteptaţi la cină... „ Să se ducă acolo, în toiul nopţii ? Să se furişeze în dormitorul asociatului său ? Niciodată nu i-a părut Bepy atât de dezgustător. În ochii săi, chiar în aceasta clipă, Bepy e un monument închinat duplicităţii. Să-i aştepte sub cerul liber, precum orice încornorat de doi bani care se respectă? Nu, Nanni are sânge rece, ţine să

afişeze luciditate şi cumpătare. Nu va face nimic. Va suferi în tăcere. Va aştepta ca Sofia să se mtoarca acasă. Şi va încerca să înţeleagă, fără să scoată nimic de la dânsa.

I iaide, Nanni, stai liniştit: Sofia nu-i tipul acela de femeie, şi apoi l-a dispreţuit mereu pe Bepy. Ai uitat ? Floricica ta adorată e o antisemita convinsă şi neclintită, e aşa prin cultură şi prin tradiţia ei de familie. Stră-străbunicii ei cu pălării de purpură vor fi avut putere de viaţă şi de moarte asupra stră-străbunicilor cu tichiuţă ai lui Bepy. Aşadar? Poţi să stai liniştit. Insă, în acelaşi timp, ai învăţat că una e ce zice Sofia că gândeşte în mod oficial şi alta e fascinaţia pentru exotic care prea adesea, cu izbucniri neaşteptate şi nebănuite, pare să înflorească din fibrele languroasei tale pisici, ca halucinaţia unei perversiuni secrete care te lasă întotdeauna înmărmurit. Cine îţi garantează că în inaccesibilul, femeiescul imaginar al Sofiei, în tainiţa conştiinţei ei feminine, Bepy nu reprezintă chiar chintesenţa masculului ? Sofia la pat e de excepţie, e o furie: fierbinte şi dezinhibată. Tu n ai satisfăcut-o niciodată pe deplin. Nu te amăgi cu poveşti, Nanni. Aşa stau lucrurile. Asta-i pedeapsa ta inavuabilă. Trupul ei, îndeobşte înţepenit de aplombul aristocratic, în intimitatea sexuală parcă se topeşte voluptuos. Temperatura creşte şi ea se înmoaie ca şi când ar fi de lut. Acest lucru nud poţi nici uita, nici subestima. Ceea ce invidiezi la Bepy este rău famatul şi impa- rabilul iui apetit sexual. E unul din puţinii bărbaţi care nu cunosc relaxarea postorgasmică. De altfel, încă de pe vremea liceului Bepy simte o plăcere ilicita în a-ţi fura iubitele: e pesemne o recrudescenţă a revanşismului evreiesc. („Am futut-o pe a nu-ştiu-câta *închisă* cu nasul pe sus! Şi, pe lângă asta, i-am furat-o fraierului ăluia!” Aşa se exprima

Bepy, cu aceasta vulgaritate, cu acest rasism explicit.) Cel puţin tu ai fost mereu de această părere. În adolescenţă, tu erai cuceritorul cel frumos şi efeb, dar, de atunci, câte prazi, mai proaspete ori mai fanate, nu s-au mutat, pentru perioade mai trecătoare ori mai îndelungate, în patul lui Bepy, subminând această tendinţă! Bepy, de acum, poate ajunge oriunde. Nu se teme de nimic. Nu are o demnitate de apărat. Chiar nu demult ţi-a suflat-o pe Giorgia, modista cea tinerica de la angro. Tu ai curtat-o până la paroxism şi el a futut-o! Tu erai aproape îndrăgostit de ea şi el a futut-o.

Nanni nu vrea să grăbească lucrurile. Nici sa facă scene. Işi iubeşte prea mult soţia. Cum a putut ticălosul acela, inclusiv cu soţia lui ? „Greu de cucerit”, aşa a definit-o. Sofia greu de cucerit, de parcă ar fi o curviştină dc mare clasă.

Când Sofia se întoarce acasă cu o întârziere suspectă, suav învăluită în gulerul ei de vizon, Nanni o aşteaptă în pat. O aude mişcându-se circumspectă, vede lumina aprinzându-se în anticameră, şi apoi reflexul incandescent al perlelor ori al dinţilor, poate. *îmi va fi de ajuns o privire, ca să înţeleg.* Când Sofia intra, îl sărută cu prea multă impetuozitate. Nanni are impresia că gesturile soţiei trădează o moleşeală pierdută, că ea îşi ascunde un zâmbet. Dintr-odată, un junghi îl izbeşte în mijlocul pieptului. Sofia e frumoasă şi îmbujorată ca anumite femei care au făcut dragoste. Nu vei putea avea niciodată dovada contrară. Nu vei avea niciodată curajul de a o supune unui interogatoriu sever. Ea adoarme într-o clipită, în timp ce soţul fierbe în cazanu-i clocotind de întrebări sfâşietoare şi fără de răspuns.

La sfârşitul anilor ’70, despărţirea e inevitabilă. Nanni e distant, nu suportă nici macar să-şi vadă partenerul. Nu i-a iertat-o. Orice gest al lui Bcpy îi

stârneşte iritare. Ii repugnă inclusiv eleganţa decadentă din îmbrăcămintea şi din vorbirea acestuia. Uneori se pierde în mica genune neagră care se deschide între cei doi incisivi ai lui Bepy. Simte cum îl apucă ura la gândul că Sofia lui ar fi putut întâlni fremătând gura acelui pseudo-Clark Gabie de doi bani (Bepy e măgulit de această asemuire aleatorie). Nanni îşi da seama ca l-a detestat dintotdeauna, de pe vremea liceului. înţelege că îl urmase până acolo tocmai proporţional cu aceasta ură. Da, i-a urât dintotdeauna (sau i-a invidiat?) sfruntarea, insolenţa, amoralitatea şi încă multe altele. Aşadar, se hotărăşte să curme acea tovărăşie care dura de treizeci de ani, încheind totodată una dintre experienţele de comerţ textil cele mai reuşite şi mai înfloritoare din Roma postbelică. Aventura lui „Ugo şi Raimondo" a ajuns la capătul drumului. Fiecare îşi va alege propriul traseu de urmat în deplină autonomie.

Ajung la un acord ca nişte adevăraţi gentilomi. Nanni e dispus să-i plătească gras. În schimb îşi păstrează vechea locaţie din Via Caetani şi mai ales numele firmei. Solemex-ul e treaba lui, de-acum. Bunicul îşi deschide un alt angro. A urât mereu lucrurile vechi, tradiţiile: e un tip modern. Are bani de investit, la început, afacerile par să leviteze cu o uşurinţă impresionanta, pentru ca mai apoi sa se dezumfle brusc, expunându-l bunului plac al miilor de speculatori fără scrupule, exact cei de care, într-o viaţă întreagă, îl protejase chibzuitul său partener.

Când Bepy dă faliment, Nanni, care deja nu mai împarte cu dânsul decât vreo câteva magazinaşe nesemnificative, abia dacă e atins în treacat de suflul acestui dezastru. Va pierde doar ceva mărunţiş, pe care timpul şi bârfele mondene vor avea grijă sa-l transforme într-o cifra hiperbolică, învăluindu-i figura

într-o inadecvată aură de generozitate. Nanni e apt pentru sfinţenie la fel de mult pe cât Bepy e nepregătit pentru infern. Nanni e solid, nu se teme de nimic şi de nimeni, de-acum angroul e în siguranţă, Caravaggio i-a schimbat viaţa şi Sofia elângă eL

— Uau, ce loden, oameni buni! exclamă Nanni în timpul uneia din vizitele de Crăciun, pipăind cu un gest semipro- fesionist mâneca de la paltonul tatalui meu, pentru ca mai apoi să mi se adreseze mie, care sunt un pitic sfrijit şi ochelarist, şi să mă întrebe cu un zâmbet condescendent:

— Cum se simte cineva când are tăticul cel mai elegant din Roma?

Iată ce mi-e dat să aud!

în această frază e întipărită inconfundabila emblemă Sonnino – una dintre cele mai bune piese din repertoriul polimorf al lui Bepy – îmbinată cu rigiditatea cu panaş a lui Nanni. Sunt destul de mare ca să nu mă las tras pe sfoară: e aşa de evident că Nanni a preluat pe sub mână anumite afectări de la fostul său asociat 1 La fel cum se vede de la o poştă că nu posedă acelaşi tuşeu fermecător, nu e la fel de credibil. Suferă de inautenticitatea apocrifului. Deşi încrezător în propriile forţe, Nanni a rămas acelaşi individ scrobit pe care Bepy îl lua peste picior cu o graţie dispreţuitoare. Acum, dragă Nanni, te poţi juca făcând-o pe omul cel mare, la mii de kilometri depărtare de fostul tău asociat, care, între timp, îşi ispăşeşte condamnarea peste ocean. Dar ştim cu toţii că eşti doar o imitaţie, un artist de umplutură. Houdini e departe, iar tu te distrezi pe la spatele lui, denaturându-i trucurile cu stângăcie.

însă acea întrebare-compliment pe care Nanni mi-a adresat-o — „Cum se simte cineva când are tăticul cel mai elegant din Roma?” – îl încântă literalmente

pe tatăl meu. îl văd pe uriaşul acela blond topindu-se ca o fată mare. Cum de nu pricepe că acele cuvinte ascund dezaprobarea ironică a unui miliardar faţă de fiul unui falit, care, în pofida a toate, abia ce şi-a scos din nou capul la suprafaţă şi, în loc să economisească, perseverează în achiziţionarea de veşminte costisitoare? Ori e numai o paranoia infantilă de-a mea?

De ce tatăl meu – deşi ştie că bătrânul Cittadini ne

> >

cunoaşte situaţia în amănunt: moştenirea lui Bcpy, alcătuită din cecuri neacoperite, din tămbălăul unor creditori hapsâni, din alergăturile mamei mele ca să schimbe poliţe în stânga şi-n dreapta — se prezintă în faţa lui purtând acel minunat palton de loden şi pălăria aceea verde cu boruri largi care s ar potrivi de minune la Saint Moritz ? Nu se teme de fanfaronade ? Nu vrea ca înfăţişarea să-i corespundă cu contul din banca ? Ori poate că aceasta e o idee pe care numai fiul acelei nevrotice sărăntoace de maică-mea ar fi putut sa o conceapă? Poate că m-aş simţi mai puţin stânjenit dacă m-aş prezenta în faţa lui Nanm îmbrăcat ca un băiat din popor: nişte pantaloni spălăciţi de catifea şi un pulover bordo descusut. Atunci poate că n-aş mai resimţi această defazare chinuitoare. Atunci poate că nu mi-ar mai fi greu să mă recunosc într-un rol prestabilit şi să mă port în consecinţă. Dar aşa aerul e viciat. Totul e învăluit de ipocrizie şi de golul întunecat al celor nerostite. Printre altele fiindcă există un lucru pe care nu izbutesc să mi-l amintesc fără necaz, din pricina tuturor ulterioarelor sale implicaţii de neînchipuit. E ca şi cum ai pune staniol pe un dinte cariat. Sa sari din scaun de durere. În fiecare an, bătrânul Cittadini îmi deapănă cântecelul obişnuit:

— Ehei, Daniel, e adevărat că-ţi place tare mult să schiezi ? Tatăl tău spune ca eşti un schior a-ntâia! Ce-

ai zice să vii cu noi la Cortina? Acolo sunt şi nepoţeii mei.

— De ce nu, Daniel? Fii baiat bun şi mulţumeşte-i lui Nanni... zâmbeşte cel mai inconştient, mai nevinovat şi mai orb tată care a păşit vreodată pe scenele paternităţii.

Nu pot să fac altceva decât să zâmbesc la rândul meu. Atât eu, cât şi Nanni ştim că e vorba de o politeţe formală, nu-i nimic îndărăt. Pe scurt, el ma invita bizuindu-se pe refuzul meu, la fel cum – din partea mea – mă prefac că bâjbâi într-o meditaţie studiată, ştiind că nu pot accepta. Singurul care pare să ignore aceste rafinamente mondene este, în candoarea sa, taică-meu. Se pare că dânsul nu înţelege raţiunile pentru care nu voi putea niciodată primi invitaţia lui Nanni. N-are rost să-i explici. N-ar înţelege. Dacă aş încerca s-o fac, ar ridica din umeri, s-ar mânia cumplit, ba chiar m-ar face visător şi rob al unor idei fixe. Şi nu aş şti cum să-i răspund pentru că, într-adevăr, maniera lui Nanni de a ne ţine la distanţă nu e una directă: eventual e o respingere subterană, insesizabilă, în care se amestecă un pic de dispreţ antisemit, reprobarea faţă de etalarea vulgară *a* unui lux şovăielnic şi o superioară conştiinţă de clasa.

Oare Nanni îl apreciază pe tata tocmai pentru că i se pare că la dânsul iudaismul capătă contur într-un mod diferit: neurastenie rafinată, deviaţie genetică precum în cazul lui Warburg sau al lui Rothschild ? Ori poate că ajutorul acordat tatălui meu în agonie e obolul pentru păcatele comise de conştiinţa lui împotriva poporului evreu ? El este unul din acei *închişi* care, puşi în faţa evidenţei propriei prejudecăţi, se apără cu formula obişnuită: „Haideţi, ca am mai mulţi prieteni evrei decât păgâniCeea ce cu siguranţă e adevărat, însă denotă o forma de

exhibiţionism filoevreiesc, anticamera urii rasiale. E vorba de acei antisemiţi care au ales să trăiască printre evrei, în spiritul unui zoolog care studiază fiarele sălbatice din Africa neagră, fără să uite vreodată de puşcă. La dânsul, afecţiunea şi precauţia se contopesc într-o pastă cenuşie. Să fi avut dreptate Himmler când le reproşa compatrioţilor săi că le lipseşte simţul Istoriei, personalismul oblu ? „Toţi avem un prieten evreu pe care am vrea să-l salvăm... Dar trebuie să gândim la scară mare!" le spunea oamenilor sai acel crud şi nesăţios autor de masacre. Pentru Nanni, probabil, tatăl meu, atât de elegant şi de cumsecade, atât de loial şi de sincer, era doar evreul care făcea excepţie, aşa cum şiretul şi escrocul de Bepy era cel care confirmase regula, cel puţin în viziunea lui. De altfel, indulgenţa tatălui meu faţă de antisemiţi avea ceva de un orientalism anacronic.

De aceea tatăl meu nu-mi înţelege motivele. Da, e splendid să merg la Cortina. Splendid să schiez în ziua de Anul Nou. Şi ce vis încântător dacă „nepoţeii" lui Nanni sunt acei doi îngeraşi eterici înrămaţi în fotografia de pe biroul bunicului! Dar ce povară să stau împreună cu oamenii aceia care cunosc penuria din care vin: mă vor trata mereu de la distanţă. Dacă în anumite medii evreii bogaţi sunt primiţi cu greu, cei aflaţi în mizerie n-ar putea figura nici măcar în rândurile servitorilor. Nu ştiu dacă mă-nţelegeţi. Iar Nanni, de altfel, corespunde întocmai cu portretul antisemitului reprimat. Poate că a luat de soţie o Altavilla, da, o prinţesă, efebică şi albăstruie ca şi el, acest topaz napolitan care străluceşte în locuinţa lui somptuoasă, numai ca să se apere de atacul dezlănţuit de pletora creaţă pe care o frecventează — din motive lucrative — din primii sai ani de viaţă. Oare Nanni o foloseşte pe prinţesa consoartă ca antidot împotriva evreilor ? Oare asta face ? Ea e colacul de salvare pe marea aceea infestată de

rechini ? Permisul de liberă trecere pentru acea *high society* care l-a obsedat mereu ? Ei bine, să ne petrecem ziua negociind cu neciopliţu şi pungaşii Shylock din Piazza Giudia, ori cu aceia decadenţi de pe piaţa artistică londoneză, ori cu aceia nemiloşi din înaltele finanţe de la Geneva, însă ce bine-i să te întorci acasă – la acel cald *confetto liberty* în inima ocru-înverzită a Romei – şi să fu întâmpinat de surâsul glacial, de o mie de ori celebrat de coperţile revistelor VIP, al lui Fifi a ta (aşa o strigă prietenii ei, aşa îţi place şi ţie s-o strigi, cu buza inferioară măturându-ţi incisivii într-un mod sincopat senzual): da, deoarece prinţesa, de când a redevenit sfruntat de bogată, se complace să-şi facă fotografii alături de soţ, de nepoţei şi de un dulău uriaş şi plictisit la culme... Aceasta e inofensiva ei vanitate. Sofia este cu adevărat nelipsită din paginile revistelor cu foaie lucioasă, o primadonă a gosszp-ului monden. E intervievată mereu de Crăciun în marele salon stil Imperiu, unde câteva piese deosebit de preţioase care au supravieţuit după risipirea averilor familiei Altavilla convieţuiesc cu noile achiziţii ale lui Nanni. Orice doamnă lipsită de ocupaţie care merge la coafor spre a se căuta pe sine se poate bucura de sfaturile cumpănite ale lui Fifi Altavilla (nu a catadicsit să se debaraseze de numele de domnişoară, eventual soţul e cel care uneori preferă să se gratifice cu numele soţiei) despre cum să pregătească masa de Revelion ori despre cum să întâmpine un musafir important. Principesa etalează un bun-simţ rafinat şi ilustrează, aidoma unei piese de anticariat, armonia familială pe care ea şi bogatul ei soţ au ştiut s-o instaureze atât de firesc. Ea e una dintre acele nobile doamne lipsite de fiţe care au anulat datoriile a zece generaţii de risipă princiară printr-o căsătorie care până la urmă s-a dovedit a fi cât se poate de convenabilă. Ea a avut clarviziunea de

a paria pe calul potrivit. A fost o întâlnire miraculoasă: provenit dintr-un mediu burghez de tradiţie monarhică (în ’46, în ciuda figurii cât se poate de proaste făcute de casa de Savoia în cei douăzeci de ani de fascism, a votat împotriva Republicii), într-o bună zi, în timpul unei vânători de mistreţi organizată în anglo-saxona zona rurală de la nord de Roma de nu se mai ştie care latifundiar muribund, Nanni dă peste tânăra Sofia, moştenitoare a unei averi funciare şi imobiliare ameninţate de un număr însemnat de ipoteci. Se îndrăgostesc sincer. Se mai întâmpla atunci când fiecare posedă ceea ce-şi doreşte cu ardoare celălalt. Cununie fastuoasă, dar viaţă austeră, potrivit convingerilor ferme ale lui Nanni. Până când, după îmbogăţirea bruscă, viaţa îşi schimba savoarea şi ritmul. De atunci, ea îşi cheltuieşte timpul în distrate opere de binefacere, în anacronice fapte de mecenat în favoarea unor portretişti fără o leţcaie sau a unor stilişti promiţători ori altminteri predând, contra cost, lecţii de bon-ton: a deschis o şcoală care îşi propune să le înveţe pe servitoarele din burghezia onorabilă cum să aştearnă masa şi cum să servească. Nani îşi adoră soţia, are grijă să nu-i lipsească nimic, se târăşte la picioarele ei – aceasta e singura lui fragilitate –, în rest e o viperă socotitoare.

Dar ce are de-a face cu acest portret edificator moartea lui Riccardo, unicul lor fiu ? Cum e posibil ca, atunci când ştii să-ţi organizezi atât de bine viaţa, când ai un control atât de deplin asupra ei încât să aşezi cele trei furculiţe întotdeauna în stânga, lingura întotdeauna lângă cuţit şi, vă rog frumos, niciodată şerveţelul în farfurie... Cum e posibil, când ai imprimat existenţei tale o rânduială carteziană, înzestrând-o cu toate tabieturile afectuoase care până la urmă o transformă într-o treabă atât de plăcută, ca

fiul tău, drept singur răspuns, să se omoare ? Şi acum nu vorbim de un fiu dezaxat, dc un ratat pornit sa facă probleme angroului. Nu se face vorbire despre fostul adolescent hipercritic sau deprimat, obişnuitul tânăr furios al anilor ’60. Ci despre fiul ideal, acela pe care l-ai creat După Chipul Şi Asemănarea Ta, epurându-l de asperităţile tale mic burgheze, vlăstarul de care ai nevoie pentru a conferi o mai mare strălucire vieţii tale. Un Nanm Cittadini căruia i s-au netezit muchiile neîncrederii şi filistinismului. Vorbim despre fiul care n-a dat bătăi de cap, despre fiul laureat cu brio în arhitectură, schiorul neînfricat, tenismenul graţios, jocheul impecabil, de doua ori campion la turneul „Cortina winter polo”, căruia i-ai impus a nu ştiu câta soţie nobilă şi nevoiaşă, care a adus pe lume doi îngeraşi irezistibili şi care mai ales nu ţi-a arătat niciodată lipsă de respect. Dacă era ceva ce nu mergea – dar e un gând retrospectiv, un gând al cuiva care ştie cum s-a sfârşit totul, o reflecţie răsuflată, de psiholoagă de talk-show care îţi vine în ajutor abia acum, o perversitate ideologică a acestei epoci perverse – era tocmai respectul excesiv al lui Ricky al tău. Există atâţia oameni care se omoară din cele mai felurite motive. Atâţia oameni care se sinucid fiindcă n-au reuşit să facă nimic bun sau fiindcă nu vor putea atinge niciodată ceea ce consideră a fi un nivel de viaţa acceptabil. Mă tem că Riccardo Cittadini aparţine unui clan al celor care se împuşcă deoarece au acţionat mereu ca nişte oameni prea cumsecade. Una din acele personalităţi concave manipulate cu abilitate, programate să spună mereu da. Da la o căsătorie absurda cu o aristocrată vânătoare de averi. Da la doi fii care l-au blocat definitiv. Da chiar şi la propunerea de a lucra sub controlul autoritar al tatălui, frustrându-şi vocaţia pentru arhitectură. („Vrei să fii tehnician ? Vrei să lucrezi pentru alţii ? Vrei să fii un angajat ? Asta

vrei ? Dacă asta-i aspiraţia ta cea mai înaltă, poftim”, i-a spus Nanm cu dispreţ.)

Atunci, oare nu era firesc ca Ricky, fără preaviz, fără să dea semne evidente, fără să-şi piardă buna dispoziţie, pe valul unei frenezii anarhice, să scrie un mare şi definitiv NU, împuşcându-se în gură într-o zi oarecare a săptămânii ?

Şi totuşi există în această poveste un element pe care Nanni nu izbuteşte să-l uite. Cu puţin înainte de a se împuşca, Ricky avusese o povestioara extraconjugală. în sentimentalismul său, o luase chiar prea în serios. Până într-acolo încât să-şi pună căsnicia sub semnul întrebării. Şi când te gândeşti că Nanni fusese cel care o angajase pe Chiara, pe târfuliţa aia! Şi-şi dăduse scama imediat că între ea şi fiul lui se năştea acea complicitate care se instaurează uneori între vânzătoare şi fiii patronilor. Lăsase lucrurile să curgă. Ştia cum merg anumite lucruri. Până când, într-o buna zi, Ricky avusese curaj şi se prezentase în faţa tatălui său pentru a-i comunica ce intenţii are: să divorţeze şi să se recăsătorească cu Chiara. „Nici nu intră în discuţie!” răspunsese Nanni, cu răceală, însă nu mai puţin preocupat. Ricky rămăsese cu gura căscată, nu reuşise să replice, nu avusese curaj să-şi contrazică tatăl, sa-şi apere poziţia, dragostea: cum se spune îndeobşte, făcuse implozie.

Nanni îşi mai amintea şi cum, înainte de a o concedia pe fata aceea, simţise nevoia de a se consulta cu Bepy. Cu toate că Nanni găsise dintotdeauna insuportabil ascendentul exercitat de Bepy asupra lui Riccardo, se gândise că, de data asta, ar fi putut întrebuinţa această influenţa într-un alt scop.

Şi ce auzise că-i răspunde Bepy?

— Haide, nu exagera. Dacă fiul tău nu mai vrea să

stea cu soţia, de ce trebuie să-l constrângi ? Nu forţa lucrurile cu băiatul ăla! E mult mai fragil decât crezi. Nu-ţi închipui cât de susceptibili pot fi copiii normali. Abia ei sunt într-adevar imprevizibili. Ţi-o spun din propria experienţă. Poate că ţi se pare o tâmpenie, dar te asigur că acei copii care îşi ascund vulnerabilitatea îndărătul unei faţade de mulţumire sunt cei mai hotărâri: până Ia urmă, ei sunt cei care comit gesturi inima ginabile şi spectaculoase. Uită-te la Teo! Daca cineva mi-ar fi spus că Teo... Da, mă rog, ai înţeles... Eu n-aş fi crezut... Insă totodată te poftesc să nu dramatizezi. În fond nu mi s-a părut niciodată că între fiul şi nora ta ar fi o mare dragoste. Nu va fi o tragedie pentru nimeni, scumpul meu. Aşa este, da, sunt la mijloc nişte copii, dar nu mi se pare că doamna ar fi mama ideală. Asemenea lucruri se mai întâmplă. Vei vedea că, după ce toate or să treacă, o vă simţiţi cu toţii mai bine şi n-o să vă încerce nici un resentiment deosebit. Asta-i un fel sănătos de a vedea lucrurile, dragul meu. Şi apoi, de ce trebuie mereu sa te gândeşti la rău ? S-ar putea ca fata să-l iubească de-adevăratelea, s-ar putea ca de data asta să nu fie vorba de bani... îi spusese Bepy cu lejeritatea, cu francheţea şi cu cinismul pe care le băga numai în dialogurile cu apropiaţii săi, faimoasele sale ipocrizii păstrându-şi-le pentru restul lumii.

Pentru Dumnezeu, e uşor să fii liberal cu copiii altora. Dar aş vrea să-l văd pe el în locul meu, îşi zisese Nanni cu ură, căindu-se că-i oferise pentru a nu ştiu câta oară acelui balon umflat prilejul de a-şi pune în evidenţă superioritatea. Ce ipocrit! *El, care a făcut tot scandalul ăla numai fiindcă Teo s-a dus să trăiască la Tel Aviv, acum îndrăzneşte să-mi dea mie lecţii.*

Abia acum îi trecea prin cap că *feelmg-xA* care se stabilise imediat (printr-o elecţiune aproape

epidermică) între Bepy şi Riccardo ar fi putut depinde de o afinitate caracterială: erau doi inşi complet lipsiţi de caracter, care nu ştiau ce înseamnă să-ţi respecţi un angajament, doi egoişti fără scrupule gata să ducă totul de râpă numai ca să nu renunţe la propriul lor bine contingent. Iar acum îl perpelea o întrebare: oare nu cumva asemănarea pe care o stabilise în mintea Iui între Bepy şi Ricky îl împinsese la acea severitate exemplară ? Aşadar, era ca şi cum ar fi vrut să-l pedepsească pe Bepy prin Ricky sau viceversa: aşa stătuseră lucrurile; într-adevăr, abia în clipa aceea, şi fără ezitări, îi oferise bani Chiarei, exultând la constatarea că ea nu aştepta altceva decât să vâre cecul în buzunar ca să se facă nevăzută. Toate păreau să fi fost date uitării când acea împuşcătură neaşteptată îi schimbase – pentru totdeauna – viaţa. Şi deşi simţise netrebnicia unei atari poziţii, Nanni nu reuşise să despartă moartea fiului său de vraja caracterială în care fusese acesta atras de către corupătorul acela mefistofelic de Bepy. Era cu putinţă ca abia acum – după ce totul se isprăvise – să-i revină în minte cuvintele lui Bepy? „Acei copii care-şi ascund vulnerabilitatea îndărătul unei faţade de mulţumire sunt cei mai hotărâţi: până la urmă, ei sunt cei care comit gesturi inimaginabile şi spectaculoase.” Era cu putinţă să le fi luat pe atunci prea în uşor ? Nanni se gândea iar la acele cuvinte aşa cum tatăl unui condamnat la moarte îşi aminteşte obsedant de formulele birocratice prin care judecătorul a proclamat sfârşitul copilului său. Chiar aşa: cuvintele – pe care Bepy le rostise cu obişnuitul său ton lejer – răsunau în mintea lui Nanni ca o sentinţă de condamnare la moarte! Astfel, Nanni simţise nevoia irezistibilă de a se convinge că fostul său asociat era răspunzător pentru moartea lui Ricky, deşi de data asta bietul Bepy n-avea nici o vină.

Pentru Nanni era evident că Bepy avusese obrăznicia nesocotită de a prezice gestul acela imprevizibil, Ia fel cum era evident că Bepy îi oferise lui Ricky propriul exemplu de adulter nepedepsit şi de campion mondial la iresponsabilitate şi autoindulgenţă. Şi, apropo de divinaţii deocheate, Nanni însuşi – deşi nu-şi putea imagina că profeţia lui era atât de tragic întemeiată (cum ar fi putut ?) – simţea că într-o bună zi, într-un fel sau altul, Bepy avea să se sinucidă şi el.

Spre deosebire de numeroşi alţi taţi osândiţi să le supravieţuiască propriilor fii, Nanni cel puţin îşi găsise pe cineva pe care să-l acuze pentru acel deces absurd şi scandalos.

Pe de altă parte, dacă această moarte nu făcuse altceva decât să ofere o strălucire în plus familiei Cittadini, conferindu-i acea aură uşor îndurerată prin care se disting toate marile dinastii, dacă această nenorocire făcuse din prinţesa Altavilla o întruchipare modernă a celei mai senioriale Demnităţi, la fel de adevărat e că moartea lui Ricky, în repugnanta ei imprevizibilitate, în vădita ei nedreptate, distrusese viaţa lui Nanni, râncezindu-i spiritul şi zădărnicind tot succesul acela tumultuos.

Dar mai e de constatat un lucru mult mai serios.

Fiindcă, în ceea ce mă priveşte, sunt sigur că, odată ajuns acasă, tata se va duce la mama şi-i va spune: „Ştii, scumpa mea, ce mi-a zis Nanni ? Că sunt bărbatul cel mai elegant din Roma!” Şi atunci voi vedea ivindu-se în privirea doamnei un nor de iritare. Du-te şi recită-i, dacă poţi, fiicei unui proprietar de vilă din Le Marche, care trăieşte în penitenţa păcatelor săvârşite împotriva Familiei şi a Patrimoniului, poezia soţu- lui-dandy...

Peste ani, maică-mea s-a schimbat, însă soţul ei se încăpăţânează să nu înţeleagă acest lucru. Nu mai e

închisa graţioasă şi îmbrăcată într-o rochie strânsă pe talie precum Audrey Hepburn, îndrăgostită de un bogat fiu al lui Israel până intr-acolo încât să-l ia de soţ, înfruntând împotrivirea a două familii şi a unei întregi societăţi ostile. A dispărut fetiţa care, în după-amiezile de iunie, ieşea în balcon, mânjindu-şi gura în pulpa roşie a unei felii de pepene, cu sufletul pe de-a-ntre- gul deschis spre viitor. Din acea creatură visătoare au mai rămas anumite trăsături adânc înrădăcinate: emoţia când ascultă începutul cântecului *Moon River,* coloana sonoră a filmului *Mic dejun la Tiffany,* ori melodia tuşantă din *A Summer Place* (preferinţe care fie şi numai dacă mi-ar trăsni prin cap să le interpretez m-ar întoarce pe dos, dacă nu de alta, măcar din pricina senzualităţii intrinseci pe care o atestă). Au mai rămas unele mici vanităţi de plan secund, cărora ea le dă curs cu o discreţie magistrală. însă în mod oficial a renunţat la idealismul suspinator al Julietei. A revenit cu picioa-rele pe pământ. S-a însănătoşit, aşa cum li se întâmplă adulţilor responsabili. Nimeni n-ar crede că această femeie cumpănită, în vârstă de patruzeci de ani, care literalmente se năpusteşte de la o ocupaţie la alta, ar putea să fi avut o altfel de viaţă, făcută din vise de nerealizat şi din speranţe de basm, ori ca ar fi putut încerca o asemenea emoţie dinaintea anumitor filmuleţe regizate de Billy Wilder. Nici că în pieptul ei s-ar cuibări inima unei megalomane. Cum ai putea crede că această femeie, aflată mereu la cheremul sacrificiilor impuse de maternitate, într-o bună zi – fie şi din trecutul îndepărtat – s-ar fi putut gândi la sine însăşi cu zăpăceala vibrantă a debutantelor? Şi totuşi, ar fi de ajuns sa te apropii de dânsa cu un pic mai multă atenţie, pătrunzând dincolo de paravanul cinismului ei, ca să descoperi surprinzătoarea afinitate dintre mica prinţesă egoistă de odinioară şi

această femeie ocupată până peste cap. N-a făcut decât să deplaseze spaţiile posibilei sale afirmări: le-a potrivit, le-a atenuat, le-a transformat, le-a ascuns. Insă ele încă există. Sunt întregi. Ea este pentru *tergiversarea* programatică a fericirii. Se hrăneşte cu aşteptări şi cu proiecte amânate la nesfârşit... Daca îşi cumpără o pereche de pantofi sau un palton nou e dispusă să aştepte şi un an de zile înainte să le poarte, numai să nu strice impresia îmbătătoare de noutate! Noptiera ei e plină cu decupaje din ziare sau cu mape întregi în care îşi fac reclamă localurile la modă. E suficient sa Ic răsfoieşti ca să dai peste un număr enorm de cercuri, abia schiţate de ea cu creionul, pentru a saluta naşterea în minunatul nostru oraş a unui nou restaurant mexican, ori redeschiderea unui muzeu uitat. De bună seamă, tare se fereşte să transforme acele dorinţe de pe hârtie (oare livreşti ?) în realitate. Chiar dacă trebuie spus că, de extrem de puţinele dăţi (îndeobşte la imboldul viguros al soţului) când se hotărăşte să viziteze în sfârşit unul dintre acele locuri visate, dezamăgirea ei e accentuată printr-un soi de scepticism prealabil.

însă, în ciuda acestor incompatibilităţi maxime, astăzi îşi apără căsătoria şubredă cu ghearele şi cu dinţii. Din îndărătnicie ? Sau din dragoste ? Dragoste, fireşte, însă cu ce disimulate abjecţii... În partea cea mai profundă din sinea ei a rămas ideea unei familii ca acelea din filme sau din reclame, ca acelea la care visa din balconul ei de adolescentă: o bombonieră dulceagă umplută cu „armonii familiale" şi cu „succes personal" de care parcă-i obsedată. Orice obstacol care-i amână acel vis catifelat e trăit ca o dramă epocală, cu un disconfort ce poate degenera în disperare. Deja e insensibilă la anumite jocuri de prestigiu. E vaccinată. Nu-şi mai comandă fotografiile la Luxardo, nici hainele la Capucci, întrucât ştie că

după fericirea efemeră de a se fi bucurat de ele va veni pedeapsa de a fi nevoită să le plătească. Acum, primul deceniu conjugal trandafiriu, de nebunii şi de risipe, e deja în pod. Poveste veche. Fiamma a înfruntat criza economică cu spiritul contrar celui manifestat de soţul ei, fiind cu totul de partea austerităţii şi a karmei burgheze.

Cum se comportă adevăraţii domni ? Această întrebare îi pluteşte prin minte. Ea răspunde cu o ţinută demnă a substanţei (şi nu a formei). 11 exasperează pe tata cu neglijenţele ei vestimentare, parca face înadins ca să-l supere. Pe când erau adolescenţi, el o trata cu aere de superioritate, el era burghezul bogat, evreu şi monden, iar ea mica zdrenţăroasa din *My Fair Lady,* cea care avea totul de învăţat. Ea pe vremea aceea se ruşina de vulgaritatea familiei sale, de bunica ei semianalfabeta şi de faptul că trebuia să-şi împartă apartamentul – care altminteri era mare – cu unchiul şi cu verişorii. Cum ar putea uita ziua când, pentru prima oară, invitată sa ia masa în casa Sonnino, trecuse pragul acelui Templu inaccesibil ? Genunchii îi tremurau şi nu a izbutit sa articuleze nici o frază întreagă. Tulburarea pe care i-au pricinuit-o eleganţa sufrageriei, rafinamentul pregătirii, formalitatea serviciului, ţinuta niţel scrobită a mesenilor, uşurinţa cu care vorbeau... Acesta era oare sentimentul de inadecvare pe care îl resimţise de mii de ori Sabrina, personajul ei cinematografic preferat, interpretat încă o dată de draga ei Audrey Hepburn ? Saga pasionatei Cenuşarese, fiica unui şofer, care după numeroase peripeţii ajunge să se îndrăgostească şi să se mărite cu un vlăstar al familiei Larrabee, dinastia milionară din Long Island, realizând astfel incredibila ascensiune socială. Desigur, tata nu-i moştenitorul ameţitoarelor avuţii financiare şi miniere ale familiei

Larrabee, nici nu deţine graţia nonşalantă a lui William Holden sau farmecul distant al lui Humphrey Bogart, însă mama, la urma urmei, se mulţumeşte şi cu atât. Din filmul ăla s-o fi inspirat pentru felul de a se îmbrăca şi de a vorbi ? De acolo o fi învăţat ce anume era îndreptăţită să viseze ? Şi cine ştie cum o fi sfârşit Sabrina, cea adevărată... Cine ştie dacă nu cumva clanul Larrabee n-a dat faliment, precum clanul Sonnino... Ori cine ştie dacă nu cumva Sabrina, în bovarismul ei, nu s-o fi plictisit imediat de soţul ei cel rece şi ireproşabil... Cine ştie dacă nu l-o fi trădat cu cumnatul... Cine ştie dacă n-or fi divorţat... Iar ea să fi cerut o pensie alimentară de miliarde... Cine ştie dacă nu cumva marele Humphrey era prea bătrân ca sa-şi satisfacă sexual soţia... Cine ştie dacă nu cumva dragostea se sfârşeşte ... Şi cine mai ştie câţi al ţi asemenea „cine ştie” ... Ştiu doar că, dacă ar fi fost posibil să se oprească cursul vieţii la anumite clipe amoroase culminante, aşa cum se întâmplă în comediile hollywoodiene, mama ar fi fost femeia cea mai fericită care a păşit vreodată pe scenele acestei lumi! Tocmai fiindcă vocaţia ei pentru fericire avea ceva ireal. De altfel, daca stau bine şi mă gândesc, au murit cu toţii: Bogart, Holden, chiar şi Hepburn; şi totuşi, ori de câte ori se aşază în faţa televizorului şi pune caseta cu *Sabrina,* când ajunge la episodul cu marele vapor ce se îndreaptă spre Europa cu visătoarea tristă şi melancolică, care habar n-are că în curând va fi năpădită de fericire prin apariţia neaşteptată a întunecatului moştenitor, retrăieşte întocmai acea senzaţie de plenitudine pe care o dau „clipele din afara timpului” despre care vorbeşte Proust: un sentiment de speranţă euforică, ca şi când ar avea din nou şaisprezece ani şi o viaţă întreagă înaintea ei!

Insa când a fost vorba să se lupte, să devină

adultă, să se ia de piept cu viaţa, ea, fiica umilă a acelui constructor bogat şi necioplit, n-a dat înapoi. în vreme ce, în jurul ei, cei din clanul Sonnino se destramă, căutându-şi alinarea în previziuni iraţional de optimiste, în vreme ce aceştia (care odinioară au intimidat-o) se tot întreabă întruna cum s-a putut petrece dezastrul, ea îşi sufleca mânecile, manifestând un curaj, o dăruire pentru eauză, o uimitoare nobleţe în înfruntarea vicisitudinilor. Chiar în acea clipa Audrey Hepburn moare, iar din cenuşa acelei fragile şi pisicoase actriţe americane se naşte mama mea, aşa cum o ştiu. Noul ei nucleu familial, născut în împrejurări atât de favorabile, pe seamă căruia ea a fantazat de atâtea ori, nu se poate preface în ţăndări tocmai acum, nu în felul acesta, nu din pricina acestui incident de parcurs, cu care ea şi soţul ei aproape că nu au mei o legătură. Ea va face ceea ce nouăzeci şi nouă la sută din soţiile tinere de pe aceasta planetă ar refuza să facă în asemenea împrejurări: îşi va salva căsnicia. Iată noul impuls, mat războinic decât acela care a determinat-o să se mărite cu un evreu: să rămână alături de soţ, să se ocupe numai şi numai de el şi de treburile lui, îndurând dacă e necesar blamul propriei sale familii şi al multor altor persoane cu scaun la cap. Aşa se demonstrează caracterul. Acesta este curajul. Altceva nu mai există.

Insă acum, după crah, a sosit ceasul răzbunării. Toate acestea capătă pentru ea relieful unui protest ideologic, moderat de o milostenie înnăscută, de incapacitatea de a ridica vocea ori de a-şi chinui semenii. E anarhică, dar, asemenea tuturor persoanelor cărora le place să arate că au revenit cu picioarele pe pământ, undeva în tainiţa sufletului n-a renunţat la un vis de fericire şi de plăcere: doar l-a îngropat pentru societate. Bancheta din spate a

automobilului ei parcă-i a unui ţigan, burduşită cu obiecte (pantofi de dus la cizmar, agende pline de foi, cumpărăturile pentru bunici, casetofoane vechi de reparat). Acest haos, pe care tata nu-l poate digera, reprezintă însă toată disponibilitatea faţa de semeni, deschiderea încrederii et de nestins şi totodată eficienţa mamei mele, dar constituie şi simulacrul unei inoportune iconoclaştii. Când parchează lângă şcoală, ea, care a făcut totul ca să intre în centru, păcălind vigilenţa poliţiştilor, lasă maşina în grija unui vagabond care se preface că o păzeşte, dar în realitate ia loc înăuntru ca să se adăpostească de frig, lăsând în habitaclu o duhoare de alcool şi de subsuori. Asta-i mama mea. O creatură delicată care ar putea escalada un munte.
O populista anarhoidă care se simte o Doamnă sau viceversa. Prea mulţi ani victimizată de *Sormino '$ style,* a trecut dintr-odată la contraatac: s-a vândut inamicului, însă tot în felul ei rătăcitor pe valuri, purtându-şi luntrea printre gingăşii şi neaşteptate izbucniri de lehamite şi de nesupunere.

Dacă tatăl meu a reuşit să-l ierte pe Bepy, înlesnindu-i întoarcerea din Statele Unite, străduindu-se pentru reintegrarea iui, uitând totul, inclusiv că ratase cumpărarea celor două pânze de Caravaggio care ar fi însemnat salvarea, mama, în schimb, nu i-a iertat nimic socrului ei. Nu-i ciudat faptul că prea evlavioasa catolică Fiamma Bonanno e atât de puţin înclinată să ierte păcatele altora, în timp ce biblicul său consort pare să aibă resurse nelimitate de a ierta şi de a nu păstra ranchiună ? În orice caz, Fiamma nu l-a iertat pe Bepy. Nu din pricina banilor – pentru ea, aceştia au jucat mereu un rol marginal sau, în cel mai bun caz, unul simbolic: banii nu sunt un instrument de promovare şi de bucurie, nu sunt făcuţi ca să cumperi lucruri, confort

şi servicii, ci, cu voia lui Dumnezeu, sunt doar o garanţie a respectabilităţii sociale: de aceea, mai curând decât folosiţi, ci trebuiau puşi deoparte.

Şi tocmai din *raţiuni formale* şi simbolice – atât de preponderente în cazul ei – şi-a considerat mereu socru) dacă nu un individ perfid, cu siguranţă un ticălos iresponsabil. Până într-acolo încât a ajuns uneori la fricţiuni cu soţul din pricina indulgenţei acestuia faţă de părintele său care căuta necazul cu lumânarea. „În fond e tatăl meu!" se apăra el timid. „Iar eu sunt soţia ta!" replica ea, pe un ton glacial, subliniind că argumentele ei erau mereu neglijate. „Iar ăia sunt copiii tai", adăuga dând scenei un aer melodramatic, de mizanscenă, care nu-i stătea în fire. Astfel, părinţii mei îşi adresau înţepături reciproce, însă întotdeauna într-un amestec de bombăneli şi de precauţii. Mama nu voia ca noi să auzim şi nici nu voia să-l umilească pe tata în faţa copiilor, obţinând însă efectul invers, deoarece, prin atitudinea ei tăinuită din acele şoptite litigii, nu făcea decât să umple de mister şi de spaimă acele altercaţii, care pentru mine deveneau motiv de nelinişti perpetue. Ea, care în ochii lumii părea doamna Mărinimiei şi a Milosteniei, în realitate era sfâşiată de furii ranchiunoase. Şi oricât de straniu ar putea părea acest lucru, acuzaţia pe care nu avea curajul să i-o adreseze soţului ei – şi care ieşea la iveală doar în unele izbucniri nervoase necontrolate – era tocmai inexplicabila lipsă de ranchiună a tatălui meu, mărinimia, nestatornicia faţă de orice sentiment ostil... Faptul că el îşi iertase tatăl făcea pereche cu acea manie a lui de a da din coadă cu o disperare atât de afectată în jurul lui Nanni Cittadini, tâlharul acela care-l înfundase pe bunicul şi odată cu el pe noi ceilalţi. „El e singurul care ne-a ajutat! Nu-ţi suport cinismul!" ridica el vocea. „Dacă pentru tine să

împrumuţi bani cu douăzeci la sută dobândă e un act filantropic..." îl ţintuia ea impasibilă.

E adevărat şi că mama nu avusese niciodată o mare simpatie faţă de bunicul şi nici pentru tot mediul lui. Cred că pentru ea, educată în pauperism (pentru bunicul Alfio un om care se făIea cu o avere neposedată era mai reprobabil decât un asasin în serie declarat), socrul reprezenta un model negativ. Insă a aşteptat să se prăbuşească pentru a-şi colora antipatia cu tonurile crude ale ostilităţii. De când, în acea fatidică dimineaţă a anului ’82, Bepy, intrat în belea până peste cap, îi ceruse un milion şi ea îi semnase un cec în alb, pentru a constata în luna următoare că el îl completase cu o sumă mult mai mare, spre a-şi plăti călătoria într-un avion Concorde spre Statele Unite, nemaiţinând seama de situaţia noastră – din acea zi maică-mea a jurat că se va răzbuna. Dar, repet din nou, nu din pricina banilor. Nu, pentru maică-mea aceştia sunt un simbol. Eventual pentru că i-a trădat încrederea. Maică-mea ţine la anumite lucruri. Cuvântul dat. Onorarea angajamentului asumat. O promisiune e o promisiune. Sacra- litatea contractului social. Date fiind împrejurările, dispreţul ei faţă de familia Sonnino era inevitabil. Şi nicidecum fiindcă îi ruinaseră tinereţea, constrângând-o la precaritate şi la sentimentul de vinovăţie faţă de prea onorabila ei familie. Nu, nu din acest motiv. Chestiunea e mai complexă. Şi are de-a face înainte de toate cu etica (ca de altfel tot ceea ce o priveşte pe jansenista în fustiţă care-i maică-mea). Viaţa ei interioară era o amestecătură de ductilităţi şi de ironii care numai din când în când degenerau în proastă dispoziţie, însă universul ei moral tindea spre absolut. Era o creatură nevrotică, aptă să zămislească nevrotici. Lucrul pe care ea nu i-l ierta tatei nu era Sacrificiul pe care

acesta i-l impusese, ci că acest Sacrificiu nu-i era recunoscut. Voia să se identifice cu victima. Asta i-ar fi fost suficient. Tatăl meu, refractar la anumite morbidităţi dostoievskiene, n-a reuşit niciodată să-i facă pe plac, deşi aşa ar fi trebuit.

în ce consta Sacrificiul ?

în a pune – întotdeauna – interesele celorlalţi mai presus de propriile sale interese. Un delir al dăruirii, întrucât aceasta era viaţa pe care şi-o alesese: să se ocupe numai şi numai de părinţii nestăpâniţi, de soacra ipohondră, de copiii neadaptaţi, de nostalgica servitoare filipineză, de angajaţi! plângăcioşi, de chiriaşii din apartamentele ei şi de cei din apartamentele tatălui ei şi de multă altă lume... Toţi la curtea ei. Acea pletoră de „umiliţi şi obidiţi" care vedeau în ea un punct de referinţă inalienabil – o preţioasă şi de neînlocuit Tereza de Calcutta – şi care telefonau întotdeauna cu un minut înainte să ne aşezăm la masă, poate pentru că ea era incapabilă să stabilească nişte limite. Ea era întotdeauna încordată şi disponibilă, ca un *punching-ball* sau ca un derivativ.

Odată, la o lecţie de catehism la care am fost supus, în tentativa de a mă converti la religia mamei sau, în grabă, de a mă epura de rămăşiţele religiei tatei, am dat peste mitul lui Lucifer: căderea în iad a îngerului preferat de Atotputernic. De îndată am simţit un aer de familie. Văzusem mitul acela retrăind în mama, însă răsturnat. Ea era contrariul lui Lucifer: o creatură a tenebrelor, cu sentimente întunecate şi cu o percutantă volitivitate nevrotică, care alesese să-şi ispăşească propria înclinaţie către rău într-un paradis al solicitudinii. însă în adâncul sufletului ei se menţinuse ceea *ce,* într-un fel oarecum pompos, am putea numi „nostalgia tenebrelor".

În acelaşi timp, printr-o diferenţă de nivel ieşită

din comun, în tainiţele psihicului mamei mele se pitea un orgoliu nemăsurat, debordând de ostilitate şi ranchiună pentru oricine ar fi fost „pe nemeritate” mai fericit decât ea, decât soţul ori copiii săi. Investiţia în aceşti trei talentaţi indivizi era absolută. Ei n-o puteau dezamăgi în nici un fel. N-ar fi putut suporta una ca asta. Iar motivul pentru care uneori ne dojenea cu asprime era că trebuia să-şi descarce amărăciunea ei de investitoare nemulţumită. De bună seamă, n-ar fi lăsat să-i scape niciodată aceste gânduri vanitoase, nici în faţa copiilor, nici în faţa altcuiva probabil, atât din pudoare, pe care unii o luau drept indiferenţă, cât şi pentru că – considerându-se o fată emancipată a anilor ’60, care prinsese din zbor câte ceva psihanaliză şi pedagogie experimentală – ştia că a pune copiii unei familii bune burgheze în faţa unor obstacole insurmontabile însemna o invitaţie directă la a le eluda, dacă nu la a le refuza de-a dreptul. Asta n-o împiedica să nutrească o dezaprobare tacită faţă de neîmplinirile noastre.

Da, mămică scumpă, era suficient să te auda cineva cum respiri sau cum îţi priveai ridurile încreţite de pe frunte ca să înţeleagă câte şi ce fel de expectative nutreai pentru viaţa fiilor tăi. Vechea poveste: eroarea formativa prin excelenţa: mica şi dulcea prinţesă, înnebunită dupa Audrey Hepburn, devenită adultă şi nefericită, îşi varsa cupa frustrării în recipientul dur al fiilor.

Uneori mi se părea că o surprind cu privirea pierduta în gol : poate că mă vedea deja în frac, într-o aula a Societăţii Nobel din Stockholm, gata să ridic premiul ce-mi revenea pentru nemuritoarea mea opera literară. Credea oare că noi nu pricepem că, în sinea ei, era sigură că Lorenzo – scumpul ei Lorenzo — într-o bună zi avea să devină Preşedintele sau Administratorul Delegat al unei mari chestii, întrucât

altminteri *nimic* n-ar mai fi avut nici un sens ?

Insă, când succesele pentru care mama mea se străduise atâta veneau, atunci atitudinea ei se schimba dintr-un foc. Nu-i plăcea să dănţuiască de fericire în văzul lumii. Unul dintre copiii ei avusese un mic triumf personal (un examen trecut cu brio, o carte publicată, o mărire de salariu, o conferinţă entuziasmantă) ? Ea nu putea decât să disimuleze, să se facă nevăzută în culise, asemenea unui harnic meşter din teatru. Ca pentru a lăsa să se înţeleagă că meritul ne revine numai nouă ori, cel mult, talentului didactic al soţului ei. Când decanul i-a comunicat că la examenul de maturitate fiul ei Daniel a luat nota zece la un subiect axat în întregime pe stupiditatea intrinsecă a angajamentului politic – un record care, deşi modest, ar fi putut răsplăti orice mamă obsedata, ca ea, de profitul şcolar al copiilor – ea a rămas imperturbabilă. A refuzat să le comunice acest fapt prietenelor şi cunoscuţilor, deşi a avut nesocotinţa de a i-l spune soţului, care, în stilul propriu, s-a apucat să se fălească în public, ca şi cum acea nota inofensivă pentru o teză de liceu despre lipsa de implicare ar fi vestit o carieră literară glorioasă. În clipa aceea mama nu mai exista. Pesemne încerca o bucurie masochista dându-se la o parte, aidoma anumitor eroi melancolici din filmele western care, în momentul triumfului, când oraşul scăpat de violenţele bandiţilor îi aclamă, se îndepărtează solitari în noapte, în tovărăşia calului şi a cerului înstelat. Era un joc de-a masacrul. O disciplină orientală a *autodegradării* eului, în favoarea unei fericiri cosmice. Ceea ce tatăl meu, cu o anumită imprecizie psihologică, numea *sindromul figurantului de film.* De aceea ea, deşi sfâşiată pe dinăuntru, se ferea nespus să ne pună întrebări. îi lăsa tatei misiunea de a ne supune unui istovitor interogatoriu. *Care- vasăzică, ce-au zis ?* ne presa el zâmbind cu bunătate – *Hai,*

povestiţi-mi. V-au invidiat ? El voia sa decanteze acea plăcere, să o recreeze, în speranţa ca nu se va risipi, reînnoită fiind de precizia povestirilor noastre. De aceea era avid de amănunte şi sincer radios, pe când ea disimula, poate pentru că ea ştia că fericirea – aceea adevărată – nu e niciodată socială, ci cât se poate de privată, cuvenindu-se asimilată în secretul cel mai absolut, ori poate pentru că era afectată de acele inhibiţii ale ei dictate de discreţia excesivă.

Da, mama era predispusă la jertfă. însă voia să fie răsplătită cu dobândă. Pentru ea seriozitatea era o valoare, întocmai la fel cum pentru cei din familia Sonnino era o opţiune irelevantă. Iar faptul ciudat, deşi ar putea părea un paradox facil, este că în timp ce ea îşi trăia implicarea cu un zâmbet incredibil de uşor, frivolitatea celor din familia Sonnino era deosebit de gravă şi de leşinată – şi mai ales, aşa cum o demonstrează povestea cu fuga şi cu ranchiuna unchiului meu Teo, era monstruos de incomodă.

Iată de ce mama simţea o aversiune irespirabilă faţă de tot ceea ce presupunea faptul de *a fi Sonnino.* O şleahtă de fanfaroni, necinstiţi, uşuratici, egotişti, care trăiau mai presus de propriile posibilităţi. Iar când unul din aceste cusururi căpăta contur în mintea şi în atitudinea unuia din copiii ei, pălea de parcă şi el s-ar fi preschimbat într-un mic monstru incontrolabil, încă un Sonnino ce trebuia doborât.

Mi-aduc şi acum aminte cum fratele meu, după ce a câştigat locul pentru un doctorat în jurnalism la Bocconi, pome- nindu-se în mijlocul acelui gineceu de micuţe iepuroaice de carieră, şi-a pierdut controlul şi şi-a lăsat iubita dintotdeauna spre a inaugura un libertinaj furtunos, de unde i s-au tras nişte fastidioase erupţii în zona inghinală (era oare o îndârjire subliminală împotriva propriului instrument de plăcere ?), pierderea părului şi nişte sfâşietoare

sentimente de culpabilitate, ce au premers căsătoriei cu fosta iubită regăsită. Reacţia mamei în acele zile de criză a fost simptomatică. O panteră în cuşca. O fiară rănită. Ca şi când ar fi simţit cum spiritul lui Bepy Sonnino se reîncarnează în trupul fiului ei. A început să acţioneze pe nevăzute, telefonându-i în fiecare zi viitoarei mele cumnate, boicotându-le pe noile iubite, nutrind o reprobare tacită faţă de fiul ei şi lucrând în umbră, asemenea unui sumbru Richelieu. Culmea e că, pe vremea aceea, mi s-a părut firesc să mă aliniez de partea mamei (cine ştie dacă astăzi aş mai face-o ?), de parcă mi-ar fi spălat creierul. Pentru ea, păcatul de moarte era să-i facem sa sufere pe ceilalţi, să uităm cine ne-a ajutat. Ceea ce detesta ea era anti-memoria soţului, acea propensiune a lui de a ridica în slavi pe câte cineva pentru ca mai apoi să-i dea drumul să pice în mormanul uitării şi al deziluziei. Niciodată într-o dispută între lume şi noi n-ar fi optat pentru fiii sai. Fratele meu îşi asumase un angajament cu fata aceea ? O amagise cu tipicele expediente Sonnino (sos de grandilocvenţă, strălucire şi galanterie) ? Ei bine, acum nu mai putea da înapoi, trebuia să-şi respecte angajamentul, chiar dacă mai apoi va trebui să se căiască... Dar fericirea? Pentru ea nu-i loc, mami ? Ba da, dar nu cu orice preţ ! Altminteri viaţa ce sens ar avea, copii ? Iar când frate-meu, după ce şi-a distrus în numai trei luni de zile seninătatea conjugală şi o buna bucata din propria-i viaţă, a revenit acasă pentru a o acuza în mod public că îl constrânsese la o căsătorie de reparaţie (fără să fi fost nimic de reparat), mama s-a apărat cu acrele acelea ale ei de mironosiţa ultragiată: „Dar eu nu ţi-am spus nimic... Ai făcut totul singur ...”*O* replica nelipsită. Stăpânirea mamei asupra conştiinţelor noastre era atât de deplină, încât nici măcar nu avea nevoie să impună

opţiuni sau comportamente. Noi acţionam potrivit voinţei sale, fără ca ea să se mai preocupe să şi-o manifeste. Iar să te supui planurilor taciturne ale mamei echivala cu a-ţi vinde sufletul diavolului. Puteai fi sigur că-ţi va face viaţa plăcută, umplând-o cu tot confortul posibil (călătorii exotice, automobile, afecţiune, înţelegere, bani, organizare, intervenţii oportune...), însă preţul tot era prea mare. Iar ea, îndeobşte atât de umilă şi de evanescentă, când trebuia sa-şi încaseze plata era implacabilă. Dar cum, micuţule, după tot ce-am făcut pentru tine acum dai înapoi ? Nu aşa se face. Angajamentele sunt angajamente şi trebuie respectate. Iar dacă tu, într-un acces de emfaza adolescentină, îi spuneai că nu ţi-ai luat nici un rahat de angajament, că eventual ea a fost cea care, fără să l-0 ceri, te-a adus pe lume, cu singurul scop de a te împovăra cu angajamente, atunci ar fi trebuit să suporţi ironica încreţire a buzelor ei dispreţuitoare.

încă o dată, nu se preocupa să rostească vorbe ori să ţină discursuri. (Câh, discursurile erau chestii de-ale palavragiilor

evrei!) Subînţelegerea acestora slujea mai bine cauzei sale. Iar eu şî Lorenzo probabil că păream, în ochii lumii, ca două damigene pântecoase debordând de sentimente de culpabilitate faţa de mama noastră, prea bună pentru a fi vanitoasă.

însă într-o zi de decembrie, cu câteva ceasuri înaintea unei petreceri de majorat la care fusesem invitat, s-a întâmplat că mama, de cum s-a întors acasă, a intrat în camera mea, atrasă de muzica unei casete cu coloane sonore din filme, pe care unchiul Teo mi-o trimisese din Israel. Melodia era aceea din *A Summer Place,* într-o versiune vaporoasă şi înzorzonată de-a lui Henry Mancini. Astfel ne-am pomenit faţa în faţă. Eu cu smochingul meu închiriat şi ea cu impermeabilul ei de lupta udat de ploaie. Atunci m-a luat şi, învingându-mi copilareştile timidităţi încruntate, m-a îmboldit să dansez. Am început aşa, fără a sufla o vorbă: ea avea faţa înfierbântată, cu totul dezinteresată de cavalerul ei stângaci şi neesenţial, complet cufundată într-o amintire, sau într-o atmosferă, sau în aşa ceva. Şi taman în momentul acela am avut neplăcuta impresie că ţineam în braţe o fiinţă omeneasca care nu mai avea nimic familiar. O creatura vie, fremătătoare, idealistă, fantezista, senzuala, nonşalanta, aventuroasă... O ţineam în braţe pe Sabrina cea hotărâta, ieşită la fereastră cu mâinile şi cu bărbia înroşite de pepene, despre care auzisem atâtea, dar pe care nu avusesem încă cinstea s-o întâlnesc. Eram atât de zăpăcit şi de pierdut încât, daca nu mi-aş fi venit în fire dintr-odata ca să mă opresc, m-aş fi prezentat: „Eu sunt Daniel Sonmno”, pentru ca mai apoi s-o întreb: „Tu cine eşti?” Ce întrebare prostească! Ţineam în braţe doar o fată care se gândea la sine, care, în seninătatea ei, nici nu se

sinchisea de copiii cu care, într-o bună zi, pesemne că destinul avea s-o pedepsească.

PARTEA A DOUA

Când invidia de clasa s-a preschimbat
în iubire disperată

Curs de mitomanie aplicată

în luna ianuarie a anului 2000, am primit un telefon de la profesorul J.R. Leiterman, glorie a comparatisticii americane şi totodată entuziast opozant al teoriilor impardonabil de autobiografice expuse cu violenţă şi şiretenie în prima mea carte, *Toţi evreii antisemiţi.*

Inefabilul decan de vârstă Leiterman avea bucuria să mă invite la un seminar organizat de universitatea Pennsylvania, cu titlul profetic:

DESTINELE LITERATURII EBRAICE ÎN VREMEA DEPLINEI ASIMILĂRI ŞI A AMENINŢĂRII ISLAMICE

Se spunea, desigur, că o provocare din partea mea ar fi avut forţa de a stârni erecţia fleşcăitelor papioane ale intransigenţilor profesori de peste Ocean.

Am acceptat bucuros. Călătorie gratis şi oameni noi. Exact ceea ce îi trebuie unui universitar deprimat.

Puteam oare prevedea că, în timp ce eu fantazam pe seama tonului în care să-mi concep marea cuvântare, cineva, de cealaltă parte a lumii, putea medita cum să spulbere World Trade Center ? Soarta a hotărât ca această conferinţă să fie amânată din primăvara anului 2001 pentru toamna aceluiaşi an, în toiul Cataclismului Planetar, ca eu să-i fi promis lui

Giorgio Sevi, un coleg de liceu care de ani de zile face bani în America, o întâlnire în Manhattan şi ca, în timpul călătoriei pe timp de noapte de la Pittsburgh la New York (cu o maşină închiriată), să primesc un telefon de la tatăl meu, care mă informa, cu un glas înecat de emoţie, că murise Nanni Cittadini.

Cine ştie de ce oamenii sunt atât de nerăbdători să anunţe moartea unui semen de-al lor, ca şi când singurul *lucru* cu adevărat *inexorabil* ar fi perceput ca fiind cel mai imprevizibil. Aşa încât, la o secundă după ce am înregistrat vestea decesului, stăteam deja şi mă frământam gândindu-mă cui i-aş putea-o comunica la rândul meu. Până când am fost izbit de constatarea că toţi cei pe care i-ar fi putut interesa acea moarte nu mai erau în legătură cu mine de circa cincisprezece ani. Şi că intervalul acela de timp – presărat cu o nesatisfăcătoare porţie de satisfacţii academice – se aşternuse între mine şi ei fără ca eu să mă fi oprit vreodată ca să-i regret.

Astfel, în toiul nopţii, aidoma lui Hamlet dinaintea spectrului tatălui său, dar cu un amuzament mult mai mare şi cu o angoasă mult mai mică, mi-a apărut fantoma acelui om care abia murise. îl văd ridicându-se peste tabloul de bord şi zâmbindu-mi, în imaginea estompată a amintirii, scufundat în Edenul său de caşmir şi de whisky cu puternică aromă de fum, în improbabila sa locuinţă de milionar de la numărul şapte de pe Via Aldrovandi, galbenă şi *liberty* precum faţada ambasadei unei ţări din eşalonul al doilea. îl văd pe Nanni Cittadini – chiar el, Sfântul Ocrotitor al urii mele de clasă, bunicul Gaiei, pe atunci copilă, care mi-a ruinat pur şi simplu adolescenţa – întrupându-se în faţa ochilor mei neîncrezători, în timp ce tata, om bun, continuă să filozofeze la telefon: „E ultimul care s-a dus din generaţia lui Bepy[K], iar eu

reiau în sinea mea: *pentru Dumnezeu, papă, când o să scapi de idolatria pentru paiaţa aia respingătoare ?* Iar faptul că-mi înfrânez râsul e o capodoperă a abnegaţiei filiale. De obicei nu găsesc emoţionantă moartea unui om trecut de optzeci de ani. însă, date fiind împrejurările, indiferenţa mea canonică faţă de un om oarecare trecut de optzeci de ani se transformă într-un soi de euforie suscitată de moartea acelui om anume trecut de optzeci de ani.

Mă străduiesc să grăbesc cât mai tare afacerea-Giorgio-Sevi spre a mă întoarce la bază cât ai clipi: vreau să particip la funeraliile lui Nanni. Cu orice preţ!

Ce încântare să te laşi electrizat de veste, cu inima strangulată de amintirile despre Gaia, Gaia, Gaia, în puterea acelei melodrame platonice care ne aparţine nouă, celor din familia Sonnino! Ca şi când ea n-ar fi existat niciodată, ca şi când ar fi fost un mit fantasmagoric al verilor mele de pe Coastă şi al iernilor mele dolomitice, parfumate cu ceară pentru schiuri şi cu vin fiert, ca şi când nu mi-ar fi pricinuit nici o suferinţă, ca şi când în cincisprezece ani mari şi lăţi n-aş fi mitizat-o şi divinizat-o de cel puţin o duzină de ori, ca şi când n-aş fi suportat asiduitatea acelui gând atât de sumbru determinat să dureze.

Ei bine, da, Nanni a murit! Iar tu eşti cel mai entuziast gropar din Istorie. Alergi spre oraşul triumfului rnorţii, la rândul tău triumfător pentru moartea unui anume organism biologic pe care dintotdeauna, de la vârsta de opt ani, l-ai detestat şi l-ai invidiat de ţi s-a făcut greaţă. îl urai pe Nanni Cittadini din toată fiinţa ta. Iată singurul lucru de care nu te-ai ruşinat niciodată. Şi cu toate că o ură postumă ar putea părea inutilă şi nesocotită, ca o iubire neîmpărtăşită, poate că dintr-o veştejită perversitate apotropaică nu vrei (sau nu poţi ?) să te

descotoroseşti nici de una, nici de cealaltă.

Şi cine ştie dacă nu cumva tocmai euforia generată de această veste sau de puzderia aceea de întrebări ce se tot încolăceau în jurul meu – *Cine este Gaia ? Unde trăieşte? S-a măritat ? Se gândeşte la mine din când în când ? De ce s-ar gândi la mine ? A ajuns la vârsta la care nouăzeci la sută dintre fete încep să semene periculos de mult cu mamele şi chiar cu bunicile lor? Face parte din acea categorie de femei la treizeci de ani care suferă de idiosincrasii plictisitoare şi care sunt obsedate de spectrul falimentului ? Cum va întâmpina prezenţa mea la ceremonia funebră? Am cravata potrivită?...* – nu mi-o fi pregătit cumva imersiunea în cel mai înfiorător Manhattan, din timpurile eroice ale întemeierii sale încoace.

Până când, situată într-un greoi echilibru între golful Hudson şi East River, scufundată în discul roz al zorilor şi într-o azurie fantezie matinală, insula îmi oferă profilul ei: pentru prima oara lipsita de greoii gemeni de oţel.

Să descopăr orizontul mutilat, încercând să-l epurez de simbolicele implicaţii emotive, a fost la fel de dificil ca atunci când, cu mai multe luni în urmă, într-un restaurant din cartierul Parioli, am dat peste Silvia Toffan, stelara colegă de clasă, odinioară în topul de *hit parade* al lumii noastre de liceeni suspuşi, privata într-un tragic accident rutier de splendidele sale membre inferioare, lată de ce dinaintea acestui spectacol absurd al absenţei, capodopera urbanistică a celui de al treilea mileniu, mi s-a pus un nod în gât şi m-au trecut fiorii, dar am simţit şi o anume impresie de Samson: două mituri ale îndepărtatei mele adolescenţe (Silvia Toffan şi New Yorkul) mutilate în chip monstruos.

Ziua e fenomenală. Împrejurimile oscilează între roşu, violet, portocaliu şi un azuriu radios. Maşina mea lungă, de culoarea mierii, se oglindeşte în mozaicul unui zgârie-nori cu reflexe albăstrii. Ocolesc alene un autumnal Central Park de carte poştala, trecând în revista luxoase blocuri de apartamente păzite de maiestuoşi afro-americani în livrea, iar apoi, mai departe, Guggenheim, Metropolitan, Frick Collection.

însă abia când mă adâncesc în tumultul huruitor din *downtown* – printre rândurile armatei de taximetnşti pakistanezi care, pentru a exorciza neîncrederea suscitată de propriile lor turbane, au agăţat de oglinzile retrovizoare steguleţele cu stele şi benzi orizontale – îmi dau seama cu uşurare, în ciuda primei impresii, că Manhattanul nu a găsit altceva mai bun de făcut decât sa rămână în Manhattan.

„Şi acesta va fi în curând fagocitat...” rosteşte un tip la radio pe un ton apocaliptic. În ce mă priveşte, eu unul îi *fagocitez* vocea împreună cu o plăcintă cu afine îmbibată

cu unt şi cu sirop de paltin, aşezat la tejgheaua nu prea aglomerată a unei cafenele de pe 50th Avenue. E ca şi când sunetul acelei voci, cu ajutorul acelei penibile zemi de caramel, m-ar târî de gulerul paltonului până în vara anului ’86, în cea de-a treia (consecutivă) şi ultima mea vacanţă de studiu la Boston. Gaia exista. Şi mulţi alţii, dacă stăteam bine să mă gândesc, existau. Toţi aşadar aveau subestimata valoare că existau ! Spui bine, oricine ai fi tu: *şi acesta va fi în curând fagocitat...*

Ideea de a rezerva o cameră la Morgan mi-a venit de la tata, fireşte. De mult mi-am pierdut eu controlul asupra anumitor lucruri. „E un delir postmodern în maniera lui Philippe Stark, numai fotolii anii ’40 şi

linii ameţitoare...” mi a zis la telefon ieri seară, recurgând la una din expresiile sale genial de superficiale, după ce mă torturase un sfert de ora încercând să scoată de la mine adevărul în privinţa primirii de care se bucuraseră feciorul său şi sucitele idei antisemite ale acestuia în acea fortăreaţa evreiască care e universitatea din Pittsburgh. Iar eu, după ce l-am martirizat la rândul meu povestindu-i cum mi-am pierdut controlul şi cum am întâmpinat blamul celei mai intransigente asistenţe cu care m-am confruntat vreodată, am cedat, primindu-i sfatul, încălcân- du-mi firea reacţionara care cere din partea hotelurilor un lux decrepit, *hberty,* la graniţa solemnităţii pure... Isuse, două sute şaizeci de dolari pe noapte pentru un hol aşa microscopic ? Ca să nu mai vorbim de portarul suferind de pareză americană la zâmbet, abia arcuindu-şi sprânceana în faţa unuia ca mine, care n-am nimic în comun cu clienţii săi obişnuiţi.

După un duş făcut într-o nişă din cămăruţă asta pentru liliputani şi un somn până după-amiază, mă trezesc şi cobor, cu desaga mea de inadecvări pe care o port de treizeci de ani încoace, la barul hotelului, pentru rendez-vous-ul cu trecutul care şi prin somn mi-a chinuit intestinele. Aş plăti în diamante ca să evit această întâlnire.

Şi totuşi, abia când uşa rapidului ascensor se deschide în dreptul unei săli pline de decibeli şi de palide lumini liliachii care mângâie dentiţiile unor goblizani înţoliţi la Calvin Klein şi curbele unor păpuşele Barbie internaţionale ce inspiră o beţie panteistă – abia atunci mă simt cu adevărat distrus.

Cum aş putea crede că acel *preppy* cu zâmbet stelar, aidoma unui vânzător de la Brooks Brothers,

care se repede spre mine în acest bar zgomotos din Middle East Side, este Giorgio, emigrantul nostru de succes ? Un individ atât de nesemnificativ încât, atunci când, cu câteva luni în urmă, mi-a telefonat în micul birou de Ia universitate: „Hei, Daniel, sunt Giorgio..am simţit nevoia să tergiversez: „Giorgio ?", obţinând în schimb o confirmare încurajatoare din partea acelui glas: „Giorgio Sevi! Ţi-am găsit numărul pe site-ul universităţii. Sper că nu te deranjez." „Da' de unde!... Giorgio. Unde naiba eşti ? De unde suni ?... Ca să vezi, Giorgio...", storcându-mi creierii într-un ultim efort de a-i asocia acelui nume figura plăpândă a unui băieţaş a cărui singură prerogativă pe vremea şcolii era o drăgălăşenie apetisanta şi un intelect abia suficient. Pe vremea aceea, toata lumea ştia că Giorgio şi cu mine eram extremele unui segment afectiv în centrul căruia strălucea în întreaga-i splendoare şi bonomie eroul nostru liceal: DÁVID RUBEN, zis şi DAV.

Insă acea echidistanţă faţă de obiectul mani admiraţii, în loc sa ne sedimenteze amiciţia, a făcut din mine şi din Giorgio – din pricina unui amalgam de incompatibilitate şi de competiţie – nişte duşmani înfocaţi. Pentru a înţelege acest lucru ar fi suficient să ne privim cincisprezece ani mai târziu, în timp ce ne strângem mâna neîncrezători, nu numai cu impresia reciprocă că nu prea foloseşte la nimic să ne vedem, ci mai ales cu conştiinţa ca între noi lipseşte cineva sau ceva esenţial: de mii de ani nu mai resimţisem noi atât de acut absenţa lui Dav.

Tocmai a celui care, cu toate ca detesta să tot audă repetându-i-se acest lucru, era uluitoarea dublură a lui Tom Cruise. Tocmai a băiatului care, în vârstă de paisprezece ani, încă de la începuturile şcolit noastre incendiase fantezia a sute de fetişcane, disputându-şi întâietatea cu starul holly- woodian în geacă din *Top*

Gun, a cărui efigie lucioasă împodobea jurnalele fanaticelor mele colege de clasă.

Cu toate că, în afară de mine, era singurul evreu din şcoală, Dav era antiteza mea scăpărătoare, ca şi când iudaismul, care asupra mea acţionase într-o maniera caricaturală drastică, pe dânsul îl cruţase: iar scandalos era tocmai genul acela de graţie, atât de liniştitoare la modul civilizat, îndeobşte apanaj al *închişilor* sus-puşi, însă în cazul lui marcată de un prenume şi un nume, nu numai exotice, ci chiar atât de evreieşti fără nici un echivoc: David Ruben: *din familia Ruben cei cu bijuteriile,* avea să precizeze mama cu un pic de mândrie şi cu un pic de invidie, pe acelaşi ton pe care avea să spună *familia Piperno cei cu casele* sau *familia Savelli cei cu oţelul.*

Pe de altă parte era evident cum blondul nostru Tom Cruise, cu douăzeci de centimetri mai înalt decât originalul, plătise zălog iconografiei semitice prin nasul său cu vârful uşor în jos: însă la fel de evident era că el îşi datora irezistibilul său ascendent democratic tocmai acestei imperfecţiuni somatice.

Cât de dificil îi fusese lui Dav să-şi câştige stima într-o şcoală din Piazza di Spagna, unde majoritatea elevilor foloseau cuvântul „rabin" ca sinonim pentru „zgârcit", n-aş putea spune, dar presupun că pe fundal funcţiona aceeaşi logică care o determinase pe Silvia Toffan – inefabila nestemata cu splendide, deşi provizorii, gambe *Aepmup* — să susţină, în timpul unei memorabile ascultări la ora de geografie, că regiunea Kashmir ar fi o păduchioasă regiune indiană care şi-a luat numele după *twin-set-urile* de la Burberry's.

Diformităţile noastre fizice şi caracteriale nu-l împiedicaseră pe Dav sa mă tatoneze ca o lipitoare, după cum nu-mi atenuaseră impresia că el era ceea ce eu, dacă aş fi putut s-o iau de la capăt, aş fi ales să

fiu. Fără ca totuşi devotamentul meu, amestecat cu invidie, să izbutească a se dezvălui cu sinceritate: pentru nimic în lume n-aş fi renunţat să mă arăt nesimţitor şi dispreţuitor faţă de entuziasmele davidiene ale lumii, intuind că, dincolo de faptul că eram coreligionari, tocmai acesta era nodul care ne unea: motivul pentru care unii ca Dean Martin aleg să-i frecventeze pe unii ca Jerry Lewis rezidă în capacitatea acestora din urmă de a-i lua peste picior acolo unde toată lumea îi ridica în slăvi. însă, pe de altă parte, n-ai fi preferatul acestui idol al gloatelor dacă el, la rândul lui, n-ar şti că e aspiraţia ta de taină. Şi la ce bun să dai din mâini ori să vorbeşti în gura mare ca să câştigi scena când lui îi e de ajuns un zâmbet ca să răpească privirile pe care tu ai izbutit să le atragi doar pentru moment ? Oamenii (mai cu seamă cei în jurul vârstei de şaisprezece ani) manifestă o indulgenţă extraordinară faţă de frumuseţe şi o iritare cronică faţă de efortul intelectual. Nu-ţi mai rămânea decât să profesezi o religie monoteistă, zgâindu-te la fetişul fetelor noastre blonde şi urlătoare, cu admiraţia celui care n-avea să înveţe niciodată să intre în competiţie.

Când, într-o zi, din pricina unei foarte uşoare miopii, Dav a fost nevoit să-şi pună pentru prima oară ochelari – nu prea diferiţi, în fond, de aceia care otrăviseră viaţa atâtor băieţaşi ca subsemnatul, asimiiându-i acelei subspecii de adolescenţi cunoscuţi îndeobşte ca „aragaz cu patru ochi” –, pe nasul lui aceşti ochelari au apărut ca un element de consacrare. Frumuseţea lui căpăta în ochii lumii o legitimitate morală, devenind în acelaşi timp serioasă şi amuzată. Şi cum aş putea să uit cum, învârtindu-mă pe coridoarele şcolii noastre din veacul al şaptesprezccelea alături de neo-ochelaristul David Ruben, atmosfera se umplea de un inconfundabil

ciripit de fragede nimfe ? Cum aş putea să uit cum, exact în acele zile, comitetul „Fan Clubului David Ruben”, fondat cu un an în urmă de un grup de fete de la Lingvistică, a convocat o şedinţă extraordinară pentru a delibera dacă Idolul cu acea idee uluitoare de a purta ochelari să fie numit – *coram populo* şi fără teamă de dezminţire — „băiatul cel mai frumos din toate timpurile” ?

Creatura căreia „băiatul cel mai frumos din toate timpurile” îi datora lucirea de bronz şi neliniştea fremătătoare a acelor bucurii ce nu se preschimbă în fericire era Karen, mama sa.

Consideram întâlnirea cu această doamna o adevarată „euforie la prima vedere”. Pe de altă parte, nu aveam sa ma mai dezintoxic niciodată pe de-a-ntregul de cocteilul afrodiziac ale cărui ingrediente nu mai încetam să le enumăr în sinea mea: femeie la patruzeci şi doi de ani, blondă, poliglotă, absentă, indiferentă, înţolită snob, grevată de intermitenţe umorale şi absolut frumoasă.

Mă tem că doamna răspundea la veneraţia mea cu detaşare: acei ani se deosebesc în amintire prin vocaţia mea de a frecventa persoane capabile sa-mi evidenţieze futilitatea, însă nimeni n-a izbutit să-mi dăruiască o impresie atât de vie a irelevanţei mele umane aşa cum a izbutit Karen Ruben. Ar fi eufemistic să spun că nu ma lua în calcul ca posibil interlocutor: pur şi simplu nu existam. Nu aparţineam acestei planete. Spunea că-l cunoscuse pe Bepy, cu mulţi ani în urmă, la o petrecere dată pe o terasă din Positano. Spunea ca-i îngăduise s-o curteze. Şi că nu reuşise să-l uite. Şi o spunea de parcă mt-ar fi acordat un premiu sau, mai bine zis, un atestat important. Iată de ce, când mă întâlnea (se putea întâmpla de zece ori în intervalul aceleiaşi zile), îmi spunea, în virtutea unui reflex condiţionat: „Să ştii ca bunicul

tau era un bărbat frumos, atât de şic şi de cumsecade...” Această remarca – pe care mulţi din creditorii furioşi ai lui Bepy ar fi considerat-o parţial nepotrivită – era suspinată de ea cu stupefacţia cuiva care constată un fenomen paranormal: coruperea genetică în stare să degradeze descendentul unui bărbat *tr'es charmant* într-un amărât cronic.

Karen era alergică la trecut. S-ar fi zis că modul sau de a fi ancorată în prezent avea ceva nesănătos.

Şi cine – privind-o – ar fi zis că era ieşită din infern ?

Era ca şi când tragica aventură a familiei sale n-ar fi lasat urme. În acelaşi timp însă, ca pentru a contrabalansa impresia unui trecut inexistent, seninul pe care timpul îl lăsase asupra ei era perceptibil în stilul său de viaţă anacronic. Probabil sub influenţa condiţiei mele de neo-cititor de romane din secolul al nouăsprezecelea, îmi venea uşor să identific în Karen încarnarea vie a atâtor eroine rafinate *fin de siecle.* Acest fapt, dacă nu altceva, făcea din onanismul pe care i-l dedicam, în timpul după-amiezilor petrecute în casa Ruben, un omagiu închinat dragostei mele pentru literatura decadentă: să am în mâini sau sub nas un colant de-al lui Karen echivala, în fantezia mea, cu a poseda radiografiile plămânilor nenorociţi ai Clavdiei Chauchat. Cum să nu-ţi fi dat seama, de altfel, că voluptuosul „r” peltic al lui Karen – *glamour* franco-prusian care se întipărise şi în limba şi palatul gurii lui David în timpul maratoanelor mele fulger din toaleta familiei Ruben, slujea cu excelenţă cauzei excitaţiei melc ? „Hei, micuţule, aici e o mulţime de salivă pentru tine!” îi susura Fanaticului Onanist al ei Doamna fanteziei mele, a cărei versiune în carne şi oase urma s-o întâlnesc câteva clipe mai târziu în salon, la piscină, în seră sau oriunde mai prefera să se afle.

Infernul lui Karen purta numele unei localităţi, atât de stâlcit încât nu-l puteai pronunţa.

Buchenwald.

în acel spaţiu adiacent cu olimpianul Weimar, părinţii ei – doi distinşi domni alsacieni – fuseseră omorâţi pe vremea când ea era încă prea copilă ca să sufere din această pricină şi ca să şi-i amintească. Karen fusese crescută la Paris de o soră a bunicilor care scăpase de masacrele hitleriste (ca soţie a unui diplomat catolic) şi pe care Karen se apucase s-o numească pompos *maman.* Apoi au fost anii din Le Rosey, colegiu din Geneva, aşa cum se cuvine unei fete din burghezia franceză înstărită. Le Rosey, ca să intre în contact cu acel alişveriş de aristocraţii industriale şi nobilimi de sânge care să-i modeleze gusturile şi aspiraţiile. Karen se pomenise că frecventează *jet-set-u*| care, la finele anilor ’50, îşi celebra riturile între Saint Moritz şi Coasta de Azur. Cu toate ca era frumoasă într-un mod cu totul original, înzestrată cu maniere impecabile şi în fond destul de bogată pentru a menţine un nivel de viaţă fabulos, nu reuşise niciodată să se debaraseze de un soi de sindrom al exclusei: ceea ce invidia la prietenii şi la prietenele sale erau familiile acestora. Familii numeroase, unite într-un mod simulat sau de-adevăratelea: invidia petrecerile, festivităţile zgomotoase (Crăciunul mai ales), patriarhii cărunţi şi mustăcioşi şi marile fotografii de grup. Pe de altă parte, ruşinea pe care i-o insufla neantul dindărătul ei o determina să mintă, să născocească rude pe care nu le avea, să însceneze călătorii, pe timpul vacanţelor de vară, la locuinţele unor unchi pe care îi pierduse încă înainte să fi venit pe lume. Astfel – în zilnica şi obstinata inventare a propriei familii – Karen crescuse în sinea ei o mitomanie nesănătoasă. De fapt, nu era clar motivul pentru care se ruşina atât

de tare că era orfană. Cu atât mai mult cu cât, pe vremea aceea, existau mulţi nefericiţi (un văr de-al lui Bepy, de exemplu) care, loviţi de aceeaşi nenorocire ca şi Karen, de mâna aceloraşi asasini, simţiseră nevoia să construiască în jurul rudelor exterminate un soi de mausoleu al Memoriei. Exact invers faţă de Karen, care, pentru a se debarasa de morţii săi, clădise un templu invizibil închinat Uitării şi Devierii. Insă de ce să se fi simţit atât de jenată din pricina unui lucru pentru care nu avea nici o vină ? E oare cu putinţă să fi ajuns să considere neelegant modul în care părinţii, bunicii şi toţi ceilalţi ai ei fuseseră omorâţi ?

Mister! Unul din puţinele lucruri pe care le-am învăţat în viaţă este că oamenii găsesc pretextele cele mai aiurite şi mai prosteşti ca să se ruşineze: vinovăţii inventate, presupuse, care sunt nebuneşte transfigurate de cei ce şi le simt asupra lor ca o boala fatală. În fond, dacă e greşit să se spună că ghinionul lui Karen ar fi fost prin sine respectabil, la fel de greşit e ca o asemenea tragedie să fie tratată pur şi simplu ca o ruşine ce se cade ştearsă.

Cu atât mai mult cu cât acest cancer i-a ruinat viaţa.

De multe ori, de fapt, a fost la un pas de a se căsători cu nişte bărbaţi de vis. Dar apoi ?... Apoi renunţa. Din acelaşi motiv lipsit de sens dintotdeauna: nu suporta familiile logodnicilor ei. Ajungea să urască ceea ce în realitate o ţinea îndrăgostită: familiile acelea structurate care o făceau să se simtă inferioară, insuflându-i amărăciunea otrăvită a invidiei. Pe lângă asta, după un timp, logodnicul de serviciu reclama dreptul de a-i cunoaşte pe părinţii lui Karen, despre care ea vorbea întruna. în acel moment, ea prefera să se lepede de propria-i fericire, numai să nu mărturisească că

minţise, că nu exista nici un părinte. Iată de ce nu trebuie să ne surprindă câtuşi de puţin că până l-a urmă l-a ales pe Amos Ruben. E vorba de bărbatul faţă de care să-şi exercite propria-i superioritate neîndoielnică. El nu are nimic pentru care ea să-l invidieze şi, în acelaşi timp, arc tot ceea ce îi trebuie ei pentru a-şi orchestra revanşa. Amos e pur şi simplu primul bărbat căruia Karen nu simte nevoia de a-i pregăti o sene neliniştitoare de minciuni colosale şi, ca atare, bărbatul cu care şi-ar putea construi o familie fără riscul de a înnebuni. Da, fiindcă Amos îi apare ca evreul clasic dezrădăcinat, stânjenitor de bogat, care o va putea conduce într-un oraş nou-nouţ, unde ea îşi va putea inventa o viaţă nouă şi unde îşi va putea practica fără nici o grijă mitomania schizoidă.

Tripoli, oraşul de unde provine Amos, parca i-a colorat carnaţia în verde: pielea lui străluceşte aidoma bijuteriilor pe care familia Ruben le vinde de secole sau aidoma zorilor în deşertul african. însă acum Amos e şi el un apatrid. Când o întâlneşte pe Karen nu-i altceva decât al nu se mai ştie câtelea transfug scăpat din epurările lui Gadaffi, care şi-a mutat interesele la Geneva, clasicul negustor de nivel înalt marcat de simplicitatea spirituală care-i caracterizează pe oamenii cu fler în afaceri. De la pietrele preţioase la ceasurile de lux, nimic nu-i scapă mirosului bine calibrat al acestui Cressus libian. Viaţa lui e sobră, nicidecum luxoasă, împărţită între atelierul amenajat într-un apartament de pe Rue du Rhône (o scăpărătoare grotă a lui Aii Baba strămutată în inima Europei, unde viitorii soţi se întâlnesc) şi sinagoga din Geneva.

David – când, din pură întâmplare, ne pomenim vecini de bancă în prima clasă de gimnaziu – e

perfect la curent cu minciunile mamei sale: şi nu numai că nu-l încearcă nici o jenă din pricina acestora, ci e îndeajuns de stăpân pe sine încât să nu faca din ele un secret faţă de prietenii săi. Strategia lui, întru totul asemănătoare cu aceea a tatălui său, constă în a încerca, în limitele posibilului, să le cânte în strună. Astfel, când Karen îl întreabă *„As tu téléphoné à tes grands-parents a Genève* $*", marele Dav nu întâmpina nici o dificultate în a-i jura că a făcut-o deja. Şi trebuie sa i se recunoască meritul ca nu-i la îndemâna oricui să-şi asigure propria mamă că le-a telefonat celor doi bătrânei distinşi morţi cu vreo treizeci de ani în urmă şi care -între altele fie zis – n-au locuit niciodată la Geneva.

Karen şi-a impus două misiuni legate între ele: pe de o parte să-l dezevreizeze pe Amos şi pe de altă parte să creeze din neant un pedigriu ilustru pentru Dav. Iar dacă realizarea acestui al doilea obiectiv s-a dovedit a nu fi deloc dificila, primul a creat unele probleme. Fiindcă, deşi Amos e la bunul plac al soţiei, acest fapt denotă totuşi o anumita rezistenţă orientală în răscolirea propriilor obişnuinţe. Karen exagerează: n-are decât să facă din fiul ei un păgân, să-l trimită la şcoală la preoţi, să-l faca să ţină Crăciunul, Paştele, miercurea Cenuşii, n-are decât să-l facă să le frecventeze pe toate blondinele acelea insipide, să umple casa de toţi snobii aceia *închişi,* însă de ce ar trebui ca samavolnicia ei să se întindă până într-acolo încât să-l împiedice pe el, Amos Ruben, să trăiască în felul lui, aşa cum a fost învăţat ? Da, nu vede pentru ce ar trebui sa adere şi el la prosteştile puneri în scena ale soţiei. El este evreu. A fugit de o Ţară şi de o epocă în care o asemenea particularitate era considerată o problemă. Tocmai de aceea acum nu va permite nimănui (nici măcar acelei sublime doamne dinaintea autorităţii erotice a căreia

e mai mult decât vulnerabil) să-l împiedice să-şi ducă viaţa ca atare. Simte nevoia să respecte sărbătorile poruncite şi să-şi susţină economic rudele împrăştiate prin Europa. De altfel, Amos e prea isteţ ca să nu ştie că acele rubedenii sunt, în acelaşi timp, durerea şi ruşinea soţiei sale. Aşa încât, pentru a-şi asigura un trai tihnit, a hotărât ca, cu cât soţia îl va bate la cap mai abitir cu poveştile despre rudele ei născocite, cu atât mai mult el va trebui s-o scutească de nenorocirile despre rudele lui în carne şi oase. Din partea ei, Karen, asemenea tuturor persoanelor instabile şi nesatisfăcute, nu cunoaşte aceeaşi indulgenţă ca soţul ei. Iar adesea ajunge să-i boteze rudele cu epitete injurioase precum „beduini" sau „berberi". Aşa încât, atunci când Amos, după ce şi-a terminat spaghe- tele, se produce într-una din faimoasele sale reprezentaţii de lingere a farfuriei, Karen ţipă la el: „Scumpul meu, contro- lează-te, aici nu eşti printre beduinii tăi!" I-a interzis soţului atât să-i invite la masă – pe beduinii aceia! –, cât şi să-i pună în contact cu Dav. Dacă Amos respecta prima din aceste interdicţii, i se întâmplă deseori s-o încalce în mod deliberat pe cea de-a doua, cu atât mai mult cu cât fiul – lipsit de snobismele materne – şi-a manifestat o neprevăzută curiozitate pentru acea parte din sine carc-şi afundă rădăcinile în locuri atât de îndepărtate şi de exotice. Da, spre marea stupe- facţie a lui Amos, băiatul face paradă de atracţia faţă de acele rubedenii adevarate: cine ştie, poate tocmai pentru că mama lui l-a silit atâta timp să trăiască printre fantomele acelea ridicole.

Vila familiei Ruben cobora pe verdele povârniş apusean al Insulei 1 din Olgiata, fiind cea mai veche şi mai seniorială, ridicată în jurul terenului de Golf la jumătatea anilor '60, **după prima parcelare.**

în anii liceului, acei castel pretenţios acoperit de iederă, scufundat în izolarea de basm a pinilor şi cerilor, în cea mai britanică zonă din nordul Romei, a servit drept fundal pentru un număr neştiut de petreceri, care în memorie se vărsau toate în *megaparty-u*l din decembrie, înconjurat de garduri vii roşii şi de iederi violacee: cea pe care Karen, şi după ea toţi ceilalţi, o numeau pompos „petrecerea curcanului”: dar care, datorită obişnuinţei, fusese contrasă în expresia „curcanul”.

O întâlnire rituală pentru mediul nostru, şi asta din raţiuni care aveau de-a face prea puţin cu mondenitatea, nimic cu misticismul catolic şi multe cu o formă vlăguită de tradiţionalism iudaico-hollywoodian. Şi, e adevărat, aceşti excentrici Rubeni îţi pretind smoching şi rochie lungă (Isuse, suntem doar nişte adolescenţi şi mai avem doar cincisprezece ani până în anul 2000), te afundă în atmosfera asta care miroase prea mult a vâsc, şi totuşi senzaţia e una retro la modul superb: scurtul traseu de la noi de acasă până la vila Ruben e străbătut într-o maşină a timpului: ca o incitanta călătorie din Italia euforică a lui Craxi în America lucioasă a lui Eisenhower.

Sa fii invitat la *curcan* nu constituie un privilegiu, ci doar o distracţie deosebit de plăcută. Atât pentru invitaţii care se pomenesc dintr-odată în acel spaţiu neobişnuit, cât şi pentru organizatorii atât de dornici să respecte iconografia Crăciunului, încât nu se dau în lături de la nici o sclifoseală în împodobirea casei, care ajunge să semene cu decorurile unui spot publicitar pentru cozonaci pufoşi.

E o manie de a aduna fineţuri care ar putea spune despre nevroza organizatoarei mai multe decât orice alt indiciu. Poate că pe dungile din lemn de palisandru care alcătuiesc parchetul sălii nu e toată căldura care ar fi de dorit, ci numai retorica căldurii,

organizată cu ştiinţă de Madame Ruben. După cum invitărilor nu le poate scăpa faptul că această reprezentaţie – deşi se tinde a i se exagera aspectul păgâno-con- sumist – e pusă în scenă de o familie evreiască. Şi nici faptul că doamnei Ruben, ostilă printr-o tradiţie milenară ideii că Isus ar fi acel Mesia îndelung aşteptat, îi place sa sărbătorească ziua de naştere a acelui răstignit evreu de succes într-un fel pe care nici un catolic nu ar fi în stare să-l egaleze (să recunoaştem, Karen, ce părere ar avea bunicul şi tatăl tău despre emoţia sinceră care te asaltează când asculţi colinda *Tu scendi dalie stelle*...?). Şi nu se poate subestima nici faptul că singurii adulţi prezenţi la chermeza pirotehnică din decembrie (în afară de ospătari) sunt Amos şi Karen (Dumnezeule, ce nume neverosimile!). După cum nu trebuie neglijat gustul american imprimat acestui eveniment. Ce legătură are curcanul de cincisprezece kilograme burduşit cu mere şi castane ? Ori iluminarea aceea a grădinii prin felinare cu lumină violetă şi portocalie ascunse pe sub glicină ? Ce legătură au melodiile de *swing* interpretate de Sinatra sau de Bobby Darin ? Ori *truck-u*\ şi *station-wagon-ul* parcate sub şopron?... Să fim serioşi, copii, doar ne aflăm la Roma, nu în Connecticut!

Dar cum să banuieşti că în culisele veselei obişnuinţe mondene se ascunde un nucleu dureros atât de palpitant? Durerea unei femei care a investit emoţional într-un eveniment ce ar trebui în cel mai bun caz să o distreze. Cum sa-ţi imaginezi că o doamnă atât de impenetrabila ar putea să se lase purtată într-o învălmăşeală de temeri absurde? Cum am putea accepta ideea că noi reprezentăm pentru ea mult mai mult decât reprezintă ea pentru noi ? Că ar fi dispusă să plătească oricât ca să ne intre în creiere

şi să înţeleagă în sfârşit ce părere avem noi cu adevărat despre ea, despre Amos, despre Dav, despre vila Ruben şi mai ales despre de neînlocuitul ei *„dmdon” umplut cu castanei*

Calvarul începea la fiecare sfârşit de noiembrie, când se întocmea lista participanţilor. Până la urmă Rubenii invitau un număr exorbitant de persoane, pentru a acoperi orice eventuală neparticipare din partea cuiva şi pentru a exorciza acel *horror vacui* care o teroriza pe Karen dc-a lungul întregii luni decembrie: daca nu seva prezenta rumeni ? Se mai întâmplă şi asemenea lucruri. Lucruri care lasă un semn de neşters. E cu putinţă ca fericirea noastră să fie lăsată pe de-a-ntregul la cheremul semenilor ?

La o secundă după ce expedia invitaţiile, Karen începea sa se întrebe dacă acestea vor ajunge la destinaţie şi dacă destinatarii vor fi suficient de atenţi încât să răspundă iute. După câteva zile pornea la contraatac, supunându-l pe Dav unor interogatorii continue: „Evident că prietenii tăi sunt chiar prost crescuţi.” „De ce ?” „Ei bine, încă nu ţi-au răspuns! „ „Hai, mami, mai sunt încă trei săptămâni!” „Aha, aşadar tu crezi că e uşor ? Crezi că să hrăneşti trupa aia e o glumă ? Am nevoie să ştiu – cu pre-ci-zi-e – câţi veţi fi!” „Bine, mâine o să-i întreb.” „Nuuu, nu-i bine să-i întrebi, e ca şi cum aproape i-ai... Doar nu suntem încasatori de taxe.” „Atunci, ce să fac ?” „Fă în aşa fel încât să-ţi spună ei, *mon petit.”* „Bine, o să încerc, dar stai liniştită.” „Offf, sunt cât se poate de liniştită! Fac asta numai pentru tine. Doar ştii cât mi-ar putea păsa mie de mica ta petrecere... Dar părinţii mei m-au învăţat să fac lucrurile cum trebuie. Asta-i tot.” Fireşte, Karen încheia întotdeauna printr-o frază prin care făcea trimitere la educaţia ce i fusese acordată de acea familie inexistenta. Iar David tăcea.

Cu trecerea anilor, Karen înţelesese că cea mai

bună zi pentru *curcan* era a doua sau a treia vineri din decembrie. Printr-o serie de împrejurări ce ar fi fost dificil de raţionalizat, seara de vineri garanta un număr consistent de adeziuni prestigioase, pe când cea de sâmbătă parea, dimpotrivă, să le excludă.

Insa trebuia să se ţină seama de obstacolul Amos. Faptul că soţia lui organiza o petrecere de Crăciun la ei acasa i se parea deja o ironică extravaganţă a sorţii, dar faptul că i-o impunea, din raţiuni atât de prosteşti, taman în seara de *Shabbath,* ei bine, acest lucru era într-adevăr insuportabil! Fireşte, ea nu voia să audă de nici un argument din partea lui, iar el în cele dm urmă ceda, nu fără ranchiună. Şi sa spunem că ostilitatea lui Amos contribuia la a face aerul încă şi mai irespirabil. Pe de altă parte, acesta nu era singurul caz de suprapunere religioasa. Nu rareori se întâmpla, de pildă, ca, intrând în salonul casei Ruben, într-o zi oarecare din decembrie, să te pomeneşti dinaintea spectacolului neprevăzut oferit de un pântecos, luminiscent şi mukidecorat pom de Crăciun, alături de care ardea o *hanukkia'* aprinsă de Amos. Această privelişte – ce l-ar fi încântat pe orice adept al schimburilor interculturale între marile religii monoteiste – o făcea pe Karen să se înfurie literalmente.

Astfel, în zilele dinaintea sărbătorii, când ea îşi punea în mişcare de acum faimoasa ei maşinărie de organizare, o puteai întâlni învârtindu-se prin casă cu lista invitaţilor în mână. Tot numărându-i întruna obsesiv, asocia orice telefon primit de Dav cu o posibilă neparticipare. Ori de câte ori suna telefonul, ea parcă primea o lovitură de cravaşă în timpan. De aceea, ura pe care o resimţea faţă de cei care se deziceau în ultima clipă avea proporţii biblice. Ii jura lui Dumnezeu că se va duce la toate petrecerile la care va fi invitată. Da, în acele zile pline de suspans,

într-un acces brusc de religiozitate, Karen se ruga: se ruga să nu moară nimeni. Ori ca cel puţin să aibă bunul-simţ de a muri după terminarea petrecerii. Ca nici o calamitate să nu ne lovească oraşul. Ca nici un război planetar să nu transforme simpla idee a acelei petreceri într-o gravă jignire adusă bunei-cuviinţe.

A rămas în anale ziua când s-a petrecut un fapt care i-a zdruncinat primejdios credinţa lui Karen: totul se întâmplă atunci când, la câteva ore până la *curcan,* o piatră ascuţită, care s-a pitit luni de zile în rinichii lui Amos, are ideea nenorocită de a se trezi, spre a-şi relua istovitoarea cursă către abis, împotmolindu-se în dreptul zonei unde se îngustează uretra. Amos, care suferă de când se ştie de colici renale, recunoaşte într-o clipită acea văpaie de durere paralizantă care se răspândeşte în toată spinarea.

Curcanul e în pericol ?

David, rechemat de urgenţă acasă, se pomeneşte cu un spectacol de necrezut: Karen — a cărei fizionomie a fost

1 Candelabru cu noua braţe, ale cărui lumânări sunt aprinse una câte una în timpul zilelor sărbătorii numite *Hanukka.* (N. a.) remodelată de nervozitate şi de mânie – e ghemuită alături de soţul ei, care zace, precum Marat, în cada din baie. Amos e dezbrăcat, suferind, cu capul dat pe spate, înconjurat de o duzină de sticle cu apă de Fiuggi: aburii apoşi i-au bro- bonit fruntea, iar galbenul caracteristic al carnaţiei sale parcă tinde spre un verde închis de pădure. E ca şi cum durerea, şi teama că durerea va reveni sub forma acelor junghiuri înspăimântătoare, l-ar fi adus într-o stare de alertă permanentă ce-i întinde muşchii faciali şi pe aceia ai braţelor care au ceva michelangiolesc. Dacă, pe de o parte, Karen îl îngrijeşte, pe de alta parte ea nu se poate abţine să-l tortureze cu învinuiri pizmaşe: „De câte ori ţi-am spus că după cină nu trebuie să bei

toată Coca-Cola aia rece ca gheaţa ? Auzi ce-ţi spun ? N-o s-o mai cumpăr!" „Hai, mami, lasă-l în pace, nu vezi cum suferă ?" „Pentru el o spun!" „Mami, dacă vrei, amânăm *curcanul'."* „Ce legătură are *curcanul* ? Acum vorbim de ceva mult mai serios: de sănătatea tatălui tău! Şi-apoi cine-a zis că trebuie să-l amânăm? Tatăl tau e bine, are nevoie doar de puţină odihnă. Să nu facem din asta o tragedie. Anumite afecţiuni trebuie doar să nu le dramatizăm. Iar asta n o spun pentru mine. Doar ştii cât îmi pasa de una ca asta. Dar nu-i frumos să trimitem totul pe apa sâmbetei taman acum. Nu-i bine. Gândeşte-te la prietenii tăi de la Florenţa! Probabil că şi-au cumpărat deja bilet de tren. Gândeşte-te la toate chestiile pe care le-am comandat. Gândeşte-te la bietul curcan de cinci-sprezece kilograme. S-ar prăpădi degeaba..."

Una peste alta, spectacolul trebuie să continue. Şi nu trebuie zădărnicit sacrificiul mortal al curcanului.

Aşa încât Amos ridică o mână, cu un gest mozaic, pentru a-şi da încuviinţarea. El e bine, nu trebuie sa-şi faca griji din pricina lui: „Mama ta are dreptate, nu s-a întâmplat nimic, nu se poate sa dăm înapoi tocmai acum." Cu ce gravitate sloboade aceste cuvinte! Mai că se emoţionează de propriul său curaj, până când un junghi cumplit îi zguduie din nou rinichii, iar obrajii săi sunt, în consecinţă, scăldaţi de mici lacrimi incontrolabile.

De altminteri, Karen n-ar fi mărturisit niciodată că nu-i displăcea defel ca, pe timpul *curcanului,* soţul ei să rămână cufundat în cadă. Ei da, deoarece singurul lucru asupra căruia, de-a lungul anilor, nu izbutise să exercite un control adecvat era atitudinea lui Amos din timpul *curcanului.* Oare de câte ori nu-l văzuse servindu-se de la bufet cu cantităţi indecente de hrană şi vârându-se într-un ungher cu capul adâncit în farfurie, ca un deţinut. Ori ridicând prea tare glasul, ori aprin- zând brusc televizorul, ori sorbindu-

şi zgomotos supa (din ziua aceea Karen abolise din meniu orice hrană lichidă). Ca să nu mai vorbim de dăţile când bunul Amos intra în vorbă cu fiii clienţilor săi, faţă de care adopta poza uşor servilă pe care unii vânzători de prăvălie o etalează în prezenţa celor mai prestigioşi dintre clienţii lor, în contrast cu tonul grăbit rezervat celor ocazionali. „S-o salutaţi pe mama din partea mea", spunea Amos cu un ton mieros ce l-ar fi pus în umbră pe Shylock, expunându-seîntr-o plecăciune imperceptibilă, a cărei vedere aproape că o făcea pe soţia lui să leşine de ruşine.

„De ce, *mon cher,* nu te duci puţin dincolo ? Doar nu vrei să te plictiseşti cu copiii ăştia. îţi aduc eu o farfurie cu tot ce trebuie... Pari tare obosit", îi spunea ea afectând o căldură pe care n-o simţea. Insă el, mereu emoţionat de atenţiile nevestei, o liniştea: era cât se poate de bine. îi plăcea compania copiilor: „Draga mea, linişteşte-te, nu te mai agita, totul e încântător."

Nu, de data asta, graţie acelei colici binecuvântate, avea să fie scutită de calvarul de a-l vedea la lucru pe mârlanul acela jenant de bărbatu-său!

în timpul *curcanului,* atitudinea lui Dav se dovedeşte a fi nu mai puţin surprinzătoare decât aceea a părinţilor lui. Probabil că, sub influenţa manifestărilor de anxietate dezvoltate de mama lui, precum şi sub influenţa iconoclastiei lui Amos, el dă semne, dacă nu chiar de nervozitate, cel puţin de evidente dispoziţii capricioase, ca şi cum şi-ar dori să se afle altundeva. De obicei, a înnebunit-o pe maică-sa întorcându-se de la golf dupá-amiaza târziu. Abia la timp ca să facă un duş şi sa îmbrace smochingul, transformându-şi dormitorul într-un câmp de luptă. Nu că nu s-ar simţi în largul lui în rolul de stăpân al

casei, în uniformă de înaltă ţinută. Mai degrabă pare să încalce îndatoririle cele mai elementare ale ospitalităţii: de pildă, e primul care se serveşte. Haleşte ca un disperat, mai ales carne, evident pentru a-şi redobândi proteinele consumate în timpul atleticelor sale *tours de forcé.*

S-ar părea că, asemenea oricărui fiu care se respectă, are grijă să nu participe la euforiile smintite ale mamei sale.

Ori poate că încă se mai gândeşte la o partida care n-a mers bine. Ştim cu toţii ca boala lui e sportul sau mai bine zis competiţia sportivă. Ştim cu toţii că nu acceptă să piardă. Ştim cu toţii că nimic nu-i influenţează mai negativ buna dispoziţie decât o înfrângere. Ştim cu toţii că, până şi în partida cea mai amicală şi mai neînsemnată, Dav îşi antrenează agresivitatea ajungând să se jignească cu colegul de echipă incapabil să priceapă că victoria în meciul cu pricina e o chestiune de o importanţă capitală.

Poate că din acest motiv în celelalte aspecte ale vieţii e de o seninătate olimpiană, vecină cu abulia. E oare posibil ca dorinţa de umilire a aproapelui – acest viciu care înveseleşte şi otrăveşte vieţile noastre, ale tuturor – sa se epuizeze în cazul său într-o dorinţă loială de a-şi înfrânge adversarii pe terenul de joc ? De unde provine o asemenea mărinimie ? Se poate oare spune că Dav face parte dintre acei băieţi atât de satisfăcuţi de propriul prezent încât nu mai simt nevoia să privească spre viitor, prin intermediul imaginaţiei, pentru a fi fericiţi ? Dav are norocul să-şi dorească ceea ce posedă şi sa posede ceea ce-şi doreşte. Nu cunoaşte speranţa, ci numai obişnuita practică a propriei bucurii. Se iubeşte pe sine, fara chin şi fără idolatrie, ci cu căldură şi cu indulgenţă. Preferă să doarmă în pielea goală noaptea şi să se regăsească în zori ciufulit în faţa oglinzii. După cum îi

place să înoate, să facă duş, să ingurgiteze fripturi enorme şi cantităţi cabaline de verdeţuri, să-şi petreacă verile în America pescuind păstrăvi şi făcând surfing. Nu face nimic la modul profesionist. Se plictiseşte repede de toate. Pe termen lung îi place sâ-şi demonstreze infidelitatea faţă de sine însuşi. în cazul său, diletantismul devine categorie morala. Fiecare pasiune e decantată de acel organism care-şi ascunde misterul într-o profunzime pe care nimeni nu i-ar putea-o atribui.

Dacă e adevărat că Timpul este adevăratul duşman al Rube- nilor şi că, din acest motiv, Karen a repudiat trecutul, atunci poate apărea îndreptăţită ipoteza că Dav a repudiat viitorul.

Una peste alta, la ce-ţi slujeşte viitorul când ai avut — la vârsta potrivită şi fără să suporţi nici un sacrificiu – tot ceea ce viaţa poate oferi mai bun ? La ce să-ţi folosească speranţa când mama ta, dincolo de visele de glorie, a avut bunul-gust de a nu proiecta asupra-ţi nici o ambiţie de studii sau carieră, şi când tatăl tău c prea apatrid ca să pretindă din partea ta mândria dinastică la care ne-am putea aştepta din partea vlăstarului unei familii cu patrimoniu consolidat ?

David e liber, mai liber ca noi toţi, şi mai cu seamă are idei clare despre cum să-şi cheltuiască libertatea. Nu dispreţuieşte luxul, însă nici nu-l idolatrizează. Pentru el, e în întregime funcţional. A fost dotat de timpuriu cu o carte de credit nelimitată cu care sa-şi satisfacă poftele de moment, însă cu greu cedeaza în faţa acelui consumism obsesiv care intoxică viaţa majorităţii fetelor noastre.

Pe scurt, secretul lui Dav poate fi rezumat, într-o formulare relativ grosolană, astfel: să nu ai un trecut de respectat şi un viitor de dorit.

Odată mi-a zis cu un glas serios şi neliniştit: „Fără

sport aş fi un neadaptat social.” Aceste sclipiri de conştiinţă autocritică erau probabil singurii microbi care atentau la sănătatea acestui băiat înclinat spre bucuriile existenţei. Iată de ce uneori dispoziţia lui părea să tindă către un soi de suspensie catatonică care friza deprimarea. Iată de ce, probabil, în timpul *curcanului,* deşi înconjurat de atâţia musafiri de care ar fi trebuit sa se ocupe, Dav se ţinea deoparte, îndopându-se în prostie cu delicatese, în timp ce prietenul-valetul lui, Giorgio Sevi, veteranul multiplu decorat al acestei petreceri, întâmpina şi întreţinea musafirii într-o stare de exaltare, ca şi când ar fi fost stăpânul casei.

Plictiseala era barometrul vieţii lui David Ruben: de îndată ce morbul acesta spiritual îl atingea, o armată de anticorpi intervenea împingându-l către noi divertismente înveselitoare. Dacă se plictisea, era timpul, evident, să schimbe ceva. Să înlăture pasiuni vechi şi să aleagă altele noi: schimbarea reprezenta modalitatea de a nu se lăsa ademenit de moarte.

Echitaţia şi-a trăit traiul ? E timpul să ne facem pescari.

Şi atunci, întocmai ca acei copii care se distrează mai mult organizând bătălii imaginare decât luptând în ele, David îşi pregătea viitorul de pescar, achiziţionând sculele, încercuind cu carioca, pe hărţi, lacurile şi torentele pe care urma să le violeze cu cizmele lui de cauciuc verde, anticipând plăcerea unor treziri în zori şi a unor plecări în inima nopţii. Miracolul e că aceste pasiuni private deveneau cât ai clipi colective, sfârşind prin a ne molipsi pe toţi. Astfel, vieţile noastre decurgeau în ritmul ultimei nebunii a lui Dav, care în câteva săptămâni devenea şi a noastră, măcar până când acest capricios *maître âpenser* hotăra că eram îndeajuns de copţi pentru o altă schimbare de rută, pentru o noua drumeţie din

capriciu.

Şi totuşi, lui Dav nu-i păsa de ceilalţi: ca şi când îi dispăreau din faţa ochilor. Era prea sus ca să-i mai bage în seamă.

De ce să-şi piardă vremea, cum făcea mama lui, tot dându-şi cu presupusul ce-ar putea gândi ceilalţi despre el ? Mai degrabă decât să se ia după alţii, nu era oare mai sănătos şi mai amuzant să se lase el urmărit de ei ?

Nu că Dav ar fi fost lipsit de vanitate: asemănarea cu Tom Cruise, de pildă, îl măgulea mult mai mult decât era el dispus sa recunoască. Ca dovadă faptul că adesea ajungea să se ferească chiar şi fără motive vădite prin fraze de genul: „Oh, de ajuns cu Tom Cruise!", care nu serveau la altceva decât să confirme dinaintea tuturor cât de incredibilă era această asemănare. Şi în fond corespondenţa revendicată cu acel div al marelui ecran nu avea caracter fizionomie, ci de-a dreptul ideologic. Lui Dav îi plăceau copiii frumoşi ai clasei mijlocii americane, cei care cuceriseră roluri de protagonişti în filmele de pe atunci : era vrăjit de pantofii lor de gimnastică, de cămăşile lor cadrilate, de ochelarii lor de soare, de gecile lor fără mâneci, dar mai ales de extraordinara normalitate a modului lor de viaţă. Adesea le reproşa părinţilor – cine ştie cât în glumă şi cât serios – că nu emigraseră în America. Dumnezeule, dacă ar fi facut-o! Se vedea cu pieptul scos în faţă ca un cocoşel, brăzdând terenurile *de football,* salutat de ţipetele ascuţite ale fetelor*pon-pon.* Acesta era destinul său. Iar nu Ţara aceea mică şi stupidă în care îşi avea domiciliul forţat. Ar fi dat invitaţia la orice rendez-vous monden organizat de a nu ştiu câta contesă (curtata de Karen, în locul lui) pe un Big Mac sau pe o *pepperom pizza,* pe vremea aceea, prin părţile noastre, adevărate rarităţi. Chestia ciudată – şi care

denotă, încă o dată, adorabila excentricitate a punctului sau de vedere – este că, în defavoarea Americii coastelor (cea mai fascinantă), Dav prefera zona continentală : cea mai proastă, cea mai meschina, aceea pe care n-o iubeşte nimeni. îi plăcea să se joace de-a *teenager-xd* tipic crescut într-o căsuţă din Middle West pierdută în miezul întinselor hectare de porumb: baseball, biliard, beri Bud la gheaţă, mic dejunuri substanţiale, grătare, muzică *country* şi sex la motel cu blondine decolorate purtătoare de aparat dentar. Indignat că în Italia nu era voie să iei permisul de conducere la şaisprezece ani, o constrânsese pe maică-sa să-i cumpere o maşinuţă*pick-up* cu care el, în vârstă de numai cincisprezece ani, se distra ilegal hurducându-se pc coamele dealurilor de la Olgiata, sub privirile acelor burghezi indulgenţi (atât de fericiţi, în fond, să-l vadă la lucru pe cel pe care ei îl considerau a fi propriul lor fiu, acela pe care nu reuşiseră să-l aibă, da, fiul pe care orice domnişoară speră să-l aibă într-o bună zi şi pe care orice doamnă regretă că nu l-a avut).

Cu toate că Dav făcea parte, fără să vrea, din acea listă selectă de nume pe care discotecile de pe vremea aceea şi le disputau – ajungând să ofere parale (cum se face astăzi cu starleta stagiunii) pentru a-şi căpăta exclusivitatea şi a se asigura de prezenţa Iui sâmbătă seara el, fără vreun snobism particular, însă pradă obişnuitelor sale tresăriri de ţâfnă, prefera să-şi adune mica sa curte acasă şi să organizeze, în sala de cinema, a nu ştiu câta vizionare a filmului *A fost odată în America.* Era vorba de filmul lui. De chintesenţa a ceea ce cinematograful şi viaţa ar fi trebuit să-i rezerve unui om ca el: eroism, anarhie, violenţă, loialitate, sentimentalism, sânge, dragoste romantică, dragoste trupească... Şi e ciudat cum pe vremea aceea îmi scăpa faptul că acel

colossal sugestiv şi stilizat punea în scena povestea unei violente asimilări evreieşti: *A fost odată în America* nu-i altceva decât istoria a doi gangsteri de strada, fii ai unor emigranţi evrei, care au vrut, cu orice preţ, să cucerească [.urnea Nouă. E ciudat cum de nu-mi puneam nici măcar problema şi cum de nu pricepeam faptul că emoţia pe care Dav încerca să şi-o stăpânească şi să şi-o ascundă cu încăpăţânare, la finalul istovitoarelor proiecţii ale filmului *A fost odată în America,* provenea dintr-un soi de empatie profundă, aproape inconştienta, faţă de cei doi protagonişti minunat interpretaţi de Robert De Niro şi James Woods. Este evident că filmul acela i se potrivea lui Dav atât de bine fiindcă era plin de evrei, este evident că dacă ar fi fost burduşit cu italo-americani n-ar fi avut asupra lui un impact atât de copleşitor.

Acesta era Davtd Rubcn, Dav al nostru: un concentrat de adrenalină, de iniţiative delirante şi de răsfăţuri îndepărtate, o versiune burgheza a unui *american la Roma* atât de fascinantă încât molipsea o întreagă comunitate de băieţi până într-acolo încât îi determina, fără nici o constrângere, să revadă un an întreg acelaşi film, aproape în fiecare sâmbătă. Era într-adevar frumos să te laşi călăuzit de şmecherul acela care, faţă de toţi ceilalţi, ştiuse să-şi elaboreze o viziune a lumii complet autonoma, în stare să acţioneze asupra inte- rioritătii noastre într-un fel pe care nu i l-am fi putut explica cuiva care nu avusese privilegiul de a fi prieten cu David Ruben, zis şi Dav.

Ei bine, conştiinţa asupra căreia universul lui Dav părea să fi exercitat cea mai tenace influenţă – atât de puternică încât s-ar fi putut formula ipoteza unei culpe de plagiat – era aceea a lui Giorgio Sevi.

Pe atunci, Giorgio era chinuit de o frumuseţe plictisitoare, cu siguranţă supradimensionată prin

modul maniacal în care îşi îngrijea trupul. Intervenţia chirurgicală căreia (în mod clandestin) i se supusese spre a-şi aranja urechile, pe care şi le considera excesiv de proeminente, avusese efectul de a-i face farmecul încă şi mai insipid. Această înfăţişare plăcută părea făcută astfel încât te impresiona de la prima întâlnire, când creierul tău, cam într-o doară, îl aşeza pe Giorgio în căsuţa cu „băieţi frumoşi”. Insă era supărător felul cum această judecată era incapabilă să reziste la asiduitatea unei prietenii şi chiar la o frecventare când şi când. încă de ia a doua sau a treia oară când îl vedeai, îţi venea de îndată să-i deplângi năsucul cizelat, urechile artificiale şi ochii ce păreau să se sufoce în propria lor fixitate. Bietul băiat părea să fie victima neştiutoare a vrăjii unei zgripţuroaice răutăcioase care se amuzase preschimbându-i frumuseţea în ceva plicticos la modul misterios. Chipul lui Giorgio amintea de acele zgomote de fond despre care îţi dai seama că te deranjează abia în clipa când încetează dintr-odată să te mai deranjeze. Chiar aşa: abia când ochii lui Giorgio îţi dispăreau din orizont puteai înţelege cât de mult te-a deranjat lipsa lor de expresivitate. Acest fapt făcuse din Giorgio unul dintre acei adolescenţi de o ţeapănă prestanţă care, în liceele din lumea întreagă, se bucură de aprecierea consensuală a fetelor mai mici, lăsându-le indiferente (dacă nu de-a dreptul scârbite) pe cele de-o seamă cu dânşii.

Aş dori ca această disfuncţie estetică să fie trecută în scripte ca „drama nr. 1”.

Giorgio n-ar fi putut face mai mult: imposibil să ai un corp mai sculptural: da, poate că, la cele două reprize săptămânale cu aparatul de bronzat, ar fi putut adăuga o a treia ori ar fi putut să-şi mai întindă pe piele o doză în plus de cremă hidratantă, iar pe păr nişte elixire magice în măsură să prevină căderea

acestuia. Dar la ce bun dacă, aşa cum prea bine ştie orice maestru bucătar, acumularea bunelor ingrediente – departe de a garanta un beneficiu efectiv – îi slujeşte doar stupidului zeu al plictiselii ? Giorgio avea un Rolex din oţel sclipitor nelipsit la mâna dreaptă, ochelari Ray-Ban ţinuţi pe nas douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, o motocicletă Enduro, părul dat cu gel şi o afectată propensiune spre glumă şi spre contactul interpersonal. În mediul lui, printre vechi prieteni şi rude, în nucleul suporterilor săi îndătinaţi, acest lucru fusese suficient pentru a face din el un predestinat. însă printre noi, aşa cum pricepuse cu spaimă, altfel stăteau lucrurile. Ceea ce avea el aveau mulţi – iar această inflaţie era de ajuns pentru a-i descalifica până şi însuşirile cele mai remarcabile. Era nevoie de acel Inefabil (acel nu ştiu ce...) pe care Giorgio nu izbutea să-l prindă, limitându-se căznit sa-l intuiască. Toate lucrurile pentru care lucrase încă din născare, tot ceea ce construise cu migală, aici părea irelevant. Aşadar, ce să mai născocească? Şi cum să reacţioneze dinaintea succesului nesăbuit al câtorva tineri plini de vervă, însă complet lipsiţi de muşchii lui şi refractari la cotidiana-i toaletă de homalău ? Giorgio era asemenea unuia din acele aparate de fotografiat al căror obiectiv nu reuşeşte să focalizeze scena. Interpretările date de el realităţii erau întotdeauna jalnic defocalizate. Oare de aceea râdea la replici neamuzante şi rămânea imperturbabil dinaintea unor scene absolut comice ? Oare de aceea se dovedea a fi mereu atât de inoportun ? Poate că nenorocirea lui consta în faptul că era îndeajuns de inteligent ca să înţeleagă iritarea pe care le-o stârnea semenilor, însă nu îndeajuns pentru a o remedia urgent.

Iar aceasta este fără nici o îndoială „drama nr. 2”.

Odată, la o petrecere-surpriză de ziua lui de

naştere — organizată de fratele lui spre marea ciudă a sărbătoritului — am avut prilejul sa dau peste domnii Sevi, care, cu aerul lor departe de a fi umil, erau acolo şi-mi explicau o mulţime de lucruri despre fiul lor. L-am remarcat mai cu seama pe tatăl lui: era îmbrăcat într-un sacou Armâni de culoarea borhotului ce nu prea se potrivea cu trupul masiv, binecuvântat cu o faţă ce purta semnele neîndoielnice ale obârşiei ţărăneşti: ochii ca nişte cepuri de butoi, pielea scorţoasă, părul parcă zugrăvit de Mantegna şi o încheietură a mâinii scânteind de brăţări. Lucrul cu adevărat caracteristic pentru persoana sa era modul de a vorbi: domnul Sevi se străduia din răsputeri să împingă spre adâncurile diafragmei intonaţiile care-i trădau originea umilă. Era unul dintre acei indivizi care, întrucât au învăţat dialectul înaintea limbii italiene, pentru a se descotorosi de influenţa copleşitoare a primului şi a se azvârli cu toată greutatea în braţele celei de-a doua, înfăptuiesc înfricoşătoare eforturi autopunitive. Era ca şi când acest domn, atunci când vorbea – mai ales cu prietenii fiului său ori cu generoşii săi clienţi — s-ar fi simţit mereu pe marginea unei prăpăstii. încă un pas al limbii, o consoană uitata ori dublată pe nepusă masă ar fi fost suficiente ca să-l împingă în abisul extracţiei sale sociale. însă, în pofida acestui mic impas, domnul Sevi avea un aer de o mulţumire dezinvoltă, semn că viaţa, date fiind premisele, îl răsplătise pentru toate sacrificiile. De la fiul unei familii cum nu se poate mai umile la comerciantul respectat care-şi încununase miracolul ascensiunii prin căsătoria cu frumoasa cartierului. Acest triumf, întrupat, cel puţin în ochii lui, de doi fii de o frumuseţe promiţătoare, era mai apoi celebrat prin vila de la Casalpalocco, a cărei grădină ticsită cu palmieri, cicadine şi verbenacee imita un parc natural

dintr-o insulă din Caraibe. În mijlocul luminosului salon de zi strălucea imaculat şi prelung un pian cu coadă la care Mantiei, fratele mai mic al lui Giorgio, întreţinea musafirii cu o versiune jenant de dezarticulata a piesei *Fur Elise,* care le umplea inima părinţilor săi de o mândrie tonică.

În timpul acelei petreceri nenorocite din casa Sevi, în care, în mai multe rânduri, l-am văzut pe Giorgio fierbând, izbit de gafele lui taică-său şi de mama mamă-sn de a h se adresa tuturor cu o necioplită colocviahtate dialectală romană A *ni,* am înţeles felul în care el, în scurt timp, s-a transformat în unul din acei băieţi care, cu toate că au primit toate beneficiile materiale şi afective din partea părinţilor, nu se poate opri să nu se ruşineze de ei la modul monstruos. F.ra ca şi cum, după ce, în toţi anii copilăriei sale vrăjite, îi adorase pe acei blânzi binefăcători cu condescendenţa ochilor săi inocenţi, astăzi nu se putea opri sa nu-i vada şi sa nu-i judece prin intermediul diafragmelor de snobism pe care noi fuseserăm nespus de bucuroşi să i le facem cadou cu prilejul celei de-a şaisprezecea aniversări („drama nr. 3”).

Insă pentru „drama nr. 4” (cea mai fulminantă şi mai plină de amănunte) trebuie să ne deplasam la o petrecere „clasică” organizată la piscină, acasă la Dav, în penultimul an de liceu. De obicei mergem acolo pe timp de vară, sâmbăta, la primele orc ale după-amiezii. Karen e minunată în a ne lăsa să descoperim, pe masa de sub *gazebo,* tăvi pline cu felii de harbuz şi de pepene galben scufundate într-o mare albăstrie de gheaţă. Şi în timp ce noi jucăm polo, iar fetele fac plajă în răvăşitori bikini coloraţi, refractare la baie deoarece clorul e inamicul melaninei, Giorgio, bronzat cum nu se mai poate, aşezat pe marginea piscinei, etalează un fizic plin de viaţa şi un aluziv

costum de baie în dungi: s-a luptat cu sine însuşi toată iarna pentru ca blândul promontoriu desenat de dorsali să i se desluşească în mod limpede. Işi îndoaie braţul şi îşl strânge pumnul pentru a ne arăta turnura triccpsului. Grădina c invadata de o muzică euforică şi sincopată. Un mix al succeselor formaţiei Kool & the Gang, pe care pur şi simplu Dav şi noi toţi o adorăm. Dintr-odata Giorgio, vazând-o pe Diamante Arcieri stând deoparte şi uitându-se cu gura căscată la câteva adolescente care dansează între ele ca nişte lesbiene, o cheama la dânsul.

Diamante e o bruneţică cu ochii de smarald, aparent lipsiţi de orice şiretenie seducătoare. Una dintre rarele starlete ce nu-şi dau aere într-o şcoală care produce la scara industrială vampe de doi bani şi în care discriminarea pecuniară şi estetica nu e considerată nicidecum o distorsiune socială, ci un semn de profundă civilizaţie. Nu că ar fi o fată simplă, însă indescifrabilitatea ei parcă ţine mai degrabă de timiditate decât de trufie. La ore se poticneşte adesea, la întrebări nu răspunde niciodată, lucrurile îi cad din mână, se îmbujorează pentru te-miri-ce, iar fascinaţia ei pare să constea tocmai în caracterul aluziv exprimat de această aparenţă de distragere. Se povesteşte că tatăl ei, acţionar majoritar al unei între-prinderi farmaceutice, ar deţine un avion. Se şuşoteşte că e singura fată din anturajul nostru care l-ar fi refuzat ferm pe Dav. Acest zvon a învăluit-o într-o aură de inaccesibili- tate metafizică ce, printr-o osmoză previzibilă, a făcut din ea, atât de mărunţică şi de nesigură, încarnarea Fetei Imposibile.

De aceea, Giorgio, o faci pe prostul cu dânsa ? De aceea o curtezi încontinuu ? Ştii că, alimentând echivocuri în privinţa unui raport inexistent, într-o bună zi vei putea povesti că între voi a fost ceva, având certitudinea că nu vei fi dezminţit ? Că tu,

Giorgio Sevi, ai reuşit acolo unde David Ruben a eşuat? De aceea ridici glasul atât de tare când o strigi? E posibil ca fiecare gest al tău să fie subordonat unui calcul autopromoţional ? E posibil ca acest calcul să fie întotdeauna grav eronat ?

Acum Giorgio tocmai o strigă:

— Hai, Diamante, urcă-te pe mine cu amândouă picioarele. Ia te uită ce abdominali.

— Eşti nebun ?

— Hai, ops, fără frică, e ca şi cum te-ai urca pe o placă de marmură, stăruie fanfaronul nostru.

Ea cedează şi, mai întâi cu un picior şi mai apoi cu celălalt, i se urcă pe burtă atrăgând atenţia tuturor celor de faţă. Tocmai atunci se petrece lucrul cel mai imprevizibil şi mai stânjenitor ce s-ar fi putut vreodată petrece. (Suntem în plin climax al „dramei nr. 4”.) Din pricina efortului, Giorgio sloboade o băşină lungă şi zgomotoasă, iar ea de consternare cade în apă. Şi, în timp ce toţi râd de se prăpădesc, Giorgio plonjează în piscină prefăcându-se că sare în ajutorul fetei pe care nu va mai avea curajul s-o privească în ochi pentru tot restul vieţii.

Aşadar, rezonabil e sa consider că motivul pentru care am fost convocat în acest bar mârlănesc din Manhattan, la cincisprezece ani după faptele expuse mai sus, este că Giorgio ar vrea să răzbune acea flatulenţă de demult. Că Giorgio al nostru cel nou şi impecabil s-ar putea distra pe socoteala vechiului Giorgio cel băşinos. Fiindcă de anumite umilinţe nu te descotoroseşti prea lesne. Fiindcă anumite figuri de căcat de pe vremea adolescenţei nu cad în prescripţie. Se lipesc de tine pentru totdeauna. Giorgio vrea să înlăture efectul acelor râsete, acele râsete de nestăpânit care ne-au molipsit pe toţi irezistibil, care l-au scufundat până la lichefiere în albastrul din piscina familiei Ruben.

La telefon, când a ajuns de-a dreptul să mă invite, ofe- rindu-mi ospitalitate în/Ltt-ul din Upper West Side („Şi pentru o săptămână dacă vrei, Daniel, am o mulţime din spaţiul ăla!”), am priceput din stăruinţa sa gâfâitoare că, evident, lucrurile extraordinare pe care le auzisem despre reuşita lui profesională erau adevărate: însă atât de apăsătoare şi de greu de susţinut, încât îl împinseseră să-şi caute o veche cunoştinţă de pe vremea liceului – cu atât mai bine dacă era vorba de oribilul, iritabilul Daniel Sonnmo, cu riscul de a îngropa politicoasa noastră duşmănie de liceeni – pentru a-i putea cel puţin spune totul pe şleau. Până la urmă m-am convins că voia să mă folosească pe post de ambasador pe lângă foştii colegi faţă de care a păstrat un resentiment nevindecat.

Se pare că pentru Giorgio a sosit clipa să-şi închidă contul. Sa încaseze credite plunanuale. De altfel, dacă ai făcut atâţia bani, cum să te bucuri de ei până la capăt fără ca vechii tăi prieteni să fie informaţi în amănunt? Fără ca Diamante a ta – pe atunci indiferentă, iar astăzi măritată într-o doară – să ştie ca tu, chiar tu, băşinosul, ai reuşit în viaţă ? Şi cum mi-ar putea scăpa faptul ca adevăratul interlocutor – interlocutorul fantasmă – al lui Giorgio este Dav, umbră platinată ce pluteşte pe fundalurile confuze ale existenţelor noastre ? Pentru el, în numele lui şi împotriva lui şi-a construit Giorgio viaţa. Nu întâmplător a venit să-şi încerce norocul în America, acea Ţară pe care Dav l-a învăţat s-o idolatrizeze. Nu întâmplător mi s-a adresat mie, prietenul cel mai bun al lui Dav.

Giorgio doreşte ca eu, întors la Roma, să adun din nou grupul din liceu ca să-i sărbătorim lui triumful? Sa devin promotorul acestui al nu ştiu câtelea *Big Chiti* transpus pe putredele maluri ale Tibrului, unde,

în locul mortului, să fie glorificat cel mai viu dintre noi ?

Aşa să fie. Mă aflu aici spre a-i fi de folos.

Bagă mare, puiule. Ne aflăm la locul potrivit, în inima acestui oraş al averilor colosale şi al dezastrelor epopeice. Descarcă-te, micuţule, acum că ai reuşit în viaţă. Acum arăţi trăsnet în sacoul acesta albastru, cu cravata *regimental* atât de bine asortată cu butonii de sfoară colorată şi cu cârlionţii gen George Clooney. Acum chiar ai obţinut ceea ce nici unul dintre noi nu va putea obţine vreodată. Acum chiar ai devenit ceea ce îţi doreai cu ardoare să fii. Acum chiar că băşina de tristă faima a încetat să mai vibreze. Acum, printr-o lovitură magistrală, chiar ai înlăturat cele patru drame ale aproape perfectei tale adolescenţe.

Insă, în timp ce o ospătăriţă cu surâs îmbietor şi cu o fustă inexistentă ne serveşte din nou, citesc în ochii lui Giorgio expresia unei surprize dezolate pe care şi eu aş încerca s-o disimulez dacă, după cincisprezece ani de succese extraordinare, aş revedea un coleg – un nesuferit iritabil rămas în Istorie prin scrisoarea de ameninţare cea mai nebunească care a fost vreodată scrisă şi înmânata unei fete de optsprezece ani din cartierele selecte – transformat, odată cu trecerea timpului, într-o mingiuţă de grăsime inofensivă. Astfel m-am înfăţişat dinaintea lui: copleşit de un cumul de nu mai puţin de douăzeci şi şapte de kilograme în plus şi uşurat de o sută de mii de fire de păr faţă de ultima oară când ne-am văzut, lată-mă-s: ochii umezi ai cuiva care mănâncă, fumează şi bea încontinuu, pentru a-şi acoperi golurile existenţiale, neputinţa erotică şi o anumită mânie şerpuitoare. Mă tem că efectul pe care l-am produs în mintea lui nu diferă prea mult de acela pe

care mi-l stârniseră mie Silvia Toffan şi Manhattanul schilodit.

Cum e posibil aşa ceva ?

Cum se poate ajunge în halul ăsta ?

De unde a apărut pocitania asta îmbătrânită?

Ce-a făcut cu părul din cap ?

Câte chintale de mâncare a ingurgitat ca să-şi clădească burta aia, grumazul ăla, obrajii ăia masivi?...

Iată amalgamul de şarade exprimate de lesne descifrabila privire a lui Giorgio Sevi, la care creierul meu pare să răspundă printr-un soi de interogatoriu autoadresat:

De ce te afli aici ?

Ce sens are să stai aici ?

De ce ai acceptat să te vezi cu el ?

De ce te-ai supus ?

De ce nu reuşeşti să te controlezi ?

Până când furia interogativă se generalizează, extinzân- du-se la lumea întreagă, aidoma unui cor grecesc:

Să ne explice careva de ce un individ care a trecut de o mie de traume, care ar putea vorbi despre ultima carte splendidă a lui Saul Bellow în faţa a o sută de mii de persoane îngrămădite în tribunele unui stadion, un tip care – deşi nefiind fustangiu, nici filantrop, nici deosebit de plăcut sau simpatic – şi-a avut întâlnirile lui incitante şi experienţele lui din care a avut de tras învăţăminte, un individ la urma urmei format... la simplul contact cu unul dintre vechii săi prieteni din liceu păleşte, redevine copilul care făcea pe el, bâlbâitul care în prezenţa unei fete ariene şi cuvioase nu mai ştia ce sa facă cu mâinile ? Asta-i, careva să ne dezlege acest mister. De ce e atât de terorizat, de parcă s-ar afla în faţa unui complet de judecată ori a unui pluton de execuţie ? De ce

continuă să-şi verse aperitivul pe jos ? Ce are acest Giorgio atât de diferit faţă de celelalte mu de persoane întâlnite zi de zi, care îl fac pe Daniel al nostru să se simtă extraordinar de în largul său ? Ce mai are de rezolvat ? Ce dovadă de vitejie va mai trebui să ofere comunităţii ca să nu se mai simtă copleşit de acest spectru indecent al puerilităţii ?

— Hai, zi-mi despre tine, îmi spune Giorgio la un moment dat, pentru a scăpa de acea crescândă impresie de stingherealã. E adevarat că te-ai căsătorit ?

— La drept vorbind, nu.

— Am confundat, atunci.

— Mă tem că da.

— Atunci, erai pe cale să te căsătoreşti ?

— N-am avut niciodată intenţia. Zi-mi tu, mai degrabă!

— Păi, nu mă pot plânge...

Pauză. Reia:

- Ce-ai zice de-o friptură la Smith and Wollensky ?...

Fac un gest uşor de încuviinţare. Unul din locurile tatălui meu. Foarte burghez, un pic învechit, însă nu tocmai rău.

— Dar poate că e nevoie să facem rezervare, spune el atunci dezamăgit de tergiversările mele. Dacă nu prinzi mesele din fundul sălii, acelea ferite şi liniştite, e un chin.

— Uite, Gio, pentru mine una e totuna cu alta... *{Una e totuna cu alta ? Te auzi ce spui ? Ai înnebunit ? De ce vorbeşti aşa ? De ce vrei să creezi impresia că nu eşti un tip exigent ? Tu eşti un tip exigent! De ce să disimulezi? Ce-ai păţit* Ge mai face Cipriani ? zic eu atunci, ca să arăt că ştiu despre ce-i vorba. Ştii, patronul, feciorul bătrânului Arrigo, e prieten cu ai mei.

Nimic nu s-a schimbat de atunci: ostentaţii:

imperturbabile ostentaţii temperate de o falsă nonşalanţă.

— Gea mai minunată *lasagna* din Manhattan, adaug eu triumfal spre a mă conforma cu registrul lui.

Superlativul relativ este o moştenire a acelor ani. încredinţam neîncetatele noastre elanuri acelei euforii gramaticale.

— Ehei, dacă vrei să dai peste crema vlăstarelor italiene de export, cu mobilele lor de căcat şi cu cizmele lor Dayton scoase în văzul lumii întregi... n-ai decât, mi-o arde el afectând dispreţ.

— Dar, în fine, cum merge treaba ? mă întreabă apoi din nou, după a nu ştiu câta sorbitură de Bloody Mary şi după a nu ştiu câta pauză. Să nu-mi spui că Daniel Sonnino şi-a pierdut darul vorbirii. Zi-mi măcar despre soţia ta!

Mă tem că această curiozitate obstinată în privinţa unei presupuse consoarte a mea nu-i altceva decât o manevră de diversiune propedeutică pentru informaţiile pe care se pregăteşte să mi le ofere cu generozitate despre sine. De fapt, îşi doreşte cu ardoare ca eu să fiu căsătorit, fiindcă abia aşteaptă să opună sinistra şi melancolica mea monogamic de burghez nesatisfăcut poligamiei sale neînfrânate de om de succes.

Nu de asta ne aflăm aici ?

Carevasăzică, să ne lăsăm potopiţi de un torenţial seminar despre fericire.

Manager al unei multinaţionale alimentare americane. Conduce sectorul de produse congelate. Cum se spune, a ars etapele şi a pus pe fugă concurenţa colegilor mai vârstnici mulţumită câtorva surprinzătoare intuiţii de marketing. El, care de-a lungul întregii adolescente simţise dorinţa avidă de a fi aprobat, nu putea face altceva decât să studieze la

modul profesionist misterioasele angrenaje ale consensului. E plătit pentru a seduce şi, după câte văd, se pricepe cu adevărat.

Evident, ţine să-mi comunice că trăieşte, când la Milano, când la New York, în două apartamente de lux, plătite de companie. Are extravaganţa de a se plânge ce salariu mic primeşte: 700 000 de dolari pe an, fără a lua în calcul primele de producţie şi *stock option* şi neţinând seama de multe alte sporuri. Şi apoi, îşi are sediul într-un birou sideral plasat la etajul şaizeci din ITT Building, o caravană de secretare, un instructor de fitness carc-l urmează până Ia capătul pământului, o dietă hipocalorică croită special pentru el, un cuplu de servitori mexicani şi o întreagă haită de câini labrador, un BMW X5, o colecţie de motociclete Harley, o casă în Southhampton a cărei pivniţă adăposteşte un bazin plin cu languste vii, precum şi numeroase alte lucruri inimaginabile care ar fi făcut bucuria oricărui băiat crescut în gloria angoasantă şi fictivă a pretenţiosului nostru liceu din anii ’80.

Şi cum ar putea o atât de deprimantă etalare a bunăstării să nu-mi declanşeze metamorfoza? E inevitabil. Stătea deja la pândă. N-o pot reprima. Mă înşfacă de pulpă ca un rechin. Sunt la cheremul metamorfozei precum anumite personaje din benzile desenate, precum Incredibilul Hulk. Adolescentul atavic a avut câştig de cauză asupra aşa-zisului adult, într-un bar din Manhattan. Nu-i tocmai o glumă să încarnezi – fie şi numai pentru un timp determinat, fie şi numai pentru o seară – ideea însăşi a Ratării! E o senzaţie şocantă care, după cinci aperitive alcoolice, se adânceşte. E ca şi cum un alt eu, mult mai puternic şi totodată mult mai fragil, ar fi ieşit la suprafaţă, exhumat din groaza pe care întâlnirea cu un cunoscut aflat la apogeul ascensiunii mi-a putut-o

insufla: o groază pe care nu credeam s-o mai trăiesc, o groază depăşită ce putea fi atribuită unei perioade trecute din existenţa mea, o relicvă încredinţată Istoriei. Dar care – evident – era prezentă. Groaza de a nu reuşi în viaţă. De a nu avea suficiente resurse. O groază a inadecvării. El – acel Dumnezeu Răzbunător – este cel care vorbeşte în locul meu. Giorgio l-a reînviat. Iar acum acel *zombie* e din nou prezent, e din nou printre noi.

Astfel, mă pomenesc stând la taclale, întocmai ca pe vremuri, cu aceeaşi înteţite dureroasă, cu aceiaşi ochi plecaţi în pământ, cu glasul încercând să nu tremure, cu un ton euforic şi disperat. Ceea ce am pierdut este poate neruşinarea palavragiului de profesie: forţa de a crede smintit în scorneala pe care tocmai o înşir: ce-mi lipseşte e oleacă de antrenament ! Poate că de aceea minciunile par atât de diferite de acelea pe care le ticluiani în copilărie. Astăzi transfigurez realitatea, iar pe atunci născoceam în toată puterea cuvântului. Pe vremea aceea din discursurile mele torenţiale se desprindeau piz- dulici fututе pe plajă, călătorii întreprinse ia capătul lumii, periple prin Africa, pe iahturi fabuloase. în minciunărelile mele de pe atunci exista ceva titanic, la modul eroic.

— Ti-am spus că am câştigat concursul de Profesor titular ? Dar, cu siguranţă, ştii deja, nu aşa m-ai găsit?...

— Credeam că predai ca asociat. Cel puţin aşa e scris pe site-ul universităţii, dacă nu mă-nşel.

- Ah, da, probabil fiindcă abia am câştigat concursul, încă nu l-au actualizat, site-ul vreau să spun...

— Aha, ca să vezi...

— Între timp am scris o carte. Foarte apreciată. Să se fi vândut vreo... vreo... zece mii de exemplare. Ştii,

poate că nu prea multe la modul absolut, însă pentru un eseu de sociologie literară e, cum s-ar zice, un bestseller. A avut ecou şi aici, în Statele Unite. Inchipuie-ţi ca nu mai departe de acum trei luni am ţinut o conferinţă la Harvard. Să fi văzut câtă lume şi ce nivel. Vreo sută de universitari. O adunare de primă mână. Stăteau şi mă ascultau. Ştii, o satisfacţie... Toţi cu cartea mea în mână.

— Carevasăzică a fost tradusă?

— Nu tocmai... Adică da... în fine, numai câteva fascicule pentru universitate...

Apropo, unde ai ţinut conferinţa?

— Cum adică ?

— Adică, în ce sala ? În ce corp ? Cunosc bine Harvardul, am trăit la Cambridge trei ani de zile, am făcut acolo MBA-ul: cei mai frumoşi ani ai vieţii mele...

— Ei bine, ştii că nu-mi aduc aminte ? Ştii, eram ieşit din fire... emoţionat cum nu se mai poate... m-am lăsat condus... ploua... şi apoi a trecut ceva vreme...

Iar între timp beau şi iar beau, dau pe gât al şaselea Bloody Mary.

Şi acum lovitura de graţie.

— Scrii ceva în momentul ăsta ? mi-o trânteşte el din senin.

Dacă aş fi onest aş răspunde: „Nu, nu scriu nimic în momentul asta”. De când am scris căcatul ăla de eseu (nimeni n-a înţeles vreodată dacă era în contra sau în favoarea evreilor), nu mai izbutesc să scriu nimic. E trist că o cărţulie mi-a secat toate resursele creatoare. E jalnic cum cel mai mare şi mai muscular efort literar pe care licenţiatul în litere Daniel Sonnino – profesor asociat la una din numeroasele universităţi din Roma – a fost în stare să-l facă în primii treizeci de ani ai inutilei sale existenţe a ars

atât de repede pe rugul vulgar pregătit de el pentru a distruge imaginea evreiască a scriitorilor sai preferaţi. E descumpănitor cum *singura* ocazie ce i s-a acordat s-a epuizat în invidia faţă de câţiva scriitori mari şi prolifici, care i-au salvat şi i-au distrus viaţa. E descurajam cum, voind să scrie un eseu, el a clădit un mausoleu închinat Invidiei.

Când colo eu răspund: „Da, un roman. E aproape gata. E în mâna unui agent..." (Pronunţând aceste cuvinte îmi simt capul bântuit de o ameţeală bruscă. De şaptesprezece am – şaptesprezece ani! –, de pe când eram un biet imberb chinuit de visuri de glorie arzatoare, nu fac altceva decât să le repet tuturor, dar mai ales mie însumi, că *aproape am terminat un roman.* Cred că majoritatea cunoscuţilor mei au înţeles de cel puţin un deceniu că nu voi termina niciodată romanul acela, că romanul acela a existat numai în fantezia mea de mucos megaloman. Eu, în schimb, înţeleg asta abia acum, când pentru a nu ştiu câta oară îi răspund unui interlocutor de-al meu că romanul *e aproape gata...* Mecanismele acelea ale relei-credinţe ne ajută să trăim: ca atunci când, cu gravitate şi cu tristeţe, le spun studenţilor mei: „Ştiţi, copii, romanul e mort!" sau: „E atât de dificil să scrii o capodoperă înainte sa împlineşti cincizeci de ani. Uitaţi-vă la Proust!", expresii canonice pe care, daca unul din ei pur şi simplu ar avea chef sa le decodifice, le-ar putea înţelege aşa: „Nu romanul e mort, ci eventual sunt mort eu ca romancier, încă dinainte să mă fi născut. În orice caz, nu există motive de îngrijorare fiindcă încă mai am la dispoziţie vreo cincisprezece ani ca să scriu o *Recherche".* „Dar, domnule profesor," m-a pironit odata o studentă maliţioasă – scapă-ne Doamne de ele, cât mai iute! – „Proust n-a început să scrie *Recherche* a lui la treizeci şi trei de ani ?" „Ei bine, de asta nu suntem

siguri..." am rectificat eu de la înălţimea catedrei.

— De ce te întorci la Roma aşa de repede ? mă întreabă după o lungă pauză, iar tonul său a devenit (cel puţin aşa mi se pare) sec, aproape inchizitorial. Nu-mi promiseseşi că o să stai măcar o săptămână ?

— N o să mă crezi.

— Adică ?

— Mă duc la o înmormântare.

— îmi pare rău. Ţi-a murit cineva?

— Nu chiar.

— Şi atunci ?

— E înmormântarea lui Nanm Cittadini.

— Bunicul Gaiei ?

— întocmai.

— Dumnezeule, ţi-ai băut minţile?

— Aşa e!

— La naiba, nu te mai saturi niciodată?

— Păi, mi se părea o chestie drăguţă... Un gest de reconciliere...

începând din clipa asta nu mai răspund pentru faptele mele. Nu ştiu dacă ceea ce urmează să spun e relatarea unui fapt sau o halucinaţie. Nu ştiu dacă s-a petrecut cu adevărat ori dacă nu-i o simplă consecinţă a beţiei. O banală închipuire etilică. Ori chiar ecoul paroxistic al Sentimentului meu de Vinovăţie Catolico-Evreiesc.

Dintr-odată Giorgio devine mai serios şi-mi zice:

— Eşti fiinţa cea mai vrednică de dispreţ pe care am cunoscut-o.

Pardon, cum ai zis ?

— Ai auzit prea bine, scuteşte-mă de rolul beţivului.

— Nu, doar că...

— Aşa ai fost mereu, de altfel. Credeam că te-ai aranjat mai bine. Dar când colo, uită-te la tine, eşti greţos.

— Nu ti se pare că exagerezi ?

— Cunosc eu ţipi ca tine. Oraşul ăsta e plin de ţipi ca tine. Iţi seamănă şi fizic. Au toţi profilul tău de furnicar şi lentilele ochelarilor zgâriate. Mereu gata să băgaţi Ia înaintare cărţile voastre, sensibilitatea voastră, evreii şi Holocaustul şi toate celelalte mizerii...

— Ce legătură are Holocaustul ?

— ... şi mai aveţi pretenţia să vă respecte ceilalţi. De ce, la urma urmei ? Ai mai multe drepturi ca noi ? Fiindcă dacă Diamante mă lasă cu ochii în soare e normal, îşi are motivele ei şi are tot dreptul să aleagă... Pe când dacă Gaia îl refuză pe el, Domnul Sensibilitate, Domnul Eu Le Ştiu Pe Toate, Mister Holocaust 1989, o face din motive obscure, absconse, fiindcă e o ştoarfă, o muistă antisemită. îmi poţi explica una ca asta ? Unde te ducea mintea când ai ameninţat-o cu moartea ?

— Ei, hai, vorbeam şi eu acolo. Nu aveam nici o intenţie serioasă să... Jucam la cacealma. Era o provocare dialectică. O mizâ suprarealistă.

— ... Iar lucrul cel mai incredibil şi mai amuzant e că, după ce-ai comis toată dandanaua, în loc să dispari, să nu te mai arăţi la faţă, te-ai prezentat la petrecerea ei, te-ai îmbătat, chinuind pe toată lumea. Vine el, inconsolabilul, şi trimite totul la mama naibii. Spun doar că ai fi putut să te evaporezi. Să nu mai faci necazuri nimănui. Ar fi fost mai demn. Când colo, te-ai apucat sa faci campanie electorală.

— Campanie electorală ?

— Da, cea mai incredibilă campanie autopromoţională pe care am văzut-o vreodată. Tu voiai să ne smulgi solidaritatea. Să ne demonstrezi că Ea era rea, că Ea te-a înşelat, că te adusese la exasperare, că Ea era răul absolut... Iţi aduci aminte când ai comparat-o cu Adolf Hitler? Da, de teapa asta

era propaganda ta. Dar ştii care-i ironia ?

— Sunt sigur că o să-mi spui imediat.

— Că până la urma mulţi dintre noi te-au crezut. Nu eu, să fim înţeleşi, dar multă lume da. I-ai vrăjit. Aşa cred. **Iar** acum, după atâţia ani, vii din nou în faţa mea şi-mi torni toate prostiile astea! Şi-mi spui că te duci la înmormântarea bunicului Gaiei. Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ca şi cum n-ar fi trecut atâţia ani. Ca şi cum tu în scrisoarea aia grotescă n-ai fi ameninţat-o cu moartea. Haide, Daniel, ai auzit de cuvinte cum ar fi „ruşine", „demnitate", „bună-cu- viinţâ" ?

— Ţi-am mai zis: n-aveam intenţia s-o ucid cu adevărat... Era o glumă... O butadă... Of, oare de ce tot încerc să-ţi explic? În fond, n-ai avut niciodată simţul umorului... Să luăm băşina aia, de pildă. Ai făcut din ea o boala...

— Despre ce vorbeşti ?

— Hai, nu mai juca teatru, ştii bine la care băşină mă refer... N-o mai face pe modestul! Există o singură mare băşină intrata în Istorie. Iar tu ai meritul de a fi slobozit-o.

— Eşti o scursură, Daniel!

— Gândeşte-te că recent m-am întâlnit cu Diamante şi m-aîntrebat de tine: „L-ai mai văzut pe pârţoman ?" ... Iar eu am început să râd, fiindcă eu am simţul umorului...

— Ce nemernic...

— Bine, ai dreptate, nu era cazul să scot în faţă povestea asta. Dar tu ai început, la urma urmei. Tu ai evocat fantomele. *Tu ai deschis sertarele.* Ştii, după o anumită vârstă, e mai bine să le ţii închise, căcaturile astea de sertare! Iar dacă vrei să ştii ce părere am, o să-ţi spun că Gaia n-avea dreptul...

— N-avea dreptul la ce ? Poţi să-mi spui ? N-avea dreptul la futut, la luat la cioculeţ?...

— Ei bine, ar fi fost mai drăguţă dacă le-ar fi oferit câte unui bărbat pe rând. În fond avea doar paisprezece ani.

— Voiai să omori o fetiţă care o lua la cioculeţ la paisprezece ani ? Asta tot încerci să-mi spui ? Vrei să-mi spui că dacă ar mai fi aşteptat încă vreo doi ani atunci ai fi înţeles ? Vrei să spui ca dacă ar fi fost majoră ai fi fost de acord ?

— Nu, haide, spus aşa n-are sens... Şi mai încetează cu povestea asta: nu voiam să omor pe nimeni!

— Adevărul e ca anumite fete precoce ar trebuie glorificate. Recunoaşte, Daniel, nu-i nici o crimă s-o iei la cioculeţ de la cineva. E o plăcere s-o iei şi, dacă vrei să ştii, e şi mai bine s-o dai. Doar nu suntem în Iran. Constituţia noastra permite cui vrea s-o ia sau s-o dea la cioculeţ... Când colo,
tu ai făcut tot tămbălăul ăla, vârând la mijloc chestii care n-aveau nici o legătură, deturnându-ne atenţia de la fapte... Mereu ne-ai deturnat atenţia de la fapte. Nu erai deloc atât de tare pe poziţii cum te simţeai, erai doar un deturnător ordinar, asta crai, dacă vrei să ştii... N-am înţeles niciodată de ce un tip atât de valabil ca Dav avea atâta încredere în tine. E cu adevărat un mister! Ar trebui să te vadă azi. Eşti o caricatură a ratatului desăvârşit! Tu şi viitoarele tale bestselleruri! Tu şi cu extra-născocitele tale conferinţe harvardiene... Ştii ce-ţi spun eu ? Cunosc eu mai bine Patagonia decât cunoşti tu Harvardul...

— Ai fost în Patagonia ?

în timp ce Giorgio se înfierbântă în ceva ce încă nu ştiu precis dacă merită clasat la rubrica de halucinaţii etilice sau la cea de fapte istoriceşte verificabile, simt cum îmi creşte dintr-odata buna dispoziţie. Şi atunci – ma gândesc în sinea mea, aprinzându-mi trabucul meu toscan la care ţin atâta, sfidând interdicţia din

local şi indignarea celor de faţă dacă e adevărat că în acei ani am făcut atâta zgomot, dacă e adevărat că am fost Moralizatorul ipocrit, acea încrucişare între Cromwell, Savonarola şi Tartuffe, dacă am scos din sărite pe toată lumea în felul ăsta nedemn... da, dacă toate acestea sunt adevărate, şi nu produsul unui fost prieten livid ori al unui miraj alcoolic de-al meu, atunci, în pofida senzaţiei de vacuitate îngălbenitoare care de treizeci de ani mă chinuieşte, înseamnă că am existat cu adevărat.

Un pic de pace deasupra norilor

Abia acum, după ce l-am lăsat pe Giorgio prefăcându-mă indignat de cuvintele lui şfichtuitoare (ultima minciună din cursul acestei penibile întâlniri dedicate mistificării), acum când un taxi m-a condus la aeroportul din Newark, după ce am reflectat cu înverşunare de-a lungul întregului traseu, sătul de ciungul Manhattan care pălea înapoia şi înlăuntrul meu în oglinzile roz-aurii ale amurgului, acum când ma pregătesc să urc în avion pentru drumul acesta de întoarcere la Roma, spre funeraliile bătrânului Nanni şi spre atâtea alte lucruri... Abia în clipa asta, după ce am fost literalmente azvârlit în propriul meu trecut, văd înfăţişându-sc în greţoasa ei densitate povestea Gaiei, a lui Nanni, a lui Dav, a tuturor celorlalţi. Şi, în timp ce îi prezint biletul unei *hostess* şi mă uit de jur împrejur ca să mă asigur că nici unul dm tovarăşii mei de călătorie nu are aspectul fioros al unui atentator islamic, simt dorinţa fremătătoare de a mai parcurge o dată aceasta poveste: de a mi-o mai însuşi o ultimă oară. De a o lua din nou de la zero, cu riscul de a munci toată noaptea, în empireul meu ambulant suspendat la nouă mii de metri altitudine deasupra Oceanului Atlantic, către acel magnific oraş însorit unde a început totul.

3

Inventarul răsfăţurilor mele estivale

Aş vrea să pot spune că Gaia nu mi-a plăcut din prima clipă, că vederea acelei fetiţe blonde, cu venele ei diafane de pe gât şi de la încheieturi, a acelui şoricel în T-shirt cu dungi albastre şi albe, a acelei adolescente purtând pe cap un batic de mătase vernil care o făcea să semene cu Jacqueline Kennedy sau cu una din Madonele lui Pontormo, coborând dintr-o şalupă Riva pe cheiul de la Positano, într-o după-amiază de vară din ’84, m-a lăsat indiferent. Ba chiar aş prefera să dau vina pe psihologie, să mă ascund îndărătul vreunei definiţii sugestive: sa susţin ca zilele de viaţă neobişnuita petrecute în vila familiei Cittadini, că durabila, nejustificata absenţă a mamei mele şi prezenţa insuportabilă a lui Giacomo, care tocmai în acele zile intrase într-o „grevă a tăcerii” împotriva lui Nanni şi a musafirilor săi îmi epuizaseră sistemul nervos până într-acolo încât m-au adus în acea stare spirituală de prostraţie care precedă orice miracol amoros. Aş vrea sa pot spune că acea vrajă, o primă mostră a dezastrului tinereţii mele, a izvorât dintr-o slăbiciune, dintr-o inexorabilă carenţa hormonală. Ori chiar să adopt un registru patetic, afirmând ca faptul de a mă pomeni dinaintea unei fete delicate care avea un tată sinucigaş m-a înspăimântat atât de tare încât mi-a mobilizat concomitent idealismul evreiesc şi solida- rismul catolic. Aş vrea să pot spune ca m-am înamorat de o idee, o idee care e mai presus de noi toţi, o contagioasă utopie colectivă care le impunea fetelor din acea vreme să caute a-şi însuşi o frumuseţe echivoca, aproape abstracta. Aş vrea să pot spune că impresia iscată de conştientizarea faptului că ea era perfect la curent cu cine eram eu şi de unde veneam, cu proporţiile inferiorităţii mele faţă de dânsa, îmi incita organismul într-un mod sinistru. Aş vrea sa pot spune că împrejurările istorice, acel soi *depax augusta*

instaurata de preşedintele Ronald Reagan (siliconatul condotier menit să câştige războiul rece), mă făcuseră să devin sentimental, diminuându-mi mecanismele de apărare imunitare.

Insă nu pot face altceva decât să mă las ia cheremul crudului adevăr.

Gaia, cu privirea ei de culoarea brizei marine, arăta trăsnet, şi asta din raţiuni diametral opuse celor pe care aveam să le susţin peste ani cu mine însumi şi cu vrăjiţii mei interlocutori. Nu-i adevărat că banalitatea de-a avea de-a face cu o privilegiată a fost cea care m-a atras (un snobism elaborat ulterior). Nici faptul ca experimentarea pentru prima oară a paradigmei masochiste care mă situa într-o poziţie de netă inferioritate în raport cu o fata de vârsta mea (avea exact cu un an mai puţin ca mine, dar cu mult mai multă conştiinţa de sine...) m-ar fi sugestionat puternic. Aş umbla pe căile falsităţii dacă aş declara că ea era aidoma tuturor celorlalte, un produs al mediului ei rafinat, cu multa uscăciune şi mult codoşlâc, una din miile de clone ale acelor ani, o reprezentare marmoreană a inconsistenţei marii burghezii (dimpotrivă, mă tem că asemenea definiţii se potrivesc mai mult subsemnatului *în fieri).* Prin aceasta nu vreau sa spun că acea pasiune, menită cu trecerea anilor sa se întindă cu mult dincolo de pragurile obsesiei, nu s-ar fi sprijinit pe o evaluare subiectivă, pe o înclinaţie a mea cât se poate de personală către cărnurile diafane. (E aproape de prisos s-o spun: altminteri toţi s-ar fi îndrăgostit de ea şi toţi ar fi sfârşit prin a-i scrie acea scrisoare odioasă...) Aş vrea însă sa mai reduc din anvergura acestui subiectivism. Aş vrea să lămuresc faptul că nu m-am îndrăgostit de un porc spinos şi nici de o formulă matematică, şi cu atât mai puţin de o stemă nobiliară. Ci de o fată aflată pe culmea strălucirii sale

fluorescente, care avea tot ce-i trebuia spre a face să se îndrăgostească de dânsa o jumătate din populaţia adultă a oraşului Positano din acel fierbinte an 1984. Asta încerc eu să spun.

Fără ca prin aceasta să vreau să neg faptul ca eu pe atunci mă gaseam în dispoziţia potrivită pentru un abandon deplin. Mărul era copt şi gata să fie cules. Secvenţa apare de o perfecţiune perfidă, de intrigă hitchcockiană: întâi vacanţa în Anglia, care serveşte la a-mi arăta chipul licenţios al celuilalt sex şi pe acela misterios al sexualităţii feminine *tont court* (având întipărit în nări damful acrişor exalat de degetele fratelui meu: acea miasmă ca de piaţă palermitană). Apoi e lunga (aşa mi s-a părut) călătorie-calvar în Porsche-ul tatalui meu într-o aridă după-amiază de miez de vară, prin alternanţa dantescă de monstruozităţi ambientale şi tablouri paradiziace. Casa luxoasă a lui Nanni, cu regulile ei pline de civism şi armonie. Expunerea la razele solare care mi-au bronzat braţele şi fruntea şi mi-au făcut părul de o nuanţă caramel. Panorama din fiecare zi la micul dejun. Freamătul aromat al cafelei de pe aragazul din bucătărie. Stratul subţire de *nntclla* pe care mi-l întind pe limbă pe furiş, ca să-mi fac curaj. Galbenul scorojit al zidurilor ce mărginesc străduţele pe care le străbatem în fiecare dimineaţă, tatăl meu şi cu mine, ca să cumpărăm cele cinci cotidiane, revistele auto şi *Săptămâna Enigmistică.* Parfumul cremelor solare. Pielea închisă a fetelor autohtone de-o vârstă cu mine care se joaca de-a prinselea pe limbul subţire de pământ nisipos ce constituie plaja de la Positano. Engleza molfăită a americanilor veniţi în vacanţă. Fluviul multicolor şi cosmopolit de oameni cu părul alb şi prosoapele curcubeu înfăşurate în jurul taliei răscoaptelor doamne ale acestora. Profilurile unor iahturi impunătoare trase în radă de zile întregi

dinaintea ochilor mei, însă atât de intangibile încât îmi pareau fantomatice aidoma unor corăbii de piraţi! Amintirea lui Bepy, mort cu numai un an în urmă, ţâşnind din ceaiuri reci cu îngheţată de lămâie (o versiune *on the rock* a reminiscenţei proustiene). Homarii aprinşi din „Văgăuna Sarazinilor”. Umbrarul din viţă-de-vie sub care cinăm seara. Gustul acru şi verzui al singurei duşte de Falanghina ce mi se permite în fiecare seară. Ecoul metodic al valurilor provenind dinspre jgheabul de la privată aflat sub fereastra mea, cu puţin înainte să adorm. Date fiind aceste premise, desfid pe orişicine sa încerce să nu se îndrăgostească.

E oare posibil ca sinestezica împletire a acestor impresii să fi alterat echilibrul regulat al sistemului ? Aşadar, iată totul tinzând către o inefabila plenitudine. Cu o singură îngrijorare: pentru cât timp voi ţine oare la distanţă pernicioasa mea vocaţie pentru accidente, acea forţa neîmblânzită şi sângeroasă care m-a determinat încă din primii ani de viaţă să răstorn macar de doua ori la masă sticla de apa peste pantalonii stăpânului casei ori să lovesc un obiect de preţ făcându 1 praf şi pulbere ? Câte zile oare îmi voi ţine în frâu firea de gafeur profesionist, când în casa asta totul pare să facă trimitere la o fragilitate metafizică şi când excesul de atenţie mi-a redus mişcările la scurtele tresăriri sincopate ale unui Pinocchio jalnic ?

Sa presupunem că Gerhard Fischer, un german voinic între două vârste, cu fruntea ocrotită de o pălărie de panama cu boruri largi, de culoarea vaniliei – care lucra ca fotograf pentru astazi defuncta revistă englezească *Fashion Preş,* specializată în articole despre mari locuri de vilegiatură în folosul unor sclifosite cupluri anglo-americane —, s-ar fi pomenit

în vara lui ’84 că trebuie să facă un reportaj fotografic despre Positano. Sa presupunem că Gerhard al nostru ar fi pornit pe mare într-o mică ambarcaţiune închiriată la ora şase şi jumătate seara, pentru a se afla la un kilometru de coastă cu puţin înainte de ora şapte, în aşa fel încât să poată fotografia Positano şi împrejurimile scăldate într-un delicat crepuscul. Să presupunem că de zile întregi ar fi aşteptat lumina aceea: lumina aceea seducătoare cu desăvârşire interzisă artei şi pe care numai cărţile poştale o permit, lumina aceea a apusului de soare care le place americanilor (la fel cum le plăcea veneţienilor în secolul al XVI-lea).
Să presupunem că s-ar fi aflat chiar în dreptul vilei lui Nanni exact în momentul când tatăl meu şi cu mine parcam maşina şi obişnuita patrulă de servitori mărunţei ne ieşea în întâmpinare ca să ne ajute să descărcăm valizele, iar eu simţeam cum mi se taie răsuflarea ca dinaintea unui lucru care mă ofensa personal: iată, sunt sigur că Gerhard, într-o cu totul altă situaţie emoţională decât a mea, ar fi început să fotografieze cu aviditate. Sunt sigur că n-ar fi lăsat să-i scape casa aceea (deşi, date fiind dimensiunile complexului, ar trebui să recurg la termenul destul de ridicol de „fortăreaţă”), că n-ar fi renunţat la privilegiul de a imortaliza labirintul acela de trepte, terase şi suspendate construcţii alb-portocalii agil cocoţate pe coastă, de la plaja umbroasă până la înălţimile siderale de la Monte Pertuso, scăldate în lumina arămie a după-amiezii târzii. Fiindcă, oricât de incredibil ar putea să-ţi pară acest lucru – aproape până la umilire —, Nanni deţinea o bucată de coastă într-unul din cele mai sugestive locuri de pe planetă, exact echidistantă între vila lui Zeffirelli şi Hotelul „San Pietro”. Iată de ce fotograful german ar fi rămas înmărmurit, întrebându-se oare cine ar fi putut merita

să trăiască într-un asemenea paradis vertical.

Zona cea mai interesantă a reşedinţei era cea centrală: balcoane, pergole şi o panoramică piscină cu apă sărată, al cărei perete stâng rămăsese studiat-neprelucrat. În fiecare dimineaţă o pompă absorbea apa din mare şi, după ce o epura, o vărsa în bazin printr-un orificiu practicat în rocă, ca o cascadă artificială. Interiorul vilei era o succesiune de arce şi de vetre de zidărie care evidenţiau un pavaj restaurat, de la începuturile secolului XX: un mozaic scânteietor de ceramici turcoaz cu desene ce aminteau vag de groteştile renascentiste. Mobilierul, cel mai adesea colonial, nu de preţ – cum ne-a explicat Nanni –, fusese adunat de fostul proprietar într-o viaţă întreagă de călătorii. Iată de ce adunătura aceea de măsuţe joase indoneziene, piese de mobilier aborigene, covoare berbere, tapiserii zebrate şi chinezării felurite te făcea să te simţi cufundat în atmosfera anacronică a reşedinţei unui guvernator englez de pe malurile Gangelui de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Fotolii Chesterfield din piele de culoarea smântânii, aşezate ca nişte sentinele lângă ferestre, flirtând cu pereţii albi, grei de lumină, sfâşiau întunecimea decoraţiu- nilor. Era una din acele case-şantier pe care proprietarii nu mai isprăvesc niciodată să le decoreze. Nu lipseau nici piesele de preţ din colecţia lui Nanni, după cum el însuşi s-a grăbit să ne arate. Descoperind abia recent *art déco,* într-un interval scurt de timp, şi cu nişte cheltuieli fabuloase, îşi adjudecase un vas René Buthaud, cutii lăcuite Shinobu Tsuda, un serviciu de ceai de argint Puiforcat, fleacuri care l-au extaziat pe tatăl meu, care împodobeau la întâmplare living-roomul, al cărui obiect cel mai de preţ rămânea oricum panorama ce putea fi savurată de la fereastra cea mare cu geamuri, iluminată ca ziua. Era

asemenea punţii celei mai înalte şi mai ameţitoare a unui transatlantic. Şi era minunat să te aşezi pe unul din acele divane de stofă palidă şi să te laşi hipnotizat de nemărginirea mării.

Şi totuşi punctul de atracţie secret al acestei case de vis, care, cu fastul ei, cu imprevizibilele ei ferestruici şi cu bruş- tele ei deschideri care îţi tăiau răsuflarea, părea făcută înadins pentru a tortura un copil născut la începutul anilor ’70 şi crescut în convingerea că toată lumea se rezumă la o întrecere năvalnică de-a cine e mai bogat, nu avea nici o legătură cu acea succesiune de obiecte valoroase şi de privelişti spectaculoase... Capodopera ascunsa şi magnetică a acelei case, pe care Gerhard al nostru n-ar fi putut s-o intuiască, era o uşă.

în fond cu absolut nimic deosebită de celelalte, acea uşă, închisă ermetic, părea să ocrotească o taină de neînchipuit. Mintea mea – probabil încă sugestionată de vizitele la castelele englezeşti – îşi închipuia că uşa aceea ocrotea o cameră enormă, luxoasă şi fortificată, nu prea diferită de aceea în care locuise Henric al VTII-lea: camera Gaiei.

Da, uşa aceea păzea o aşteptare: şi nu o aşteptare generică, nu o aşteptare metafizică: nu pe obişnuitul Godot ori vreun banal *Deşert al tătarilor:* mă refer la o aşteptare circumscrisă şi circumstanţială care părea să fi molipsit pe toată lumea: aşteptarea ca Gaia, a cărei frumuseţe părea con sacrata de această vilă aşa cum frumuseţea Afroditei era consacrata de unele temple din Antichitate, sa binevoiască a se întoarce din mica ei vacanţă la Capri. Or, faptul că exista o copiliţă care mai şi era de-o vârstă cu mine, capabilă, prin simpla ei absenţă şi prin promisiunea unei întoarceri iminenţe, să pună în mişcare mecanismul acelei reşedinţe, îmi părea fenomenul cel mai straniu la care mi se întâmplase să asist vreodată.

Şi cum putea surpriza mea să nu fie acutizată de atitudinea incredibila a bătrânului ?

Era pur şi simplu ieşit din fire. Parcă era preotul oficiant al unui ritual păgân. Ca şi când ar fi aşteptat vizita oficială a unui şef de stat, nu făcea altceva decât să-şi tot admonesteze servitorii cu recomandări agasante: „Consuelo, adu-ţi aminte că pe pastele cu dovlecei trebuie să pui mult busuioc şi să nu pui deloc parmezan, aşa cum îi place Gaiei... De ce n-a venit încă instalatorul ? Trebuia să regleze hidroma- sajul, altfel copila mea...".

Da, această zeiţă absentă, care nc vampiriza, şi la care Nan ni părea să se refere prin fiecare gest al mâinilor şi prin fiecare sintagma care îi ieşea pe gură, era monarhul spectral care plutea peste organizaţia domestică de aproape şase zile. Pentru Nanni, evident, mai important era să producă impresie asupra nepoatei sale decât asupra tatălui meu. Acest lucru era pentru mine o absurditate, un sacrilegiu, era dureros, dar mai cu seamă incitant. Aveai impresia că întregul nucleu al acelui orăşel maritim fusese pus în alertă. Ideea că toate se întâmplau pentru o copiliţă a cărei feţişoară – destul de drăguţă, nimic de zis, dar să nu exagerăm! – părea să se multiplice, ca într-o obsesie vaporoasă, în toate fotografiile împrăştiate prin casă, făcea ca aşteptarea mea să fie încă şi mai lugubră. Iar faptul că Nanni putea fi mica piesă a unui mozaic psihologic mai amplu (pentru mine, pe vremea aceea, absolut de neînţeles) care, dacă cineva s-ar fi interesat sa l compună, ar fi înfăţişat figura persistentă, dar, până la urmă, deloc tragică, a sinucigaşului Ricky Cittadini, e un alt gând care nu-mi reduce şi nici nu-mi sporeşte cu nimic patosul de atunci şi înfricoşata-rm stupefacţie.

în plus, misterul acelei uşi închise evidenţia – prin contrast – impudoarea uşii imediat învecinate, care era mai mereu deschisă. Să nu-şi închidă uşa propriei camere era una dm numeroasele strategii adoptate de Giacomo pentru a se diferenţia de sora lui şi pentru a-şi exaspera bunicul. Mesajul era explicit: eu nu-s un tip misterios, eu n-am nimic de ascuns, eu nu ader la grotescul program de autocelebrare al acestei familii. Iată aşadar cum băiatul acesta se expunea pe sine însuşi privirilor uluite ale semenilor. Nu rareori, trecând prin apropierea camerei de baie, îl puteai zări pişându-se în lavabou cu o expresie studiat-extatică. Ba chiar adesea se dezbrăca de tot şi se tolănea pe pat în dreptul uşii larg deschise.

Şi apoi era acea afurisita „greva a tăcerii", care mai implica şi alte ciudăţenii insuportabile. Nu numai ca Giacomo îşi impusese sa nu le adreseze nici o vorba nici lui Nanni, nici tatălui meu şi cu atât mat puţin mie, dar se hotărâse sa abandoneze chiar şi razele soarelui. Traia în recluziune, cu jaluzelele coborâte, ca şi când ar fi dorit să se deosebească în orice fel de tribul bronzaţilor care frecventa piscina lui Nanni. Giacomo vorbea numai cu servitorii. Această forma de pauperism răsuflat nu m-ar fi tulburat în mod deosebit dacă într-o seară n-aş fi asistat la o scenă cu totul ieşită din comun. Mă dusesem în bucătărie să iau un pahar pentru tata şi am rămas în prag, înmărmurit. Dinaintea ochilor mei erau cei patru servitori, în sfârşit îmbrăcaţi în civil, şezând în jurul marii mese dreptunghiulare aranjate într-un mod şi mai pretenţios decât pretindea în fiecare seară Nanni să-i fie aranjată masa de sub umbrarul cu flori albe de portocal. Mâncau în tăcere şi un pic stânjeniţi. Până când l-am văzut, în picioare, cu un aer ţanţoş şi cu tava într-o mâna, ca şi cum ar fi predat la şcoala hotelieră, un ospatar improvizat

îmbrăcat într-o stambă cu găitane de aur şi cu mănuşi imaculate. Era Giacomo. Da, Giacomo, care le servea cina servitorilor bunicului. Am avut promptitudinea de a mă furişa înapoi înainte ca cineva să mă zărească. însă n-am reuşit să mă dezintoxic de o formă stranie de boală- îmi venea, firesc, să mă întreb dacă spectacolul acela se repeta oare în fiecare seară ori numai din când în când. Sau dacă avusesem onoarea să asist la o premieră. Şi apoi atâtea alte întrebări: el era cel care-i silea pe ei ? Sau ei erau cei care îl convinseseră pe dânsul ? Nanni ştia oare? Iar dacă ştia, de ce nu intervenea cu hotărâre ? De ce Nanni, a cărui severitate părea să conţină ceva emblematic, manifesta o asemenea indulgenţă faţă de ciudăţeniile lui Giacomo şi faţă de aroganţa servitorilor săi ? Era o strategie educativă sau un semn de capitulare ? Oare Nanni **nu** numai că ştia, ci era chiar el creatorul, scenaristul şi regizorul acestui caraghioslâc? Oare acesta făcea parte din faimoasele sale metode educative ? Ce sentiment nutrea Nanni pentru băiatul acela? Afecţiune? Ruşine? Milă? Ciudă?

Ce părere ofi având Gaia Cittadini despre mine f (Şi cine ştie de ce numele de familie era indispensabil?)

Acest semn de întrebare îmi era atât de adânc implântat în minte încât, uneori, mă trezeam în toiul nopţii şi mă uitam în oglindă, încercând să intuiesc care anume putea fi impresia pe care persoana mea – acea reclamă discreditantă a poporului evreu – ar fi produs-o asupra ei.

Şi atunci iarăşi îmi imaginam uşa închisă cu cheia, îmi venea dintr-odată să mă ridic, să mă tupilez netam-nesam într-un pelerinaj pe lângă acel zid al plângerii şi, în sfârşit, iarăşi întrebam stelele:

Ce părere o fi având Gaia Cittadini despre mine ?

Această întrebare avea aceeaşi intonaţie disperată

cu cea pe care aveam să mi-o adresez mulţi ani mai târziu, despre impresia pe care scrierile mele ar fi putut s-o producă asupra unor cruzi şi indiferenţi editori de masă.

Dar dacă aş fi avut un pic de luciditate şi de sânge rece probabil că aş fi reuşit să-mi formulez în sinea mea semne de întrebare mult mai stringente şi mai adecvate, ca de pildă: *Ce-or fi provocat toate aceste atenţii princiare în mintea unei copile ? Ce semn de neşters vor fi lăsat ele întipărit asupra chipului ori asupra purtărilor ei obişnuite?* Insa în starea aceea de semiprostraţie, acutizată de toată acea zarvă uluitoare, nu găsisem altceva mai bun de făcut decât sâ mă refugiez sub singurul semn de întrebare care pe vremea aceea mă putea nelinişti:

Ce părere o fi având Gaia Cittadim despre mine ?

Iata mama tuturor întrebărilor: în aşa fel încât ulterioara asociere cincinală cu Gaia, marcată de o serie de chinuri de neşters, se epuizează în această întrebare *(ce părere o fi având Gaia Cittadim despre mine?),* cu mult mai mult decât în toate răspunsurile temporare şi nestatornice pe care aş fi încercat să le ofer. Şi asta nu i totul: dar dacă un gram din acea durere de-acum extirpată persistă într-o zonă a organismului meu, sunt sigur că e legata de această chinuitoare interogaţie: *ce părere o fi având Gaia Cittadim despre mine ?* Pe de alta parte simt într-un fel nedesluşit că dacă aş fi schimbat termenii problemei, până aproape s-o inversez în: *ce părere am eu despre Gaia Cittadini ?,* chiar aşa, cred că lucrurile ar fi stat cu totul altfel. Şi totuşi, oricât de ciudat ar putea sa pară, nu o dată în acei cinci ani aveam să găsesc tăria şi demnitatea de a-mi adresa o întrebare firească, denotând un anumit spirit critic, precum: *ce părere am eu despre ea ?* Mai mult: mă tem că dacă aş fi avut tăria de a extinde această întrebare asupra întregului mediu pe care îl frecventam, dacă m-aş fi

întrebat doar, încercând sa citesc în sinea mea: *haide, Daniel, ce părere ai tu despre ei ?,* în loc să mă refugiez. în răsuflatul şi obsesivul adagiu: *ce părere or fi având ei despre mine ?,* atunci poate cine ştie... De altminteri, ceea ce deosebeşte exemplara experienţă a fratelui meu I.orenzo de experienţa mea atât de dezastruoasă ar putea fi faptul că el nu numai că a avut tăria şi ironia de a se întreba de la bun început: *ce părere am eu despre ei ?,* ci chiar pe aceea de a-şi răspunde într-un mod superb de răspicat care îl caracteriza: *părerea mea e că sunt o gaşcă de rahaţi cu ochi paranoici!* Nu există altă diferenţă semnificativă între mine şi Lorenzo în afară de aceea că el a reuşit să stabilească cu acea lume crudă un raport de o convexitate sfruntată, pe când eu mă închideam în obtuza mea concavitate. Iar asta a fost de ajuns, evident: deoarece, în rest, condiţia noastră era aproape identică: aveam acelaşi tată şi aceeaşi mamă, aceeaşi cultură, aceiaşi bani la dispoziţie, aceeaşi identitate religioasă incertă, aceeaşi capacitate introspectivă, aceeaşi vocaţie egotistă, aceeaşi ochi închişi la culoare, aceeaşi chelie incipientă, acelaşi „s" defectuos... Ca atare, trebuie să conchidem că numai o atitudine mentală diferită a fost cea care ne-a determinat lui seninătatea, iar mie suferinţa răsunătoare.

(Cu câteva săptămâni în urmă lâncezeam în sufragerie, ţinând în braţe o sticloanţă de Coca-Cola, cu mâinile afundate într-un castron plic cu arahide. Mă uitam la televizor, cum des se petrece în ultima vreme. Abia revenit la viaţă din plictiseala chinuitoare a studiilor matinale. De când am un post precar la universitate, de când am conştientizat că raportul meu cu Sharon, prietena mea, s-a zdrenţuit, de când am început să îngurgitez în fiecare zi o grămadă din

mâncarea care mi-ar ajunge pe o săptămână, viaţa mea şi-a pierdut aproape orice valoare şi orice farmec, devenind o văgăună a mii de obsesii şi a tot atâtor vicii. N-am chef să studiez, să mă întâlnesc cu ceilalţi, să plec, să merg la stadion, să-mi ţin lecţiile, să vizitez muzee, să scriu un rând despre scriitorii morţi, s-o trădez pe Sharon şi cu atât mai puţin să-mi imaginez o alternativă la dânsa... Privesc cum viaţa se tot duce în goană pe şinele înfundate ale unor fantazări funeste pe seama colegilor mei de şcoală. îmi place să-i văd murind în accidente: îl văd pe Dav cum se îneacă într-o piscină umplută cu Dom Perignon cu vechime. O văd pe Diamante Arcieri izbită în frunte de un meteorit din trufe de Alba. O văd pe Silvia Toffan cum îşi pierde şi mâinile, mutilate de un enorm *coupe-papier* de la Gucci.

Singurele pasiuni care mi-au mai rămas, imediat după masturbaţie [care, de altminteri, şi-a pierdut *appeal*-|x| pionie- ristic de pe vremea pubertăţii, devenind o îndrăgită tovarăşă de viaţă!], sunt Play Station 2 şi televiziunea prin satelit. Da, adevărata mea existenţă o constituie, acum, foarte scurtul interludiu dintre o labă şi o devastatoare şedinţă în faţa televizorului. Ma postez în faţa micului ecran, singur: şi în timp ce totul şi toţi lucrează – ori cel puţin au politeţea de a se preface că muncesc — eu unul călătoresc prin documentare despre vampirii de pe pământ, reţete culinare deosebit de sofisticate, cursuri de aerobic, explorări amănunţite ale savanei sau ale junglelor virgine, îndelungi divagaţii despre NASDAQ, despre *hi-tech* şi despre desenul japonez.

Ei bine, în ziua aceea eram sintonizat pe unul din programele mele de satelit preferate: Wishline Channel: da, planeta dorinţelor irealizabile: un canal care transmite licitaţii de chestii pentru milionari la preţuri inaccesibile: corăbii de război ale sultanilor,

reşedinţe panoramice din Toscana sau castele dm Provenţa, avioane supersonice, automobile de colecţie... Dintr-odata am sărit literalmente din scaun văzând cum apare la televizor, incredibil şi inimaginabil, vila lui Nanni de la Positano. Dintr-odată am fost catapultat din răceala unei camere de luat vederi în mlaştina confuză a trecutului meu: am pătruns brusc în camera Gaiei [aceasta a fost natura violului meu!] şi în cea a lui Nanni, ba chiar şi în camera pe care o primisem eu, chiar în timp ce vocea vânzătorului încerca să ademenească nişte cumpărători imposibili prin unele expresii convenţionale:

„Vederea uluitoare de care vă puteţi bucura de la balconul cu vedere spre golf oferă o tovărăşie optimă pentru cine doreşte că cineze în compania prietenilor şi decorul cel mai sugestiv al coastei amalfitanespunea vocea, în timp ce eu eram înmărmurit.

Daca Nanni adora casa aceea, de ce voia să se descotorosească de ea? Ce părere avea Gaia despre toate acestea? Iar eu cum trebuia s-o iau ?...

N-ai nevoie de-o licenţă în psihologie ca să înţelegi că era vorba de întrebările obişnuite, deja incapabile să-mi mai încălzească inima. Eram înlăuntrul acelor imagini, un pic iritat de frigiditatea descrierilor, un pic dezamăgit de incapacitatea ambientelor de a face faţă confruntării cu strălucirea amintirii. Vila de la Positano părea un loc mort, un loc unde acum era imposibil să trăieşti sau să fi trăit, un loc ce trebuie să fi fost locuit cu o sută de ani în urmă de bărbaţi cu peruci, de *zombie,* un loc ce emana un miros de praf şi de umezeală. Ba nu: semăna cu decorurile unei telenovele: o casă improbabilă locuită de creaturi improbabile: o apocrifă dezamăgitoare. Cu siguranţă nu spaţiul concret aşa cum mi se părea că mi-l

amintesc şi cum mi-a părut pe atunci.

însă o umbră uşor redundantă l-a reînsufleţit, anihilând prima impresie.

Deoarece, imediat după ce am introdus o casetă în *video- recorder* şi am apăsat pe butonul REC ca să înregistrez emisiunea şi să i-o arăt tatălui meu, am zărit pe ecran o imagine reflectată într-una din ferestrele mari ale sufrageriei: o figură de femeie. Am lăsat emisiunea să se termine în timp ce în sinea mea creştea o ciudată nelinişte care nu avea nici o legătură cu presiunile sufocante de odinioară: era o ameţeală, ca şi când dintr-odată pământul ar fi încetat să se mai rotească. Ca şi cum viaţa mea s-ar fi chircit în ungherul îngust al unei clipe. Şi apoi încet, cu mâinile care aproape nu mai răspundeau la impulsurile, de altminteri confuze, ale creierului, am derulat banda până la momentul incriminat cu speranţa că voi putea bloca acea umbră într-un stop-cadru.

Gaia!

Nu încăpea nici o îndoială. Cel puţin aşa mi s-a părut. O Gaia la treizeci de ani. Aşadar o Gaia lipsită de sens. Eram aproape furios fiindcă nu reuşisem să văd şi să înregistrez toată emisiunea. Poate că în prima parte a transmisiunii fusese arătată şi în halul în care ajunsese după trecerea anilor. Dar de ce ţineam atât de mult la asta ? Din curiozitate, fireşte. însă şi dintr-o formă subtilă de fetişism. Cu acel dram de *cupi.0 dissolvi* care însoţeşte orice fetişism.

Sufeream?

M-am întrebat acest lucru cu aceeaşi detaşare cu care îmi adresasem întrebările precedente. Nu, nu sufeream. în acea imagine prinsă din zbor nu era nimic covârşitor, nimic care să hrănească nostalgii. Eram ameţit, eventual: cu un gust acru în gură, în aşa fel încât n-am găsit altceva mai bun de făcut decât să

mă agăţ de sticla de Coca Cola şi să-mi scufund mâinile în castronaşul cu arahide, aproape zgâriindu-i fundul.

Dar dacă nu sufeream, dacă nu eram îngrozit, dacă nu mă aflam în pragul unui colaps emoţional, dacă într-adevăr nu-mi păsa, dacă acel calm pe care mi-l vâram în ochi mie însumi nu era încă o demonstraţie a relei mele credinţe vechi de treizeci de am – aşa cum nu oboseam să-mi repet –, atunci de ce stăteam cu faţa lipită de televizor ? De ce, cu elanul acela de câine vagabond care scurmă prin gunoaie, încercam să prind, în palidul reflex de pe fereastră pe care stop-cadrul îl făcea şi mai vag, dovada de netăgăduit a presupusei degradări fizice a Gaiei ?

Poate că aveam nevoie de raţia mea potrivită de aşteptare. Doza justă. Nimic exagerat. Poate că ceea ce deosebea casa de atunci de cea de astăzi era pur şi simplu aşteptarea: lipseşte un lucru de aşteptare şi-i vei pierde întreaga comoară. Nimic n-are valoare fără aşteptare. Aşteptarea e Dumnezeu. Nu există alt Dumnezeu dincolo de aşteptare. Aşteptarea explică totul: de ce mergem înainte. De ce nu ne înecăm. De ce ne lăsăm seduşi de ceea ce prin sine nu-i seducător. Aşteptarea e singura pasiune a vieţii mele.

Altceva nu ştiu. Altceva nu mai e de ştiut. Iar acum, când mica lecţie a luat sfârşit, reiau de unde m-am oprit. O vedeţi pe Gaia cum coboară pe mol cu graţia şi cu solemnitatea unei Jacqueline Kennedy şi a unei Madone a lui Pontormo ? Ei bine, aşteptaţi-vă din partea ei – şi din partea nesocotitului ei adorator – la orice.)

Numai în prezenţa lui Dav mai simţisem un disconfort fizic comparabil cu acea senzaţie de apasare greoaie de care m-am simţit izbit când am văzut-o pe acea marinăriţă coborând din şalupă. O clipa fusese de ajuns ca să mă simt afectat de aşa-

numitul „sindrom al struţului”: acel mecanism defectuos care-l iluzionează pe Subiect că a-şi îndepărta privirea de la Obiect e totuna cu a dispărea. Şi cu toate că alesesem să nu mă uit, să mă sustrag acelei privelişti uluitoare, eram cât pe ce să explodez, saturat de imaginea care deja îmi curgea prin artere. Ca o trăsătura de penel albastra peste pereţii cenuşii ai vieţii mele. Ca o răsunătoare găleata de apă rece ca gheaţa după un somn care a durat ani de zile. însă în acelaşi timp era ca şi cum acel sentiment vag de inadecvare pe care l-am trăit de-a lungul celor şase zile petrecute în casa lui Nanni şi-ar fi găsit debuşeul ineluctabil în acea pata dc un albastru intens. Ca şi cum aş fi inhalat un balsam al cunoaş terii: abia acum vedeam ca viaţa mea de până atunci se lipsise de ceva fundamental: de mâine, lucrurile aveau să meargă altfel, tot ceea ce mă interesase nu avea să mă mai intereseze, la fel cum va fi trebuit să reconsider tot ceea ce mă privea.

Ce sens are să te vezi de sus f”, aveam să mă întreb mulţi ani mai târziu. De departe ? Şi în acelaşi timp de foarte aproape ? De ce vedeam orice coş, orice punct negru, orice mică imperfecţiune a nasului meu ? De ce nasul meu ocupa dintr-odată orice gând prezent ori posibil ? De ce nasul meu umplea orizontul aidoma unei stânci marine uriaşe ? De ce dantura îmi apăsa buzele ca pentru a-şi arăta stângacea-i imperfecţiune? De ce un singur molar părea mare şi greu ca un stei ?

„Ţi 1 prezint pe Daniel, băiatul lui Luca, nepotul lui Bepy”, i-a zis Nanni Gaiei, pe un ton biblic peremptoriu, de parcă ar fi citit o sentinţă de condamnare la moarte. Şi niciodată nu mi s-a mai părut că numele meu (Daniel) indică un referent de o concreteţe atât de stupida.

„CIAO, DANIEL”, a spus ea parcă pentru a-l reabilita.

... Atunci am simţit ca treaba era pecetluită: atunci mi-am perceput viitorul într-o stranie retrospectivă la capătul căreia nu exista altceva decât Gaia: atunci am înţeles (cu o limpezime pe care astăzi poate că tind s-o transfigurez) nu numai că nu mă voi mai elibera de ea, ci şi că acea formă de libertate pe care o depăşisem nu mă va mai interesa. Că exista o strânsă corelaţie semantică între libertate şi moarte. Atunci am presimţit într-un mod neliniştitor că existenţa acelei fete mă dezonora şi că pentru mine singurul mod de a ieşi din condiţia de inferioritate nimicitoare era s-o omor cu mâna mea.

Iată de ce relatarea celor două săptămâni care au urmat şi în care am rămas la vila din Positano pare pleonastică şi irelevantă. Nici măcar n-am chef s-o povestesc. Sunt suficiente aceste cuvinte ale Gaiei, pronunţate (cine ştie de ce) cu un vag accent meridional (deprins, poate, din sus-pusele ei frecventări ale Insulei Capri şi filtrat prin diafragma nervozităţii mele), pentru a înţelege dimensiunea acelui cutremur interior. înţelegeţi unde-i noutatea şi unde-i talentul ? Nu a spus un „ciao" nepoliticos şi indiferent. Nu m-a salutat aşa cum saluţi pe cineva lipsit de importanţă. Mi-a spus pe nume. S-a sustras stereotipului ce le determinase pe majoritatea fetiţe-lor frumoase pe care le întâlnisem până în momentul acela nu numai să subestimeze obraznic importanţa numelui meu, ci şi să abordeze existenţa istorică pe un ton lichidator, subesti- mându-mi susceptibilitatea. A spus: „Ciao, Daniel" parcă pentru a demola judecata pe care mi-o făcusem pe seama ei în acea scurtă săptămână de patimi. A spus : „Ciao, Daniel". Textual. Nu a spus: „Ciao, Alessandro", „Ciao, Fabrizio" ... Nu, a spus: „Ciao, Daniel", şi pentru asta nu încetez a-i mulţumi după atâta vreme, deşi admit că acel început promiţător a fost doar un start greşit. Fără totuşi a

trece sub tăcere faptul că acel „Ciao, Daniel” rostit cu naturaleţe, care într-o clipită mi-a pulverizat toate amintirile din copilărie – chiar şi pe acelea recente şi electrizante despre vacanţa din Anglia, despre nemţişoara care semăna cu Eva Braun, ca şi despre damful de amoniac întipărit în degetele fratelui meu –, a fost cauza a tot ceea ce a urmat.

Fie-mi îngăduită o ultimă observaţie cât se poate de meschină, înainte de a trece la altceva.

Să ai conştiinţa propriului privilegiu. Iată lecţia de neuitat pe care am învăţat-o în acel **sejur** memorabil. Până la vârsta de paisprezece ani, până la acea vacanţă ciudată care m-a azvârlit, cu un considerabil salt temporal, din sprintenul laxism al secolului XX în eticheta rigida a celui de-al XlX-lea, mi se păruse că aveam o conştiinţă deplină a privilegiului meu ... Până la vârsta de paisprezece am, înainte ca vila lui Nanni din Positano să-mi deschidă porţile în întreaga ei strălucire trandafirie şi eclectică, fusesem obişnuit să mă consider un baiat privilegiat. Nu fusesem încă supus legii supraomeneşti a relativităţii care face ca toate convingerile noastre să devină inepuizabile şi precare. Până în acel moment frecventasem doar persoane şi familii de nivelul meu sau dintr-o pătură socială mai de jos. Crezusem ¿întotdeauna că obiceiul tatălui meu de a înlocui un Mercedes cu un Porsche cam din şase în şase luni, ori lungile noastre voiajuri în străinătate, ori perechea nelipsită de servitori, ori apartamentul nostru plin de covoare şi de tablouri, şi senina obişnuinţă de a ne permite orice moft tehnologic mărturiseau o bunăstare care, dacă nu se putea numi bogăţie, era oricum foarte aproape.

Nu-i de mirare. Ţâncii de acea vârsta fac asemenea consideraţii mult mai des decât se crede, mult mai des decât adulţii, mai cu seamă în anumite medii. Dacă mai apoi acestui snobism familial i se adaugă

tendinţa congenitală de a gigan- tiza orice lucru, exaltat de vârsta fragedă şi de un talent precoce la comparaţii, e lesne de înţeles durerea mea, o durere mai arzătoare şi mai cotropitoare decât dragostea incipientă. Asta-i adevărul: comparaţia socială îmi ocupa imaginarul – ca şi pe acela al colegilor mei – mult mai mult pe atunci, când nu avea nici un sens, decât azi, când poate că ar trebui să ma întristeze. Şi atunci nu ne mai rămânea – mie şi tuturor celorlalţi – decât să minţim fără nici o grija, sfidând ridicolul şi neverosimilul. Era o chestiune de supravieţuire: să minţi în privinţa consistenţei averii şi a contului din bancă al părinţilor tăi, în privinţa performanţelor sportive, a parcului auto, a călătoriilor costisitoare prin lume, în privinţa fetelor pe care le-ai avut şi a fecioriilor pe care le-ai compromis, în privinţa lungimii penisului şi a performanţelor erotice... Pentru Dumnezeu, să blufezi în privinţa acestor lucruri era singura modalitate prin care puteai respira. Care din noi nu îşi numără printre rubedenii un unchi excentric colecţionar de Rolls-Roycc-uri ? Care dintre noi rezista tentaţiei de a dezvălui că bunicul era prefectul unei secţiuni din Rotary Club, daca nu chiar preşedinte ? De ce sa-ţi lipseşti colegii de priveliştea propriului paşaport pentru ca ei să poata admira timbrele ce atestau numeroasele călătorii exotice ? Care dintre noi nu-şi dorea să-şi standardizeze propria viaţă de burghez modest în conformitate cu sacra înlănţuire a publicităţii de lichioruri şi de ceasuri de firmă cu o atât de mare influenţă ? De care altă resursă mai dispuneai ca să te aperi de presiunea acelui mediu hiperexcitat, în afara celei de a născoci locuri, situaţii, persoane care n-au existat niciodată ?

Chestia dementială, care abia astăzi poate fi înţeleasa, e că aproape toţi minţeau. Nimeni – cu

excepţia privilegiatului sau a budistului inconştient care vedea cum aspiraţiile şi realitatea coincid – nu se sustragca de Ia această vrajă. Singurul scut cu care te puteai feri de agresiunea succeselor altora. Se speculase atât de mult pe seama minciunii încât acum parcă ne-am fi găsit într-o Bursă a prestigiului social în care titlurile fiecăruia fuseseră supraestimate grosolan de o gaşca de brokeri jalnici. Iar acum, pentru mine, era ca şi cum acea piaţă de acţiuni a minciunilor s-ar fi aflat sub ameninţarea apăsătoare a unui crah epocal. Mult mai târziu aveam să mă întreb – cu o doză de moralism şi de înţelepciune retrospective, de altfel fără să obţin un răspuns adecvat – dacă, demontând acel aparat al contrafacerilor, viaţa ar fi avut un alt gust. Dar poate că e o întrebare stupidă şi smintită. Ar fi ca şi cum ne-am întreba ce s-ar schimba în viaţa noastră dacă ne-am descotorosi de obligaţia cotidiana de a mânca şi de a bea.

Chiar întâlnirea cu familia Cittadini, care a urmat la scurt timp după întâlnirea cu familia Ruben, a fost cea care m-a introdus în acest mod diferit de a-mi concepe existenţa, făcându-mă să simt pentru prima oară ceea ce, cum se poate presupune, mulţi prieteni de-ai mei mai puţin bogaţi resim- ţiseră în privinţa mea: un sentiment de inadecvare, un soi de insuficienţă respiratorie. Drama unui alergător care dă tot ce are mai bun în el şi e depăşit cu aparenta uşurinţă de un alt concurent cu aripi la picioare. întâlnirea cu familia Cittadini şi cu familia Ruben mi-a arătat o bogăţie care-mi mortifica în mod imprevizibil amorul propriu: care n-avea nici o legătură cu bunăstarea pe care familia mea mi-o garanta: o avere care exercita o influenţă semnificativă — în bine şi în rău – asupra persoanelor care puteau dispune de ea. E suficient sa ne gândim la neurasteniile lui Karen Ruben sau la acelea, fatale, ale lui Ricky Cittadini şi

ale fiului său Giorgio. Până şi sinuciderea primului şi idiosincrasiile celui de-al doilea aveau în ele ceva foarte şic. în ochii mei, acest lucru era suficient ca să şteargă cu buretele privilegiile de care mă bucurasem dintotdeauna. De acum înainte, casa unde locuisem întotdeauna, unde mă născusem şi pe care nu încetasem nici o clipă s-o consider splendidă avea să mi se pară un bordei jalnic. Şi totuşi greşeam atunci când consideram că ceea ce mie îmi părea o ţintă definitivă pentru cei din familia Ruben sau pentru cei din familia Cittadini era o sursă de bucurie şi de satisfacţie. Pentru bogăţiile dezirabile nu exista limită. Mereu va fi existat cineva spre care să se poată îndrepta acul veninos al invidiei omeneşti. Nanni Cittadini nu era omul cel mai bogat din lume. Şi nici Amos Ruben. Şi atunci, de ce nu ne puteam gândi că amândoi scoteau din această constatare neplăcută un motiv de legitimă întristare ?

4

Cinci ani în miniatură

Deşi am iubit-o pe Gaia cu o determinare solipsistă vreme de cinci ani încheiaţi, bucurându-mă inclusiv de luxul unor plăceri neprevăzute (în fond nu mai puţin egocentrice decât durerile), nu pot spune că timpul m-ar fi învaţat s-o cunosc. Dimpotrivă, mi se pare că timpul aproape că a complicat şi mai tare echivocul privitor la personalitatea ei şi enigma vieţii sale. Curtea pe care i-o făceam pe ascuns lui Giacomo, fratele ei, fusese singura unde ma simţeam la înălţime: o curte ce s-ar putea număra printre acele manevre de diversiune premergătoare bătăliei de pe

teren.

În rest, citisem câteva cărţi (mai puţine decât aveam să declar în anii următori), ascultasem un număr mai mult decât considerabil de discuri urâte dar convingătoare, abuzasem fără nici o contmenţă de mine însumi, vizitasem în mai multe reprize Statele Unite, mă întorsesem în Israel cu Dav: ajunsesem chiar până în Australia şi în Noua Zeelandă cu părinţii şi cu fratele meu. În rest, avusesem tihna suficientă pentru a-mi aprofunda ipohondria, pentru a-mi păstra inflexibil intactă virginitatea şi pentru a-mi prepara, cu pedanterie autentică, propria ostracizare.

5

Mondenitatea dinaintea dezastrului

Lucrurile s-au desfăşurat cam aşa.

începând din iarna lui ’86 n-am pierdut nici o petrecere de majorat a prietenilor şi a cunoscuţilor aflaţi cel mai la vedere. Vreo treizeci de recepţii în total, atât de incredibil de asemănătoare între ele în orice amanunt (cam la fel cum avea să se întâmple în continuare cu cocteilurile nupţiale, pline de pinguini în smoching şi de gâsculiţe) încât aveam impresia că fusesem la o singură şi interminabila petrecere de aniversare, îmbrăcând smochinguri în ritmul unui mic Mare Gatsby, bând mai multă *sangria* decât Hemingway şi mestecând aspirine cu dezinvoltura unor nevropaţi din anii ’60. Să spunem că aparţineam primei generaţii de adolescenţi care au avut posibilitatea să trăiască libertatea – cucerită cu năduşeală de ai noştri predecesori – fără prea multe drame sau exaltări, eventual pradă unei bolnăvicioase

lipse de ocupaţie.

Un lucru e sigur: Azzurra Paciotti, Silvestre Pallavicini, Giando Raspclli, David Ruben şi mulţi alţii nu avuseseră curajul, sau poate interesul, să confere propriei lor petreceri de majorat marca originalităţii. Ca şi când ar fi urmat servil un format alcătuit din câteva puncte fixe tâmpite: invitaţii tipărite la Pineidcr, închirierea unui local la modă (Jackie O', Open Gate, Cabala, Gilda...), ori întrebuinţarea propriei case de la ţară, rece ca gheaţa (Cortona, Montcpulciano...), sau a vilei de la mare (Fregene, Capalbio, Porto Rotondo...), rochia lungă pentru fete şi cravata neagră pentru băieţi, *caterîng-u*| încredinţat lui Ruschena, valsul de Strauss de la miezul nopţii, cu sărbătoritul sau cu sărbătorita angajaţi într-un dans cu părintele de sex opus, şi apoi muzica asurzitoare de la ora cinci dimineaţa, interdicţia alcoolurilor tari mai mereu încălcată, precum şi unele feciorii compromise cu delicateţe sau cu disperare. Pentru aceste chermeze la care nu se putea renunţa şi care erau însemnate cu fierul roşu al stigmatelor provincialismului roman se investeau cu inima uşoară zeci de milioane. Iar cel mai bun lucru la care sărbătoritul se putea aştepta de la serbare era să ajungă aruncat îmbrăcat într-o piscină în toiul nopţii, beat turtă şi totodată bântuit de dorinţa arzătoare de a se sinucide. Numai graţie nevrozei mele intens mediatízate şi aurei mele romantic-târzii am izbutit s-o împiedic pe mama să-mi organizeze o asemenea scârboşenie costisitoare. Iar acesta rămâne până astăzi unul dintre puţinele evenimente-netrăite faţă de care nu păstrez nici un regret, ci doar o durabilă uşurare.

Aceasta e povestea petrecerii Gaiei, intrată în anale – cu contribuţia mea hotărâtoare – ca fiind cea

mai dezastruoasă şi mai de neuitat. Aceasta e povestea sfârşitului meu. A revoluţiei mele eşuate. A dimensiunilor mele de băiat al tatei. Aceasta e povestea celui de-al doilea evreu răstignit pe buna dreptate de o oligarhie de romani. Aceasta e povestea răstignirii mele, după care nu aveam să mai pot învia niciodată. Aceasta e povestea alungării mele din Eden: povestea pe care de la bun început îmi propusesem s-o istorisesc, înainte să mă pierd în labirintul zadarnicelor şi exasperatelor căutări ale unor motivaţii oculte.

Strania şi confortabila existenţă dusă în interiorul acelui institut al snobilor în care erai promovat prin forţa inerţiei şi prin care îmi târâsem zilele mai mult sau mai puţin liniştit vreme de treisprezece ani se apropia de sfârşit. Acest din urmă an a fost, cel mai adesea, dominat de o gamă compozita de impresii neplăcute care s-au vărsat toate în panica generată de o constatare chinuitoare, deşi interlocutorie.

Gaia, la optsprezece ani ? Fetiţa mea, majoră S*

O glumă foarte de prost gust. O absurditate absolut inadmisibilă. Tinerii la optsprezece ani sunt liberi, emancipaţi, adulţi. în plus, cei din anul 1989, spre deosebire de cei din secolul anterior, se întorc acasă când poftesc. Trag la măsea şi fumează de sting. Tinerii la optsprezece ani au maşină. Ca să nu mai vorbim de incontrolabila lor înclinaţie către promiscuitate şi fornicaţie.

E fatal: dragostea se numără printre acele experienţe extreme din punct de vedere emoţional care ne fac puritani şi reacţionari!

Iată de ce vârsta majoratului mi se părea în cazul Gaiei o cucerire intolerabilă. în plus de toate, odată cu sfârşitul şcolii aveam să suport rărirea drastică a întâlnirilor noastre, pierzându-mi încetul cu încetul

capacitatea de a o ţine sub ochi, de a-i tergiversa emanciparea ilegitimă. Totodată însă nu puteam să nu mă molipsesc de entuziasmul ei. Cum să nu-i fac pe plac când mă ruga s-o însoţesc când comanda biletele de invitaţii sau tortul ? Când îmi cerea ajutorul pentru decorare, pentru orchestră, pentru iluminat... ? Cum să n-o sprijin când îşi arăta toată indignarea la probarea rochiei ai cărei umeri erau evident prea umflaţi ? Ori când îmi povestea că fuseseră greşite iniţialele de pe şerveţelele albe din pânză de Flandra cu aceeaşi indignare însufleţită cu care o măicuţă misionară mi-ar fi povestit despre un genocid de copii africani ? Ei bine, da, eram sfetnicul ei. Sau, mai bine zis, o falsă damă de companie. Un pederast îndrăgostit de o copilă. Un tip aflat undeva între cumplitul lago şi jalnicul Polonius.

Cum poţi ajunge în aşa hal? Până astăzi, e un mister inexplicabil.

Cum devii înainte de vreme o fată bătrână ? Cum poate un băiat strălucit să se preschimbe într-o amibă asexuată? Să-şi anuleze doar prin voinţă toată tăria, tot impactul vigorii sale tinereşti ? Să-şi dezamorseze propria ambiţie virilă ? Să-şi dezintegreze încărcătura erotică ? Cum a izbutit s-o abolească ? E posibil ca pe atunci să nu-ţi fi dat seama ? Să te fi adâncit, aidoma anumitor nevropaţi irecuperabili, atât de mult în obsesia ta, în rolul autoatribuit de Supraintendent Al Castităţilor Gaiei Şi Gardian Al Sfintelor Sale Orificii, încât să-ţi joci toate şansele şi toate cartuşele disponibile pentru fericirea ta ? Să fi fost atât de orb încât să crezi că nu existau alternative la acea viaţă de suspine şi de mizerii ? Atât de imbecil încât să nu pricepi că un labagiu cu stofa ta nu s-a născut ca s-o facă pe anahoretul ? E posibil să nu fi înţeles discrepanţa vădită dintre aspiraţia ta la abstinenţă (ca şi aceea pe care tu i-ai atribuit-o Gaiei în mod

arbitrar) şi turbata, neîncetata căutare de veşminte feminine peste care să te masturbezi ? Atât de defetist încât să te mulţumeşti cu o situaţie > » > în care Gaia îţi oferea doar firimiturile numeroaselor ei farmece ?

Erai prietenul ei cel mai bun, izbutiseşi, ştia toată lumea, te folosiseşi cu şiretenie de asistenţa gratuită pe care i-o ofereai acelui nebun furios de frate-său numai ca să-i câştigi ei încrederea. Dar cum puteai ignora că o asemenea încredere era lucrul cel mai puţin captivant pe care ţi l-ar fi putut dărui ? Că poate ai fi avut mai mari speranţe cu dânsa dacă te-ar fi detestat sincer ? Cum puteai ignora că, în mod sigur, profesia de asistent social nu era tocmai cea mai populară în rahatul acela de şcoală, în acel atelier pentru avansate fizic şi pentru înapoiate mintal ?

Nu, toate acestea pe atunci erau pentru mine de neînţeles, tot atât pe cât îmi sunt astăzi de limpezi. Nu mai e nimic de zis: la paisprezece ani, în acea ciudată vacanţă de la Positano, mă hotărâsem să-mi îngrop virilitatea, renunţând la tenacitatea, la verva reclamate de vârsta mea spre a mă dedica în întregime unei cauze smintite. Da, smintite, dacă nu pentru altceva măcar întrucât nu dădea speranţă, nu promitea răsplăţi. Era smintită şi inutilă aidoma promotorului său. Comisesem cea mai gravă eroare pe care un băiat ar putea-o comite: nu atât aceea de a nu crede în sine însuşi (cum li se întâmplă celor mai mulţi adolescenţi), ci de a unge această neîncredere în sine cu mirul unei inalterabilităţi metafizice. Nu voisem să cred. Păcătuisem prin cinism, absorbind mesajul implicit al acelui mediu: invitaţia perfidă şi reacţionară la imutabilitate.

Şi totuşi aş vrea să salvez o singură zi din oceanul acelor cinci ani. Ca să fim mai precişi, aş vrea să

salvez o după-amiază de decembrie a anului 1986 (cu doi ani înainte de petrecerea Gaiei pe care o voi povesti de îndată) în care aerul călduţ şi rarefiat din apartamentul meu e sfâşiat de soneria telefonului:

— Danni, tu eşti ?

— Gaia!

— Exact.

— Spune-mi.

— Ai treaba în după-amiaza asta ?

— Păi...

— Ce-ai zice să mă însoţeşti la un *shopping ?*

— Dar...

— Dacă n-ai chef, nu-i nimic...

— Ba am, şi tu acuma...

— Splendid. Trec să te iau în zece minute.

Şi apoi iată-mă – sunt chiar eu, deşi încă îţi vine greu să crezi! — înfrigurat, cu picioarele lungi, pe şaua motoretei Gaiei: stau în spatele ei şi ea are geaca bufantă şi un cardigan de caşmir albastru şi mănuşi de lână cu nişte ursuleţi desenaţi: mirosul ei alcoolic de Neutro Roberts e acutizat de o nuanţă uşoară de sudoare. Se strecoară prin trafic fără să mă bage în seamă. Poate că nu mi aude protestele din pricina clapelor de pluş trase peste urechi. Sau poate, ca de obicei, nu-i pasă de mine nici cât negru sub unghie. Lunecăm sinuos pe lângă Muro Torto azvârlindu-le impoliteţuri unor automobihşti exasperaţi de viaţă şi de Crăciunul care bate la uşă, şi ne încununăm criminalul traseu printr-o trecere în U undeva pe lângă Piazza del Popolo şi cu un slalom printre ştachete umane pe o porţiune de drum strict pietonală. Iar acum ne aflăm pe Via del Babumo, cu intenţia serioasă de a ajunge pe Via Condotti înainte să se umple de străini. E încă ora patru, e un frig uscat de care e uşor şi e bine să te protejezi. O moleşeală urmând prânzului paralizează creierele în

lumina aceea diamantină. Totul e binecuvântat de penumbra de porţelan a serii care se răspândeşte peste tencuieli.

Gaia şi cu mine vorbim încontinuu.

Despre ce vorbim ?

Despre nimic. Despre cât de indispensabil e nimicul. Despre cât e nimicul de instructiv. Despre cum nimic nu te face mai fericit decât nimicul. Ea cheltuieşte paralele cu o dezinvoltură înspăimântătoare. E bucuria comercianţilor cărora nu le vine să-şi creadă ochilor şi a vânzătorilor nevrotici. Unitatea de măsură a cumpărăturilor ei este duzina. *Ce zici de asta ? Ştii pentru cine? Pentru mătuşa Edna... Asta pentru Dada, o să moară de fericire... Asta pentru doica mea...* Sacoşele se înmulţesc concomitent cu ameţitoarea risipă de silabe. O atare incontinenţă verbo-consumistă nu pare să se înrudească nicidecum cu parcimonia endemică a lui Nanni şi cu atât mai puţin cu prodigalitatea nepăsătoare a bunicii Sofia. Această neînfrânare e violentă, uneori chiar samavolnică, şi totuşi atât de irezistibilă pentru mine – eu, *groupie-u*l personal al Gaiei: ochelaristul ei adorator care n-are s-o fută niciodată.

Dar lucrul care mă surprinde mai mult – şi nu ştiu dacă ea îl oferă conştient sau dm purul instinct de a plăcea oricui – este atitudinea ei de azi în privinţa mea. Am impresia că se preface că-i iubita mea. Că îmi concede inimaginabilul. Azi e ziua mea norocoasă, a cărei amintire va avea rolul de a mă exaspera în lunga succesiune a zilelor aburite. Ea îmi zâmbeşte, face mutriţe pentru mine, îmi cere sfatul, mă înghiontеşte, mă strigă cu porecle caraghioase, mă tratează ca şi când pe lume ar exista doar Daniel Sonnino, m-a introdus pe lista de cadouri de dat şi de primit, şi mai ales în sfârşit are delicatul bun-gust de

a nu mă întreba nimic despre Dav... Aş vrea să vorbesc, să replic, să-mi spun şi eu părerea, dar nu ma ascultă. Percep, mai degrabă, clinchetul prelung al spiritului ei care se împrăştie pe treptele dintr-o Piazza di Spagna presărată cu roşul şi cu albul ciclamelor.

Gaia este, înainte de toate, epoca mea.

Via Condotti Ia ora şase şi jumătate într-o zi de decembrie a anului 1986 nu poate fi comparată cu nici o altă stradă pe care am văzut-o vreodată. Probabil că, pentru a ne imagina ceva la fel de frumos, ar trebui să ne gândim la un Nevski Prospekt de pe vremea lui Gogol, la o Washington Square bătută placid de tocurile lui Henry James, ori la acea Madison Avenue pe care au trăit şi au suferit personajele lui Edith Wharton. O scăpărare de lumini stacojii, o sclipire de covoare roşii şi de rubine deasupra vitrinelor purpurii, un parfum de castane rumenite, un cântecel glasat de-al lui Bing Crosby difuzat discret peste o porţiune de oraş în sărbătoare.

Dintr-odată sunt scuturat de o fără de echivoc ghiorăială a stomacului ei, care aminteşte de sunetul atenuat al furtunii din anumite filme de groază.

— Ops, ce burtă neruşinată, zice ea şi zâmbeşte. Ce-ai zice de un tort la Babington's? Sunt frântă!

Acum, îl vedeţi pe acest Shylock docil şi romantic intrând alaturi de comoara aceea de fată într-un *tea-room* din Piazza di Spagna plin de mahon şi de paie şi aşezându-se demn pe un scaun minuscul, încrucişându-şi picioarele, apucând meniul cu dezinvoltura afectată a unui bărbat la cincizeci de ani, disimulându-şi oroarea inspirată de preţurile astronomice, reţinându-şi emoţia când o vedea pe fata vieţii lui dezno- dându-şi fularul, descheindu-şi geaca şi aşezându-şi mănuşile într-un colţ cu fluenţa unui singur gest, iar apoi ridicându-şi degetul ca să cheme

o bătrână scorpie pseudo-britanică şi comandând un ceai cu aromă de bergamotă şi două *muffin* cu unt şi cu marmeladă de portocale?

E bine să vedeţi. Fiindcă este exact ceea ce se petrece.

încă de la începutul acestei cronici tot caut momentul propice ca să-mi acord o plăcere pe care ar trebui să mi-o interzic: să o descriu pe Gaia. Poate că a sosit momentul, acum când nu se uită la mine, acum când stă cu faţa adâncită în meniu, acum când pare un pic obosită cufundată în mormanul acela de sacoşe şi de cumpărături de Crăciun, acum când nu mă tem de nimic, acum când aş putea să fac ceea ce, în împrejurări analoage, ar face nouăzeci şi nouă la sută dintre prietenii mei: s-o sărut mărturisindu-i la ureche un secret care pare enorm dar care în fond nu-i mare lucru... tocmai acum îmi permit cel mai îmbătător şi mai demodat dintre privilegiile literare: descrierea femeii iubite.

Gaia e o Britney Spears *avant-la-lettre,* cu câţiva centimetri mai scundă faţă de acest model din viitor. Gaia e exasperată de două kilograme de adipozitate (pe care ea le consideră inutile şi dăunătoare) de care ar vrea să se debaraseze, rătăcindu-se în sveviene promisiuni de mântuire dietetică şi supunându-se unor inimaginabile raţii de masaje. Gaia mănâncă cu o plăcere nemaiauzită dar cu o lentoare de estet. Uşorul semn de bărbie dublă este motivul pentru care o iubesc pe Gaia. Gaia e micuţă şi bine proporţionată. Blondul unguresc al părului Gaiei este ereditar, iar nasul ei este acela al lui Brigitte Bardot. Gaia nu poartă fustă aproape niciodată. Toată lumea crede că Gaia este splendidă în ciuda dinţilor ei un pic ieşiţi în faţă. Nimeni nu pricepe că splendoarea Gaiei se datorează dentiţiei neregulate şi mai ales acelei mici imperfecţiuni a incisivului, acea pată imperceptibila

pe care, dacă aş avea posibilitatea, m-aş apuca s-o ling fără încetare, zile şi săptămâni la rând. Gaia are o respiraţie care miroase a caise şi o piele care miroase a caşmir. Gaia are un glas care te duce cu gândul la saliva fetelor de unsprezece ani. Gaia iubeşte accesoriile bărbăteşti: ceasuri mari, Clarck's, cardigan, cămăşi *oversize* în carouri ca ale tăietorilor de lemne canadieni, purtate mereu peste pantaloni. Gaia, când la numeroasele petreceri la care participă poarta o rochie de seara şi se machiază abundent, nu mai scamană cu Gaia. Gaiei îi vine de minune în ţinută de călărie. Cu acele prilejuri etalează graţia androgină a unui husar.

Acum, stors de oboseală, îmi scot ochelarii şi cu un gest care îmi este obişnuit îmi trec buricele degetelor peste pleoape, ca şi cum aş vrea să-mi mângâi ochii pentru minunatul serviciu pe care mi l-au prestat în ultimele două ceasuri.

— Ştii, Daniel, că ai nişte ochi tare frumoşi ? E ciudat că nu se observă cu ochelarii... Şi totuşi lentilele ţi-i măresc...

Tac în extaz.

— Vorbesc serios... Te-ai gândit vreodată să-ţi pui lentile de contact ? Ştii, *aşa nu arăţi deloc rău...*

E suficient să te fi învârtit cât de cât prin preajma Gaiei ca să ştii că aceste cuvinte nu contează: în ele nu există nici măcar o umbră de concupiscenţă (în afară de cazul în care prin concupiscenţă înţelegem dorinţa de fi iubiţi de toata lumea). Prin asta nu vreau să spun că dacă aş încerca s-o sărut ea cu siguranţă s-ar da înapoi. Chiar ar putea să cedeze, pe valul acestei complicităţi emoţionale, din pricina acestei călduri maladive şi învăluitoare. Sau pentru că afară – dincolo de geamurile translucide — de-acum e frig. Sigur că ar putea sa cedeze. Spre a-mi explica mai apoi de îndată că a fost o neînţelegere, că ea are pe

cineva, dar că dacă n-ar avea pe nimeni cine ştie... Că ea oricum e măgulită. Că ea n-ar fi crezut niciodată că eu... Ca în mod sigur s-a născut şi fata potrivită pentru mine şi bla, bla, bla... De altfel, complimentele sunt contrariul sfaturilor: îndeobşte (şi cu atât mai mult într-un raport marcat de un dezechilibru sideral) contează mult pentru cel ce le primeşte şi aproape deloc pentru cel ce le oferă. Sunt nepotul lui Bepy, cunosc cum merg unele lucruri. Deşi am deplorat întotdeauna retorica „experienţei" ca vaccin împotriva durerii, trebuie să admit că, daca atunci aş fi avut un pic mai multă experienţă, cu toate că n-aş fi putut anula efectul asupra mea al acelor cuvinte care păreau să încheie în mod demn o după-amiază de basm, cu siguranţă le-aş fi putut diminua din însemnătate, readucându-le la nivelul flecărelii cu care femeile frumoase apostrofează lumea şi îşi duc de nas adoratorii. Nu că aş fi sperat ceva. Nu eram în situaţia de a spera ceva. Eram în mod sincer un adolescent disperat. Insă aveam dorinţa de a crede în acele cuvinte. Da, inclusiv dorinţa mea era disperată. Aveam dorinţa disperată de a crede în sinceritatea cuvintelor ei. Aveam nevoia de a mă iluziona că dacă ea n-ar fi avut pe nimeni eu aş fi fost o posibilă alternativă. Că orizontul ei emoţional putea include şi **un mascul ca mine. Da, un** mascul care avea nevoie de unele retuşuri: să-şi scoată ochelarii, să-şi pună lentile de contact, să-şi îngroaşe bicepşn, sa şlefuiască unele trăsături boante etc., dar oricum un mascul ce putea fi luat în considerare la modul serios. De altminteri, nu se poate spune că o asemenea iluzie ar fi demontat radical ideea pe care mi-o făcusem despre Gaia de la bun început, şi anume că ea împărţea lumea în două feluri de persoane: cele *dezirabile* şi toate *celelalte-,* şi că dacă nu aparţineai primului grup ar fi fost mai bine dacă n-ai fi existat,

printre altele pentru că n-ai fi deţinut nici un instrument psihologic şi fiziologic cu care să modifici această situaţie. Gaia era asemenea Dumnezeului calviniştilor, care dă Ilarul şi îl retrage în funcţie de insondabila sa Voinţă. Ei bine, cu toate că ar putea să pară o aporie, în momentul acela reuşeam să armonizez ideea ca Gaia mă lua în considerare ca mascul al speciei sale cu ideea că ea nu m-ar fi luat niciodată în considerare ca mascul al speciei sale. Stăteam lângă dânsa, poate ca niciodată înainte vreme: gâfâitor şi chinuit asemenea unei formule chimice abstruse, simţeam că – deşi Gaia cuprindea în sine răsplata oricărei dorinţe posibile, până într-acolo încât numele meu nu avea nici o valoare fără al ei alături – sexul (acel sex de proastă reputaţie, sexul revoluţiei sexuale, însă şi acela interzis în secolele precedente) nu avea nici cea mai mică legătură. Gă nu sexul mă interesa pe mine. Că sexul, eventual, ar fi distrus totul (aşa cum, într-adevăr, avea să se întâmple în scurt timp). Ca sexul era o fixaţie prostească a câtorva panse- xuahşti nesătui (tot acel segment consistent de evrei libidinoşi din care fac parte atât Sigmund Freud cât şi Philip Roth, pe care aveam să-i aranjez cum trebuie în cartea mea antisemită). Că ideea de a scufunda puia în umiditatea cavernoasă a găieştii intimităţi era o abstracţie absolută, aidoma metempsihozei sau teleportării. Că ceea ce îi ceream – sau mai bine zis ceea ce nu aveam curajul să-i cer, însă nu ma puteam împiedica să numi doresc cu toată ardoarea – era ca ea să mă ia în considerare ca pe un mascul din specia ei. Ca ea sa mă ridice pe scara socială. Ca ea să-mi ofere azuriul *passe-partout* pentru Paradis. Ca ea să-mi garanteze *upgrade-u*l pe care credeam că-l merit.

Dar e deja timpul să plătim consumaţia şi să plecăm. Aşez pe tava de argint împestriţat cu pete

brune pe care mi-l întinde scorpia pseudo-britanică American Express-ul pe care tata mi l-a restituit recent, după cele trei luni de pedeapsă pe care le încasasem deoarece, pradă unei nesănătoase euforii pe timpul unei vacanţe de studiu la Boston, cumpărasem dintr-un magazinaş de pe Acorn Street o machetă a unui galion de la începutul secolului XX, plătindu-l cu o cifră hiperbolică, apropiată de salariul bimestriai al unui siderurgist: galion care acum zace pe suprafaţa biroului meu de puştan, ca un mausoleu al fetişismului şi al incontinenţei mele consumiste din anii ’80.

Până când, pe motoreta care mă duce înapoi acasă, împovărat de vreo cincisprezece pachete şi pacheţele şi poate din pricină că am ingerat tot ceaiul acela, ori din emoţie, ori din pricina frigului care s-a făcut pătrunzător, am un atac brusc de colită. Sunt îngrozit. Risc să-mi ruinez una dintre cele mai frumoase zile din viaţă defccând pe şaua scuterului iubitei mele. Mă rog la Dumnezeu ca ea sa nu-şi dea seama de micile pârţuri pe care nu le pot controla. Mă rog lui Dumnezeu ca miasma de sulf să se risipească în gerul de decembrie. Astfel încât, după ce-am descălecat iute de pe motocicletă, după ce-am luat liftul, după ce-am intrat în casa, după ce m-am cuibărit pe closet spre a lăsa vulcanul să crupă în legea lui, îi adresez Atotputernicului ultima-mi rugăciune: Doamne, fă în aşa fel încât Gaia să nu-mi interpreteze nevoia urgentă de a mă despărţi de dânsa – acel refuz al meu de a încheia o zi dc-a îndrăgostiţilor prin canonicele dulcegării de rămas- bun – ca pe o consecinţă a deranjului meu intestinal, ci, eventual, ca pe încă o dovadă a demnităţii mele, ca pe o pecete a neatârnării mele sentimentale, ca pe o mărturie tangibilă a caracterului meu excentric!

Dumnezeule bun, ce altceva îmi mai rămâne de

făcut ?

Dar, în ciuda acestei zile pe care am salvat-o, nu vreau să ascund faptul că arareori, în cei cinci ani cât am frecventat-o, mi s-a întâmplat să-i doresc prezenţa. Nu, nu-mi plăcea să stau cu ea. A o vedea era o cruzime comparabilă cu cea din unele torturi care-l constrâng pe condamnat să moară lent de sete obligându-l să contemple zi şi noapte minunate cascade de apă rece ca gheaţa. Singurul sentiment pe care mi-l inspira prezenţa Gaiei în preajma mea era dorinţa să dispar, să plec departe, să mor şi să fiu uitat pentru totdeauna. Mă îngrozeau comentariile ei pe seama altor băieţi. Era cumplit atunci când sublinia cum domnul X avea nişte ochi fantastici, pe când domnul Y avea o ceafă prea ieşită în afară, ca să nu mai vorbim de căpăţâna ca de ţap a domnului Z. Părea să posede un talent inimitabil de a surprinde aspectele caraghioase ale fizionomiilor şi de a găsi pentru fiecare chip un corelativ obiectiv din lumea animalelor. Prin privirea ei, universul masculin se reducea la catalogul unei clinici estetice: o colecţie de eşantioane de nasuri, de urechi, de maxilare şi de calviţii... Nemilostenia naturalistă pe care o introducea atunci când înregistra chiar şi o mică imperfecţiune a chipului vreunui coleg de-al ei era oarecum echilibrată de entuziasmul autentic care o năpădea atunci când se afla în faţa cuiva pe care îl considera ireproşabil. Aşadar panica mea dinaintea acelei proliferări de glose găieşti pe seama trăsăturilor celor de-o vârstă cu mine nu ţinea doar de o banală formă de gelozie, ci de o raţiune mai perversă: comentariul ei denota o atenţie faţă de bărbaţi pe care – deşi aparent putea fi clasată ca un simplu interes ştiinţific, ori cel mult artistic – romantismul meu puritan mă împiedica să i-l atribui. Pe de altă parte, fiind şi eu băiat, deşi lipsit de calităţile necesare pentru a-i plăcea, era destul de probabil ca,

printr-o proprietate tranzitivă, ea să mă fi supus şi pe mine unei atente cercetări estetice, încă de la întâlnirea noastră pe molul din Positano sau chiar de pe vremea înmormântării lui Bepy. Pe scurt, faptul că nasul meu, că obrajii mei, că tenul meu, că gâtul meu ar fi fost obiect de atenţie şi de judecată din partea Gaiei era pentru mine absolut insuportabil. în acele momente imaginea mea – care exista în pofida mea, care se răzvrătea împotriva mea, care mă lua peste picior făcându-mi în ciudă, care nu va putea să fie niciodată altceva decât ea însăşi, asupra căreia nu-mi era permis să exercit nici un control – se fărâmiţa în sinea mea asemenea unui zgârie-nori demolat. Abia atunci constatam, cu o panică absolută, că motivul pentru care îmi uram imaginea ţinea în mod esenţial de incapacitatea ei de a exercita vreo fascinaţie asupra Gaiei. Simţeam povara cumplită a inalterabilităţii şi a morţii. Aş fi putut să fac orice: să câştig o grămadă de bani, să elaborez un mod de a vorbi sofisticat, să mă îmbrac cu o eleganţă inegalabilă, să devin un star al televiziunii, un mare scriitor sau un campion al unui sport de mase, dar înfăţişarea mea avea să rămână neschimbata, ba chiar avea să se înrăutăţească. Iată unul dintre lucrurile pe care Gaia mă silea să le descopăr prea de timpuriu.

Cine ştie cum toate acestea se transformaseră în idiosincrasia de a zoomorfiza la rândul meu realitatea (sunt din ce în cc mai convins că viziunea asupra lumii a fetelor ca Gaia, în fond atât de inconştient darwiniană, a educat o întreagă generaţie): îmi imaginam că viaţa noastră, a celorlalţi liceeni, era guvernată de nişte legi nu tocmai diferite de acelea care guvernează societăţile oligarhice ale furnicilor şi albinelor: îmi venea spontan să-mi imaginez, de exemplu, omenirea împărţită în două mari categorii: de o parte erau *contemplativii,* cărora le era încredinţată organizarea civilă, care nu aveau

aptitudini deosebite pentru întâlnirea cu celălalt sex şi care, prin urmare, nu îşi dezvoltaseră aparatul exterior de farmece şi de atracţii indispensabile pentru orice seducţie amoroasă. Şi de partea cealaltă *neproductivii'.* cei cărora le revenea datoria de a perpetua specia şi care, prin urmare, fuseseră înzestraţi de mama natură cu toate graţiile superficiale de care *contemplativii* duceau lipsă în mod ineluctabil. Cu alte cuvinte, impresia mea era aceea că eram un hibrid nenorocit: unul căruia natura s-a amuzat să-i dea un trup de *contemplativ* şi o aspiraţie chinuitoare la reproducere.

Trebuia să stai departe de fata aia: însă numai Dumnezeu putea şti cât era de greu. Problema era că depărtarea nu mă ajuta atunci când eram departe de dânsa, la fel cum nici apropierea nu mă ajuta atunci când îi eram aproape. Eram îngrozit la gândul că ea nu se gândea la mine, însă eram şi mai îngrozit de ideea ca ea m-ar fi putut lua în considerare.

Poate că ar fi trebuit să tratez această problema cu mai mult calm. Dar pentru mine era o chestiune ce implica Justiţia. Astfel, atunci când într-un mod chipurile glumeţ îi reproşam tatălui meu că nu m-a făcut frumos ca un actor, iar el îşi pierdea răbdarea: „Dumnezeule, Daniel, dar ce legătură are ? Eşti mult mai frumos decât Sartre, decât Simenon sau decât Kissinger, iar satirii ăştia şi-au petrecut mai toată viaţa în futaiuri”, mi-ar fi plăcut sa-i explic că plăcerea de a fi mai frumos decât Sartre, decât Simenon şi decât Kissinger nu compensa nicidecum disconfortul de a mă simţi cu mult mai urât decât Marlon Brando.

De altfel durerea pricinuită mie de indiferenţa Gaiei, căreia, prin însăşi esenţa ei, n-aş fi putut să-i răspund cu aceeaşi moneda, printr-unul dintre acele procese de compensaţie tipice oricărei psihologii elementare, o treceam asupra persoanelor care mă

iubeau: ele erau cele care trebuiau să plătească. Oare nu părinţii mei mă făcuseră în felul acela ? Nu ei mă puseseră pentru prima data în contact cu Gaia ? Oare nu părinţii mei nu reuşiseră să fie la înălţimea înaintaşilor Gaiei ? Oare nu Bepy comisese fapta reprobabilă de a nu achiziţiona pânzele lui Caravaggio ? Oare nu ei mă scufundaseră într-o societate în care sa iubeşti pe cineva de tipul Gaiei era o necesitate, încă înainte sa fie o obligaţie ?

Ei bine, aveau să mi-o plătească. De-a lungul singurei adolescenţe ce mi s-a acordat, grija mea avea să fie să le otrăvesc viaţa cu închipuirile mele, cu indispoziţiile mele, cu tristeţile mele, cu somnurile mele lungi sau prea scurte, cu răspunsurile mele posomorâte, cu blestematele mele drame nesăbuite, cu scandalurile mele fără de stil şi cu acea vocaţie pentru sinucidere pe seama căreia – de s-ar fi priceput să privească în adâncul acelui fricos cronic de fecior al lor – ar fi putut să se amuze pe îndelete.

De o bună bucată de vreme orizontul Gaiei era acum ocupat în întregime cu petrecerea pentru ziua ei de naştere. Spiritul acelui eveniment viitor părea să-i fi sechestrat sufletul.

Se crede îndeobşte că oamenii frumoşi nu ştiu să se bucure de viaţă pe deplin. Ca şi când acest privilegiu ar dezvolta un soi de lene a imaginaţiei. Sau ca şi cum o supraevaluare a propriului aspect exterior, în dauna oricărei alte calităţi individuale, ar împiedica privirea să vadă frumuseţile secrete ale realului. Mă tem că e vorba de un clişeu născocit de oamenii urâţi cu scopul autoîmbărbătării. Experienţa mea, de altfel destul de modestă, mi-a furnizat exemplul unor indivizi precum Gaia, Dav, Giorgio, Karen sau Bepy, care, deşi cum nu se poate mai satisfăcuţi de propriul lor aspect exterior, erau avizi

de plăceri intelectuale ce se exprimau în inepuizabila căutare a obiectelor de idolatrizat. Pe scurt, ei, care s-ar fi putut mulţumi în mod pasiv cu entuziasmul stârnit celorlalţi de trupurile lor, păreau zguduiri de o energie luminoasă care îi împingea să-şi facă idoli din obiecte, din situaţii, iar uneori chiar din persoane.

Aşa încât, cu mult înainte ca spectrul petrecerii sale de majorat să fi pus stăpânire pe dânsa, avusesem prilejul să asist la alternarea – în cadrul incertului panteon al Gaiei – a mii de fixaţii totalizante.

Cei paisprezece ani fuseseră consumaţi în interminabile conferinţe despre echitaţie sau mai precis despre Constant (fireşte, pronunţat în maniera franceză), căluţul arab pe care i-l dăruise Nanni de ziua ei, cu care mica amazoană cutreiera călare pajiştile Farnesinei, înfruntând obstacole din ce în ce mai periculoase; apoi a fost înotul sincron, care a determinat-o în mai multe rânduri să-şi scoată pantalonii şi pantofii în sala de gimnastică, rămânând în chiloţi albi pentru a le mima colegilor noile figuri învăţate, producând extazul unor întregi hoarde de labagii (şi indignarea unuia singur); ca să nu mai vorbim de prima ei angajare ca PR într-o discotecă, a cărei plată consta într-o pereche de ochelari de soare caracteristici, pe care i-a purtat fără întrerupere vreme de un an de zile, după care i-a trimis brusc la casat în maşina de presat a memoriei sale. Apoi a fost rândul lui Boris Becker, pe care l-a văzut jucând la Internaţionalele de la Roma pe când avea doar şaptesprezece ani, cu câteva luni înainte să câştige la Wimbledon, şi care a fost iute înlocuit de Alberto Tomba, cu care Gaia spunea că a schiat un Crăciun întreg la Cortina şi din partea căruia – susţinea ea cu o ştrengărească sfrun- tare – primise avansuri explicite. Apoi a venit Christopher Reeve, atât de

ghinionistul actor din *Swperman.* Apoi un cântec şi interpretul său: *Every time you go away,* al acelui sublim coafor care era Paul Young, cu mulţi ani înainte să devieze spre rock and roii. Până când a ajuns la paroxismul de a se îndrăgosti de un personaj mitologic: Hector, fiul lui Priam, soţul Andromacăi, a cărui poveste de o tragică demnitate o aflase dintr-un text în greaca şi a cărei influenţă romantici- zantă pare să se fi infiltrat în inimioara ei de *teenager.*

Dar este oare cu putinţă să nu-mi fi trecut măcar prin minte, în timp ce o priveam pe Eva aceea postmodernă şi neînfricată aruncându-se, ca o acrobată, prin cercul de foc al unei noi pasiuni, ca, dacă în viaţa ei ar fi aparut un băiat în carne şi oase iar ea i s-ar fi devotat cu aceeaşi ardoare ca aceea pe care o rezerva idolilor ei de mucava, coşmarurile mele cele mai cumplite s-ar fi înfăptuit ? Că în curând natura avea să-i transforme pasiunile abstracte în iubiri concrete ? Este oare cu putinţă ca creierul meu să fi abdicat de la instituţionala sa facultate de a stabili conexiuni între fapte ? Este oare cu putinţă să nu-mi fi dat prin minte câtuşi de puţin ideea că, în grupul nostru, cea mai probabilă încarnare a acestui băiat ideal – cel ce, mai mult decât oricare altul, părea să întrunească înzestrările atletice, fizionomice şi intelectuale ale lui Constant, Boris Becker, Alberto Tomba, Christopher Reeve, Superman, Paul Young, Hector din Troia şi toţi ceilalţi – era pur şi simplu Dav, Dav al nostru ?

Şi bătrânul Nanni cum reacţionează la bruştele exaltări ale nepoatei ?

E firesc sa le reprime. Oare nu descurajarea semenului e talentul său cel mai mare ? Lista acestui rafinat călău e nespus de lunga şi nu pare să scutească nici măcar afectele cele mai scumpe: fiul său, a cărui moarte lumea i-opuneîn cârcă, sau

nepotul rebel, a cărui nebunie îl exasperează. Fără a-i mai socoti pe asociatul său risipitor şi pe angajaţi. Iar dacă şi-a graţiat soţia, este numai pentru că ea e singura persoană care-l intimidează: ea este cea care i-a deschis porţi ce altminteri ar fi rămas închise pe vecie. Şi apoi, nu-i nimic de făcut: dinaintea durabilei carisme sexuale a acestei doamne, Nanni continuă să-şi manifeste fragilitatea.

Cu Gaia lucrurile ar trebui să meargă altcumva. Nici o teamă plină de reverenţă. Nici un *passe-partout* monden cu care ea să se calicească. Nici o presiune erotică (decât poate într-un mod sublimat). Nanni ar putea dispune de nepoata sa dupa bunul lui plac, numai dacă ar vrea, aşa cum a făcut cu toţi ceilalţi: da, să dispună de ea ca un nou nepedepsit Humbert Humbert.

Cine-l împiedică?

Dar este evident să nu doreşte să facă asta: Gaia e viaţa lui. Gaia este pentru el ceea ce Dav este pentru Karen, ceea ce Giorgio este pentru tatăl său, ceea ce fratele meu este pentru mama: o minunată manifestare a faptului ca viaţa poate avea sens: un perfect mariaj între potenţă şi act. Nanni o adoră pe fetiţa asta. E la cheremul ei. Ea e cea care porunceşte. Ea trebuie să fie slujită şi îmbunată, întrucât de acum jocul îi aparţine în întregime.

Când Gaia avea nouă ani, lui Nanni îi era de ajuns s-o vadă în serile de iarnă şezând la biroul lui şi desenând păpu- şele ca să se topească într-o tandreţe nemărginită. Iar mai târziu aceeaşi emoţie străbătută de mândrie avea să se încarneze în fotografia, aşezată oblic pe masa de lucru de la birou, cu Gaia în costum de călărie: şapca de catifea de sub care izbucneşte părul cel mătăsos de culoarea mierii, mănuşile de căprioară, cizmele lustruite din piele neagră, blazerul cenuşiu strâns pe talie, pantalonii albi mulaţi cu

întăritoare la genunchi. Dar mai cu seamă Nanni are întipărită în memorie prima lui întâlnire cu această domnişoară: ea nu avea decât vreo doua ore de viaţă: născută cu o luna şi jumătate înainte de vreme, cântărea un kilogram şi jumătate. Era acolo, dinaintea ochilor bunicului, în toată fragilitatea ei vineţie. învelită într-o pătură roz, lăsa să se întrezărească o mutrişoară congestionată, bosumflată şi stupefiată dindărătul geamului incubatorului. A fost dragoste la prima vedere.

Aşa se şi explică de ce, după moartea lui Ricky, lui Nanni i s-a părut firesc să repare paguba din viaţa acelei fetiţe pentru privaţiunea afectivă pe care lui i se pare că i-a produs-o. Tocmai el: acelaşi tată inflexibil care şi-a împiedicat cu severitate singurul fiu să divorţeze de nevastă, acum, cu nepoata, descoperă plăcerea comprehensiunii şi euforia compromisului. Interdicţia pe care i-a impus-o lui Ricky în privinţa divorţului – şi care de fapt l-a ucis pe fiul său (pe fiul său cel slab, sleit şi moale cum nu se mai poate) – era nutrita de aceleaşi instanţe şi de aceeaşi bună-credinţă ce astăzi îl împing spre mărinimie. Tocmai pentru ca gestul autodistructiv al lui Ricky a şters tot restul, topind orice riguroasă convingere pedagogică. Iar acum lui Nanni nu-i poate scăpa faptul că, de n-ar fi fost fata aceea, de n-ar fi fost existenţa ei istorică şi vitalitatea ei vulcanica, totul s-ar fi dus pe apa sâmbetei.

Ea e a doua posibilitate pe care Dumnezeu i-o acordă. Ea e salvarea familiei şi a sufletului său. De aceea Nanni a căzut pradă acelei frici şi acelui entuziasm niţel zărghit al acelor mame care, după ce şi-au pierdut un copil, aduc pe lume încă unul, iar apoi încă unul şi încă unul... La fel cum e străbătut de febrila dorinţă ocrotitoare a acelor taţi care, după ce şi-au văzut murind prima fată într un accident de

stradă, jură că asupra celei de-a doua vor exercita un control asfixiant.

O va face fericita tocmai acolo unde şi-a nemulţumit fiul. Da, o va face fericită pentru doi, ba chiar pentru trei. Aceasta *e* noua cauză pentru care Nanni va trăi. Noua sa bătălie. Noua strategie. Să o facă fericită pe fetiţa aceea. Pentru că fericiţii nu se sinucid. Pentru că fericiţii nu gândesc. Pentru că fericiţii nu judecă. Pentru că fericiţii se supun. Pentru că fericiţii fac lucrurile cum se cade. Doriţi ca fiii voştri să facă ceea ce vreţi ? Atunci, daţi-i ascultare lui Nanni: nu-i obligaţi: faceţi-i fericiţi! Fericirea lor e arma de şantaj cea mai preţioasă de care veţi dispune într-o zi: adevăratul vostru as din mânecă. Nanni şi-a întrebuinţat prima parte a vieţii pentru a face bani, pe cea de-a doua pentru a se acredita social, iar acum, în cea de-a treia şi cea de pe urmă, cea inaugurată printr-un inexplicabil foc de revolver, scopul său e bucuria şoricuţei lui. El are un cont neachitat cu ea şi cu fericirea. Se simte debitor şi creditor în acelaşi timp. Da, el vrea să-şi despăgubească fetiţa, iar prin această despăgubire vrea să fie el însuşi despăgubit. întrucât şi Nanni are ceva pentru care să fie despăgubit: până şi omul de gheaţa îşi are şi el facturile lui de achitat.

Poate că afecţiunea pe care Nanni o încearcă faţă de această fetiţă e prea amestecată cu admiraţia şi cu idolatria, ca să nu fie dăunătoare. în fond, în ciuda aparenţelor, Nanni nu a izbutit să-şi modifice modul său pervertit de a gândi: la fel cum, în numele unei abstracte iubiri de justiţie, a stabilit la masă care erau obligaţiile conjugale ale lut Riccardo, acum, în numele unei idei la fel de abstracte de despăgubire, a stabilit că lericirea nepoatei sale e legată de libertatea ei.

Dar e timpul sa vorbim despre ospătarul cel mai

faimos din Barul Parnasului (printre altele pentru că e adevăratul protagonist al acestei istorii): o conduită imperturbabilă, o conştiinţă mută a cartierului şi poate chiar mai mult, având înfăţişarea vitează şi semeaţă a unui arab. în adâncul privirii sale scăpărau scânteile unei trufii tipice pentru Orientul Mijlociu. Aşa încât noi, băieţii, îi spuneam „Arabul", deşi era din Cisterna, iar acest fapt îi conferea ceva exotic, care-l umplea de mândrie. De multe ori, la cocteilurile şi la cinele organizate pe terasele înflorite din acea parte a Romei, se întâmpla să întâlneşti un fel de reîncarnare nocturnă a Arabului, îmbrăcat într-o bluză albă, cu nasturi şi ciucuri de aur, şi cu o chelie translucidă ca un samovar. Şi abia în aceste circumstanţe, printre toate parvenitele acelea excentrice în şifon şi corali, aveai impresia clara a regalităţii mistice a Arabului!

ArabuL Eroicul depozitar al tuturor exclusivităţilor romane, într-o cu mult mai mare măsură decât atâţia exhibi- ţionişti insipizi ai acelor ani. în fond, noi, ceilalţi, ştiam să fim indulgenţi şi neconformişti cu cei ce veneau din cartiere limitrofe sau chiar de mai departe, însă Arabul era intransigent, feroce. Ca un snob adevărat, se supăra prea din cale-afară. Scruta clienţii care, aşezaţi la mese, se pregăteau să comande, şi pricepea de îndată dacă erau din Parioli *doc* sau nişte simpli mistificatori, nişte nesăbuiţi poposiţi pe pământuri străine. Dacă ar fi fost după dânsul, ar fi ridicat ziduri impenetrabile spre a se apăra de hoarda aceea de barbari. Pentru el, acea elegantă bucăţică din nordul Romei era un bastion al civilizaţiei occidentale, asediat de vulgaritatea lumii. Odinioară nu era aşa, spunea el cu tristeţe. Şi, ca să ne arate că depistase încă un *blatist* (aşa îi numea, ca şi cum ar fi fost o petrecere privata ori ca şi cum un cartier întreg al Romei s-ar fi transformat într-o

imensă moşie pe care fusese însărcinat s-o controleze), pronunţa cu glas tare expresii criptice pe care intrusul nu le-ar fi putut decodifica niciodată, dar care pentru noi făceau parte dintr-un limbaj fără echivoc. Iar dacă, pentru a-i intra în graţii, vreun venetic îl striga „Arabul", el se înăsprea, pufnind uşurel cu dispreţ. Evident, nu toată lumea era autorizată sa-l trateze cu o asemenea familiaritate.

Când Dav îşi făcea intrarea, purtând pardesiul acela verde de colegiu american, a cărui dublură turcoaz o deţineam eu. Arabul sărea ca ars, se descotorosea imediat de clientul care se făcuse vinovat că ocupa locul lui Dav şi îşi conducea la masă protejatul. „Ce mai face mama ta ?" îl întreba cu solicitudine, iar apoi îşi ridica ochii spre cer parcă visând cu ochii deschişi la modul trivial: „Eheeei, doamna e splendidă, e o prinţesă. îmi aduc aminte când te aducea ea aici. Toată lumea se uita la voi cât eraţi de frumoşi." Arabul era un poet cu vocea mieroasă şi tânguitoare a pederaştilor intratabili: cu părul tuns periuţă şi cu fard negru pe pleoape. Cântăreţ nostalgic al tinerelor cupluri de soţi şi soţii la douăzeci şi şapte de ani care sâmbăta dimineaţa se plimbau printre răzoarele uscate din Piazza delle Muse, cu cărucioare, paltoane din piele de ren, pantofi gri-maronii din piele de căprioară şi pui de dalmaţian în lesă, Arabul se laşa deseori purtat spre plicticoase divagaţii pe tema bunului-gust.

Obişnuit cu linguşelile Arabului, Dav le eluda fără să se simtă jenat şi aştepta să-i fie adusă ceaşca de *cappuccino.* în timp ce Arabul îl mângâia cu o privire condescendentă, probabil pentru că vedea în Dav – cine ştie daca nu pe bună dreptate – Dumnezeul incontestabil al acelei stirpe de nemuritori, unul dintre puţinii ce încă mai puteau apăra integritatea locului care, după spusele lui, devenise un port la

mare. Arabul regreta că familia Ruben se hotărâse cu mulţi ani în urmă să-şi schimbe cartierul, ajungând în cele din urma în vila aceea îndepărtata pe care el, în snobismul său, o plasa undeva prin tundră. Insă, în acelaşi timp, în felul său apotropaic de a interpreta orice eveniment într-o perspectivă simbolică, văzuse în mutatul familiei Ruben unul din semnele evidente ale decadenţei civilizaţiei.

Dar mai cu seamă Arabul umbla leşinat după ceea ce numea emfatic „cuplul secolului": David şi Gaia.

E sortit să se întâmple aşa! Într-o bună zi, copiii ăştia se vor găsi!, se pronunţase odata acest necromant afectat, pro- ducându-mi o durere pe care, chiar de-aş fi fost în stare să i-o descriu, n-ar fi putut s-o priceapă. Flerul Arabului în chestiunile de ordin sentimental era infailibil, însă empatia sa pentru durere nu chiar aşa. Şi, ţinând seama că judecăţile lui, deşi atât de umorale, nu erau viciate de factori rasiali, ci cel mai adesea de intuiţii estetice mai profunde, el înţelesese imediat, încă de pe vremea când cei doi erau copii, încă dinainte ca ei să se fi cunoscut, că o Gaia Cittadini avea tot ce-i trebuia ca să poată ajunge în cele din urmă în braţele unui David Ruben, şi viceversa.

Dar adevărata pasiune a Arabului – în al cărei hău nesfârşit parcă se vărsau toate celelalte — era o carte. Ca să fim mai precişi, „cea mai frumoasă carte scrisa vreodată" (asemenea băieţilor pe care îi servea, Arabul era şi el prizonierul superlativului): *Război şi pace,* de Lev Tolstoi, a cărui efigie profetic-bărboasă Arabul o purta, într-o copie în miniatura, în portofel, ca pe o icoana. Aflasem de la tatăl meu (care se lăuda că l-a cunoscut pe Arab cu multe veacuri înainte să mă fi născut eu) că pasiunea sa pentru această carte data din tinereţe. Da, trecuseră mai bine de treizeci de ani de când Arabul citea *Război şi pace.* Ajunsese

să studieze, noaptea, limba franceză ca autodidact, pentru a o putea „aprecia până la capăt” (lucru cu care se mândrea: astfel încât, de puţinele dăţi când prin „Parnas” se nimerea vreun „oaspete de peste Alpi”, pentru Arab era o adevarata plăcere să se dea în spectacol în gura mare, cu franceza lui ridicolă de secol XIX). Unele episoade din *Război şi pace* le recitise de cincizeci, sau chiar de o sută de ori, mai mult decât ar face-o specialistul cel mai scrupulos: sosirea în trăsură a prinţului Andrei la Lisîie Gorî, cu pasul ager şi cu chipul acela al său sumbru şi trufaş. întâlnirea eroică dintre Andrei şi Napoleon Bonaparte. Jurnalul intim al lui Pierre. Istoria chefurilor lui de la Sankt-Petersburg. Arabul ar fi putut cita cu dezinvoltură ample fragmente extrase din aceste scene, fără să omită o virgulă, reînnoindu-şi de fiecare dată emoţia pe care, cu trecerea anilor, se deprinsese tot mai bine să şi-o suscite singur, până când a transformat-o în ceva de o nenaturala autenticitate.

Dintre toate aceste scene, cea mai mare influenţă asupra vieţii sale de visător snob o exercitase aceea a marii recepţii organizate în cinstea împăratului Alexandru: prima apariţie în societate a Nataşei, primul său dans cu prinţul Andrei şi mai cu seamă naşterea iubirii dintre cei doi viitori logodnici: „Prinţul Andrei era unul dintre cei mai buni dansatori ai vremii sale, iar Nataşa dansa minunat. Picioruşele ei, în panto- fiorii de dans, îşi făceau treaba iute, uşor şi fără ca ea însăşi să-şi dea seama, însă chipul ei strălucea de bucurie şi de entuziasm...” declama Arabul cu un glas de stentor ori de câte ori îi vedea apropiindu-se pe Dav şi Gaia. Folosea aceste câteva fraze ca pe un soi de binecuvântare păgână.

Renunţasem de mult să-i mai recomand şi alte cărţi Arabului, întrucât îmi pierdusem orice speranţă să-i

transform acea idolatrie faţă de o carte într-o dragoste adevărată pentru literatură. Şi când te gândeşti că încercasem cu Stendhal, cu Flaubert, cu Mano, chiar şi cu Proust. în fine, cu cei mai buni. Insă, de fiecare dată, atunci când îmi înapoia aceste vechi volume de familie, Arabul avea zugrăvită pe chip o expresie cumva mofturoasă, de parcă ar fi vrut să-mi spună: „Mulţumesc pentru recomandare, dragul meu, dar, vezi, odată ce ai citit *Război şt pace,* eşti condamnat să nu mai citeşti nimic altceva pentru toată viaţa!" Şi cine ştie dacă nu cumva avea dreptate ?

în orice caz, identificarea cu Andrei şi Nataşa, cu care Arabul îi gratificase pe Dav şi Gaia, era pur şi simplu nelalocul ei. Ei nu aveau nimic în comun cu perechea lui Tolstoi. Ca să ne formăm o idee ar fi suficient să evaluăm frapanta inegalitate de statură dintre uriaşul Dav şi scundul Andrei ori să comparăm ochii negri ai Nataşei cu aceia de culoarea brizei marine ai Gaiei. Şi cum să nu ţinem seama de considerabila diferenţă de vârstă dintre Andrei şi Nataşa, care nu-şi găseşte o corespondenţă adecvată în micul cuplu de adolescenţi din zilele noastre ? în fond, dacă stăm bine şi ne gândim, comparaţia Arabului nu prevestea nimic bun. Dragostea dintre Andrei şi Nataşa nu era altceva decât povestea unei pasiuni neîmplinite, netrăite. Cum putea Arabul să nu-şi amintească, dacă tot citise *Război şi pace* de sute de ori, că, la sfârşit, după moartea lui Andrei, Nataşa se mărită cu „elefantul acela oribil de Pietre" (cuvintele îi aparţin Arabului) ? Odată, îmboldit de gelozia mea faţă de Gaia, m-am încumetat să-i formulez Arabului această obiecţie. Insă replica lui mi s-a părut de o inteligenţa atât de concludenta, încât am amuţit: „Nu-mi mai spune", mi-a zis el pe tonul cuiva care îşi aminteşte de un fapt prea dureros şi neplăcut. „Ştii

ceva ? Consider cele doua epiloguri din *Război şi pace* o adevărată porcărie. Mă întreb cum a putut contele" (aşa îi spunea el – ca şi când marele scriitor, mort de aproape un secol, se număra şi el printre numeroşii pierde-vară aristocraţi care aveau în fiecare zi cinstea de a fi serviţi de Arab) „să facă una ca asta..." Oricum, rămânea faptul că stabilirea unei legaturi directe între cuplurile David-Gaia şi Andrei-Nataşa era o adevărată eroare interpretativă. Dar, slava Domnului, Arabului nu-i păsa de adecvările comparatiste. Avea nevoie să citească ceea ce se încăpăţâna să considere a fi „lumea" lui – universul în raport cu care era doar un martor trecător şi un servitor fidel – prin lentilele roz pe care i le oferea titanicul conte Tolstoi.

lata în ce consta nebunia Arabului: căuta un strop de epos într-un deceniu care abolise violent orice mitologie.

Odată, tatăl meu mă întrebase zâmbind: „Arabul i-a ales deja pe Andrei-ul şi pe Nataşa sezonului ?" Nu fără să sufăr i-am răspuns că perechea din acel an era cea formată din David şi Gaia.

— Ehei, ştii, nu-i prima oară când Arabul alege un Andrei *gnevrim*[III]. Ştii cine era Andrei pe vremea mea?

— Cine ?

— Teo. Unchiul tău. Ca să vezi. înainte să înnebunească şi să plece la Tel Aviv!...

Am priceput dintr-odată de ce tata îşi începea mereu telefoanele intercontinentale cu fratele său prin aceeaşi formulă enigmatică: „Aşadar, ce mai face Andrei ul nostru israelian?

— Deh, Nanni se va bucura pentru nepoata lui, adăugă el imediat, în fond, o opinie a Arabului valorează mai mult decât un titlu de cavaler oferit de preşedintele republicii.

III Modalitate evreiască-romană de a-i desemna pe evrei. (N. a.)

Mă tem că tata avea dreptate.

O carte poate determina viaţa unui om într-un fel imprevizibil. Arabul, în fond, nu era altceva decât un nou Don Quijote care alesese să creadă mai mult într-o carte epică scrisă cu mulţi ani înainte ca el să se fi născut decât în viaţa de toate zilele. Ceea ce-l deosebea de pateticul model spaniol este faptul că Arabul nu se simţise în stare să devină protagonist şi de aceea alesese, pentru sine, rolul nu mai puţin solicitant al martorului. Or, poate părea absurd faptul ca el întrezărea o corespondenţa între societatea ţarista de la începutul secolului al XlX-lea, întemeiată pe onoarea războiului şi pe curtenia de salon, şi o mica gaşcă alcătuită din feciori de parveniţi, obsedaţi de întâietatea economică şi de cea estetica: şi totuşi, intuiţia Arabului avea o prospeţime a ci: ceea ce lega aceste două lumi atât de îndepărtate una de alta era structura oligarhică şi violent ierarhică care le guverna pe ambele.

Şi poate că geniul Arabului consta în faptul că, în loc să fie indignat din pricina unei neîndurări atât de deşarte, el devenise, peste ani, homericul ei rapsod.

Opt iunie 1989: cincizeci şi două de ore până la ora H: evenimentul se apropie, cu impacienţa bubuitoare a unei furtuni de vară: totul e gata: parcul familiei Cittadini este pregătit să găzduiască cinci sute de musafiri: sticlele sunt la rece; invitaţiile au ajuns deja Ia destinaţie: cronica despre Roma din *IIMessaggero* vorbeşte deja despre acest eveniment ca de o întâlnire ce nu trebuie pierdută; drepturile pentru fotografiere au fost deja vândute unei reviste de *gossip,* iar Nanni a garantat că sumele obţinute vor fi donate în scopuri cantabile unei asociaţii catolice care se ocupă de copiii peruani suferinzi de malnutriţie: ca să nu mai vorbim de prietenele mamei mele – jucătoarele de canastă de miercuri seara, trecute de

patruzeci de ani – care, între o pizza caldă şi o înghiţitură de Twinings, m-au supus unui adevărat interogatoriu: „Ştii cumva cine i-a făcut rochia ?... E adevărat că au cheltuit o avere numai pentru trufele albe ?... Că au închiriat un avion ca să aducă oameni din Anglia?... Că ea va coborî pe o scară monumentala plină de flori ?...”

Este a treia oară consecutiv când Gaia îmi trage clapa. Şi când te gândeşti că, după obicei, ea a fost cea care m-a sunat: voia să mă vada. Voia să stea puţin cu „dragul ei prieten” ca să-şi mai odihnească mintea istovită de toate acele evenimente „înspăimântătoare”. Işi dorea doar puţină linişte, ca sa se mai potolească. Deşi am fi putut profita ca să analizăm pregătirile (în realitate, ea avea nevoie disperată de confirmări). Şi apoi, nu numai că nu vine la întâlnire, dar se mai şi fereşte sa mă anunţe, tnmiţându-l, în locul ei, pe şubredul acela de frate-sau mai mare, de-al cărui destin de boală mă tot ocup de prea multa vreme cu spiritul unui misionar apatic.

lată de ce, în timp ce stau şi aştept în „Parnas”, e atât de dureros, de umilitor, însă nicidecum surprinzător, să-i vad pe Giacomo venind spre mine dinspre strada Eleonora Duse, legănându-se ca o corabie pe cale să se scufunde.

Pot sa mă aşez ? ma întreabă cu un glas subţire şi mormăit. Gaia n-a putut să vină.

Există oare vreo înrudire cât de mică între delicatul amoraş pe care I am văzut defilând lângă bunic şi lângă surioară la înmormântarea lui Bepy şi acest băietan amorf care s-a aşezat lângă mine fără sa mai aştepte să-i dau voie? Cu toate că am avut posibilitatea să-i urmăresc traiectoria zi de zi, încă îmi vine greu să cred că e vorba de una şi aceeaşi persoana. Doamne sfinte, Giacomo a fost desfigurat de trecerea timpului. Am asistat cu stupefacţie la

împlinirea destinului contrariu al celor doi fraţi. F.1, din ce în ce mai închis în armura lui dc demenţa, din ce în ce mai robit bulimiei nevrotice, iar ea, dimpotrivă, de la o zi la alta tot mai sigură pe sine, de la o zi la alta tot mai sus pe scara ierarhică. El, tot mai aburit şi mai alunecos, iar ea atât de fascinant convenţionala. Am văzut cum artificialitatea lut s-a transformat în durere autentica, iar minunata ei spontaneitate s-a preschimbat într-o nazalitate afectată şi tărăgănată cu scopuri de seducţie. De acum, frumuseţea ereditară a lui Giacomo se intuieşte anevoie îndărătul acelui munte de grăsime. Parcă şi-ar fi folosit anii adolescenţei pentru a se descotorosi de sculptura de lux cioplită în ADN-ul său. S-au mai păstrat ochii albaştri, atât de asemănători, prin energia lor, cu aceia ai surorii şi ai bunicului, şi, de asemenea, câteva teatrale gesturi de insolenţă tipice aristocraţiei romane. În cazul lui, viaţa a acţionat în mod regresiv: pe cât de precoce era în copilărie, pe atât de întârziat este astăzi, la douăzeci de ani, ca frecventator falimentar al unor instituţii de învăţământ care îţi permit într-un an să recuperezi trei sau patru. El nu are prietene. El roşeşte în faţa fetelor. E împiedicat, întotdeauna o dă în bară. Când vorbeşte, îşi ridică glasul excesiv, la fel cum nu izbuteşte să-şi dozeze gesturile făcute cu mâinile, cu braţele şi cu capul. E ca şi cum şi-ar fi pierdut tot mai mult puterea asupra trupului: astfel, acesta pare acum divizat într-o mie de jurisdicţii diferite. Guvernul central ai creierului, de-a lungul anilor, bătălie după bătălie, a pierdut controlul asupra provinciilor îndepărtate ale membrelor, care au început să acţioneze autonom, într-o periculoasa anarhie revoluţionara. E ca şi cum organismul său ar fi fost trecut prin foc şi sabie de barbari. Cea mai evidentă manifestare a acestor războaie intestine e

oferită de epiderma complet patată de un supărător psoriazis. Şi totuşi încă n am reuşit să pricep dacă Giacomo a ales să trimită în recunoaştere trupul acela martirizat de nevroză din pricina unei forme sinistre de exhibiţionism sau dacă, dimpotrivă, n-a făcut-o cumva pentru a lansa un semn către ceilalţi s-o lase mai moale: *Uitat i-va la mine în ce hal am ajuns, să nu mă chinutţi, oare nu mă chinuiesc destul şi singur ?* Şi tocmai acesta este marele său mister, ori marea sa strategie: oscilarea între intenţiile războinice şi bruştele politici de acceptare laşa.

îşi aprinde ţigară de la ţigară. Cocteilul zilnic de alcool, haşiş, calmante şi antidepresive parcă i-au alterat semnalmentele. Faţa, pe lângă că i s-a lăţit, şi-a ascuţit unghiurile. Cel mai adesea tace, însă atunci când vorbeşte (acest lucru e într-adevăr miraculos) discursul lui e limpede, uneori chiar căutat. în ceva mai puţin de cinci ani de zile, sfruntarea sa verbală s-a preschimbat în contrariul ei: un soi de ironie şlefuită şi limbută, cu care te ţine la distanţă: „Oh, îţi mulţumesc oricum, Daniel, eşti adorabil!" îţi spune, cu tonul de vanitate al unui personaj de-al lui Jane Austin, după ce tocmai a refuzat o invitaţie la o cafea sau la un hamburger. Cine se mai exprimă aşa în ziua de azi, dacă nu un năuc ? Parcă ar vrea să te ia peste picior. Deşi Gaia garantează că asta-i numai faţada. Că toată acea afabilitate afişată, toata acea retractilitate din public îşi are contraponderea în tulburătoarele certuri din casă, în cursul cărora Hidra îşi arată cbipu-i înfiorător: dulapuri luate la pumni, geamuri sparte, uşi trântite, blesteme, ameninţări cu moartea, iar odată chiar un cuţit vânturat spre bunicul. Vina fiind doar a alcoolului. Alcoolul e cel care îi declanşează această cumplită agresivitate. „Dar de ce nu chemaţi pe cineva ? De ce nu chemaţi poliţia ?" am întrebat-o odată pe Gaia. „Păi, pentru

că... pentru că... ştii, bunicul ţine prea mult la el!” Atât eu, cât şi Gaia ştim prea bine că motivul pentru care Nanni şi-a impus să nu cheme poliţia, nici măcar atunci când se pomeneşte în faţa furiei criminale a nepotului, e demnitatea. Exact: demnitatea, adevăratul Dumnezeu al lui Nanni Cittadini. El nu-şi va expune la scandal — chiar de s-ar lăsa omorât de micul ticălos! – propria familie, propriul nume mult stimat, pentru care a muncit atâta. Ar fi un sacrificiu prea mare pentru el. Nu va lăsa lumea să spună: „Aţi văzut? Nepotul psihopat al lui Nanni a fost închis! Era şi timpul! Era tare periculos, şi pentru ceilalţi, şi pentru el. Bietul Nanni.” El nu e tipul care îşi doreşte să suscite compasiunea celorlalţi. El e născut pentru a se face invidiat, nu pentru a fi compătimit. Să fie clar acest lucru. De aici şi exagerata impunitate de care se bucură nebunul.

Mi s-a cerut să-l împiedic, atunci când suntem împreună, să se lipească de „bericile” sau de „ţuiculiţele” lui (aşa le numeşte, în felul acesta dezgustător). Dar mare lucru nu pot face. Pare un tip docil, însă în realitate îşi cultivă cu hotărâre perversitatea vicioasă. Dacă vrea să bea, n-ai ce să-i faci. Este evident că, asupra lui, alcoolul are un efect eliberator. Este ca şi cum, după vreo două „berici” şi „ţuiculiţe”, Giacomo ar descoperi dintr-odată nu atât cât de oribil este Universul, cât mai ales cât de scandaloasă e propria sa condiţie individuală. în acele momente de frenezie şi de disperare, fericirea semenilor (cu totul închipuită) parcă îi face atât de rau, încât îl îmboldeşte să se adăpostească îndărătul tuturor acestor manifestări belicoase.

De cele mai multe ori Giacomo tace. Ai impresia că viaţa — care, pentru majoritatea celor de-o vârstă cu dânsul, este, dacă nu primitoare, cu siguranţă grea de infinite posibilităţi – pentru el e un penitenciar.

Contactul cu realitatea cotidiană îl paralizează sau, mai bine zis, îl circumscrie unui spaţiu îngust. E ca şi când ar simţi ochii întregii lumi aţintiţi asupra sa. Ca şi când ar simţi în văzduh dispreţul unanim care în curând îl va strivi. E ca şi când, ori de câte ori îşi scoate nasul afară din acel nucleu de boală casnică, lumea s-ar opri cu singurul scop de a-l judeca... Daca lumea e o Curte cu Juri, atunci el e Acuzatul Perpetuu.

Odată, la cererea Gaiei *(Dani, tu eşti singurul cu care se simte bine!,* nu înceta niciodată sa mă linguşească adorabila mea şantajistă), l-am însoţit să cumpere nişte discuri. (Giacomo e un colecţionar de prime ediţii rare de la sfârşitul anilor ’70. Are un talent absolut în a depista discuri intru vabile de-ale formaţiilor Led Zeppelin, Deep Purple şi aşa mai departe. Şi poate că numai atunci când are în mâini coperţile acelea de epocă, un pic cenuşii şi decolorate, chipul i se aprinde de emoţie şi de bucuria de a trăi.) Dintr-odată, suntem acostaţi de două fete aparţinând acelei categorii de blondine imposibil de deosebit unele de altele, pe care Roma de nord le tot produce pe bandă rulantă de câteva decenii încoace. îmi cer o informaţie dintre cele mai banale, pe care nu mi-e deloc greu să le-o ofer. Dar, când mă răsucesc, îmi dau seama că faţa lui Giacomo a devenit pământie, iar expresia i se schimonoseşte. „Ce este ? Ţi-e rău ?” „N-ai văzut cum se uitau la mine ?” Iar eu sunt atât de stupefiat de reacţia lui, încât nu reuşesc să-i spun nu doar că domnişoarele nici nu l-au observat, dar nici măcar că, dacă stăm bine şi ne gândim, singura lor năzuinţă constă în acea atenţie pe care şi-o ţin îndreptată, fatalmente, în întregime către ele însele. Oare de aceea, din pricina senzaţiei paralizante că se află mereu sub lumina reflectoarelor, sub privirea impudică a unei camere

de luat vederi, nu se poate el controla ? Oare de aceea nu poate să ţină o sticla în mâna fără să-i alunece printre degete ? Şi totul, până şi propriile mâini, acţionează împotriva lui ? Oare de aceea nu-şi controlează corzile vocale şi ca atare nu-şi poate calibra tonul vocii ? Fiindcă are impresia că fiecare gest al său e urmărit de impu- doarea zeflemitoare a unui miliard de ochi femeieşti ?

Pentru ca acest tablou să nu apara lacunar, trebuie să mărturisesc cât de greu îmi venea să-l frecventez pe Giacomo. În fond, nu ţineam la el. Fiindcă – în afara situaţiei când nu ai o vocaţie pronunţată pentru filantropie, de cele mai multe ori compromisa de un maiestuos complex de superioritate – e greu să ţii la unii indivizi atât de distruşi. Cu toate astea, vedeam sinistra asemănare dintre destinele noastre. Poate că eu, faţă de dânsul, mă salvasem pur şi simplu. De ce anume? De ispita de a nu-trăi-pentru-a-nu-suferi care conduce la ranchiunoasa nostalgie a vieţii pe care le-o atribuim îndeobşte unor *zombie* sau unor fantome. Să spunem că boala – deşi mi-a dat târcoale până ce mi-a pervertit caracterul, deşi mi-a aţâţat privirea ducând-o până în pragurile vizionarităţii autopersecutorii – nu izbutise să sape un şanţ definitiv între mine şi existenţă, între mine şi îndatoririle mele de băiat burghez cumsecade, între mine şi aspiraţia mea de a ieşi din acea mlaştină de angoase pregenitale. Ca şi cum ceva m-ar fi ocrotit. Unii o numesc banal „ironie”. Mie îmi place să mă gândesc la Bepy, la mama, la frate-meu, la semi- nariile lor involuntare dedicate demistificării.

Giacomo nu era altceva decât un cal de rasă cu un pedigriu ireproşabil care, începând dintr-o buna zi a existenţei sale, alesese să nu mai sară peste obstacolele pe care mii de dresori (bunici, profesori, şcoli, sufragete ale dragostei adolescentine) i le

scoseseră în cale. Şi nimeni nu cunoştea mai bine ca mine efectul acelei înclinaţii de a refuza şi de a se smuci într-o parte. De aceea, să ies cu Giacomo Cittadini era ca şi când aş fi ieşit la plimbare prin oraş cu partea cea mai rea din mine însumi. Exista în el ceva înfricoşător, şi totuşi atât de familiar.

Ştiam că Giacomo ajunsese în halul acela din pricina staturii sale modeste. Orişicui i-ar fi venit greu sa creadă că între înălţimea lui de un metru şaizeci şi cinci şi ruina caracterului lui exista un raport de cauză şi efect. Şi totuşi lucrurile chiar aşa stateau. Pentru Giacomo, statura era problema problemelor, mai mult decât moartea tatălui, mai mult decât indiferenţa mamei, mai mult decât snobismul bunicii, mai mult decât preferinţa părtinitoare a bunicului său pentru Gaia. La un moment dat, cam prin clasa a cincea, cu câţiva ani înainte să-l întâlnesc la Positano, Giacomo îşi dăduse seama că prietenii săi au început să crească. Da, parcă de la o zi la alta îi văzuse ţâşnind în văzduh ca nişte margarete: rămăsese îngrozit la constatarea că dintr-odată era nevoit să scruteze din jos în sus aceiaşi indivizi pe care îi privise mereu în ochi. Asta îl determinase să formuleze ipoteza propriei sale diversităţi. Asta îi insuflase pe de-o parte o ruşine cumplită, iar pe de altă parte opinia că viaţa e un ring al nedreptăţilor. De ce toţi creşteau atât de uşor ? Ce anume nu mergea la el ? De ce existau medicamente pentru aproape orice boală sau infirmitate, însă nu şi pentru statură ? S-ar fi supus oricărei torturi doar ca să câştige nişte centimetri. întrucât pentru Giacomo centimetrii nu erau altceva decât nişte certificate de demnitate umana. Doamne, cât îl şocau discursurile lui Nanni 1 „Gândeşte-te la Napoleon”, îi zicea nemernicul ca să-l consoleze. „Şi Paul Newman e destul de scund”, exagera el în clipa următoare.

Aceste fraze, spuse – poate – cu bune intenţii, aveau puterea de a accentua ulterior dimensiunea insignifiantă a staturii sale. Erau atestatul de condiţie umilă care-i lipsea lui Giacomo pentru a se hotărî să trimită totul la naiba. întrucât acesta era un *lucru* din care el nu-şi va mai putea reveni niciodată. Acest *lucru* nu-l puteai ascunde. Acesta era primul *lucru* la care se uită lumea, primul *lucru* pe care îl judecă femeile... Aşa a început: din acea zi, Giacomo s-a apucat să fumeze, să bea, să se tâmpească cu medicamente, să nu se mai uite în oglindă. Atunci s-a hotărât el să uite de propria sa existenţă. Şi prea curând şi-a dat seama că, cu cât mai mult încerca să nu se gândească la sine, cu atât mai mult se gândea.

Ei bine, acum e mai uşor de înţeles ce experienţă plăcută şi instructivă trebuie să fi fost aceea de a se prezenta aproape în fiecare după-amiază a adolescenţei la „Parnas” cu singura finalitate de a se simţi un pigmeu printre uriaşi. Să stea jos şi să-i vadă pe acei privilegiaţi cum trăiau: să trebuiască să asiste la lupta lor zilnică pentru reproducere. Repet: nimeni nu înţelegea mai bine ca mine: eram fraţi în acel soi de voyeurism masochist: cine dacă nu acela care formulase ideea paranoică potrivit căreia propriul nas şi propriii ochelari cântăreau împreună mai mult decât restul corpului ar fi putut înţelege mai bine suferinţele tânărului Cittadini ?

Şi acum ?

Acum, singura bucurie mântuitoare a lui Giacomo constă în a-ţi arunca în faţă abulia sa. Iată noua strategie adoptată pentru a boicota Marele Proiect Fericire Şi Eliberare promovat de firma Cittadini & Altavilla. Nu mai ţipă, nu-şi mai spune părerea, nu se mai revoltă. Urmează o cale pe care el o consideră neviolentă, dar care în realitate e de o agresivitate

înspăimântătoare: violenţa tăcerii, violenţa lipsei de entuziasm, violenţa vieţii sale azvârlite în noroi. Iată singura violenţă pe care o vor suferi părinţii. Iată răzbunarea lui îmbătătoare. Bunicul său, fostul său prea sever bunic ar fi acum dispus să-i dea totul, să-i dăruiască şi luna de pe cer numai să-l vadă cum se schimbă, dar el nu mai are nevoie de una ca asta. El nu mai e de vânzare, el e de o incoruptibilitate stoică, el a învăţat să suporte privaţiunea asemenea unui călugăr tibetan. Şi acum violenţa lui, infinita capacitate ofensivă se exprimă în întregime în aspiraţia sa de a renunţa, de a nu se alinia.

— Dacă vrei, bunicul îţi cumpără un Porsche! i-a spus Nanni exasperat de al nu ştiu câtelea său refuz şi de abuzul său de fumat şi de mâncat, în ziua când a împlinit optsprezece ani. Sau mai bine, ştii ceva? Am un apartament neîn- chiriat în centru. Un adevărat deliciu, complet restructurat, numai lemn şi culcuşuri pe sub acoperiş... Ce-ai zice să mergem să-l vedem împreună ? Aşa o să scapi în sfârşit de bunicul ăsta asupritor şi de sora asta enervantă!

— Ce-i, Nanni, nu mai suporţi să-ţi stau în cale ? Ţi-e ruşine cu mine, faţă de prietenii tăi ?

— Ba nu, hai, mereu faci la fel. Voiam doar să spun că... Doar ştii că tu eşti micuţul meu!

— Nu-mi mai spune „mic”. Mă scoate din sărite când îmi spui „mic”!

— Oh, iartă-mă, era doar un fel de a vorbi drăgăstos. Dacă te supară, iartă-mă... Dar să te gândeşti şi la ce ţi-am propus...

— Ştii, Nanni, unde poţi să-ţi vâri Porsche-ul şi apartamentul tău neînchiriat? i-a răspuns nepotul.

— Vorbesc serios. Chiar mâine. Mă duc la concesionar. Ba chiar o sa mergem împreună, mâine seara... De mult n-am mai făcut nimic împreună.

— În cur, acolo poţi să ţi le vâri!

— De ce se poartă aşa ? De ce mănâncă, fumează şi bea încontinuu ? Nici unul dintre noi nu-t aşa. De ce nu-mi dă voie să 1 ajut, să-i cumpăr ceva ce l-ar face fericit pe orice băiat de vârsta lui ? l-a întrebat Nanni pe terapeutul care îl trateaza pe Giacomo.

Bunicul nu-şi găseşte odihna, a trăit deja drama de a se simţi un tată neputincios, iar acum trăieşte din nou o experienţă analoagă cu nepotul, care, dacă nu se poate numi la fel de tragică, e cu siguranţă mai extenuantă, întrucât e diluată în timp.

— Vedeţi, domnule inginer, i-a răspuns psihanalistul, Giacomo e un băiat foarte înzestrat, dar suferă de ceea ce noi numim o vocaţie a dependenţei. El e sclavul câtorva tendinţe repetitive. Odată ce şi-a construit o obişnuinţă, aceasta se transformă imediat în viciu. Da, un viciu inexorabil. De la lucruri inofensive, precum ceaşca de *cappuccino* de dimineaţă, la care n-ar putea renunţa nici în pustiu, la lucruri serioase şi vătămătoare precum alcoolul.

Omul acesta are dreptate, îşi spune Nanni, *însă de ce de fiecare dată când vin aici nu face decât să-mi descrie întocmai, cu atâta luciditate şi cu o terminologie atât de precisă şi de adecvată, ceea ce eu ştiu deja, ceea ce eu am trăit pe pielea mea ? De ce nu oferă nişte sfaturi ? De ce nu văd nici o ameliorare ? De ce nepotul meu e din ce în ce mai trist, mai depravat, mai infantil, mai pierdut, mai irecuperabil ? De ce uneori mi se face greaţă să stau pe lângă el ? De ce de fiecare dată când vorbesc cu el nu izbutesc să zăresc nici măcar o tresărire cât de mică ? De ce mă bucur atât de mult când pleacă, când nu-l mai văd, când uit de el ? Doamne, de-ar fi ca şoncuţa mea. De-ar avea măcar o fărâmă din seninătatea ei, dm bucuria ei de a trăi. Uneori sunt atât de exasperat încât aş vrea să dispară şi el. Ia gândeşte-te, să rămân eu singur, cu cele două*

prinţese ale mele: da, eu, Sofia şi şoncuţa noastră. De ce uneori aş vrea ca bărbaţii din familia mea să nu fi existat niciodată?

— Dar dumneavoastră credeţi că această purtare a lui, da, în fine, aceste tendinţe repetitive ale lui ar putea ţine de ceva anume? insistă Nanni.

— Aveţi vreo idee în acest sens ?

— Asta-i bună... Nu ştiu, la anumite lucruri nu mă pricep... Oare nu vă plătesc şi ca sa aflu nişte răspunsuri, la naiba ?

— Nu mă plătiţi deloc pentru asta. Ba chiar vă anunţ că întrevederea noastră se încheie aici.

— Nu, iertaţi-mă, nu asta voiam să spun... Vă rog...

— Eu nu sunt spionul dumneavoastră, domnule inginer. Ne-am înţeles ?

— Ne-am înţeles.

— Dimpotrivă, e limpede că va trebui să-l informez pe Giacomo că dumneavoastră aţi venit sa staţi de vorba cu mine.

— Ei, asta-i bună, doar v-am cerut scuze. Nici eu nu mai ştiu ce spun. Sunt aşa exasperat... N-aveţi idee cu ce se ocupă în zilele astea. Găseşte mereu câte o modalitate noua, genială, de a-mi otrăvi existenţa. De aceea vă rog, vă implor: nu-i spuneţi că am venit.

— Asta nu intră în discuţie. Nu uitaţi că pacientul meu e Giacomo, iar nu dumneavoastră. Că, într-o oarecare măsură, atunci când v-am primit eu am încălcat deja regulile impuse de deontologie. Veţi înţelege că nu pot pretinde o încredere absolută din partea unui pacient căruia îi ascund ceva ce-l priveşte. Şi apoi — dacă vreţi un sfat, pe care poate că n-ar trebui să vi-l ofer – e timpul, domnule inginer, să daţi uitării infernul pe care Giacomo vi-l pricinuieşte şi să vă imaginaţi infernul în care Giacomo trăieşte.

— Ce vreţi să spuneţi cu asta ? Că nu-mi pasă nici

cât negru sub unghie de Giacomo? Ca soarta lui mi-e indiferentă? Că-l urăsc ? Dar nu-i aşa! Este exact contrariul. Nu pricepeţi că Giacomo mă urăşte ? Nu pricepeţi că el ne urăşte pe toţi ? se tânguieşte Nanni, care nu s-a mai simţit niciodată într-o asemenea măsură la cheremul unei alte fiinţe omeneşti, iar acum e atât de îngrozit de intransigenţa acestui om!

— După cum v-am mai explicat, nu contează ce părere are Giacomo despre dumneavoastră. Giacomo nu se află aici pentru a se deprinde să vă iubească. Se află aici pentru a se înţelege pe sine însuşi şi pentru a se simţi un pic mai bine.

— Mă rog, nu mi-aţi răspuns la întrebare! De unde se trage starea asta ? Violenţa asta ? Sunt ani şi ani de zile de când vine aici. De când se întinde pe canapeaua asta. E posibil că nu aveţi nişte răspunsuri ?

— Mă siliţi în felul acesta să vă repet întrebarea mea: dumneavoastră vă gândiţi la ceva anume, domnule inginer ?

Dacă nu încetează să-mi mai spună „ domnule inginer”, îi sar la beregată! se surprinde Nanni spunându-şi.

— Păi, cine ştie... Asta-i bună... Poate ceea ce i s-a întâmplat tatălui lui Giacomo?...

— De ce îl numiţi „tatăl lui Giacomo” ?

Nanni tace. înmărmurit.

Şi acuma ce tot face ? S-a apucat să mă psihanalizeze ? Vrea să mă facă să mă simt jenat ? Ar prefera să spun „fiul meu „ ţ Asta vrei să mă auzi spunând, Savonarola de căcat ce eşti ? Dar eu nu pot să spun „fiul meu”. E o cruzime să mă pui să spun „fiul meu”. Cred şi eu că băiatul meu nu progresează dacă e tratat de balonul ăsta umflat, de acest guru pocit şi tembel.

Singura ta problemă, Nanni, este că te

încăpăţânezi să te întrebi obsesiv dacă ai într-adevăr o legătură cu moartea lui... Nu! Nu vreau să-l numesc. Dar tocmai asta-i întrebarea pe care n-ar trebui să ţi-o pui şi care totuşi revine neîncetat: faptul că l-ai împiedicat – împiedicat ? Să fim serioşi. Doar nu l-ai ameninţat cu pistolul la tâmplă (la naiba, ce exemplu nefericit!) – să divorţeze de femeia aceea – spre binele lui, întrucât divorţul este nedemn de o familie respectabilă, aristocrată şi catolică – este oare cauza nemijlocită a morţii sale ? Dacă l-ai fi lăsat de capul lui, ar fi el oare încă printre noi, ar fi unul dintre numeroşii domni între două vârste, cu un trecut de aventuri sentimentale şi cu un viitor de seninătate conjugală ? Şi apoi, femeia aceea vulgară după care lui Ricky i s-au aprins călcâiele tot în felul acela al lui caracteristic: sincer şi pasionat... Cea căreia i-ai oferit bani ca să-l lase în pace. în fond, ai mulţumit-o. Te-ai preocupat de fericirea ei ori cel puţin de bunăstarea ei. Şi, de altfel, ai avut dreptate, ca întotdeauna: dacă ea l-ar fi iubit, aşa cum susţinea, *dez- în-te-re-sat,* **n-ar fi acceptat banii tăi. Şi totuşi gândul acesta nu te părăseşte, acest semn de întrebare, în toiul nopţii, revine să sape galerii întunecate în conştiinţa ta, îţi taie respiraţia: dacă nu te-ai fi opus, dacă n-ai fi acţionat spre binele** *lui,* **atunci fiul tău – singurul tău fiu pe care nu reuşeşti să-l numeşti decât prin intermediul unor perifraze jalnice – ar mai fi încă printre noi ? Doamne, de ne-am putea întoarce** în timp! De-ar fi posibil sa cumpărăm la licitaţie o bucată de trecut ca să-l schimbăm. Dacă Dumnezeu ar aboli Iremediabilul ! între timp, întrebările nu încetează să se îngrămădească : dacă Ricky al tău nu s-ar fi împuşcat, oare Giacomo ar fi

unul dintre numeroşii băieţi fericiţi care frecventează „Parnasul”, care fac universitatea, care le fut pe fetiţele acelea cu bretonul blond, care îşi plănuiesc viaţa pe mai departe, care greşesc doar ca sa-şi ridice iar fruntea ? Da, în fine, cu cât ai contribuit tu însuţi la acest dezastru ? Şi cât s-ar cuveni să i se atribuie destinului ? E posibil ca acei cincisprezece centimetri care-l despart pe acest băiat de visatul un metru optzeci sa ne fi decis viaţa ? Asta nu îndrăzneşti să-l întrebi pe psihanalist, temându-te nu atât de răspunsurile lui, cât de întrebările Iui impudice. Iată de ce nu spui „fiul meu”. Te temi ca bănuiala ta cea mai înspăimântătoare, aceea pe care nu o poţi înfrunta nici în adâncurile conştiinţei tale, pe care o alungi cu furie ori de câte ori ţi se înfăţişează în minte, se va dovedi întemeiată, reala, verificabilă. Dar, Nanni, poate ca n ai nici o legătură cu moartea fiului tau şi nici cu nefericirea nepotului tău. N-are rost să cauţi o legătură între lucruri. Poate că lucrurile se petrec în mod autonom. Şi totuşi, cum poţi să renunţi la luxul de a te tortura cu gândul la ultimele clipe ale lui Ricky ? Cum poţi să nu te gândeşti la disperarea bietului băiat, la prăpastia căscată în faţa destinului său ? Nu ştii ce înseamnă să vrei să te sinucizi. Nu ştii ce înseamnă să-ţi închizi orice alternativă la moarte. Nu ştii. Nu ştii ce însemnă sa-ţi vâri în gură un pistol, să-ţi simţi mâinile tremurând şi inima batân- du-ţi accelerat, viaţa strecurată într-un sac, destinul încredinţat apăsării degetului arătător, contracţiei unui muşchi, simplei ineludabilităţi a unei tresăriri nervoase. Tu nu te-ai gândit niciodată să te sinucizi. Tu aparţii generaţiei de război. Cine a văzut războiul nu se sinucide. Cine a suferit cu adevărat n-are timp de asemenea tâmpenii. Asta gândeşti tu. Asta ai fost învăţat să gândeşti. Asta ai încercat cu toată energia ta să insufli în mintea

fiului şi a nepoţilor tăi. Asta-i colosalul tău fiasco.

Giacomo a luat loc şi se uită la mine.

Dâra de nori de la orizont pare o lungă urmă de cauciuc lăsată pe asfalt. Una din acele prime după-amiezi de iunie când piaţa se umple de tineri cu maşini şi cu motociclete noi şi stai acolo fără nici un motiv, din plăcerea misterioasă de a nu te afla altundeva. Toţi se cunosc, parcă dintotdeauna. Şi asta pare să fie suficient ca să nu mai ai chef să mai cunoşti şi altceva.

Păcat că nu vă aflaţi aici, lângă mine, că nu-i puteţi vedea pe tinerii aceştia, fiindcă ei sunt înspăimântător de frumoşi şi, în plus, minunat de bine îmbrăcaţi. De altfel, veţi fi înţeles deja că Daniel Sonnino are o predispoziţie către abuzul adverbial – o practică condamnată încă de la prima lecţie în orice şcoală respectabilă de scriere creativă. Probabil că de la Bepy m-am molipsit de germenul adverbului: de la el mi se trage conştiinţa faptului că cea mai discreditată dintre părţile de vorbire din gramatică dă culoare vieţii, o caracterizează, se ocupă de nuanţe. Şi, mai ales, e ca şi cum adverbul şi-ar asuma sarcina de a pregăti marca intrare a adjectivului pe scena frazei. Aşadar, prinde bine să o repetăm pentru ultima oară: *băieţii aceştia sunt înspăimântător de frumoşi şi minunat de bine îmbrăcaţi,* măcar pentru a înţelege cum măsuţa rotundă la care şedem eu şi Giacomo probabil că-i apare unui privitor imparţial ca un soi de insula pustie şi mizeră în mijlocul unui arhipelag tropical luxuriant.

Iar dacă astăzi putem spune absolut fara nici o grijă că, în apriga-i năzuinţă de a prevedea viitorul, Karl Marx a comis unele erori de proporţii colosale, suntem totuşi obligaţi să-i recunoaştem o uimitoare înţelegere a lucrurilor omeneşti; mă tem că el ar fi de acord cu noi în a considera că sfruntata drăgălăşenie

a acestor tineri – urâţită ici şi colo de unele excepţii inesenţiale –, ca şi bunul lor gust, atât de misterios împletit cu o înclinaţie către mitocănie, au depins, mai presus de toate, de un secol de bună alimentare, de optimă educaţie, de investiţie în propria zestre genetică şi de mulţi alţi factori incalificabili şi alte privilegii istorice.

Arabul se apropie imediat.

Ce doriţi ? ne întreabă cu aerul acela al său mereu plictisit, ca şi cum l-am deranja, ca şi cum i-am întrerupe misiunea fatală: aceea de a veghea asupra integrităţii pieţei.

Giacomo cere o ţuică.

Arabul strâmbă din nas (faţa Arabului cunoaşte doar **expresii extreme). Dumnezeule, ţuică pentru un sugar. Arabul nu-l suportă pe Giacomo. Aproape că nu se poate uita la el, la fel cum nu se poate uita la copiii** *down* **sau la paraplegici (s-a pomenit vreodată un paraplegic într-un roman de-al lui Tolstoi ?** *Ahhh, autrefois...***). li fac rău. Arabul nu suportă partea obscură a frumuseţii omeneşti. Se fereşte grozav de ea. Dar cu Giacomo e parcă şi mai rău. în ochii lui, băiatul acela palid şi îmbrăcat atât de neglijent e un blestem. 11 consideră, mai mult sau mai puţin, ca pe un renegat. Cum** aşa? Tocmai el, nepotul prinţesei Altavilla, fratele unei asemenea surori, să poarte bocancii aceia amfibii — şi apoi, barba aia de comunist ? Parca e un gândac. Lumea se întoarce **pe dos. Când se uită la acest băiat, Arabul e singurul care nu se gândeşte la sinuciderea tatălui lui. Arabul urăşte orice psihologie.** *Să fim serioşi,* **îşi spune Arabul,** *oamenii mor în fiecare zi, iar asta nx-i îndreptăţeşte pe cei care ax rămas să poarte tricouri pline de noroi ori să nx-şi îngrijească părul. Eu însumi l-am pierdut*

pe bietul tata la numai treisprezece ani şi nu m-am lăsat niciodată dus de val, nu mi-am pierdut niciodată demnitatea. Domnişorul acesta are un nume, iar acel nume trebuie respectat. Dacă n-ai respect faţă de tine însuţi, măcar să ai respect faţă de numele pe care-l porţi. Dacă n-ai respect faţă de viaţa ta, măcar să ai respect faţă de toate vieţile mai rele decât a ta. **(Doamne, moralismul** Arabului este exasperant.)

Astfel, după ce a luat comanda, Arabul se îndepărtează ieşit din răbdări. însă ceea ce n-are cum să ştie este că, în fond, Giacomo, cu toată neglijenţa lui căutată, nu-i decât un precursor. Peste foarte puţini ani, aceeaşi piaţa se va umple de puştani îmbrăcaţi în gândaci, cu T-shirturi purtate pe dos şi cu pantaloni militari lăsaţi obraznic peste talie. Şi atunci un tânăr îmbrăcat „decent" va părea la fel de grotesc şi de prostesc cum Giacomo pare astăzi sfidător. Iar această nouă generaţie arahnofilă nu va fi nicidecum produsul unei alte rase, al unor alte familii ori al unor alte ramuri antropologice, după cum cu tristeţe va constata Arabul. Nu, vor fi doar fraţii mai mici, convinşi, cu aceeaşi determinare iraţională ca şi noi, că a purta tricourile invers e un gest distinctiv care anulează totul, făcând să pălească orice modă din trecut sau din viitor. Cei cărora astăzi le place o viaţă confortabilă, o viaţă în stil american, mâine vor urî confortul şi America. Cei care astăzi consideră de avangardă o hrană de Big Mac mâine vor găsi că aceeaşi mâncare e chinuitor poluantă şi simbolic pernicioasă. Aşa vor merge lucrurile în această piaţă. Cu îngăduinţa Arabului nostru disperat paseist.

— Ia zi, îţi pare rău că n-a venit soră-mea ? mă întreabă Giacomo în şoaptă.

Nu-i răspund. Cunosc vocea asta molfăită: a băut, a fumat, e burduşit cu calmante, e ieşit din fire.

— Ei bine, îţi pare rău, sau nu ?

Tac.

- Nu-i frumos să nu răspunzi. Hai, spune-mi, îţi pare rău ?

— Sigur că-ţi pare rău! Ai o faţă frântă.

— De ce nu spui nimic ? Voiam doar să stăm puţin de vorbă... Tace şi el.

— Atunci, spune-mi altceva. Cum de în familia voastră sunteţi toţi atât de servili ?

— Da, de ce daţi din coadă pe lângă oameni ? De ce îi adulaţi ? Vă stă în fire să vă târâţi ?

— Hai, încetează. Ştii că atunci când eşti în starea asta spui numai prostii!

— în ce stare ?

— Să spunem că damful de alcool te-a precedat cu vreo două minute.

— Aha, dumnealui nu-i plac alcoolicii...

— Adică tu eşti un alcoolic ? Cine te crezi ? Edgar Allan Poe? Tu eşti un poponar...

— Dumnealui nu-i plac decât servitorii şi muistele, continua el ridicând glasul şi prefacându-se ca nu m-a auzit.

— Bine, bine, ai dreptate. Aşa e, cum spui tu.

— încă n-ai răspuns, Daniel.

— La ce ?

— Atunci, s-o spunem altfel. Eşti sigur că asta-i strategia cea mai nimerita ? îţi aparţine ? Sau e a tatalui sau a mamei tale ?

— Ce strategie? Delirezi. Şi ce tot ai cu ai mei, astăzi ? De obicei tare îţi mai plac.

— Păi, îmi închipui că ei te-au învăţat să te târăşti. De aceea sunteţi prieteni aşa de buni cu Nanni, nu-i aşa ? Nanni îşi alege toţi prietenii la fel; drăguţi, politicoşi şi deferenţi. întocmai ca voi. Nanni suportă

numai asemenea oameni. Nanni nu tolerează adevărul. Şi te asigur că Gaia a învăţat lecţia. Mica prinţesă şi-a făcut deja curtea ei frumoasă. Nu crezi ? Ba sigur că da, o ştii prea bine; tu eşti şambelanul.

Pe lângă faptul că-s neplăcute, cuvintele lui Giacomo mai sunt şi lipsite de temei. De aceea, cu toate că mă apucă proasta dispoziţie, nu mă supăr. Haide, sunt primul care recunoaşte că afecţiunea tatălui meu faţă de Nanni e exagerată. însă această hipertrofie afectivă nu-i o linguşeală, ci e fructul greţos al unei personalităţi înclinate către exces şi exuberanţă. Toate pasiunile tatălui meu sunt arzătoare, adesea părtinitoare şi iraţionale: când mănâncă *sashimi* într-un restaurant japonez. Sau când, deschizând ultimul număr al revistei *Quattro Ruote,* sporo- văieşte fericit la vederea unui nou model de Chrysler. Sau când se lasă în voia unor interjecţii euforice dinaintea unui tablou de Jasper Jones sau a unei povestiri de Bret Easton Ellis. *Nu-i aşa căi fantastic?* ne întreabă el cu acei ochi care, peste ani, au început să lucească la fel ca ai lui Bepy... Ce are de-a face cu servilismul? Devotamentul faţă de Nanni este şi el unul din felurile tatălui meu de a ne spune că lumea îi place necondiţionat. Tatăl meu e un îndrăgostit cronic: bărbaţi, femei, cărţi, firme de modă, automobile, fotbalişti, mâncăruri, clădiri, apusuri de soare. Totul, tot realul incomensurabil, aşa cum este ori aşa cum crede că este, pentru el e obiect de cult, prilej de fanatism.

Dar Giacomo – evident surprins de autocontrolul meu –, după ce şi-a vânturat pumnalul preţ de câteva minute, mi-l implântă în trup:

— Vrei să ştii ce părere are Nanni despre voi ?

— Nu ţin...

— Zice ca bunicul tău era un hoţ, un fanfaron, care a sfârşit aşa cum merita. Zice că taică-tău e un lingău,

iar maică-ta o frustrată gălbejită! Zice că, dacă nu v-ar fi ajutat el însuşi, la vremea lui, acum aţi umbla peticiţi în cur.

Da, chiar în acest fel – prin intermediul acestor cuvinte – pumnalul ascuţit al lui Giacomo îşi deschide drum prin măruntaiele mele. E cumplit când mă gândesc că asemenea judecăţi despre Bepy, despre tata şi despre familia mea au fost pronunţate de milioane de ori de faţa cu Gaia.

Şi chiar nu ştiu ce mă opreşte să-l înşfac pe Giacomo de tricou, să-l salt din scaun cu toată adrenalina pe care o am în trup şi sa 1 iau la palme până când îmi trece. Mă tem că, în această epocă atât de pacifică, frumuseţea intrinsecă a anumitor acte violent eliberatoare e subestimată. Nu găsiţi ca, în loc sa stăm aici ca proştii şi să încasăm insulte absurde de la nebunul ăsta, ar fi splendid să începem să-l pocnim cu sălbăticie ? N-ar fi o uşurare, dacă nu pentru întreaga omenire, măcar pentru majoritatea celor care îl frecventează şi care se prefac că-l compătimesc ? Cine zice că la nebunie trebuie să răspundem cu compasiune ? Oare nu chiar nebunia este cea care refuză dialogul, care îl face imposibil ? De ce ar merita nebunia ceea ce nu garantează cuminţenia? Unde scrie că toleranţa faţă de bolnavii mintal ar fi ultimul orizont al moralităţii umane ? Ceva îmi spune că, dacă eu, curmând seria nesfârşită de indulgenţe de care băiatul ăsta s-a bucurat în ultimii zece ani, l-aş lua în şuturi, daca eu aş ceda josnicului instinct care mă îmboldeşte să-i astup gura cu un pumn, o mulţime de lume mi-ar fi recunoscătoare, m-ar lăuda cum se cuvine. E posibil ca asta sa nu conteze câtuşi de puţin? Ca eventuala gratitudine a acestor oameni să aibă o pondere atât de nesemnificativă? Sunt sigur, asta numai ca să dau **un exemplu, că, dacă l-aş bate pe Giacomo, Arabul**

ar pica în extaz, !a fel cum, dincolo de publícele afectări de indignare, Nanni ar încerca, în sinea iui, o voluptate primitivă şi cât se poate de sănătoasă. Cine îmi oferă această certitudine ? Nimeni, fireşte. E un lucru pe care-l simt. Cineva mi-ar putea spune că a-l brutaliza pe Giacomo n-ar servi la nimic, că el e deja un om pierdut. Că violenţa nu-i niciodată reţeta cea mai potrivită. Dar cine zice că eu aş vrea să-l ajut pe Giacomo? De ce să ne gândim numai la binele lui, şi nu la acela al oamenilor pe care el îi insultă zi de zi ? De ce să nu mă gândesc la propriul meu bine? Dc ce numai al lui e important ? N-am suferit deja destul ? Vă jur că, dacă i-aş trage lui Giacomo o mamă de bătaie, aici, în faţa tuturor, nu numai ca mi-ar produce o bucurie de moment aproape inegalabilă, dar ar rezolva anticipat o grămadă de probleme care încă mă mai chinuiesc.

Fireşte, acestea nu sunt decât nişte deşarte discursuri interioare. În realitate rămân aici, anihilat, la cheremul acestui nenorocit care abia aşteapta sa mă rupă în bucăţi. Între timp el tace, pentru a relua mai apoi pe un ton plângăcios şi nesincer:

— Crezi ca n-am înţeles ca singurul motiv pentru care **mă frecventezi, singurul motiv pentru care suporţi ce nu suportă nimeni, singurul motiv pentru care accepţi umilinţa de a-mi fi prieten, singurul motiv pentru care stai aici cu mine ruşinându-te ca un hoţ e să apari frumos în ochii lui Nanni şi ai Gaiei ? Tu vrei să intri în viaţa lor, nicidecum într-a mea. Vrei să le fii pe plac lor, nicidecum mie. Să nu negi! Ştii ce sunt eu pentru tine ? O cheie de pătruns în palatul regal. Sunt numărul tău norocos. De aceea eşti atât de amabil. Şi mă duci sa mănânc pizza, mă duci să cumpăr discuri, şi la film, şi-mi povesteşti**

romane... Nu-i aşa ? Ştii, Daniel, tu eşti cel mai rău dintre toţi. Tu eşti bunul prefăcut care-i gata-gata să explodeze. în fine, voiam doar să-ţi spun că n-are rost. Degeaba ai grijă de mine. Ar fi suficient să auzi ce zice Nanni despre cei din familia Sonnino ca să pricepi că n-ai nici o şansă cu Gaia. Mai multe şanse ar avea cel mai mizerabil dintre colegii tăi. Poate chiar şi un pitic de la circ. E ciudat cum de unul ca tine – conchide el – unul ca tine, care a avut de îndurat atâtea, să se ţină după coada aburitei ăleia de soră-mea...

încă o pauză. O sorbitură de ţuică.

— Şi-apoi, Dani, eu să fiu în locul tău, cu mama pe care-o ai, cu tatăl pe care-l ai, cu fratele pe care-l ai...

Nu se uita la mine, continuând să enumere parcă în transă componenţii familiei mele, faţă de care, în pofida vorbelor şfichiuitoare cu care se referise la ei cu câteva clipe în urmă, părea să aibă o veneraţie plină de invidie. O caracteristică a dialecticii lui era schimbarea bruscă de perspectivă. Orice aserţiune presantă era aproape imediat răsturnată. Dar acesta nu părea să fie un expedient pentru a-şi deconcerta interlocutorul, ci o formă aparte de intoleranţă, o vocaţie pentru ambiguitate. Era ca şi cum acea ciocnire exasperantă care se petrece în secret în capul nostru între o raţiune şi contrariul ei, între adevăr şi fals, între autenticitate şi convenienţă, la Giacomo, dimpotrivă, se exterioriza pe câmpul de bătălie al discursurilor sale fracturate.

Aste a-s nişte tâmpenii fumate de mult!, **m-am surprins atunci gândindu-mă, ca pentru a întrerupe asediul: eterna poezioară a feciorilor**

lui tăticul (sau ai lui bunicul) care pretind că te invidiază. lată-i dintr-odată, de o nobleţe încordată şi nesatisfăcută, gata să-ţi acorde un premiu de consolare. Fericiţi să recunoască minunea unei existenţe umile. Se uită la tine şi parcă-ţi spun: „Tu, cu viaţa ta mediocră şi fără perspective, eşti încarnarea privilegiului. Tu, a cărui viaţă n-a fost încărcată cu expectative, eşti cel care cunoşti adevărata valoare a fericirii familiale". Da, eterna poezioară pe care **o cunosc chiar prea bine, măcar fiindcă am recitat-o eu însumi în cel puţin o duzină de rânduri. Dacă asta vrei tu să-mi spui, dragul meu Giacomo, te afli pe un drum greşit. Nu există nimic tulburător, nimic scăpărător în ceea ce-mi spui. Există doar un pic de narcisism amestecat cu o bună doza de autocom- pătimire. O combinaţie indigerabilă, pe care eu însumi le-am servit-o unor amici mai puţin înstăriţi.**

— Ştii tu ce înseamnă să ai o mamă inexistentă, care trimite cărţi poştale din locuri neprecizate ? Sau o bunică obsedată de bonton ?... mă întreabă el dintr-odată cu acele zâmbete **forţate ale cuiva care-şi reţine emoţia.**

Giacomo adoră să-şi reducă existenţa la aceste instantanee: câteva definiţii care posedă o putere de evocare chiar distractivă, dar care mărturisesc o înclinaţie dăunătoare către melodramă.

— ... Şi mai ales piesa de rezistenţă: nebunul acela dezechilibrat de Nanni. Iată ce avem noi. Ţie Nanni ţi se pare normal, tuturor li se pare normal şi ponderat. îmi dau seama că aşa le-ar putea părea celorlalţi. Se pricepe să disimuleze. E un artist al disimulării. Dar, credc-mă, e

suficient să trăieşti lângă el zi de zi ca să-ţi dai seama că el e adevăratul nebun **al trupei. Nu-s eu. El e. Vrea să creeze mereu impresia ca e în toate minţile. Şi abia când îl cunoşti aşa cum îl cunosc eu îţi dai seama că el e ţicnitul. Şi că ideea cum că ar fi în toate minţile e doar o minciună jalnică. O găselniţă publicitară. Fiindcă adevărata lui vocaţie de ncmărturisit e să nu fie în** toate minţile... Dar ştii ca singura lui problemă – reia Giacomo după ce şi-a terminat a doua ţuică şi i-a comandat încă una tot mai intratabilului Arab – e că nu s-a născut aristocrat? **Ţi se pare o problemă acceptabilă, demnă de luat în seamă ? Chiar aşa este. Altminteri, de ce ar alimenta atât de multe echivocuri despre naşterea lui ? Şi de ce să cheltuiască atâţia bani pentru acele ridicole cercetări heraldice ? Dar ştii că numele lui de familie, „Cittadini", îl exasperează ? Nu-l suportă. E** atât de burghez. Cittadini duhneşte a iacobin. Doamne, ce oroare. El merită un nume gen Odescalchi, sau Farnese, sau Pallavicini, sau Barberini, sau Boncompagni Ludovisi... Aşa gândeşte el. Se chinuieşte. Orice, numai Cittadini nu. Asta-i vanitatea lui, Dani. El se simte deposedat de un titlu care îi revine de drept. De aceea, atunci când e cu prietenii lui, le cere să-l strige pe numele de familie al bunicii. De-ai şti cum exultă când cineva îl anunţa: „Vi-l prezint pe prinţul Altavilla!" Nu pricepe cât de ridicolă e aceasta prezentare. Nu-şi da seama câtuşi de puţin. Nu pricepe că oamenii aceia îl dispreţuiesc, că ei trăiesc pentru heraldică, pentru „Cartea de aur", şi cu siguranţă nu se lasă traşi în piept de-un parvenit. Ei pe parveniţi îi adulmecă. Ei se înconjoară cu parveniţi. Ei s-au născut şi au crescut cu misiunea de a-i depista pe parveniţii pe care i frecventează. Iată de ce tata s-a căsătorit cu mama sub binecuvântata

presiune a bătrânului. Bătrânul e un campion în arta de a face presiuni şi în aceea de a binecuvânta. Ştii, nu i prea plăcut să fii manipulat de obsesiile de clasă ale unui maniac. Este incredibil că ne-a educat ca şi cum am aparţine familiei regale. Trebuia să fi văzut ce spectacole organiza când eram mici. Când spunea: „Hai, Giacomo, stai elegant, felul asta de a te purta nu-i demn de un Cittadini" ... Te asigur, cuvânt cu cuvânt. Şi o spunea cu aceeaşi gravitate cu care cineva ar putea spune: „Felul ăsta de a te purta nu e demn de un Windsor". Tu erai la ultima vânătoare de vulpi ? Aia monumentala ? Haide, era şi Bepy acolo! Parcă era de pe vremea reginei Victoria. Toţi îmbrâcaţi cu vestoane roşii şi toţi, Doamne Dumnezeule, toţi cu joben... Câtă netrebnicie mai era...

încă o sorbitură.

— ... Organizează aceste recepţii incredibile ca să-i invite pe acei oameni. Oricine are un titlu e invitat oricând. Şi toţi la rând, paraziţu. Cum să nu. Puzderia asta de snobi e gata să se bucure de viaţă pe cheltuiala lui Nanm. De data aceea, în timpul vânătorii de vulpi (cum se poate să nu-ţi aminteşti ?), m-am furişat sub o masă ca să aud ce vorbesc oamenii aia.

Unul zice: „Ai mai văzut vreodată în viaţa ta o asemenea mârlănie ?..." Şi râd, da, râd de dânsul. Trebuia să-i fi văzut cum râd... în fine, mi s-a părut că era just să-l informez că râdeau de el. Iar el m-a pălmuit. N-a mai vorbit cu mine săptămâni întregi. Cred că tocmai de atunci mă urăşte. Dar nu mi se părea un lucru atât de oribil că cineva râdea de dânsul. Oare nu-i bine să faci oamenii să râdă ? Eu ştiu că fac lumea sa râdă şi sunt fericit pentru asta, Dani, îţi jur. Suntem o familie de comici, dar se pare că eu sunt singurul care am priceput lucrul ăsta, la naiba.

N-ai idee comicul acela involuntar de Nanni câte râsete le-a stârnit oamenilor cu statuia aia!

— Care statuie ?

— Cum aşa ? Nu ştii nimic nici de statuie ?

-Nu.

— Statuia de la intrarea în casă, probabil că ai văzut-o de o sută de mu de ori.

— Mă rog, despre ce-i vorba?

— Nanni nu ţi-a spus niciodată nimic de statuie?

— Nu.

— Asta ar fi suficient ca să se poată spune că în ochii lui nu faci nici cât o ceapă degerată... Hai, statuia lui adorată. Un bust de secol XVIII cumpărat la o licitaţie. într-o zi vine cu el acasă şi ne spune că acela e un strămoş de-al lui. Da, nu mai precizează ce şi cum. Nu oferă amănunte. Nu ne spune cum îl cheamă şi nici altceva. Spune doar ca acela e strămoşul lui. Strămoşul lui regăsit. Că n-are dubii. Că, atunci când a văzut acea statuie, a auzit un glas.

— Un glas?

— Mai precis: glasul sângelui. Aşa spune. Glasul sângelui. „Dar e cu putinţă să nu vedeţi una ca asta ?" ne întreabă el, iar glasul îi tremură. „Are întocmai expresia mea, întocmai părul meu! Uită-te, Gaia, are nasul tău!"

Giacomo îmi povesteşte cum, cu timpul, Nanni a construit o identitate pentru acea statuie anonimă. I-a dat un nume, un titlu, născocindu-i o viaţă alcătuită din anecdote, dureri, bucurii, succese şi înfrângeri. Şi s-a îndrăgostit atât de tare de acel străbun născocit, încât până la urma a ajuns el însuşi să creadă în existenţa sa istorică. Da, emoţia lui dinaintea acelei statui e autentică. Nu cumva sa-i aminteşti de ziua când a adus-o acasă, când nu avea decât certitudinea că era portretul unui

nobil de acelaşi sânge. Nu cumva să-l pui în faţa jalnicei lui mistificări. Dacă ai face una ca asta, aşa cum Giacomo a făcut-o de o mie de ori, el s-ar înfuria într-un asemenea hal de s-ar cutremura pereţii.

— Cu tipul asta a trebuit să trăiesc, de când mama a plecat. Nebunul ăsta vizionar s-a ocupat de educaţia mea. Bunica era ca şi cum n-ar fi existat. Ea era, în esenţă, absentă. Pentru ea important era să ne purtăm bine. Singurul lucru care m-a învăţat bunica este că nu se sărută mâna în aer liber, şi niciodată fetelor care au mai puţin de şaptesprezece ani. Şi închi- puie-ţi, acum câteva zile am descoperit că şi asta e o tâmpenie, ca oamenii ăştia sunt atât de sleiţi încât nu sunt în stare să dicteze nişte reguli inalterabile. Ceea ce vreau să spun e că m-au lăsat la cheremul acestui cuplu neverosimil, de varieteu de doi bani. Ne-au lăsat baltă pe mâna lui Nanni şi a lui Fifi. îţi dai seama ? Nanni şi Fifi. Parcă-s o pereche de schnauzeri pitici! Doar Gaia mai lipsea – conchide Giacomo în plină exaltare shakespeariană –, ea e ultimul act al acestei nebunii. Ea e demna complice a lui Nanni. Ce crezi că s-a întâmplat între ea şi Dav ? De ce s-au despărţit ? Chiar crezi povestea aia cu incompatibilitatea ?... La ea totul e atât de formal. Lumea se prăbuşeşte, oamenii pier, se sinucid, iar ea continuă să fie formală ca o demoazela din secolul al XlX-lea. Dav a părăsit-o. E un tip sincer. Ştii, îmi place mult. Dav s-a prins imediat. A făcut ce-avea de făcut cu dânsa. Şi apoi a lăsat-o baltă. După tot scandalul acela, a lăsat-o balta.

Dintr-odată îmi simt gâtlejul agresat de o amintire.

Era una din primele ocazii când am fost chemat sa îmbrac un costum de seară şi împins să fur de la tata un palton de *cover- coat* maroniu cu reverele de catifea verde-smarald, ca să fiu la înălţimea petrecem

pe care domnii Arcieri o pregătiseră pentru a şaisprezecea aniversare a singurei lor fiice, Diamante, într-un local care pe atunci **reproducea creator o uşoară** decadenţă, numit Jackie O', presupun că în cinstea lui Jacque- line Kennedy. O implorasem pe mama să-mi dea voie să iau şi o pălărie mare, cu boruri **largi, însă de această dată ea** fusese de neclintit: „Asta-i bună, şi-aşa parcă eşti un gangster pitic. Puiul meu, grotescul are şi el o limită!"

Un taxi mă lăsase la capătul străzii Boncompagni, între luminile dese de la Excelsior şi structura grosolană care şi acum găzduieşte ambasada americană. Deşi lipsit de pălăria mea de gangster, mă lansasem într-o jubilaţi e de speranţe ce păreau alimentate de îmbuibarea cu detalii metropolitane cu care, de-a lungul drumului, îmi blocasem mintea: iluminaţia magazinelor închise, maşinile care staţionau, misterioasele arhipelaguri formate de excrementele câinilor pe jos şi de frunzele **platanilor în văzduh… Toate** acestea parcă îmi înzeciseră **expectativele, care deja erau** înalte. Mă tem că trebuie să-mi **mărturisesc o slăbiciune fatală** pentru mondenitate: cele două **ore premergătoare unei petreceri,** dedicate în întregime toaletei **personale – când aburii duşului** parcă se confundă cu aceia nu mai puţin deşi ai imaginaţiei creatoare – sunt printre cele **mai bune lucruri pe care viaţa le poate oferi.** E firesc, aşadar, **ca dezamăgirea suscitată de desfăşurarea** anodină a petrecerii să provină nu atât din anumite evaluări obiective, cât din cuprinzătoarea serie de promisiuni neîmplinite.

Fireşte, nici petrecerea lui Diamante Arcieri nu s-a putut constitui ca o excepţie, şi, pentru a nu ştiu câta oară, realitatea a avut câştig de cauză asupra fanteziei.

Astfel încât, cu acea senzaţie de greaţa pe care ţi-o

dă vidul emoţional, străbateam la o oră nu prea indecenta caverna ce conduce la ieşirea din local, unde urma să găsesc aşteptân- du-mă un taxi, în care în sfârşit **să înghit otrava acelei întristări** inofensive. Atunci am auzit în **mod limpede un oftat. Un oftat care conţinea, în** acelaşi timp, **ceva mistic şi ceva pornografic.** M-am răsucit către acel oftat. Beznă **totală. însă, mulţumită** gestului servil şi niţel ironic al paznicului negru – îmbrăcat cu acel prilej ca un paj din secolul al XVII-lea – care tocmai îmi deschidea uşa ca să pot trece, un fascicul de lumină galbenă a reuşit să pătrundă, luminând două trupuri încolăcite. Plasticitatea pozei acelor trupuri te ducea cu gândul la dinamica anumitor sculpturi baroce. Dar, în realitate, moştenirea cea mai barocă a scenei era aceea a buzelor întredeschise ale fetei: buze în extaz: buze ce tocmai au slobozit un suspin de moarte. Şi, oricât de mult mi-ar fi plăcut să cred că acel suspin mistic ar fi fost prilejuit de viziunea lui Dumnezeu, era evident că acesta fusese provocat de iscusita mână a băiatului care, vreme de câteva minute, trebăluise pe sub fusta dumneaei.

În acest mod teatral, succint şi baroc descoperisem şi eu ceea ce toată lumea ştia de mult: că Gaia şi Dav erau împreuna. Până în clipa aceea, liniştea mea fusese salvgardată de somnambulismul care, pe atunci, mă ocrotea cu milostenie. Toată lumea ştia de Gaia şi Dav cel puţin de un an şi jumătate, şi o ştia până într-acolo încât simpla întâlnire a numelor celor doi tineri se transformase în siglă: *Gaia & Dav. Vin deseară Gaia şi Dav ?... I-ai văzut aseară pe Gaia şi Dav ?... Ce ziceţi, or să apară Gaia şi Dav ?,* de câte ori nu auzisem în ultimul timp asemenea expresii! Poate ca ar fi trebuit să mă supăr mai curând pe propriul meu creier decât pe propriile mele urechi. Ştiam că auzisem de mii de ori pronun- ţându-se în

prezenţa mea această siglă, Gaia & Dav, la fel cum ştiam ca nu voisem sa-mi pun niciodată vreo întrebare în privinţa înţelesului ei.

În fond, Gaia & Dav nu era o enigmă. Era un dat indiscutabil, de fapt, pe care pur şi simplu îl ignorasem. Da, eu nu bănuisem niciodată. Şi în nici un caz fiindcă vreo creatură milostivă m-ar fi ţinut în necunoştinţă de cauză, aşa cum se întâmplă cu încornoraţii get-beget, ci numai fiindcă de obicei nimeni nu are interes să te ţină de vorba cu chestii evidente. Fugisem de evidenţă şi ma luasem după minciună cu o determinare atât de obtuză, încât abia acum înţelegeam câte realităţi fusesem nevoit să transfigurez ca să mă apăr de adevărurile insuportabile conţinute în acea siglă comercială: Gaia & Dav.

Cert este că acel taxi, care ar fi trebuit să găzduiască o amărăciune în fond deloc neplăcută, se transformase dintr-odată într-un adevărat infern. Astăzi ştiu că suferinţa din dragoste constă în restrângerea progresivă a întregii lumi într-un singur punct. E ca şi când un punct ar devora cu o înghiţitură rapidă întregul univers. Era întocmai ceea ce mi se întâmpla mie. Nu-i suficient să spun că emisia de suflare determinată de suspinul Gaiei îmi schimbase viaţa. Mai exact este să spun că acel suspin devenise viaţa mea, i se substituise şi i se suprapusese.

Ironia sorţii, din motivele pe care Giacomo se apucă să mi le zugrăvească, Gaia şi Dav s-au despărţit la câteva zile după petrecerea lui Diamante Arcieri şi eu am început să sufăr ca un câine pentru acea relaţie acum compromisă, după ce trăisem fericit – de-a lungul anilor fabuloşi ai siglei Gaia & Dav – pradă unei orbiri autoprotectoare. Fusesem atât de pătruns de acel suspin, eram atât de traumatizat de toate

implicaţiile la care acesta părea să facă trimitere, încât alesesem să nu mă mai ocup de altceva în următoarele decenii: descifrarea, cu o pasiune masochistă, a acelui oftat era scopul meu existenţial.

De aceea, deşi Giacomo tocmai mi-a pus două întrebări indispensabile *(De ce crezi că s-au despărţit ? Chiar crezi în incompatibilitate* nu întâmpin nici o dificultate în a-mi mărturisi mie însumi că nu mi le-am pus niciodată. Cel puţin nu în aceşti termeni.

Ce-mi pasă mie să aflu de ce s-au despărţit, când eu încă nu m-am deprins să suport ideea că au fost împreună?

Aşa i-aş fi putut răspunde.

Deşi, în realitate, sfârşitul acestei relaţii dintre nişte liceeni ascundea alte suferinţe care desigur nu-i puteau scăpa minţii mele, mereu aflate în căutarea unui bici cu care să se autoflageleze. Din puţinele informaţii culese ici şi colo şi din observarea stării de spirit a adversarilor, înţelesesem nu **doar că Dav o părăsise, ci şi că, în nepăsarea care-l caracteriza, domnişorul nu se simţise îndatorat să-i ofere explicaţii adecvate.**

Pe de altă parte, cel mai rău lucru ce i se poate întâmpla cuiva obişnuit să fie urmărit, râvnit, principal obiect al Dorinţei Colective, este să vadă, măcar o dată, rolurile inversate. Aşa încât Gaia s-a pomenit nevoită să-l urmărească pe idolul întrupat al vieţii sale. Şi cum, de-a lungul anilor, nu-şi formase o experienţă de urmăritoare, neavând la activ nici o oră de antrenament în această disciplină dificilă şi chinuitoare, îşi greşise enorm mişcările. Nu fusese discretă. Se lansase în recucerirea lui Dav cu prea mult zel. Nu ştiuse să-şi disimuleze disperarea. Se făcuse ridicolă. îl

înecase în scrisori, în bileţele, în cereri, chiar şi în cadouri costisitoare şi în umilitoare rugăminţi telefonice. „Te rog, iubitule, nu închide, încă două minute! Te implor... „ „Am treabă, hai... „ Era aşa frumos că el îi permitea să-i mai spună încă „iubitule" ... „Măcar spune-mi ce s-a întâmplat!... Poate că am şi eu dreptul să ştiu de ce m-ai părăsit. Să nu-mi spui că din cauza scenei aceleia a bunicului. Asta n-are nici o legătură, nu-i aşa ?" „Ce sens are să mai vorbim despre asta?" „Te rog, spune-mi că asta n-are nici o legătură, că eu n-am nici o legătură. Am făcut tot ce mi-ai cerut. O să fac tot ce-o să-mi ceri, dar te rog... De zile-n şir bunicul nu mai vorbeşte cu mine din cauza ta!" „Hai, puişor, am mai vorbit despre asta de cel puţin o sută de ori. Nu mai e nimic de zis. Dacă n-ai înţeles îmi pare rău." Şi e un miracol că el încă mai avea mărinimia s-o numească „puişor" ! „David, dragul meu, dragostea mea..." „Hai, nu plânge!" „Puiul meu ?" „Cum ?" „încă un minut. Nu închide. Te rog. încă un minut... Chiar şi în tăcere, fără să mai vorbim." Efectul obţinut de această strategie sinucigaşă fusese acela de a transforma indiferenţa lui Dav în milă, apoi mila în mânie şi, în sfârşit, mânia în dispreţ. Problema era că Gaia îl iubea. Şi, din motive pe care ea le considera de netăgăduit, simţea că surprinsese unicitatea lui Dav mai mult decât oricine altcineva: ea aparţinea cu drepturi depline clubului Marilor Subjugaţi De Către David Ruben, şi din păcate, întrucât se ataşase de acea unicitate, nu mai ştia cum să renunţe ia ea. Tot restul probabil că i se părea insignifiant. NT *mai există în univers un alt David Ruben,* îşi şoptea ea sieşi cu emfaza debutantelor. Şi, într-adevar, exista

oare vreun alt băiat care s-o fi convins să se trezească duminica dimineaţa la ora cinci fix – ea, căreia îi plăcea atât de mult să doarmă – ca să meargă la pescuit de păstrăvi ? Nu, nu exista. Dar simplul fapt că exista o alta fată (nu mai merituoasă decât ea) care în curând urma s-o înlocuiască (sau care o făcuse deja), o altă fată fraierită, constrânsă să bea un lapte cu cacao fierbinte în zori spre a-şi urma eroicul pescar în aventuri fantastice prin codri, torente şi lăcuşoare, o făcea să-şi iasă din minţi de gelozie.

Şi poate că ar trebui să i se acorde unele circumstanţe atenuante: ţinând seama, înainte de toate, de modul categoric în care Dav se descotorosise de ea. Fără să-i ofere explicaţii, fără să se preocupe de a asculta protestele şi implorările Gaiei, arătând o severitate chiar cruda, simptom al unei uimitoare incapacităţi de empatic, lasând-o pe sărăcuţa de ea într-o stare de disconfort de natură s-o faca sa se pună în discuţie – pentru prima oară în cursul scurtei sale existenţe – pe sine însăşi. Ce chestie! Oare era ceva la ea – la Gaia Cittadini, cea mai răsfăţată dintre fetele generaţiei sale — în neregula ? Glasul ei avea un sunet neplăcut ? Compania ei era plictisitoare ? Respiraţia ei neplăcută ? Oare asta era ? De ce, începând de la un moment dat, ci nu mai voise s-o sărute ? Exista pe lume ceva mai incitant decât să săruţi acele buze, buzele lui Dav ? Da, probabil că ceva era în neregulă.

Şi apoi, cum să nu ţii seama de firea unei personalităţi clocotitoare şi convexe ca aceea a lui Dav Ruben ? Doamne sfinte, vorbim despre unul dintre acei indivizi-lume – în stilul lui Bepy, ca să fim înţeleşi – care au darul de a transforma tot ce ating în obiect de cult. Dav îţi corupea existenţa prin existenţa sa. Făcea să devină indispensabile nişte lucruri care nu te interesaseră niciodată. Iţi redeştepta acea

dorinţă pentru varietăţi hedonistice pe care viaţa comună tinde să le sufoce, chiar dacă te numeşti Gaia Cittadini, chiar dacă eşti nepoata unei prinţese şi a unui Rastignac de succes! Dav era un receptacul de vicii, de obişnuinţe, de extravaganţe, de gusturi, de restaurante, de localităţi, de expresii verbale, de sporturi, de filme, de manevre obscure şi de atâtea alte lucruri care puneau pe oricine ar fi intrat în contact cu dânsul în condiţia unui sărăntoc ce pentru prima oara, graţie unei călătorii obţinute ca premiu, experimentează conforturile pompeiene ale unui hotel de lux în măruntaiele sordide ale Manhattanului. Odată ce ai încercat deliciul de a fi servit în cameră de un pâlc de ospătari, după ce te- ai deprins cu masajele orientale, cu varietatea de restaurante cu specific etnic, cu coaforii de mare clasă, cum poţi să te întorci să trăieşti în putreda-ţi periferie ?

Dav te vicia în mod fatal.

Iar Gaia, Gaia era disperată. Era sigura, deşi nu i-ar fi mărturisit-o nimănui, că durerea aceasta era mai pătrunzătoare decât cea pricinuita de moartea tatălui. O durere care nu-ţi dădea răgaz. Care nu evolua. Care stătea mereu acolo, la punctul de plecare, în aşa fel încât nu-i putea închipui o alternativa. O durere care avea însuşirea cu totul aparte de a reveni tocmai atunci când dăduse impresia că a dispărut pentru totdeauna. Era îngrozita că dragostea pentru un individ în viaţă era mai arzătoare decât aceea pentru unul mort, sânge din sângele ei, *tăticuţul meu* ... Şi, apropo de asta, exista un nou gând care-i ocupa mintea – una din acele obsesii măcinătoare pe care tindem să le refulăm, dar care în unele momente ale vieţii îşi reclamă drepturile de a ne tortura. Cum putea fi subestimat faptul că cei doi barbaţi din viaţa ei, cei pe care, într-un fel sau în altul, îi putuse iubi mai mult decât pe toţi ceilalţi, aleseseră s-o

părăsească ? Mă rog, tatăl nu se împuş- case din cauza ei. în aceasta privinţă Nanni a fost cât se poate de clar. Gaia încă îşi mai amintea cum un Nanni desfigurat de durere şi de ucigătoarea încercare de a o disimula îi convocase – pe ea şi pe Giacomo – în biroul sau, ca sa le spună că ei – ea şi Giacomo – nu aveau nici o legătură cu acea tragedie, că el ştia cu certitudine ca ei – ea şi Giacomo – **nu aveau nici o răspundere, nici o vină. Că Ricky ţinea la ei – la ea şi la Giacomo – „din tot sufletul", că dacă n-ar fi fost silit de împrejurări nu i-ar fi părăsit. Că dacă exista un vinovat acela era... Aici Nanni se întrerupsese în sughiţuri de plâns. Da, Gaia nu uitase nici măcar cât de imperturbabili fuseseră, atât ea, cât şi fratele ei, dinaintea acelor vorbe lipsite de sens, după cum nu uitase nici angoasa plângăcîoasă în care Nanni parcă se topea. Totuşi, în ciuda acestor consideraţii, un fapt rămânea: în numai şaisprezece ani de zile, ea fusese părăsită de două ori, şi asta tocmai de bărbaţii vieţii sale. Iar acest fapt o punea pe gânduri, alimentându-i şi acea formă de autocompătimire care, în anumite împrejurări, se poate dovedi a fi chiar plăcută.**

Nu se împăca defel cu gândul că Dav îi intrase pe sub piele atât de misterios. Se simţea aproape vinovată pentru acest lucru. Astfel a descoperit că vederea oricărui loc din oraş pe care ea şi Dav îl frecventaseră în acel an şi jumătate de relaţie (străzi, magazine, baruri, restaurante, cinematografe ...) echivala cu o lovitură în ceafă care o silea să-şi coboare privirile. Dintr-odată, Gaia şi-a găsit propriul oraş ostil cum nu-i mai fusese vreodată: ca să nu mai pomenim de înscrisul „Olgiata" peste care i se întâmpla să dea cu ochii de rarele ori când parcurgea şoseaua de centură

în maşina cu şofer a lui Nanni. înscrisul acela o ardea ca o lovitură de cravaşă pe spinare. Gaia tocmai descoperea ceea ce, mai devreme sau mai târziu, toată lumea ajunge să descopere: cât suntem de vulnerabili în fond dinaintea dragostei: cât de uşor e să rămânem împotmoliţi în ceva atât de inextricabil şi cât de exasperant de anevoios e să ieşim de acolo teferi. Era surprinsă de felul cum până şi propriul ei trup era un prilej de amintire.

De exemplu, Dav iubise dintotdeauna gura Gaiei, nu făcuse niciodată un secret din acest lucru, dimpotrivă, era un tip atât de minunat de explicit: nu obosise niciodată să i-o tot repete: „Draga mea, ce buze incredibile!" (E posibil ca acum el să fi încetat să le mai dorească aşa, netam-nesam ? Cum era posibil să fi încetat să mai dorească ceva atât de nespus de dezirabil ? De ce o părăsise ? Şi de ce nu avusese nici grijă să-i explice de ce o părăsea ? Era posibil să fie atât de crud ? Atât de nebun ? Era posibil să nu mai încerce nici o *afecţiune* faţă de ea ?). Pe scurt, atunci când se privea în oglindă ca să se rujeze, i se întâmpla tot mai des să fie fulgerată de vederea propriei sale guri: deoarece, dacă gura aceea nu era iubită de Dav, dacă nu era folosită de el după bunul lui plac (şi numai Dumnezeu ştie în câte feluri misterioase o folosise dânsul), atunci nu mai avea nici un sens. Buzele ei, fără Dav, nu mai meritau să ocupe un loc de onoare pe chipul acela de sărbătoare!

Şi când te gândeşti că în primele zile, după despărţirea lor, Gaia încercase să ocolească orice obiect, orice situaţie, orice loc care i-ar fi putut aminti de Dav. Se angajase în această intenţie cu râvnă, cu acea îndărătnicie pe care o

punea mereu în pasiunile ei. însă foarte curând fusese nevoită să-şi abandoneze scopul, constatând că acesta era intrinsec falacios: era imposibil să exerciţi vreun control asupra miilor de amintiri pe care realitatea le genera zi de zi. N-avea nici un rost să încerce să scape de aceste cazne imprevizibile, întrucât acestea o pândeau aidoma briganzilor într-o pădure medievală. Prin urmare, singurul mod de a nu intra în acele teribile momente când o amintire bruscă o făcea să-i tremure genunchii ar fi fost acela de a înceta să mai trăiască: de a-şi lua viaţa, însă una ca asta era de negândit pentru ea, ba chiar era niţel ridicol.

Simţurile Gaiei nu fuseseră niciodată atât de ascuţite ca în acel moment. O deranjau zgomotele prea puternice şi mirosurile prea intense. Faptul misterios e că, de când Dav nu mai era cu ea, totul părea s-o ofenseze personal: un claxon care trâmbiţa pe stradă sau mirosul de prăjeală provenit dinspre uşa întredeschisă a unui restaurant chinezesc. Acesta era infernul. Până şi acasă, până şi în familie, devenise intolerantă. Nu suporta, de pildă, felul în care Nanni mânca supele şi ciorbele după care se dădea în vânt. Nu că bunicul ar fi făcut zgomot, însă după fiecare sorbitură Gaiei i se părea că percepe un fel de fluierătură uşoară venită din depărtare, care o înfiora. **Ceea ce, cu siguranţă, nu trebuia să i se atribuie proastei creşteri, ci mai probabil protezei dentare noi-nouţe care readusese gura lui Nanni la splendoarea tinereţii. De luni de zile îşi tot etala Nanni această proteză, luni de zile de când tot încerca s-o facă să nu şuiere. Era posibil ca ea să-şi fi dat seama** abia acum ? Şi cu un dezgust atât de alarmant ?

De când Gaia se afla în acea stare, de când era o îndrăgostita nefericita şi inexplicabil abandonată, nu mai visa altceva decât să se închidă într-o camera hiperbarică şi să întrerupă orice contact cu lumea civilizată şi mai ales cu cea necivilizată.

însă, în acelaşi timp, îi era tare dor de anumite mirosuri puternice (despre unele dintre ele nu sc cade să dăm seamă). Cum să uite parfumul lui Dav ? Aceia chiar că e de neuitat. Când urca, în spate, pe motocicleta lui – acea Honda NS în alb, roşu şi albastru pe care pe atunci era la modă s-o deţii când îl strângea dinapoi simţind între degete promontoriile coastelor acelui viking uriaş, pentru dânsa era indispensabil să-şi strecoare nasul în adâncitura dintre gâtul şi umărul lui Dav. Sa-şi vâre cu neruşinare nasul în gulerul cămăşii ca să simtă acel miros inconfundabil de struguri acri şi de deter- genţi devenise un obicei care aproape că o făcea să leşine. Ei bine, acum era suficienta amintirea, amintirea acelui blestemat miros al lui Dav – un miros ce nu putea fi reprodus nici măcar în laborator, un miros ce nu avea să aparţină niciodată nimănui altcuiva, un miros care pesemne nu avea să-i **supravieţuiască, acel miros destinat altor blondine nu mai puţin frumoase ca ca, acel miros ce îi fusese dat, iar acum îi era luat, pe care probabil nu-l va mai percepe atât de aproape, acel miros al unei epoci ¡repetabile – ca s-o facă să izbucnească într-o serie de sughiţuri de plâns şi de convulsii nocturne.**

(Acum câteva minute, pentru a-mi odihni buricele degetelor şi creierul după turul de forţă la care le-am silit în ultimele ore de zbor, am înşfăcat din buzunarul din faţa locului meu revista *Time.* **Răsfoind-o distrat, privirile mi-au**

căzut pe un articol destul de interesant: o echipă de cercetători englezi susţine că a demonstrat că dragostea e înainte de toate o experienţă legată de simţul olfactiv. Mi-a scăpat un zâmbet. Nu ştiu dacă această descoperire este încă un tribut plătit de hiperraţionalismul anglo-saxon obtuzităţii universale, însă, oricât de puţin ar conta, pot depune mărturie că, acum aproape douăzeci de ani, cunoşteam o fata care ar fi putut subscrie la această ipoteză ştiinţifică. Pentru Gaia, mirosul lui Dav nu era doar unul din numeroasele atribute ale dragostei ei pentru el. Nu, în mirosul lui Dav era cuprinsa pur şi simplu toată dragostea ei.)

Gaia nu era toată numai suspine şi nostalgii. Organismul ei mai secreta, de asemenea, mânie şi o legitimă dorinţă de răzbunare. Cum altfel s-ar fi putut ? Amintirea felului cum Dav o abordase, cu numai doi am în urmă, o făcea să-şi iasă din minţi, la fel cum amintirea felului în care el, pe atunci, deşi placându-i, îi era în principiu indiferent o umplea de nostalgie. Doamne, de l-ar fi refuzat. De- ar fi putut juca încă o dată unele mişcări pe eşichierul relaţiei lor! De l-ar fi întâmpinat cu unul din refuzurile memorabile cu care ea – Gaia Cittadini – învăţase atât de bine să-i întâmpine pe cei ce o curtau ... Fusese o vreme când el era atât de prevenitor, iar ea atât de sigură pe sine. Se blestema pentru că nu-l tratase rău atunci. Pentru ca se lăsase trasă pe sfoara într un asemenea fel. Fireşte, toată această mânie, pentru a se preschimba în dispreţ, avea nevoie de unele pretexte. Iar ca avea o nevoie fiziologică să-l dispreţuiască. Daca nu pentru altceva, măcar pentru că soluţia dispreţului îi părea cea mai potrivită spre a redimensiona idolul ce parcă pusese stăpânire pe mintea ei (în anumite zile avea impresia că se gândea

necontenit la el de-a lungul celor paisprezece orc care separau un somn de următorul, iar uneori, la trezire, era sigura că el se furişase în visele ei ca să i le tulbure). Da, drumul emancipării trecea prin acela al dispreţului. Iar pentru a reuşi într-o asemenea încercare disperată trebuia să recurgă la tot snobismul lui Nanni şi al Sofiei, să apeleze la simţul distincţiei pe care aceştia i-l insuflaseră. Singura armă aflată la dispoziţia acestei fetişcane era discriminarea socială şi religioasă.

Ovreiul ăla nespălat! Amărâtul ăla de burghez parvenit, cu tatăl ăla respingător, cu mama aia afectată şi cu casa aia siman dicoasă !...

Da, gânduri de-ale lui Nanni regândite în mintea nepoatei sale, într-un scop nobil: igiena mentală şi redobândirea unei aparente seninătăţi. Şi totuşi, atât de evidentă era falsitatea acestor invective, încât defectele pe care i le atribuia tendenţios lui Dav se transformau de îndată, chiar în mintea ei, în adevărate calităţi. Deoarece Dav – Dav al ei – n-ar fi putut trăi într-o alta casa. Deoarece Dav – acel Dav pe care ea îl iubea cu atâta disperare – n-ar fi putut avea alţi părinţi. Şi cc-ar fi putut fi David Ruben dacă nu evreu ? Evreu. Evreu. Evreu. Era posibil ca acest cuvânt, care pentru ea nu reprezentase niciodată nimic, acum să îi definească perfect destinul ? Era posibil ca de-acum să dea la televizor peste o reporteriţă vorbind consternata despre războiul israehano-palestiman ca să pice în leşinul ccl mai extaziat? Era posibil să viseze să se convertească?

Şi, în sfârşit, problema cea mai veche, atât în şcoala aceea, cât şi în restul universului: judecata celorlalţi. Cine ştie de ce Gaia, care nu se ruşinase niciodată de nimic, începuse acum să-şi considere propria stare ca pe o ruşine de neşters. De parcă faptul că fusese părăsită şi că iubea în continuare fără

să fie iubită, ar fi reprezentat pentru ea o abatere de la stil sau chiar o vină deosebit de gravă. De aceea, nu făcea decât să simuleze bună dispoziţie: un efort care o costa probabil un sacrificiu imens şi care, pe de altă parte, nu era răsplătit cu rezultate acceptabile: fiindcă era suficient un fleac – o aluzie scăpată cuiva despre David, despre Olgiata, despre evrei, despre pescuit, despre filmele americane şi despre atâtea alte lucruri neprevăzute – spre a face să se ridice, în întreaga-i lividitate, tulburarea pe chipul acela îndeobşte imperturbabil. De parcă şi-ar fi pierdut orice putere asupra sa, ca şi cum proverbialul ei autocontrol s-ar fi isprăvit. Insă nu doar aceasta era problema. Cu trecerea zilelor, în timp ce vestea că Dav o părăsise (pentru alta ?) se răspândea, Gaia avusese din ce în ce mai mult paranoica senzaţie că ceilalţi conspirau împotriva ei. Fie şi spre binele ei. Dar asta nu o consola. Era de-a dreptul jalnic.

Într-o zi, de pildă, îşi uitase în clasă pantofii de gimnastică pentru lecţia de educaţie fizică. (De ceva vreme era atât de împrăştiată!) Profesorul i-a dat voie să se ducă să-i ia. Astfel încât Gaia, după ce i-a încălţat, s-a întors în sala de sport în fugă. însă, atunci când a deschis uşa cu o anumită energie gâfâitoare, a avut impresia că prietenele ei speriate îsi curmaseră brusc conversaţia. Oare vorbeau de ea ? Sau de noua prietenă a lui David ? Evident că ele ştiau cine era, curva aia! Odinioară ea era cea care ştia totul despre Dav, care îi păzea secretele, iar acum era singura fată care n-avea nici un drept să ştie câtuşi de puţin. Şi când te gândeşti că ar fi vrut să le pună o grămadă de întrebări... dar ştia că fie şi răspunsul cel mai milostiv ar fi îndurerat-o pentru zile în şir. De acum înţelesese cum mergea treaba: mai bine ceaţa aceea de noţiuni vagi şi înfiorătoare cu care convieţuia de câteva săptămâni decât puţinele ştiri sigure pe care le aflase

întâmplător şi care n-o lăsaseră să doarmă câteva nopţi la rând. Nu, nu avea să le mai întrebe nimic. Şi-ar fi muşcat limba mai curând decât să le întrebe ceva pe scorpiile alea. însă, câteva minute mai târziu, urechile ei nu se putuseră împiedica să audă câteva frânturi din conversaţia dintre colegele sale. Astfel, înţelesese totul. A doua zi urma să fie o mare petrecere la casa Ruben. Una din numeroasele, desigur. Dar pentru Gaia cea mai importantă, fiindcă era prima la care ea nu avea să poată participa. Iată ceea ce voiau să-i ascundă!

Să nu fie invitată la acea petrecere i se părea o monstruozitate atât de nedreaptă... Şi când te gândeşti că, nu o dată, David o făcuse să se simtă amfitrioană. îşi amintea când le ajutase pe doamna Ruben şi pe filipineză să pregătească, cu şerveţele în stil american, de stofă verde, masa de lângă piscină, pentru o cină improvizată, cu mezeluri, brânzeturi şi legume **la grătar. Erau primele zile de iunie. La ora aceea, văzduhul avea o culoare atât de sugestivă şi un miros atât de plăcut! Mai existau oare toate acestea, pe undeva ? îşi amintea zâmbetele cu subînţeles pe care le schimbase cu doamna, zâmbetele dintre o noră şi o soacră care se adoră. Astfel încât, aminti ndu-şi de acele zâmbete, Gaia a găsit o modalitate cu totul nouă de a se revolta. Era suficient să se gândească iar la acea** scenă cu o mică variantă: să-şi reprezinte acea scenă fără a eluda nici un amănunt, iar apoi să introducă o modificare: era suficient să schimbe fata, iar visul cel trandafiriu devenea un coşmar. Da, acum nu mai era ea cea care o ajuta pe doamna Ruben, acum nu mai era ea cea care percepea acel parfum plăcut de iasomie şi de **clor, acum nu mai era ea cea** care se simţea o noră fericită. **Blestemăţii aceia din familia** Ruben schimbaseră protagonista, **îi**

oferiseră rolul principal unei alte curviştine dubioase!

Toţi puteau intra în acea casă. Era posibil ca numai ea – cea predestinată – să n-o poată face ? Poate că acesta este riscul pe care-l au de înfruntat preferatele sultanului: riscul de a fi marginalizate pe neaşteptate. Toate astea n-aveau sens. Gaia nu-i urase niciodată pe ceilalţi ca în acel moment.

Astfel, uneori – se putea întâmpla **brusc, fără nici un semn** prevestitor – Gaia conştientiza că **Dav era pierdut, că** Dav era al alteia, că Dav **nu** va mai **fi niciodată al ei. Această** rafală de constatări îi reteza răsuflarea ca şi când s-ar fi găsit dinaintea **unui lucru în acelaşi timp nedrept şi implacabil. Acelea erau clipele când ar fi vrut să-şi vadă rivala. Ar fi vrut să afle totul despre ea, cu o curiozitate morbidă. Cum se numea ? Unde locuia ? Ce făcuse până în acel moment ? Era conştientă că provocase atâta suferinţă altui om ? Doamne, ce minunăţie dacă ar fi murit! Ce miracol daca rivala fără nume ar fi fost** victima unui accident rutier... Atunci ea, Gaia, ar fi reintrat cu siguranţă în scenă. L-ar fi consolat, şi-ar fi revărsat asupra lui toată milostenia şi toată înţelegerea, iar el nu i-ar fi putut rezista. Era atât de frumos să se gândească la moartea acelei târfe anonime! De nu s-ar fi născut! De n-ar fi întâlnit-o el niciodată! Pentru moment, Gaia nu se putea abţine să n-o transfigureze: închipuindu-şi-o înaltă ca un manechin, rece ca o suedeză, bogată ca Onassis şi nonşalantă ca o...

Astfel, Gaia visa sa fie o muscă. Visa să zboare în camera rivalei sale (chiar dacă era jalnic s-o considere aşa: în fond, nu exista nici o dispută, războiul fusese deja pierdut!), visa s-o vadă cum trăieşte fără a fi văzută, să se furişeze în camera ei. În fond, trebuia sa

fie o creatura cu adevărat excepţională ca s-o înlocuiască pe ea, Gaia Cittadini, fata cea mai dezirabilă dintre toate dezirabilele! Gândiţi-vă, Gaia, în anumite momente, simţea de-a dreptul ca-şi iubeşte rivala, chiar dacă într-un fel sinistru. Era limpede: daca Dav al ei o iubea, cum putea ea să n-o iubească ? în fond, Dav o învăţase pe Gaia sa considere necesare lucruri pe care n-ar fi crezut niciodată posibil să le iubească. Gândul la duşmanca fără chip durea mai mult decât gândul la David. Iar Gaia era pur şi simplu îngrozită de acest gând.

Şi mă tem că Gaia merită respectul nostru: în fond, ea tocmai învaţă lecţia cea mai aspră: tocmai învaţă că nimeni nu-i de neînlocuit. Nici măcar ea – Gaia Cittadini –, nici măcar ea, care s-a simţit mereu un lucru atât de preţios, nici măcar ea, care a crezut mereu că se află mai presus de oricare altă femeie, nu-i de neînlocuit. Astfel, Gaia ajunge să priceapă că nu trebuie să-i crezi pe bărbaţii care îţi spun „Nimeni nu-i ca tine”. Nu trebuie să-i crezi când îţi spun că n-or să te părăseasca. Nu că n-ar spune ce gândesc. Poate că uneori chiar spun ce gândesc. Dar mai apoi ? Mai apoi, de la o clipă la alta, nu mai gândesc aşa: chiar şi situaţia cea mai stabilă se poate răsturna. Nu trebuie să te frământi dm această pricină. Trebuie s-o accepţi, aşa cum accepţi moartea unui tată şi nebunia unui frate. Anumite lucruri te fac să te perpeleşti fie pentru că sunt smintite, fie pentru că nu le poţi modifica.

Dav nu mai există. E în altă parte. Acum e altcineva. Altceva. Asta-i tot. E suficient să încerci s-o iei de la capăt. Viitorul: păi, acesta cel puţin nu încetează niciodată să existe! Ei da, asta chiar o făcea să plângă.

De bună seamă, printre miile de componente ale acestui univers ostil pe care Gaia, din pură

comoditate, îl numea „ceilalţi” mă număram şi eu.

Pe de altă parte, avea să-mi mai ia ceva vreme până când am înţeles motivul sinistru pentru care Gaia se apucase dintr-odată să mă frecventeze cu o constanţă atât de suspectă: evident, dincolo de toate precauţiile ei, voia să fie aproape de cineva care se putea lăuda cu o anumită permanenţă în preajma lui Dav, chiar cu preţul de a suferi mult. Iar în acea abnegaţie a ei exista ceva ce nu preget să numesc eroic. Şi era vădit că miza totul pe prietenia mea cu Dav (acea asociere masculină care ne determina să trecem cu pudoare peste orice amănunt al vieţilor noastre intime, până într-acolo încât el nu simţise nevoia să mă informeze despre povestea lui cu Gaia, iar eu nu-i spusesem niciodată că Gaia era toată viaţa mea). Consideraţia ei faţă de mine se trăgea de la păpuşa aceea gri de pluş, pe care Dav o uitase odată acasă la ea şi pe care ea nu voise să i-o înapoieze; la un moment dat, exasperată, ca să nu sufere şi mai mult, a fost nevoită s-o ascundă. Sau de la inelul acela de aur cu diamant, făurit pentru acea ocazie de Atelierul Ruben cu binecuvântarea unei Karen radi-oase, pe care Dav i-l dăruise într-o seară (Doamne, oare acea seară existase cu adevărat ?). Dar, faţă de aceste obiecte neînsufleţite care-o ajutau să-şi anestezieze durerea sau s-o adâncească, eu cel puţin aveam meritul de a fi viu şi politicos şi de a-i putea oferi veşti la prima mână despre Dav.

În fond, de ce ar fi trebuit să mă plâng ? Se întâmplaseră mai multe decât aş fi cutezat vreodată să-mi doresc. Oare nu visasem de mii de ori la nefericirea Gaiei ? Nu din răutate. Sau cel puţin aşa cred. Ce puteam face dacă – aşa cum constatasem în mai multe rânduri – fericirea acelei fetişcane părea să se armonizeze perfect cu disperarea mea ? Cum puteam să nu observ că între bucuriile ei şi durerile

mele părea să se fi instaurat, în timp, un raport de cauză şi efect ? Aşadar, daca bucuria ei mă îndurera atât de mult, dacă ea se dovedea de-a dreptul insuportabilă, rezonabil era să consider **că, în cazul în care ea s-ar fi îmbolnăvit, ori ar fi suferit un mare afront, ori o pierdere deosebit de dureroasă, atunci buna mea dispoziţie ar fi început să plutească dintr-odată prin văzduh.**

Cât de mult mă înşelasem! Nu-mi plăcea s-o văd tristă.

Şi asta nu dintr-un acces brusc de filantropie, pe care pe atunci eram prea disperat ca să mi-l pot permite, şi nici dintr-o afecţiune faţă de dânsa, pe care, pe de altă parte, nu aveam să ajung niciodată s-o încerc. Cum îmi putea fi milă de ea ? în fond, mila e un lux pe care ni-l permitem numai faţă de nişte indivizi pe care-i considerăm cu înfumurare ca fiind inferiori. Şi apoi, trebuie spus că *suferinţele din iubire* **– deşi fiecare dintre noi le-a încercat, având prilejul să constate cât de extenuante sunt ele pentru organismul şi pentru psihicul său – cu greu pot inspira milă: maximul pe care izbutim să-l acordăm unui amic aflat în criză sentimentală e un pic de dezaprobare bine disimulată: ca şi când şi-ar pierde vremea cu o prostie de doi bani. „Cu toţi copiii care mor de foame... cu toate războaiele care fac să curgă sânge în lumea întreagă... tu îţi otrăveşti viaţa pentru o...” Da, nimic nu e mai inco- municabil decât o suferinţă din iubire.**

Mai ales, era ca şi când Gaia – prin acea etalare de tristeţi şi de amărăciuni – ar fi încălcat un contract comercial care-i impunea să se plaseze mereu la maximul curbei emoţionale. Faptul că-şi lua asemenea libertăţi în raport cu

ideea pe care eu mi-o construisem pe ascuns despre dânsa, încă de prima oară când o văzusem la înmormântarea lui Bepy – idee întărită de apariţia solarei marinăriţe ce cobora ca o săgeată din şalupa Riva –, îmi punea la grea încercare însăşi credinţa în dragostea mea. Era ca şi când dragostea mea s-ar fi hrănit cu expectative. Nu întâmplător se aprinsese imparabil chiar în zilele în care frecventasem fastuoasa vilă de la Positano dedicată tocmai Gaiei. Şi de atunci iubirea mea nu făcuse decât să pretindă din partea acelui fast confirmări încurajatoare. Iar Gaia, cel puţin până în momentul acela, nu mă trădase niciodată. Mă iluzionase că pe lume există un soi de oameni cărora lucrurile le merg mereu bine. Oameni ale căror vieţi nu sunt niciodată otrăvite de frustrări neaşteptate. Dar, dintr-odată, iată-mâ dinaintea unei noi şi neverosimile Gaia plângăreaţă. Nu, nu-mi era mila de ea, ci chiar mi se părea că are un pic de sens. Eu, care acceptasem cu o euforie atât de stoică presupusul ei dispreţ faţă de mine, nu mă simţeam pregătit s-o dispreţuiesc la rândul meu. Cu dispreţul meu faţă de dânsa chiar nu ştiam ce să fac.

în plus, simplul fapt ca fusese repudiată de David – care, deşi îmi era infinit superior, era totuşi un simplu om – o situa, în ochii mei, într-o altă perspectivă. Oare asta voia să însemne că ea nu era maximul la care un bărbat putea aspira ? Exista pe planetă cineva care, după ce se bucurase pentru o vreme de graţiile ei, sfârşise prin a se plictisi şi a se descotorosi de ele ? Dacă, dintr-un punct de vedere raţional, acest lucru îmi era complet inteligibil, dintr-un punct de vedere sentimental îmi apărea nebunesc. Şi totuşi, aşa stăteau lucrurile. **Spre sporirea disconfortului meu, cel care încercase acest plictis de**

neînchipuit nu era o fiinţă abstractă, căreia i-aş fi putut transfigura înclinaţiile până aproape s-o divinizez, ci Dav, prietenul meu Dav, un individ splendid, după cum nu mai oboseam să constat, însă prea real ca să-l idolatrizez cu adevărat. La naiba, doar nu eram Giorgio Sevi. Ştiam cine-i Dav. îi cunoşteam limitele mai bine decât mi Ie cunoştea el pe ale mele. Iar faptul că el îşi permitea luxul de a repudia cu dispreţ fata pe care eu o iubeam nebuneşte mă plasa, pe nemilosul lanţ trofic, într-o poziţie de neta inferioritate. Da, eu eram peştele cel mic care era în fiecare zi devorat de Gaia, la rândul ei făcuta bucăţi de Dav.

Şi poate că tocmai pentru a reechilibra ceea ce mi se părea a fi o inechitate darwiniană, pentru a închide cercul acelui traseu în care apăream ca o ultimă verigă dintr-un ciclu al morţii, m-am hotărât să nu-l mai salut pe Dav. Am făcut o de la o zi la alta, cu o atitudine demnă care le-a părut tuturor (dar mai cu seamă lui) ca fiind cea de pe urma tresărire de luciditate a acelui nebun de legat care era Daniel Sonnino, dar care, dacă stăteam bine să ne gândim, era, dimpotrivă, rodul unei raţionalităţi glaciale şi al dorinţei chinuitoare de a restabili aparenţa unei justiţii pământeşti.

Ar fi trebuit să-l vedeţi pe Dav! Nu-i venea să-şi creadă ochilor. Mă urmărea, cerându-mi explicaţii: ce mi-a făcut ? M-a jignit în vreun fel ? Dacă aşa era, îşi cerea iertare! Era suficient ca eu să vorbesc. Să spun o vorbă, la naiba. Măcar o vorbă. Iar eu, tăcut şi imperturbabil, aidoma anumitor novice eroice care, după ce au depus jurământ să nu mai scoată din gură nici un sunet pentru tot restul vieţii, uita seducţiile înfloritoare ale limbajului. Nu că m-aş fi aşteptat ca el să sufere aşa cum suferisem eu pentru Gaia sau aşa cum Gaia suferise pentru el. Ştiam că, la o adică, nu-i

aşa de greu să renunţi la un prieten. Dar mă amuzam la ideea că faptul de a nu-i fi oferit nişte explicaţii avea să-l menţină pentru o vreme într-o stare de agitaţie.

Aveau să treacă ani de zile până când să vorbesc din nou cu Dav. Dar asta-i o altă poveste.

Cert este că, la câteva zile înainte de petrecerea Gaiei, ea părea să se fi debarasat complet de umbra singurului băiat care o repudiase. Aşa încât cei doi se apropiaseră din nou. Vorbeau des la telefon, cum se întâmpla cu prietenii (aşa se termină poveştile de dragoste în paradis ?). Eu redevenisem pentru Gaia cel mai bun prieten cel mai puţin interesant pe care ea îl avusese vreodată şi, pe lângă asta, îl pierdusem pe Dav. De altfel, n-aş putea spune dacă, la urma urmei, cineva dintre noi o fi câştigat ceva; în ceea ce mă priveşte, sunt convins – aşa cum, în fond, eram încă de pe atunci — nu numai ca-mi pierdusem o groază de timp pe care mi l-aş fi putut petrece în alte feluri mult mai productive, ci şi că, orice ar fi fost, nu m-aş fi putut comporta altfel.

Totuşi, un fapt era cert şi întărit de experienţă: suferinţa Gaiei nu mă ofensa mai puţin decât fericirea ei.

Dar, în fine, băiete, ce vrei de la afurisita asta de fată ? Să încercăm să recapitulăm: nu suporţi să fie fericită. Nu suporţi să fie nefericită. Nu suporţi să se arate indiferentă. Dar, pe de alta parte, nu-i suporţi prietenia. Nu vrei sa fii cu ea. Şi totuşi nu accepţi că ea nu vrea să fie cu tine. Nu vrei s-o fuţi. Dar, dacă ar fi după tine, nu i-ai permite nimănui altcuiva s-o facă... În fine, se poate şti ce dracu’ vrei ?

Până la urmă, nu-i aşa de greu de răspuns: aş vrea ca ea să nu fi existat niciodată. Aş vrea să n-o fi cunoscut niciodată. Insă, de-acum, dacă tot am

întâlnit-o, nu-mi mai rămâne decât să-i doresc cu ardoare moartea!

— O chestie ca-n filme! strigă Giacomo în culmea euforiei.

Fac un gest cu mâna ca să-l îmboldesc să-şi coboare vocea. Şi atunci, tot într-un fel exagerat, începe să şoptească.

— ... Să tot fi trecut vreo doi ani şi jumătate – zice — sau ceva mai mult.

Prin urmare, ceea ce Giacomo a numit „o chestie ca-n filme" s-a petrecut în zilele ce au urmat petrecerii lui Diamante Arcieri, în acele zile intrate în istoria torturatului meu organism ca „timpurile suspinului mistic şi pornografic".

— Iar Nanni n-a uitat, punctează imediat Giacomo. Iţi spun, a reînceput să vorbească cu Gaia de relativ puţin timp... Inchipuie-ţi, până şi marea sa petrecere era cât pe ce să sară în aer... El nu voia în nici un caz să vină Dav. Şi totul din pricina acelei poveşti splendide!

— Dar, fir-ar al naibii, până la urmă, despre ce istorie vorbeşti ? îi spun eu acum ieşit din răbdări.

— ... în zilele de joi filipinezii au liber. Şi, de obicei, nici Nanni nu-i acasa. O însoţeşte pe bunica la bridge, după care se duc la cinema. Astfel, în fiecare joi, Gaia îl cheamă acasă pe David. Cei doi se prefac că învaţă. Dar după aceea se distrează... La naiba, aud gemetele din camera mea. Ce maraton. Bagă la greu...

... Într-o joi Nanni se simte rău şi se întoarce acasă mai devreme, pe când cei doi porumbei şi-o pun de zor. Contează pe precizia lui Nanni. Nanni e un tip care nu-şi schimbă obiceiurile. Face mereu aceleaşi lucruri. Tu ştii că în zilele **de joi pleacă şi nu se întoarce înainte de miezul nopţii. Ştii că, de cum soseşte, se duce imediat să-şi vadă mica prinţesă**

ca să-i dea sărutarea de noapte bună, cu o ceaşcă de lapte cu miere în mână, şi îi cere să-i povestească ce-a făcut peste zi şi toate celelalte tâmpenii care-l entuziasmează... Dar de data asta se întoarce acasă mai devreme. Fără cinema: o trimite pe bunica singură, cu prietenele. El are un pic de migrenă. Dar n-are de unde să ştie că acasă îl aşteaptă un spectacol de o sută de ori mai incitant. Spectacolul pregătit de mica lui fecioară preferată. De ingenua lui în vârstă de cincisprezece ani. O mare reprezentaţie de excepţie: fiindcă de data asta n-o mai găseşte în pijamaua cu girafe desenate pe care i-a dăruit-o el. N-o mai găseşte învăţând pe pat, cu picioarele încrucişate şi cu creionul în gură. E o scenă splendidă, Daniel. Ceva de să te prăpădeşti...

... Nanni deschide uşa larg şi îşi vede mica prinţesă goală-puşcă, în genunchi, iar de data asta în gură nu mai are creionul, ci puia lui Dav. Şi ştii care-i partea cu adevărat splendidă ? Nici nu-ţi poţi imagina. Este că nu sunt singuri. Pe patul acela nu sunt numai David şi Gaia, ci mai e un băiat. L-au invitat să privească. Dar el nu s-a limitat să privească. Asta-i partea splendidă. S-a dezbrăcat şi el, a vrut şi el partea lui sănătoasă de... Pricepi, Dani, ce scenă ? Nu-i incredibil de minunată ? Nu-i o chestie ca-n filme ? Gaia, dinaintea privirii răvăşite a lui Nanni, tocmai primeşte prestigioasa distincţie de Miss Sex În Grup A Anului. Şi ar trebui să-l vezi pe Nanni. Puţin îi mai lipseşte să facă un infarct. Zbiară, îşi iese din fire. Mai mult, plânge: „Ce faceţi ? Ce naiba îi faceţi şoricuţei mele ?...” 11 înşfacă pe David, care-i încă în pielea goală şi cu măciulia sculată. Dar pe celălalt băiat, nu, Nanni nu l-a

mai văzut niciodată în prealabil şi nu reuşeşte să-l atingă. Dav nu reacţionează. Nici celălalt. Sunt înlemniţi cu toţii. Iar Nanni îi goneşte continuând să plângă: „Afară de aici, evrei de căcat!...” Acum Gaia plânge şi ea: „Nu, bunicule, iartă-mă, n-ai înţelesAtunci ies şi eu din camera mea – din curiozitate, nu i-am văzut niciodată plângând împreună, şi când te gândeşti că-s amândoi sentimentali şi plâng des, dar împreună nu i-am văzut niciodată de aceea **ies, iar rahatul acela** de Nanni urlă spre mine: „Hai, Giacomo, **du-te înapoi în cameră...”** „Dar ce se întâmplă?” îl întreb. **„Nu vezi ce se întâmplă,** tembel nenorocit ? înapoi, repede, nu mă scoate din sărite... „ Şi între timp îi văd pe acei doi sărmani Hristoşi pe jumătate despuiaţi, în cămaşă şi cu nădragii în mână, coborând scările şi furişându-se pe uşa de la intrare... Ai priceput cum m-a strigat rahatul ăsta ? Tembel.

Ceea ce Giacomo a denumit cu o anumită aproximaţie „o scenă splendidă, o scenă ca-n filme” a fost ceea ce a amorsat dezastrul. Şi într-o singură clipită în mintea mea capătă contur – cine ştie, poate că sub influenţa naivului Arab – imaginea tolstoienei mele Nataşa, tovarăşa mea de cumpărături de Crăciun, aspiraţia vieţii mele, transformată într-o actriţă porno felină, o sugătoare de puie de mare performanţă, una – potrivit părerii profesioniste a fratelui ei – atât de experimentată în arta de a procura plăcere încât nu mai puteai renunţa la dânsa, o curviştină atât de nesătulă încât dorea doi bărbaţi în acelaşi timp.

Ce făceam eu ? Ce *eram* eu în timp ce această poveste se consuma ? De câte ori, în anii trecuţi, în colţişorul meu casnic, adâncit în cine ştie ce lectură romantică de secol XIX, nu fusesem eu de o

seninătate naivă, în timp ce, la câteva cvartale de casa mea, cei doi indivizi pe care i-am iubit şi i-am invidiat cel mai mult în adolescenţa mea se distrau de minune cu un necunoscut ? Şi ce efect produceau acum asupra mea toate acestea ? Indignare. Durere, cu siguranţă.

Dar mai ales o invidie supraomenească. O invidie pe care aş vrea s-o numesc transcendentală.

Iar chestia cu adevărat nebunească este că eu am trimis acea scrisoare, acea blestemată scrisoare plină de insulte şi de ameninţări cu moartea, am proclamat acea nesăbuită *fatwa* care mi-a ruinat literalmente viaţa atrăgându-mi ostracizarea din partea persoanelor cu care aş fi dorit să-mi petrec restul **existenţei, acea scrisoare care a făcut din mine un paria, care a făcut în aşa fel încât un întreg cartier să nu-i mai salute pe mama şi pe tata, bazându-mă numai pe povestirile delirante ale unui dezechilibrat, care avea o mie de motive ca să-mi facă rău şi cel puţin un milion ca să zădărnicească petrecerea pregătită cu atâta pricepere de sora pe care o ura atât de mult.**

Tot restul decurge prin consecinţă. Escaladare inevitabilă. În timp ce îmbrac smochingul, asistat cu fidelitate de tata, care îmi vâră batistuţa albă în buzunarul de la piept şi butonii cu monogramă în orificiile de la cămaşă, aşa cum eu am făcut cu dânsul de o mie de ori, mă gândesc la Nanni. În sfârşit mă gândesc la el ca la un aliat în înfrângere. Mă gândesc cum antisemitismul său endemic are de-acum nişte suporturi de neclintit. Mă gândesc la cele două femei ale vieţii sale, la cele două prinţese, care se aseamănă printr-o înfăţişare exterioară atât de pudică şi de impecabilă, precum şi printr-o nesăţioasă poftă de sex... Mă gândesc la cei doi

evrei cărora a fost nevoit să le cedeze temporar. Mă gândesc la Bepy şi Ia David, care se distrează de minune fără ştirea lui Nanni şi a mea. Mă gândesc la ideea pe care catolicul, pseudoaristocratul şi ultra- puritanul Nanni Cittadini trebuie că şi-a făcut-o despre evrei. Nişte satiri şi nimic altceva. Satiri cu puia sculată. Satiri lipsiţi de scrupule. Lipsiţi de un minimum de respect faţă de chestiunile înalte şi intangibile. Satiri mereu gata să atenteze la frumuseţe. Satiri iconoclaşti. Asta sunt evreii. Şi cred că acestui binom evreiesc (Bepy şi David) bietul Nanni va trebui foarte curând, mai devreme decât şi-ar putea închipui, să i-l adauge pe cel de-al treilea muşchetar al impudorii. Mă refer la mine, fireşte. Deoarece, chiar în clipa în care mă închei la smochingul meu de zile mari, în timp ce ochii tatălui meu se luminează, iar mama declanşează bliţul spre a imortaliza frumuseţea fiului ei mai mic (o frumoasă fotografie care încă se mai află pe raftul bibliotecii din funebrul meu apartament roman), mă gândesc nu atât la cât de nebunesc e să te duci la petrecerea unei fete căreia i-ai înmânat cu două zile în urmă o scrisoare pentru care te-ai putea aştepta la un denunţ la magistratură, şi nici la un ulterior plan de răzbunare – ce ştiu eu ? să stric petrecerea, să mă comport necuviincios, să-l pălmuiesc pe Nanni, ori s-o asasinez, cum de altminteri am ameninţat, pe proaspăta împlinitoare a vârstei de optsprezece ani sub privirile îngrozite ale invitărilor ei... —, cât eventual la dorinţa arzătoare de a intra în camera Gaiei. De a vedea locurile sacre care au găzduit minunatul sacrilegiu. Să spunem că o asemenea misiune poate furniza o contribuţie esenţială pentru arheologia durerii mele şi noi puncte

de plecare pentru suferinţele mele viitoare.

Deoarece aceasta este noua mea obsesie. Scrisoarea cea bezmetică a fost scrisă şi predată. N-am avut parte de nici un răspuns, dar e logic să-mi imaginez că Gaia a rămas răvăşită şi speriată. între timp, pradă aceleiaşi exaltări şi făcând praf toate micile mele economii de adolescent destinate cu totul altor lucruri, i-am cumpărat un inel de la Bulgari. Iar imediat după asta m-am gândit că aveam datoria şi dreptul de a vedea acea cameră. Că voi merge la petrecere, că voi exploata ultima ocazie posibilă ca să intru nestingherit în acea casă, cu riscul de a înfrunta stupoarea Gaiei şi indignarea bunicilor ei ori de a fi dat afară de un portar. Să merg la acea petrecere şi să intru cu orice preţ în acea cameră, camera de la etajul superior, pe care în toţi aceşti ani de prietenie cu Gaia – pradă obişnuitelor idiosincrasii de care m-am şi plictisit – n-am vrut s-o văd niciodată. Ceva îmi impune acest ultim pelerinaj!

Lumina e pretutindeni. Lumina e vizibilă din depărtare. De la o distanţă de sute de metri casa ocru din strada Aldro- vandi scapără ca o incandescentă farfurie zburătoare gata- gata să se ridice la cer. O congestie metalică de cenuşii automobile de lux a blocat traficul. Nu s-a mai văzut atâta energie polarizată: sau poate doar la unele meciuri de fotbal în nocturnă, pe unele platouri cinematografice, ori în unele studiouri de televiziune. Lămpi de neon, proiectoare, bliţuri, un triumf futurist. Două reflectoare plasate la colţurile porţii au transformat nişte buganvilee căţărătoare într-o uriaşă caracatiţă cu tentacule roşii-violete care nimiceşte un pin fosforescent. Peste şopronul porţii principale o glicină coboară spumegătoare ca şampania care se revarsă dintr-o sticlă abia destupată. Şi apoi, toţi acei tineri,

cei mai buni tineri pe care i-ai putea găsi la Roma în vara lui ’89. Tinerii având în spate poveşti celebrând confortul şi bunăstarea. Tinerii cu o mie de perspective. Tinerii care vor deveni notari sau care vor risipi averi părinteşti. Tinerii care nu se tem de viitor. Care nu se tem c-o vor sfârşi prost. Care nu se tem de boli. Tinerii cărora nu le este frică. Care nu îmbătrânesc. Printre aceşti tineri te afli şi tu, care ai frici cu nemiluita. Frică să mori chiar în clipa asta. Frică să nu reuşeşti să te debarasezi de această perpetuă şi nevindecabilă virginitate. Frică să nu te descotoroseşti de toate astea. Să te împotmoleşti aici ineluctabil. Frică să nu-i mai revezi niciodată pe David şi pe Gaia şi pe toţi ceilalţi. Frică de ceea ce se va întâmpla deseară. Da, printre ei, crema tinerilor lui ’89, se numără şi acest intrus înfricoşat, acest impostor fără vocaţie pentru impostură, atât de sumbru hotărât să intre în camera femeii pe care a ameninţat-o cu moartea, încât nici măcar prin minte nu-i mai trece câtuşi de puţin că singurul lucru eronat e acela de a se afla aici. Hotărârea lui e atât de absolută încât ai putea să i-o citeşti în ochi, dacă ar avea curajul să-i ridice.

Nu lipseşte nimeni. De ce ar fi trebuit să lipsească cineva ? Inghesuindu-se în jurul bufetului principal cu aperitive, toţi grămadă, înghiontindu-se ca să pună mâna pe ultima *bruschetta* cu trufe ori pe tartina cu *mousse* de somon... Eleganţi, amorfi, efeminaţi, soporiferi, ca într-un film de epocă. Cu toţii prezenţi, în mare strălucire, cu toţii ajunşi la apogeul propriei lor aventuri omeneşti.

În poză, copii! Haideţi! Pentru ultima fotografie de familie înainte să înceapă coborâşul. Acum cât încă mai aveţi pielea aurie, burta netedă şi respiraţia proaspătă, acum cât puteţi alerga o sută de kilometri fără să obosiţi, acum cât aveţi sudoarea cea mai

parfumată din întregul univers, un minunat balsam demn de îmbuteliat, această răşină de prospeţime tinerească. în poză, copii! Haideţi! Pentru ultima fotografie de familie.

Lui David nu-i stă bine în smoching. E ceva la care m-am gândit mereu cu satisfacţie. Are faţa prea frumoasă ca să nu semene cu o bombonică sau cu un actor de telenovele. Trupul său pare făcut anume pentru hainele informale: braţele lungi, cei un metru nouăzeci înălţime, linia armonioasă a muşchilor; toate acestea într-un smoching apar aproape dizgraţioase. **Până şi picioarele mari, încălţate în pantofi negri alungiţi şi filiformi, îl transformă într-un pinguin.** *Astăzi sunt mai elegant ca Dav,* **mă surprind spunându-mi, antrenat de un flux foşnitor de euforie mondenă. îmi face plăcere să constat că unele dintre sfaturile mele oferite sărbătoritei în lunile** trecute au fost ascultate şi că, mai ales, nimic nu a fost modificat, deşi între timp sfătuitorul a căzut în dizgraţie. Câtă mărinimie, fata mea! Sau câtă indiferenţă! Şi, în timp ce îmi **concep planul care cât de curând mă va duce în camera sărbătoritei, îmi vine aproape firesc să mă avânt asupra sticlelor de vin roşu lăsate nepăzite pe măsuţele rotunde. în fond, eu am ales soiul, dându-mă drept mare degustător ca să fac impresie asupra scumpei mele Gaia. Simt şi imboldul de a înşfăca unul din cuţitele dinţate împrăştiate pe măsuţe. îmi văd mâna tăindu-i jugulara Gaiei, văd râuri purpurii de sânge coborându-i pe gât... Iar până una-alta beau fără control, cu violenţă. Sorb de nu se mai poate, până când în mine îşi croieşte drum bănuiala electrizantă că am devenit invizibil.** Eu vă văd, însă voi nu mă puteţi vedea. Am vederea înceţoşată. Am vederea unui microorganism care vede fără sa fie

văzut. E miracolul suscitat de acest carburant pe care l-am ingerat. Miracolul invizibilităţii mele. Nimănui nu-i pasa de mine. Nimănui nu i-a păsat vreodată de mine. Asta-i treaba. La naiba, nici măcar sărbătorita, căreia cu doar trei zile în urmă i-am mărturisit dorinţa mea arzatoare de a o înjunghia, nici măcar ea nu m-a văzut. Nu că s-ar fi prefăcut că nu ma vede. (Cum ar fi putut să disimuleze ? Să fim serioşi, nimeni nu poate fi atât de cinic!) Este evident că nu m-a văzut.

Şi graţie miracolului acestei invizibilităţi, graţie vinului roşu dat peste cap pe stomacul gol, graţie amestecului etilic care-mi curge torenţial prin vene, graţie faptului că atenţia celor prezenţi a fost brusc catalizată de estrada neagră pregătită în mijlocul grădinii, unde Nanni Cittadini şi nepoata lui în vârstă de optsprezece ani, într-o rochie alburie cu reflexe trandafirii, Ia miezul nopţii fix, au început să danseze obişnuitul şi ultraafurisitul vals de Strauss, în timp ce trupa de ospătari distribuie cupele de şampanie şi în timp ce luminile se sting şi un ţopârlănesc con de lumină îi urmăreşte pe cei doi dansatori în neîndemânaticele lor piruete... graţie acestei întregi zăpăceli simultane, îmi găsesc în sfârşit curajul şi ocazia de a intra în casă.

Astfel, salonul lui Nanni, marele său salon arogant în stil imperial, fotografiat de mii de ori de revistele mondene, scânteiază pentru ultima oară sub privirea acestui musafir nedorit. Mă tem că brusca întâlnire cu statuia pretinsului său strămoş e menită să rămână, dacă nu cel mai fermecător, cu siguranţă cel mai cordial schimb cultural pe care l-am iniţiat eu în cursul acestei epoci de neînţelegeri diplomatice şi de paroxisme emoţionale. Poate că cineva ar putea

spune că tocmai contrastul cu indiferenţa tinerilor îmbrăcaţi de seară şi cu melasa muzicii difuzate în parc face să fie amabil zâmbetul ce se desprinde de pe buzele bustului. Poate că cineva ar putea adăuga că tocmai neaşteptata expansivitate a statuii mă îndeamnă să-i răspund la gestul de curtenie cu o plecăciune. Un privitor neatent ar putea explica simplist gestul meu ca pe o reverenţă dementă făcută de un beţiv unui obiect neînsufleţit: în realitate, ploconeala mea este omagiul adus singurei creaturi politicoase pe care am întâlnit-o la o serată în care până şi căldura de vară pare unul din multele efecte speciale regizate de această milionară producţie cinematografică.

Şi cine ştie de ce sunt bucuros – şi o spun fără ironie – atunci când constat efectiva asemănare dintre Nanni şi copia înaintaşului său. Dacă aş fi răutăcios, aş putea s-o pun pe seama vocaţiei de plagiat a lui Nanni şi a involuntarei parodii pe care a manifestat-o deja în atâtea rânduri.

Aşa să fie ? Să fie această aptitudine – mania de a-şi conforma propriile gusturi la acelea ale propriilor mituri – cea care l-a îndemnat pe bătrânul Nanni să adopte pieptănătură de paj a presupusului său străbun ? Oare de aceea mi s-o fi părând dintr-odată că întrezăresc o afinitate între ironicul autocontrol al lui Nanni şi zâmbetul pe care statuia se încăpăţânează să mi-l adreseze ? Dar, la urma urmei, chiar o fi atât de straniu faptul că Nanni, sedus de frumuseţea insolentă gen Marlon Brando a acestui bust de secol XVIII, a încercat să-l facă sa retrăiască, cel puţin în graţiile sale cele mai evidente, trei sute de ani mai târziu, nici mai mult, nici mai puţin decât pe propriul său chip ?

Sunt reflecţii pe care reuşesc să le cultiv cu o luciditate amuzată, mai curând decât luciferică. Aproape că mă simt în largul meu. Abia când îmi dau seama că linia nasului gen Brigitte Bardot al statuii pare sa reproducă simplitatea ştren gărească a nasului Gaiei mele îmi simt inima atât de îngreunată, încât trebuie să-mi strămut privirea.

între timp, de o parte şi de alta a marii scări din marmură de culoarea smântânii ce duce spre etajele superioare, parca demarcând simbolic linia de plecare a acestui drum al calvarului meu, cele două copii după Caravaggio sunt acolo, aşteptându-mă. E o Madonă despletită ce parcă îmi adresează un zâmbet plin de batjocură. Găsesc aceste tablouri extrem de insultătoare şi de obraznice. Sunt pură ostentaţie, aidoma robinetelor de aur de pe iahtul unui emir ori aidoma unei pălării de cowboy turnate în platină din biroul unui petrolist texan. Şi cine ştie de ce mă simt nespus de îmbărbătat atunci când simt în buzunarul hainei greutatea cuţitului zimţat.

Sunetul atenuat al valsului mă conduce cu eleganţă spre etajele superioare, acelea pe care nu le-am mai vizitat niciodată.

Pricepi imediat că în acea cameră e tot ceea ce mereu ai căutat, amestecat cu tot ceea ce mereu ai vrut să uiţi. Ca un album de amintiri şi ca un atelier plin de obsesii. N-ai mai fost niciodată în acea cameră. O găseşti mai mică şi mult mai dezordonată decât ţi-ai fi închipuit. E ca şi când Gaia ar fi vrut să frângă solemnitatea muzeului în care a fost silită să locuiască printr-un pic de modernitate sănătoasă şi rece. Tresari atunci când îţi vezi scrisoarea – înspăimântătoarea ta scrisoare – deschisă pe masa de scris, boţită şi lăsată de izbelişte.

Aşadar, această scrisoare, despre care în curând va vorbi toată lumea, există cu adevărat ? De câte ori o fi recitit-o ? A fost suficientă o singură dată ? Ori s-a mulţumit cu primele cinci rânduri, la capătul cărora sarabanda insultelor o fi atins culmea nebuniei şi a insuportabilităţii ? Iţi vine în minte că cel mai mare chin, în aşternerea acestei capodopere de indecenţă, a fost pentru tine teama că ea nu va citi până la capăt. Numai asta te interesa: să nu cumva să-şi întrerupă lectura. Erai ca un scriitor debutant, însetat nu atât de aprecieri, cât de şansele ivite. Da, voiai să te bucuri de şansa ta până la capăt, conştient că avea să fie ultima pe care ţi-au acordat-o Gaia, familia ei şi toată lumea ei onctuoasă şi sus-pusă. De aceea apuci scrisoarea, ca să te asiguri că ultima pagină e la fel de şifonată ca precedentele. Şi la simpla ei atingere te încearcă o senzaţie de stranietate, ca şi când n-ai putea fi tu autorul acelei hidoşenii. Ai impresia clară că aceea este o uşă larg deschisă spre nebunie. Te încearcă o ameţeală. Ca în faţa unei prăpăstii.

Da, această cameră e foarte mică, mult mai modestă decât mi-aş fi închipuit. Şi, cu toate că la o primă ocheadă distrată ţi s-ar putea părea un loc plin cu lucruri felurite, o încăpere luxuriantă, în realitate ea spune prea puţin despre cea care o locuieşte. Poate – te gândeşti răutăcios (nu ţi-a mai rămas decât răutăcioşenia!) – pentru că în privinţa ei sunt prea puţine de ştiut. E ticsită cu toate acele obiecte sentimentale pe care oricine s-ar aştepta să le găsească în odaia unei fete de optsprezece ani, proastă şi dintr-o familie bună, în anul 1989: jucării de pluş, pene colorate, broşe, un pătuţ în dungi albe şi verzi, un număr neştiut de fotografii cu

fundaluri exotice şi dolomitice, o grămadă de manuale şcolare, rochii azvârlite pretutindeni, hârtii de împachetat în culori ţipătoare mototolite, pantofi de gimnastică, lumânărici roşii, chiar şi o jumătate de pahar cu lapte a cărui margine e încă opalescentă din pricina amprentei acelor buze magnifice.

Există oare decor mai nimerit pentru o partidă de sex în grup ? Nanni a intrat pe uşa aceea şi şi-a văzut nepoata goală-puşcă şi pe David tot gol-puşcă, şi pe celălalt băiat tot gol-puşcă... Eşti emoţionatul comisar debutant ajuns la locul crimei. Aşadar, ia sa vedem un pic: potrivit spuselor lui Giacomo, timp de câteva luni de zile cei doi s-au întâlnit aici, înăuntru. Ţi se taie răsuflarea. Ai vrea să plângi. Dar nu-ţi vine. Eşti stupefiat de dificultăţile tale respiratorii: e ca şi când o văpaie arzătoare ţi-ar fi atacat organele vitale, însă de lacrimi, nici urmă.

Astfel, te pomeneşti în baie. Cada unde Gaiei îi place să se îmbăieze. Closetul unde face pipi- Bideul unde se spală. Coşuleţul unde aruncă absorbantele. Coşul unde burduşeşte lenjeria murdară. De ce, până în clipa asta, nu ţi-a trecut prin minte că acest loc putea exista ? De ce ai avut atât de puţină fantezie? De ce, în pragul secolului XXI, ai crezut în basmul acela dulceag? Cum ai împăcat calvarul erotic, făcut din fetişisme, din masturbări în sala de clasă, din mii de odoare şterpelite, cu ideea ca Gaia n-ar fi o femeie? Ce treabă-i asta? Ce raport există între aceste tâmpenii de seminarist frustrat şi istoria familiei tale, atât de laica, atât de evreiască, atât de sceptică, atât de libertină ? Aceasta a fost adevărata ta nebunie, Dani. Anacronismul tău e nebunia ta. Repudierea lui Bepy e nebunia. Puritanismul depăşit e nebunia. Nicidecum scrisoarea de ameninţare. Scrisoarea e doar o emanaţie palidă a nebuniei.

Insă delirul s-a isprăvit acolo, în acea cameră de baie, la vederea ciorapilor şi a chiloţilor pe care Gaia, evident, îi abandonase înainte să-şi îmbrace prima ei rochie albă de majorat şi care, într-o clipită, mi-au măturat din minte orice gând superfluu.

Poate că, dacă Gaia ar fi fost mai ordonată, dacă nu şi-ar fi lăsat acolo toate chestiile acelea să lâncezească îngrămădite senzual lângă cadă, la cheremul primului pervers de serviciu, lucrurile ar fi avut o altă desfăşurare. Dar ciorapii şi slipii aceia mi-au dat brusc cep la exaltare.

Am înşfăcat chiloţeii cu o grijă religioasă. Erau acoperiţi la locul potrivit de o pată de-o culoare inefabilă. în fond, nu erau altceva decât chiloţeii unei fete oarecare în vârstă de optsprezece ani. Orice japonez ar fi plătit mii de yeni ca să îi includă în colecţia personală. Cum m-am uitat la ei, i-am şi dus la nas. Iar damful acela de amoniac m-a purtat în urmă cu ani de zile: în acea noapte londoneză a marilor distracţii, când fratele meu, răvăşit, îmi dăduse să-i miros degetele anchilozate, cu câteva zile înainte ca viaţa mea să se schimbe. Acum, exact acelaşi miros încheia un interval ce durase cinci ani de zile. Exact acelaşi miros creea un soi de continuitate subterană: o lungă punte ce părea aruncată spre pubertatea mea. Cum spunea Henry Miller, individul acela de geniu supraevaluat ? *Pizda e internaţională!* Nimic nu-i mai adevărat. Au toate – cu o gradaţie diferită – exact acelaşi miros, care alungă orice metaforă şi interzice metafizica.

Până când am fost ars din spate:

— Ce tot faci, scârbosule ?

Am recunoscut vocea lui Nanni. Apoi m-am simţit înşfăcat şi azvârlit afară din încăpere. Probabil că atinsesem gradul acela de beţie la care trupul dispare. Era ca şi când Nanni ar fi ridicat un sac şi

tocmai se pregătea să-l arunce în jos pe trepte:

— Afară... Afară... Scârbosule... M-aţi scos din pepeni... Toţi cu nepoata mea... Afară... Aoleu, tablourile mele! Cine le-a atins ?... Şi nasul statuii ? Tu ai fost, psihopat blestemat ? Tu ai fost ?... Te dau în judecată, te dau în judecată...

Ar fi trebuit să-l dau şi pe bunicu-tău... Te dau acuma pe tine... Te trimit la închisoare!

Nici o diplomaţie la Năimi. Doar o doză zdravănă de exasperare: o legitimă, sfântă exasperare, ce dura de treizeci de ani. într-adevăr, bilanţul lui Nanni pentru ultimii treizeci de ani – în ciuda aparenţelor – nu era dintre cele mai roz: o nevastă paraşută, un fiu sinucigaş, un nepot bolnav mintal, o nepoată porno-star... Iar acum, frumoa- sele-i copii după Caravaggio înjunghiate de cine ştie cine şi adorata-i statuie mutilată de năsucul gen Brigitte Bardot. De aceea mă alunga din casă, urlând ca un obsedat, dinaintea spaimei celor patru sute nouăzeci şi nouă de musafiri. Tocmai făcea ceea ce nepoata iui n-ar fi vrut, şi ceea ce ca nu făcuse: abaterea atenţiei spre ceva diferit de petrecerea ei şi de autocelebrarea ei. Iată de ce Gaia se prefăcuse că nu mă vede. Numai ca să nu provoace scandal, numai ca să-şi salveze onoarea petrecerii, numai ca să nu renunţe la acea fericire atât de râvnită, ea înfruntase riscul de a fi omorâtă de acel aşa-zis psihopat de Daniel Sonnino. însă, biata Gaia, nu ţinuse seama că pericolul putea veni de la individul cel mai nebănuit: de la acel magnific şi prea generos binefăcător care, în culmea exasperării, indignat de a nu se mai ştie câta violare a intimităţii nepoatei sale, nu avusese suficient sânge rece pentru a estima riscul la care expunea întreaga

petrecere. în acest moment, era sigură că această petrecere avea să se întipărească în memoria colectivă a unui întreg cartier (a unui întreg oraş ? Hai, să nu exagerăm) din pricina acelei scene, şi nu pentru tot restul: adio grija pentru detalii! Adio tuturor rafinamentelor pentru care Gaia se dăduse peste cap aşa încât petrecerea – petrecerea ei — să nu fie uitată niciodată! Giacomo învinsese: stricătorul de petreceri triumfase: eu nu eram decât unealta de care se folosise în planurile lui necurate.

Acum, toată lumea avea să-şi amintească petrecerea de optsprezece ani a Gaiei Cittadini doar ca un fundal luxos pentru o scenă de tot hazul: intelectualul clasei, cu faţa aceea de Danny Kaye, cu aerele lui romantice, cu masturbaţiile lui publice, cu graţiile lui, cu maniile lui de a curma prieteniile fără nici un motiv, cu incapacitatea lui de a se controla, cu înclinaţia lui paranoică spre transfigurarea şi spre răstălmăcirea realităţii, prezentându-se la petrecerea acelei fetiţe pe care el însuşi o ameninţase cu moartea câteva ceasuri mai devreme, în toiul petrecerii, beat turtă, e alungat de bunicul sărbătoritei, care-l acuză în mod public că a pătruns în camera nepoatei ca să-i adulmece chiloţii şi colanţii. Aceasta e scena pe care şi-o va aminti toată lumea. Aceasta e scena despre care toată lumea va vorbi multă vreme, pe care toată lumea o va povesti întregii lumi, spre marea delectare a tuturor.

Dar pentru ce, Nanni, te superi pe mine ? Te anunţ că, de data asta, nu vei reuşi să mă faci să mă simt în culpă. Eu nu sunt decât unealta obscură a Istoriei: dacă Bepy este regicidul anarhic care face conflictul să explodeze, eu sunt

bomba care pune capăt ostilităţilor. În fond, dacă stai să te gândeşti, lupta dintre familiile Sonnino şi Cittadini a coincis, ca o ironie, cu Războiul Rece. Să fie oare acesta motivul pentru care – în plin ultraafurisit an 1989 – ne simţim amândoi confuzi şi inutili ca nişte bucăţi de moloz din Zidul Berlinului ? în sfârşit, suntem aliaţi. Noi suntem cei care au luat ţeapă. Haide, Nanni, doar nu-i vina mea că Bepy îţi futea nevasta. La fel cum nu-i vina ta că Bepy n-a vrut să cumpere tablourile lui Caravaggio şi că tatăl meu te adoră, iar maică-mea te detestă. Doar nu-i vina mea că fiul tău preferat s-a sinucis în felul acela şi că Bepy prezisese acest lucru. Nici că nepotul tău e un psihopat etilic afectat de un pauperism cronic. Nici că şoricuţa ta încă de la vârsta de cincisprezece ani le oferea anumite mici servicii paradiziace lui Dav & Company. Şi sigur, recunosc, nu-i vina ta că eu sunt un lăbar fetişist plin de iniţiativă. Nu, Nanni, noi n-avem nici o legătură. Familia Sonnino n-are nici o legătură. Familia Cittadini n-are nici o legătură. Evreii n-au nici o legătură. Catolicii n-au nici o legătură. Bepy e mort, iar tu, hotărât lucru, îmbătrâneşti. Aşa au mers lucrurile, ar fi putut să meargă şi altfel. Sunt primul care o recunoaşte. Dar au mers exact aşa.

Aşadar, ce să spun despre toate acestea ?

Nu cred că e suportabil să-ţi închei adolescenţa cu această scenă. Şi totuşi, tocmai cu această scenă se încheie adolescenţa mea. Aceasta este scena – nu toate miile de alte scene ce le-au fost date prietenilor mei mediocru-fericiţi sau onest- nefericiţi – cu care trebuie să-mi închei socotelile. Dar e posibil ca abia acum, când reaud în minte ocările lui Nanni, să-mi înţeleg dintr-odată

eroarea ? Marea eroare a acelor ani. **Faptul că am vrut să mă iau la întrecere cu persoane cu care nu mă puteam lua la întrecere. Faptul că am crezut cu naivitate că oamenii sunt egali. Faptul că nu i-am dat ascultare acelui clasic moralist care era bunicul Alfio atunci când îmi** spunea că oamenii sunt toţi diferiţi. Şi că diversitatea lor e fructul amar al tuturor suferinţelor şi al tuturor bucuriilor debordante. Că bucuria este emanaţia directă a suferinţelor altora. Că dezechilibrul dintre condiţiile sociale e voluptatea noastră. Că a trece primul linia de sosire presupune faptul că există cineva care a sosit al doilea, al treilea, sau al patrulea, ori care nici măcar n-a sosit. Ca fericirea noastra nu poate exista decât în detrimentul fericirii tuturor celorlalţi. Abia acum înţeleg că nu există nimic interesant în mine, ci, eventual, doar în conformaţia deviantă a mitomaniei mele.

Să mai spunem că în acel moment (iar prin „moment" înţeleg lunga perioadă ce a urmat experienţei suprarealiste din casa Cittadini) nu eram îndeajuns de lucid ca sa fiu total disperat, şi nici destul de disperat ca să înţeleg că acea durere nu folosea la nimic. Poate că ar fi trebuit să-mi găsesc o alinare ştiind că toţi – toţi, toţi, toţi, fără nici o excepţie – aveau să îmbătrânească urât. Că timpul avea să faca dreptate: da, *timpul,* duşmanul de tristă faimă al poeţilor, în acel moment era singurul meu aliat, singura mea speranţă de seninătate: *timpul* cel atât de maltratat va fi avut grijă să mă răzbune: martirizând trupurile acelor tineri de optsprezece ani, arămii, aristocratici, înfloritori, atât de sârguincioşi în a-şi afişa solidaritatea faţă de sărbătorita defăimată şi ameninţată cu moartea, precum şi în a afecta o deopotrivă de **glacială reprobare faţă de acel dezechilibrat, potenţial ucigaş şi totodată**

distrugător de opere de artă şi de relicve care e Daniel Sonnino. Doamne sfinte, ar fi fost cu adevărat o uşurare să fim capabili de o înţelepciune atât de perversă: ce distracţie să te laşi îmbătat de nişte scenarii atât de inexorabil şi de ecumenic apocaliptice! Dar, vai, trebuie încă o dată să-mi declar incapacitatea de a mă ajuta singur în momentele fundamentale ale existenţei. Ei da, fiindcă în loc să fantazez pe seama viitoarelor varice de pe venele lui Diamante Arcieri ori a decrepitudinii lui Dav, ori asupra atacului de apoplexie care (cine ştie ?) îl va fi ucis pe Nanni şi pe tot neamul lui, mă lăsam înecat în marea de sentimentalisme în care se zbat impotenţii sau cardiacii. Era mai puternică decât mine: era într-adevăr nespus de distractiv să mă torturez cu melodramatica idee că din toate acestea nu-mi voi mai reveni. Că aveau să-mi determine viaţa în chip fatal. Că pentru mine nu mai existau alte şanse. Că îmi trăisem şansa (da, mi-o păpasem, dar s-o mai şi diger, nici pomeneală). Şi bla, bla, bla... urmând *la voix du coeur:* **toba cea mare şi plângăcioasă a sfârşitului de adolescenţă!**

Dar, lăsând la o parte aceste banale dulcegării care nu-i fac cinste celui care le-a conceput pe atunci şi nici celui care are astăzi curajul de a le transcrie, nu vreau să trec sub tăcere semnul de întrebare care, dintr-odată, a început să-mi macine ficatul: îmi poate explica cineva de ce, în timp ce acest avion se pregăteşte să aterizeze, după ce brusc lumina zorilor s-a insinuat prin hublouri amestecându-se cu mirosul brioşelor ce ne vor fi servite în curând, după ce o noapte întreagă am scris martirizându-mi buricele degetelor, în timp ce insultele lui Nanni se

dizolvă în acest îngust mediu presurizat, şi eu continui să mă feresc după atâta vreme de privirile musafirilor de la petrecere printre care aş fi vrut atât de năvalnic să mă contopesc; îmi poate explica cineva de ce, nutrind impresia că ultimii ani n-au existat niciodată sau au contat prea puţin ori chiar deloc, în timp ce mă pregătesc să-i revăd pe tatăl meu şi pe mama mea, care cu siguranţă vor veni să-şi

aştepte fiul risipitor spre a-l convinge să nu mai meargă la înmormântarea lui Nanni, la câteva ceasuri de momentul în care o voi revedea pe Gaia după aproape cincisprezece ani, spre a-i constata metamorfoza dintr-o debutantă înveş-mântată în alb-roz într-o tânără femeie în doliu; îmi poate explica cineva de ce, în acest moment de gravitate, în loc să-mi concentrez atenţia asupra acelei perioade din viaţa mea atât de plină de lucruri iremediabil pierdute – zâmbetul cu dinţi lăţi al lui Bepy, dansul cu mama pe melodia filmului *A Summer Place,* barba blond-alburie a tatălui meu la patruzeci de ani, istovitoarele nopţi israeliene petrecute alături de acel vitalist neîmblânzit care era Teo, *curcanul* familiei Ruben, acea Madonă parcă pictată de Pontormo apărută dintr-odată pe cheiul din Positano, zarva optimistă a sfârşitul secolului XX, a secolului meu –, în loc să mă las năpădit de toate acestea, eu mă gândesc cu melancolie la splendida ocazie, risipită în acea seară afurisită, de a înhăţa colanţii şi chiloţeii Gaiei, cu care mi-aş fi împodobit sanctuarul depravării, clădit de mine cu atâta trudă într-o viată de om ?[1]

Prietenii şi mentorii cărora ar trebui să le mulţumesc pentru că au făcut posibilă publicarea acestui roman sunt cu adevărat prea numeroşi. Acesta este singurul motiv pentru care mă abţin să-i numesc, rezervându-mi privilegiul de a le exprima recunoştinţa mea în particular. Totuşi, nu pot să nu-mi manifest gratitudinea faţă de maestrul meu, Enrico Guaraldo, care m-a învăţat să citesc şi să scriu, şi fată de Giulia Ichino, care a urmărit redactarea acestei cărţi cu o acurateţe şi cu o pasiune contagioase.

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI
Cum a trăit familia Sonnino

I. Splendidul secol al lui Bepy.....11
II. N-am mai văzut un cadavru atât de şic.....28
III. Eroicul şterpelitor de dresuri.....50
IV. Jihadul conjugal.....76
V. O euforizantă poveste caravaggescă 119

PARTEA A DOUA
Când invidia de clasă s~a preschimbat în iubire disperată

I. Curs de mitomanie aplicată.....157
II. Un pic de pace deasupra norilor.....199
III. Inventarul răsfăţurilor mele estivale.....200
IV. Cinci ani în miniatură.....219
V. Mondenitatea dinaintea dezastrului.....220

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001
BCR Unirea, Bucureşti

Tehnoredactor
MANUELA MÂXINEANU
Corector
ANCA DRĂGHICI
DTP
CARMEN PETRESCU
Apărut 2008
BUCUREŞTI – ROMÂNIA

Lucrare executată la C.N.I.. „CORESI” S.A.

în colecţia Raftul Deniseî au apărut

Arthur Golden, *Memoriile unei gheişe* Sarah Hall, *Michelangelo Electric* Kurt Vonnegut, *Pianul mecanic*
Stefan Heym, *Relatare despre regele David* John Fante, *întreabă praful*
Nick Hornby, *Turnul sinucigaşilor*
L.P. Hartley, *Mesagerul* Salman Rushdie, *Furie*
Raymond Queneau, *Florile albastre* Marguerite Duras, *Stăvilar la Pacific* Laura Restrepo, *Delir*
Anais Nin, *Incest*
Nikos Kazantzakis, *Zorba Grecul* Almudena Grandes, *Castele de carton* Mitch Albom, *Marţi cu Morrie*
D.M. Thomas, *Hotelul alb*
Guillermo Martinez, *Crimele din Oxford* Christopher Isherwood, *Adio, Berlin*
Kurt Vonnegut, *Bufoniada* Anthony Burgess, *Portocala mecanică* Irvin D. Yalom, *Plânsul lui Nietzsche* Anais Nin, *Foc*
Andrew Sean Greer, *Confesiunile lui Max Tivoli*
Leo Perutz, *Călăreţul suedez*
Jeanette Winterson, *Pasiunea*
Naghib Mahfuz, *Akhenaton, cel ce sălăşluieşte în adevăr* Jim Crace, *În clipa morţii*
Antonio Lobo Antunes, *Bună seara lucrurilor de pe-aici* Eric-Emmanuel Schmitt, *Milarepa*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Domnul Ibrahim şi florile din Coran* Eric-Emmanuel Schmitt, *Oscar şi Tanti Roz*
William Golding, *împăratul muştelor*
Pascal Quignard, *Vila Amalia*
Almudena Grandes, *Vârstele lui Lulú*
Ismail Kadaré, *Palatul Viselor*
Jesus Diaz, *Spune-mi ceva despre Cuba*

Paul Auster, *Palatul lunii*
Nicole Krauss, *Istoria iubirii* Carlos Fuentes, *O companie neliniştitoare* Alessandro Baricco, *Castele de furie*
Taichi Yamada, *Străini*
Leonid Ţîpkin, O *vară la Baden-Baden* Yasunari Kawabata, *Maestrul de go*
Ingeborg Bachmann, *Malma* Dave Eggers, *Să te ţii alergătură!*
Jonathan Safran Foer, *Extrem de tare şi incredibil de aproape* Richard Zimler, *Ultimul cabalist din Lisabona*
Sarah Dunant, *În compania curtezanei*
Jan Koneffke, *O iubire la Tibru*
Péter Esterházy, *Un strop de pornografie maghiară*
John Fante, *Drumul spre Los Angeles*
John Updike, *Teroristul*
Anai's Nin, *Delta lui Venus. Povestiri erotice*
Julio Cortázar, *Armele secrete*
James Meek, *Un gest de iubire*
Jeanette Winterson, *Scris pe trup*
John Berendt, *Miezul nopţii în grădina binelui şi a răului* Hanif Kureishi, *Buddha din suburbie*
Daniel Kehlmann, *Măsurarea lumii*
Anne Tyler, *Căsătorie de amatori*
Joey Goebel, *Torturaţi-l pe artist*
Ann Patchett, *Belcanto*
John Updike, *Vrăjitoarele din Eastwick*
James Frey, *O mie de fărâme*
Aron Grunberg, *Istoria calviţiei mele* Mihail Bulgakov, *Maestrul şi Margareta*
Sarah Dunant, *Naşterea lui Venus*
Gonzalo Torrente Ballester, *Cronica regelui aiurit*

Friederich Dürrenmatt, *Justiţie*
Kurt Vonnegut, *Sirenele de pe Titan*
Douglas Carlton Abrams, *Jurnalul pierdut al lui Don Juan*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Viaţa mea cu Mozart*
Will Self, *Cum trăiesc morţii*
Kelly Jones, *Al şaptelea licorn*
Peter Carey, *Furtul. O poveste de iubire*
Hubert Selby Jr., *Recviem pentru un vis*
Fumiko Enchi, *Măştile*
Jonathan Safran Foer, *Totul e iluminat*
Ismail Kadare, *Umbra*
Anais Nin, *Henry şi June*
Rachel Cusk, *Arlington Park*
Jesús Diaz, *Cele patru fugi ale lui Manuel*
John Fante, O *să vină şi primăvara, Bandini* Douglas Coupland, *Toate familiile sunt psihotice* Mitch Albom, *încă o zi*
Diane Setterfield, *A treisprezecea poveste*
Nikos Kazantzakis, *Hristos răstignit din nou*
Milorad Pavic, *Mantia de stele*
Sarah Dunant, *Transgresiuni*
Joey Goebel, *Anomalii*
Andrei Makine, *Fiica unui Erou al Uniunii Sovietice*
Ellis Avery, *Foc în pavilionul de ceai*
Ludmila Uliţkaia, *Al dumneavoastră sincer, Şurik*
Yasunari Kawabata, *Dansatoarea din Izu* Didier van Cauwelaert, *Evanghelia după Jimmy* Gregor von Rezzori, *Memoriile unui antisemit* Alessandro Perissinotto, *Celei care mă judecă* Eric-Emmanuel Schmitt, *Copilul lui Noe* James Frey, *Prietenul meu Leonard* Douglas Coupland, *Generaţia X* Pablo De Santis, *Caligraful lui Voltaire* John Updike, *Fugi, Rabbit* David Mitchell, *Atlasul*

norilor Sawako Ariyoshi, *Soţia doctorului* Laura Restrepo, *Dulce companie* Leo Perutz, *Iuda lui Leonardo*
Kurt Vonnegut, *Bun venit printre maimuţe* Martin Suter, *Diavolul dm Milano*
Amos Oz, *Poveste despre dragoste şi întuneric* Michel Chabon, *Băieţi teribili* Rick Moody, *Furtuna de gheaţă* Gary Shteyngart, *Absurdistan* Tash Aw, *Fabrica de mătase* Richard Ford, *Cronicarul sportiv* Alessandro Piperno, *Cu cele mai rele intenţii*

În pregătire

Arnon Grunberg, *Nesuferitele zile de luni*
Jeanette Winterson, *Portocalele nu sunt singurele fructe*

în seria de autor Isabel Allende au apărut

Zorro
Fiica norocului
Casa spiritelor
Portret în sepia
Eva Luna
Povestirile Evei Luna
Ţara mea inventată
Paula
Despre dragoste şi umbră

Alessandro Piperno s-a născut la Roma în 1972. A studiat literatura la Universitatea Tor Vergata din Roma, unde în prezent predă un curs despre literatura franceză. Este redactor al revistei *Nuovi Argument!.. A* publicat un eseu despre Marcel Proust, *Proust antiebreo* (2000), întâmpinat cu entuziasm de critică. Romanul său de debut, *Cu cele mai rele intenţii (Con le* peggzorzzrçterazîonz, 2005), a stârnit o adevărată furtună mediatică atât în Italia, cât şi în alte ţări, presa italiană neezitând să-l compare pe scriitor cu Saul Bellow, cu Philip Roth sau chiar cu Marcel Proust, iar cea străină să titreze „Alessandro cel Mare" sau „Piperno scandalosul". Cu acest roman, recompensat cu Premiul Campiello şi Premiul Viareggio, Alessandro Piperno se înscrie în sena debuturilor de succes din ultimul deceniu de pe scena literară italiană. Asemenea unor Alessandro Baricco sau Niccolo Ammaniti, Piperno redescoperă plăcerea, multă vreme uitată, de a povesti, de a pune în scenă personaje şi de a crea situaţii insolite.

Ilustraţia copertei:
Barcă Riva Super Florida, 1957-68
Prin amabilitatea © Archivio Riva

Romanul lui Alessandro Piperno a fost distins în 2005 cu două prestigioase premii pentru debut: Premiul Campiello şi Premiul Viareggio, şi a fost tradus în unsprezece ţări.

Cu cele mai rele intenţii **este o frescă insolită a înaltei societăţi romane, pe durata a patru decenii, urmărind destinul familiei naratorului, clanul lui Beppy Sonnino. Evocând această lume pestriţă, extravagantă şi ridicolă, orice umbră de tandreţe se preface, în ochii tânărului descendent al clanului, Daniel Sonnino, în umor** negru şi muşcătoare ironie. Iar sarcasmul său nu iartă pe nimeni, şi cu atât mai puţin pe sine însuşi.

„Prin talentul de povestitor al autorului, ca şi prin elocvenţa scrisului său, romanul *Cu cele mai rele intenţii* al lui Alessandro Piperno este una dintre cele mai strălucitoare apariţii în literatura noastră recentă."

Cornere della sera

„Dând **glas, după mulţi ani de** durere înăbuşită, urii eliberatoare a lui Daniel **Sonnino, Alessandro Piperno** ne oferă un roman vehement şi temerar, **un soi de bildungsroman** de-a-ndoaselea, romanul devenirii unui nou tânăr furios."

La Repubblica

„Un debut iconoclast, scris cu pana necruţătoare a unui Philip Roth."

L 'Express

ISBN 978-973-689-265-3